TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

118'inci Birleşim
30 Temmuz 2026 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	**692**
II.- GELEN KÂĞITLAR	**697**
III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	**698,701,703**
A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI	*698:699,701:702,703:704*
1.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, Hatay'ın tarih, kültür, sanat, inanç, gastronomi, yayla, orman, dağ, deniz, sağlık, kaplıca alanındaki turizm potansiyelinin ülke ekonomisine kazandırılmasına ilişkin gündem dışı konuşması	698:699
2.- Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman'ın, AK PARTİ'nin kuruluşunun 25'inci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması	701:702
3.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, Diyarbakır'da yapılan sağlık hizmetlerine ilişkin gündem dışı konuşması	703:704

Sayfa

IV.- AÇIKLAMALAR **699,702,704,729,735,749, 752,777,779**

1.- Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'ın, Bitlis'teki Merkok köyünün yoluna ilişkin açıklaması 699

2.- Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici'nin, orman yangınlarına ilişkin açıklaması 699:700

3.- Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik'in, 1943 yılında Van'da yaşananlara ilişkin açıklaması 700

4.- Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz'ın, Mersin-Tarsus Otoyolu'na ilişkin açıklaması 700

5.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, esnaf için kredi üst limitine ilişkin açıklaması 700

6.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, tutuklanan Furkan Oğlak'a ilişkin açıklaması 700:701

7.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, ulaşımın vatandaşlar için artık lüks olduğuna ilişkin açıklaması 702

8.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in, Diyarbakır'da Kralkızı Barajı'ndan yapılan sulamaya ilişkin açıklaması 702:703

9.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Çukurova'da başlayan ayçiçeği hasadına ilişkin açıklaması 703

10.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, orman yangınlarıyla mücadeleye ilişkin açıklaması 704:705

11.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, 2007 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi hakkında açılan kapatma davasına ilişkin açıklaması 705

12.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, kredi kartı komisyonlarına ilişkin açıklaması 705

13.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, orman yangınlarıyla mücadeleye ilişkin açıklaması 705:706

14.- Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın, Kerkük petrol anlaşmasına ilişkin açıklaması 706

15.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, piyasadaki likidite sıkışıklığına ilişkin açıklaması 706

16.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, 16'ncısı düzenlenecek olan geleneksel Formulaz yarışlarına ilişkin açıklaması 706

17.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Karadeniz'de ve Azak Denizi'nde ticari gemilerin uğradığı saldırılara ilişkin açıklaması 706:707

18.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, erişim engeli kararı verilen medya kuruluşlarına ilişkin açıklaması 707

19.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, halk eğitim merkezi müdürlükleri bünyesinde çalışan usta öğreticilere ilişkin açıklaması 707

Sayfa

20.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'ın, 3 Ağustos 2014'teki Ezidi soykırımına ilişkin açıklaması 707:708

21.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un, Sincan ve Bünyan Kadın Cezaevlerine ilişkin açıklaması 708

22.- Ordu Milletvekili Naci Şanlıtürk'ün, fındık hasadı sezonuna ilişkin açıklaması 708

23.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, orman yangınlarına ilişkin açıklaması 708

24.- İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'nın, Tarsus ilçesi Alifakı bölgesinde cezaevi ile Tuzla arasındaki yola ilişkin açıklaması 709

25.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, yarın DEDAŞ binası önünde yapılacak basın açıklamasına ilişkin açıklaması 709

26.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, orman yangınlarına ilişkin açıklaması 709

27.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın, Şırnak'ta 2021 yılından beri bekletilen TOKİ konutlarının fiyatına ilişkin açıklaması 709:710

28.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, orman yangınlarına ilişkin açıklaması 710

29.- Antalya Milletvekili Aliye Coşar'ın, Antalya'nın Konyaaltı ilçesi Geyikbayırı Mahallesi'nde GES için planlanan enerji nakil hattına ilişkin açıklaması 710

30.- Batman Milletvekili Mehmet Rüştü Tiryaki'nin, TÜRK-İŞ'in açıkladığı açlık ve yoksulluk sınırına ilişkin açıklaması 710

31.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Ankara Etimesgut Belediye Başkanına ve Belediyedeki bazı bürokratlara yönelik operasyona, gündemdeki çerçeve yasaya ve süreci yürüten ekibe ifade etmek istediklerine ilişkin açıklaması 711:713

32.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Numan Kurtulmuş'un katıldığı bir programdaki ifadelerine ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın dün yaptığı açıklamalara, belediye başkanlarının gözaltına alınması süreçlerine ilişkin itirazlarda kullanılan ifadelere, Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı Mehmet Uçum'un ifadelerine ilişkin açıklaması 713:715

33.- İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun, Eskişehir'de faaliyet gösteren bir maden şirketinin Türkiye MADEN-İŞ üyesi işçilerine ilişkin açıklaması 715

34.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 715

35.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 716

Sayfa

36.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 716

37.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 716

38.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin, 22'nci ve 23'üncü Dönem Tokat Milletvekili Orhan Ziya Diren ile Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in kardeşi Salih Öztürkmen'in vefatlarına, Etimesgut Belediyesine yönelik operasyona, bir maden şirketinin işçilerinin hak arama mücadelesine, çoklu bir kriz yaşandığına ve asgari ücrete ilişkin açıklaması 716:718

39.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İnsan Hakları Derneğine gelen erişim yasaklarına, 33 kurşun olayına, 3 Ağustos 2014'teki Ezidi soykırımına, belediyelere yapılan operasyonlara ilişkin açıklaması 718:721

40.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, 22'nci ve 23'üncü Dönem Milletvekili Orhan Diren'in vefatına, Etimesgut Belediyesine yapılan operasyona ve gözaltına alınan Etimesgut Belediye Başkanı Erdal Beşikçioğlu'na, AKP'nin kuruluşunun 25'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 721:722

41.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, 117'nci Birleşimde yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 722:723

42.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, "terörsüz Türkiye" sürecine, kadına yönelik şiddetle mücadeleye ve Ankara'da eylem yapan işçilere ilişkin açıklaması 723:725

43.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 725

44.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 725:726

45.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz ile İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 726:727

46.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Amerika'dan ithal edilen sıvılaştırılmış doğal gaza ilişkin açıklaması 729

47.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in yollarına ilişkin açıklaması 735

48.- Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın, din görevlisi adaylarına ilişkin açıklaması 749

49.- Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent'in, Sakarya'daki esnafın sorunlarına ilişkin açıklaması 749

50.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Kaş Kasaba Barajı inşaatına ilişkin açıklaması 752

51.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, üreticinin açıklanan buğday alım fiyatının altında ürün satmak zorunda kaldığına ilişkin açıklaması 777

Sayfa

52.- Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in, Hakkâri'deki istihdama ilişkin açıklaması 777:778

53.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, cezaevlerinin durumuna ilişkin açıklaması 779:780

V.- ÖNERİLER **727,729,735,749,752,812**

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ *727:729,729:735,735:748, 749:752,752:762*

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Bülent Kaya ve 19 milletvekili tarafından, tarımsal piyasalardaki yapısal aksaklıkların ve plansızlığın tüm boyutlarıyla incelenmesi, üreticinin eline geçen fiyat ile piyasa fiyatları arasındaki uçurumun nedenlerinin tespiti ve üreticiyi koruyan sürdürülebilir bir üretim, planlama ve destekleme modelinin geliştirilmesi amacıyla 30/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 30 Temmuz 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 727:729,729:735

2.- İYİ Parti Grubunun, Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye'de uyuşturucu madde kullanımı, bağımlılık, sokak satıcılığı, sentetik uyuşturucular, gençler ve çocuklar arasında maddeye erişim riski, okul çevrelerinde uyuşturucu tehdidi, dijital kanallar üzerinden uyuşturucu temini, yasa dışı bahis ve organize suç bağlantıları, tedavi ve rehabilitasyon kapasitesi, bağımlılıkla mücadelede önleyici sosyal politikalar, kolluk, yargı, sağlık, eğitim, sosyal hizmet koordinasyonu ve kamu kurumlarının mücadele kapasitesinin araştırılması; uyuşturucu ve bağımlılık krizine karşı etkin, caydırıcı, bilimsel ve bütüncül politikaların belirlenmesi amacıyla 22/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 30 Temmuz 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 735:742

3.- CHP Grubunun, Karabük Milletvekili Cevdet Akay ve arkadaşları tarafından, kamu varlıklarının satışının ülke ekonomisi üzerinde olumsuz etkilerinin araştırılması amacıyla 30/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 30 Temmuz 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 742:748

4.- DEM PARTİ Grubunun, Muş Milletvekili Sümeyye Boz ve arkadaşları tarafından, 7554 sayılı Kanun sonrası yaşanan ekolojik tahribatların bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla 30/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 30 Temmuz 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 749:752,752:756

Sayfa

5.- Yeni Parti Grubunun, Adana Milletvekili Ayhan Barut ve arkadaşları tarafından, stratejik öneme sahip tarım ürünlerinde ulusal ve sürdürülebilir tarımsal politikaların belirlenmesi amacıyla 30/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 30 Temmuz 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 756:762

B) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ *812*

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun daha önce haftalık çalışma günlerinin dışında çalışmasına karar verilen 31/7/2026 Cuma günü toplanmamasına ilişkin önerisi 812

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI **762**

A) ÖNERGELER *762*

1.- Başkanlıkça, Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın Başkanlık Divanı Kâtip Üyeliğinden istifasına ilişkin önerge yazısı (4/154) 762

VII.- SEÇİMLER **762**

A) BAŞKANLIK DİVANINDA AÇIK BULUNAN ÜYELİKLERE SEÇİM *762:763*

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Kâtip Üyeliğine seçim 762:763

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER **763,778,780,812,813**

A) KANUN TEKLİFLERİ *763:777,778:779,780:811, 812,813:826*

1.- Niğde Milletvekili Cevahir Uzkurt ve Kocaeli Milletvekili Sadettin Hülagü ile 109 Milletvekilinin Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3755) ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 282) 763:777,778:779,780:796, 813:826

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması Sekretaryası Arasında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansının Otuz Birinci Oturumu, Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Yirmi Birinci Oturumu, Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Sekizinci Oturumu, Bağlı Organların Oturumları ve Diğer BMİDÇS Toplantılarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3757) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 283) 797:811,813:826

Sayfa

3.- İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut ve Antalya Milletvekili Mustafa Köse ile 98 Milletvekilinin Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3771) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 286) 812

IX.- OYLAMALAR **813**

1.- (S. Sayısı: 283) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması Sekretaryası Arasında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansının Otuz Birinci Oturumu, Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Yirmi Birinci Oturumu, Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Sekizinci Oturumu, Bağlı Organların Oturumları ve Diğer BMİDÇS Toplantılarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması 813:826

2.- (S. Sayısı: 282) Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin oylaması 813:826

X.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI **827**

1.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, bir üniversitenin mezuniyet töreninde yaşandığı iddia edilen bir olaya ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/46426) 827:829

2.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in, TÜİK tarafından açıklanan enflasyon verilerine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/46427) 830:832

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.13'te açılarak beş oturum yaptı.

Kütahya Milletvekili Ahmet Erbaş, Kütahya'ya,

Bolu Milletvekili Türker Ateş, Türkiye'de sanayinin sorunlarına,

Kastamonu Milletvekili Fatma Serap Ekmekci, Kastamonu'nun İnebolu ilçesine İstiklal Madalyası takdim töreni ile Kastamonu'nun Cide ilçesinde yaşanan sel felaketine,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Kocaeli Milletvekili Sami Çakır, Ayasofya'ya,

Muş Milletvekili Sümeyye Boz, Zengök Otel ile yakınındaki kazı alanına,

Antalya Milletvekili Aykut Kaya, turizm esnafına,

Karabük Milletvekili Cevdet Akay, er gaziler ve şehit yakınlarının yaşadığı mağduriyete,

Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici, Seydikemer'in Bayır Mahallesi'nde ortaya çıkan ve Fethiye'ye yayılan yangına,

Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan, Şanlıurfa'nın kronikleşen elektrik sorununa,

Mersin Milletvekili Ali Kıratlı, hayata geçirilen sosyal konut projelerine,

Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel, fındık taban fiyatı için beklentilerine,

İstanbul Milletvekili Burak Akburak, kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevcut uygulamaların etkinliğine,

Ordu Milletvekili Naci Şanlıtürk, Ordu'nun ilçelerinde devam eden maden arama ve sondaj çalışmalarına,

Mersin Milletvekili Talat Dinçer, KOSGEB'e,

Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı, Üsküdar Belediye Başkanı Sinem Dedetaş'ın gözaltına alınmasına,

Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, ihbar sonucu bir peynir markasına yapılan denetime,

Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever, emek örgütlülüğüne,

Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan, KHK'lerle üniversitelerden ihraç edilen akademisyenlere,

Denizli Milletvekili Şeref Arpacı, Türk ihracatçısına,

İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya, Sinop-Ayancık-Türkeli-Çatalzeytin sahil yoluna,

Tokat Milletvekili Kadim Durmaz, plansız tarım politikasına,

İstanbul Milletvekili Cemal Enginyurt,

Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul,

Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent;

Açıklanacak fındık taban fiyatına,

Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer, dün Türkiye ile Irak arasında imzalanan anlaşmalara,

Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Kerkük'teki petrol sahalarına ortak olmasına,

Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp, hasta tutsak Mehmet Şirin Çelik'e,

Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan, milletin Türkiye Büyük Millet Meclisinden beklentisine,

Samsun Milletvekili Murat Çan, mazottaki enflasyona,

Mersin Milletvekili Levent Uysal, Filenin Sultanları'na ve 2/B arazilerine,

Amasya Milletvekili Reşat Karagöz, işçi ölümlerine,

Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko, ülkedeki eğitim ve hayat pahalılığına,

Adana Milletvekili Ayhan Barut, üç senedir süren yüksek faiz, enflasyon ve fahiş zam ortamına,

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül, Aydın'daki zeytin üreticisine,

İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu, sendikal örgütlenmenin önündeki engellere,

Adana Milletvekili Bilal Bilici,

Adana Milletvekili Orhan Sümer;

Çukurova Üniversitesi Balcalı Hastanesine,

Burdur Milletvekili İzzet Akbulut, köylerdeki sulama kooperatiflerine kesilen cezalara,

Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı, uzman çavuşların taleplerine,

Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez, hasta mahpus Kendal Barut'a,

Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla, çiftçilerin maliyetlerinin yüksek, gelirlerinin düşük kalmasına,

Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar, Tekirdağ'daki hava kirliliğine,

Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez, Yüksekova Çevre Yolu'na,

Bolu Milletvekili İsmail Akgül, lokanta ve restoranlardaki KDV oranına,

Ağrı Milletvekili Nejla Demir, Ağrı'nın Satıcılar köyü merasında başlanan GES inşaatına,

Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ, orman yangınlarına, Kosova'dan Türkiye'ye gelip okuyanlara, Ankara Ulus'taki Çankırı Caddesi'nde ziyaret ettiği esnafların şikâyetlerine, yardım kuruluşlarına, İnfaz Yasası'na, Muhsin Yazıcıoğlu davasına,

Antalya Milletvekili Uğur Poyraz, Antalya Kaş'ta başlayan orman yangınına, ekonomik krize ve sokaklardaki tehlikeye,

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli, orman yangınlarına, ilan edilen 2026 Yükseköğretim Kurumları Sınavı verilerine, çalışma yaşamındaki sorunlara ve işsizlik oranlarına,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Türkiye Petrollerinin Kerkük'teki dev petrol sahasına ortak olmasına, krizler çağına ve millî seferberlik ruhuna, terörsüz Türkiye'ye,

Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, orman yangınları başlamadan gerekli tedbirlerin alınması amacıyla verdikleri önergelere, tur şoförlerine, İstanbul Valiliğinin 39 ilçe kaymakamlığına gönderdiği yazıya, görüşülmekte olan YÖK kanunuyla ilgili teklife,

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, Üsküdar Belediye Başkanı Sinem Dedetaş'ın gözaltına alınmasına, belediyelere yapılan operasyonlara ve belediye başkanı transferine,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Ahbap soruşturmasına, orman yangınlarıyla mücadeleye, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ile İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit,

Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ,

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli;

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli ile İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Yeşilay Bolu Şube Başkanına ve yöneticilerine "Hoş geldiniz." denildi.

YENİ YOL Grubunun, 29/7/2026 tarihinde İstanbul Milletvekili Elif Esen ve 19 milletvekili tarafından, doğurganlık hızındaki düşüş ile kırsal nüfusun azalması, tarımsal üretimde kuşak yenilenememesi ve kırsal yaşam koşullarındaki bozulma arasındaki ilişkinin neden ve sonuçlarıyla ortaya konulması; evlenme sayısındaki azalma ve boşanmalardaki artışın kırsal çözülmeyle, kentlerdeki barınma, bakım ve yaşam maliyetleriyle ilişkisinin incelenmesi; mevcut tarım, kırsal kalkınma, aile ve nüfus politikalarının birlikte değerlendirilmesi ve gençlerin kırsalda hayat kurmasını, kadınların güvenceli biçimde üretime ve sosyal yaşama katılmasını, çocukların nitelikli kamu hizmetlerine erişimini sağlayacak kalıcı politikaların belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

İYİ Parti Grubunun, 2/7/2026 tarihinde Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye'de yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmamasının, uzun tutukluluk uygulamalarının, Anayasa Mahkemesi ve AİHM kararlarına konu olan hak ihlallerinin, yargı sistemindeki sorunların hukuk devleti üzerindeki etkilerinin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 28/7/2026 tarihinde Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve arkadaşları tarafından, mevsimlik tarım işçilerinin yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine, can güvenliklerinin sağlanmasına ve insani standartlara ulaştırılmasına ilişkin gereken önlemlerin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

DEM PARTİ Grubunun, 29/7/2026 tarihinde Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren ve arkadaşları tarafından, demokratik siyasetin önündeki yargısal engellerin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

Yeni Parti Grubunun, 29/7/2026 tarihinde Mersin Milletvekili Talat Dinçer ve arkadaşları tarafından, esnafın yaşadığı sorunların araştırılması ve çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin Genel Kurulun 29 Temmuz 2026 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

İstanbul Milletvekili Özgül Saki, Adalet Komisyonunda kabul edilen teklife,

Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan, İsrail'in saldırganlığına,

Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren, Diyarbakır yerel basınının dünkü ortak manşetine,

Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal, Yozgat Milletvekili Süleyman Şahan'ın CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Van Milletvekili Zülküf Uçar, 1943 yılında Van Özalp'ta yaşananlara,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Yeni Parti Grubuna ait olup boş bulunan:

Anayasa Komisyonu üyeliklerine Ankara Milletvekili Umut Akdoğan, Aydın Milletvekili Bülent Tezcan, Hatay Milletvekili Servet Mullaoğlu ile İzmir Milletvekili Gökçe Gökçen,

Adalet Komisyonu üyeliklerine Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül, İstanbul Milletvekili Turan Taşkın Özer, Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver ile Muğla Milletvekili Cumhur Uzun,

Millî Savunma Komisyonu üyeliklerine Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan, Kayseri Milletvekili Aşkın Genç, Kırşehir Milletvekili Metin İlhan ile Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul,

İçişleri Komisyonu üyeliklerine Aydın Milletvekili Evrim Karakoz, Gaziantep Milletvekili Melih Meriç, İzmir Milletvekili Mehmet Salih Uzun ile Samsun Milletvekili Murat Çan,

Dışişleri Komisyonu üyeliklerine Adana Milletvekili Bilal Bilici, Düzce Milletvekili Talih Özcan, İstanbul Milletvekili Namık Tan ile Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer,

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu üyeliklerine Çanakkale Milletvekili İsmet Güneşhan, Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı, İzmir Milletvekili Yüksel Taşkın ile İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş,

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu üyeliklerine Denizli Milletvekili Şeref Arpacı, İzmir Milletvekili Ednan Arslan, Kocaeli Milletvekili Nail Çiler ile Mersin Milletvekili Talat Dinçer,

Dilekçe Komisyonu üyeliklerine Eskişehir Milletvekili İbrahim Arslan ile Antalya Milletvekili Mustafa Erdem,

Plan ve Bütçe Komisyonu üyeliklerine Antalya Milletvekili Cavit Arı, İzmir Milletvekili Ümit Özlale, İstanbul Milletvekili Özgür Karabat, Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu ile Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı,

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu üyeliklerine Adana Milletvekili Orhan Sümer, Burdur Milletvekili İzzet Akbulut, Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül, Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız ile Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzyılmaz,

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeliklerine Ankara Milletvekili Gamze Taşcıer, Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever, İstanbul Milletvekili Türkan Elçi ile Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent,

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyeliklerine Ardahan Milletvekili Özgür Erdem İncesu, İzmir Milletvekili Yüksel Taşkın, İzmir Milletvekili Mehmet Salih Uzun ile Kırklareli Milletvekili Fahri Özkan,

Dijital Mecralar Komisyonu üyeliklerine Ankara Milletvekili Okan Konuralp, Bursa Milletvekili Hasan Öztürk ile İzmir Milletvekili Ahmet Tuncay Özkan,

Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta Okullarda Meydana Gelen Olaylar ile Çocukların Dijital Ortamlarda Karşılaştıkları Riskler ve Olumsuz Etkilerin Tüm Yönleriyle Ele Alınarak Araştırılması, Çözüm Önerileri Geliştirilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu üyeliklerine Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı, İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş ile Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal,

Seçildiler.

Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasında yer alan ve İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Niğde Milletvekili Cevahir Uzkurt ve Kocaeli Milletvekili Sadettin Hülagü ile 109 Milletvekilinin Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3755) ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 282) görüşmelerine devam edilerek ikinci bölüm üzerindeki görüşmelere başlandı, verilen aradan sonra Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

2'nci sırasında yer alan, İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması Sekretaryası Arasında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansının Otuz Birinci Oturumu, Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Yirmi Birinci Oturumu, Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Sekizinci Oturumu, Bağlı Organların Oturumları ve Diğer BMİDÇS Toplantılarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3757) ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 283) görüşmeleri Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Van Milletvekili Mahmut Dindar, orman yangınlarına ve yaz döneminde artan boğulma vakalarına,

Kayseri Milletvekili Aşkın Genç, Kayseri'deki barınma sorununa,

Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Balıkesir'in Edremit, Ayvalık, Burhaniye, Gömeç ve Kepsut ilçelerinde çıkan yangınlara,

Balıkesir Milletvekili İsmail Ok, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Balıkesir Milletvekili Burak Dalgın, Balıkesir'in çeşitli bölgelerinde çıkan yangınlara,

Kocaeli Milletvekili Sadettin Hülagü, Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın 282 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Muğla Milletvekili Metin Ergun, Muğla'nın Seydikemer ilçesinde çıkan orman yangınına,

Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap, Kocaeli Milletvekili Sadettin Hülagü'nün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Kocaeli Milletvekili Sadettin Hülagü, Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan, Niğde Milletvekili Cevahir Uzkurt'un soyadına ilişkin bir açıklamada bulundu.

Alınan karar gereğince, 30 Temmuz 2026 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere 00.45'te birleşime son verildi.

Celal ADAN
Başkan Vekili

Nurten YONTAR
Tekirdağ
Kâtip Üye

Rümeysa KADAK
İstanbul
Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 187

30.07.2026 Perşembe

Milletvekili Teklifi

1.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın; Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3784) (İnsan Haklarını İnceleme ile Adalet Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.07.2026)

30 Temmuz 2026 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.08

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), Rümeysa KADAK (İstanbul)

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

İlk söz talebi, Hatay'ın tarih, kültür, sanat, inanç, gastronomi, yayla, orman, dağ, deniz, sağlık, kaplıca alanındaki turizm potansiyelinin ülkemiz ekonomisine kazandırılması hakkında Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan'ın. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, Hatay'ın tarih, kültür, sanat, inanç, gastronomi, yayla, orman, dağ, deniz, sağlık, kaplıca alanındaki turizm potansiyelinin ülke ekonomisine kazandırılmasına ilişkin gündem dışı konuşması

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin pek çok cennet köşesi gibi belki de en başa yazılması gereken yeri Hatay. Hatay, Hazreti Osman, Hazreti Ömer döneminde coğrafyamıza katılmış bir arazi. Hatay'ımız, stratejik konumu itibarıyla Avrupa'yı Asya'ya bağlayan, ülkemizin Orta Doğu'ya açılan sınır kapısı. Hatay aynı zamanda körfez şehri. Hatay enerji şehri. Hatay'ın bütün bu özelliklerinden öte, belki de en başta zikredilmesi gereken yönü turizm yönü.

Hatay, tarih turizminin, kültür turizminin, inanç turizminin; sanat, dağ, orman, yayla, deniz, sağlık, gastronomi ve spor turizminin en yoğun yaşandığı illerimizin başında gelir. Hatay bir kültür mozaiğidir, üç semavi din açısından kutsal bir yerdir. Anadolu'nun ilk camisi Habibi Neccar Antakya'dadır. Bayezid-i Bistami Hazretleri, Ahmet Kuseyri Hazretleri ve pek çok önemli zat Hatay'dadır. Bununla beraber, yine kültür mozaiğimiz içerisinde 300'ün üzerinde Hazreti Hızır makamı söz konusudur. Elbette, burada Hatay'ın bütün yönlerini tek tek zikretmemiz mümkün değil ama şunu belirtmek isterim ki Hatay, Erzin'den Arsuz'a kadar önemli bir deniz turizmine ev sahipliği yapacak bir şehirdir. Dünyanın en önemli, ülkemizin en uzun bisiklet yolu Hatay'dadır. Hatay kaplıcalarıyla, aromatik bitkileriyle, aba güreşiyle, bütün bunlarla beraber UNESCO tarafından 2017 yılında dünyanın 25 gastronomi şehri arasında zikredilmiştir.

Değerli milletvekilleri, Hatay'ımız bütün bu güzelliklerine rağmen ne yazık ki ciddi anlamda dışlanmış bir vaziyettedir. Onlarca yıldan beri Hatay'ımız ikinci sınıf il muamelesi görmüştür. Özellikle de son on beş yıllık süre içerisinde önce Suriye'de yaşanan iç savaşa âdeta karargâh gibi bir konum üstlenmiş; bunun sonucunda Suriye'de yaşanan savaşın en büyük bedelini, faturasını Hatay ödemiştir.

İkinci olarak da 6 Şubat depremlerinde ülkemizdeki vefatların yarısı Hatay'da gerçekleşmiş, merkez ilçesi yüzde 90 oranında büyük bir tahribatla karşı karşıya kalmıştır. Şimdi, bu geldiğimiz noktada, ilimiz bir taraftan yaralarını sarmakla meşgulken bir taraftan da hâlen büyük mağduriyetleri devam ediyor.

Hatay'ımıza acilen yapılması gereken şey, turizmin bütün renklerini barındıran bu şehre "turizm bölgesi" ilanıyla özel teşvik verilmesidir. İlimizdeki havaalanı aktif hâle getirilerek günde sadece bir Ankara uçuşuyla yetinilmemeli, potansiyeli de değerlendirilerek bütün bölgelerde uçuş sayısı artırılmalıdır. Hatay'da kamu yatırımında büyük rakamlardan söz edilecektir oysa bahsedilen rakam yalnızca TOKİ inşaatlarıdır. Oysa Hatay'ın bir tarım bölgesi, turizm bölgesi, sanayi bölgesi olarak bunun çok daha fazlasını hak etmesi gerekir.

Hatay'ımızın son geldiğimiz dönemde Anadolu'nun en eski vilayeti olarak pek çok tarihî yapısı depremde tahrip olmuştur. Ne yazık ki TOKİ inşaatıyla yetinilmekte, tarihî tescilli yapılardan ise Avrupa Birliği fonlarına gerekçe olacak kadar rakam tutarında tamir edilmekte, bunun dışındaki yapılar ne yazık ki göz ardı edilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Tarihî tescilli yapılardaki mülk sahipleri çoğunlukta atadan, dededen tevarüs yoluyla edindiklerinden mali durumu iyi olmayan vatandaşlarımızdır. Kültür ve Turizm Bakanlığı acilen bu yapılara el atmalı, bunların yeniden imarını sağlamalıdır.

Hatay, Anadolu'nun ilk camisi Habibi Neccar'a sahiptir. Hatay, Hristiyanların dünyada hacı olduğu ender yerlerden birisidir. Hatay, dünyanın 2'nci büyük mozaik müzesine sahip bir şehirdir. Hatay, aynı anda dört mevsimin yaşandığı; Belen Dağı'nda karın, İskenderun sahilinde yazın yaşandığı bir şehirdir. Turizm açısından Hatay'ımız göz ardı edilmemeli, değer verilmelidir.

BAŞKAN - Sayın Gökalp...

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'ın, Bitlis'teki Merkok köyünün yoluna ilişkin açıklaması

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bitlis merkeze yalnızca 3 kilometre uzaklıktaki Merkok köyünün yolu aylar önce meydana gelen heyelana rağmen hâlâ onarılmadı. Yaklaşık 200 yurttaşın yaşadığı köyde öğrenciler okullarına, hastalar ise sağlık hizmetlerine güvenli biçimde ulaşamıyor. Köylüler kapanan yolu kendi imkânlarıyla açmak zorunda kalırken yetkililer gönderdikleri kepçeyle yalnızca birkaç taşı kaldırıp geri dönüyor. Üstelik resmî kayıtlarda yol yapılmış, ödemesi alınmış görünüyor ancak ortada ne asfalt ne de güvenli bir ulaşım imkânı var. Yolun yeniden çökme tehlikesi taşıdığı ve can güvenliğini tehdit ettiği bütün yetkililerce bilinmektedir. Yaşanabilecek bir can kaybının sorumluluğu bu ihmali sürdürenlere ait olacaktır. İktidar, iktidarda olmanın sorumluluğunu yerine getirsin, yaptığı üç beş hizmetin reklamını sabah akşam yapacağına Merkok ve buradan dile getirdiğimiz tüm köylerin yollarını yapsın.

BAŞKAN - Sayın Derici, buyurun.

2.- Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici'nin, orman yangınlarına ilişkin açıklaması

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde ve memleketim Muğla'da da yangınlarla mücadele ediyoruz. Kaybettiğimiz her ağaç, her canlı nedeniyle bu ülkede yaşayan istisnasız herkesin canı yanıyor. Peki, biz Meclis olarak görevimizi yapıyor muyuz? Orman yangınlarıyla mücadelede yeterince iyi miyiz? Eksikliklerimiz neler, yangınları çıkmadan nasıl önleyebiliriz? Bunları Mecliste sadece konuşuyor olmak yeterli mi? Bizler araştırma komisyonları kurulmasını öneriyoruz; iktidarı, muhalefeti bu konuyu bilimle ve ciddiyetle ele alalım diyoruz. Oysa iktidar her sene hiçbir eksik yokmuş gibi davranmaya devam ediyor.

Değerli milletvekilleri, aynı hataları yaparak farklı sonuçlar elde edemeyiz. Ormanları yangından koruma konusunda eksikliklerimiz olduğunu kabul ettiğimiz gün sorunun çözümüne bir adım yaklaşmış olacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Sakik...

3.- Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik'in, 1943 yılında Van'da yaşananlara ilişkin açıklaması

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

1943 yılında Van'da yoksul 33 Kürt köylüsü kurşuna dizilir. Ahmet Arif onlar için aynen şöyle der: "Vurun ulan/Vurun. Ben kolay ölmem. Ocakta küllenmiş közüm/Karnımda sözüm var." Bu katliamı gerçekleştiren Mustafa Muğlalı, bir general. Benim içimi acıtan, bizi yaralayan bu katilin isminin hâlâ Muğla sokaklarında ve caddelerinde seslendirilmesi; bu bizi ve o katledilen 33 insanın yakınlarını yürekten yeniden yaralıyor. Ben, bir an önce, o ismi koyanların bu ismi o kentten silmeleri gerektiğini düşünüyorum. Ölenleri rahmetle anıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Kocamaz...

4.- Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz'ın, Mersin-Tarsus Otoyolu'na ilişkin açıklaması

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Mersin ve Tarsus halkının uzun süredir dile getirdiği bir sorunu buradan tekrarlamak istiyorum. Mersin-Tarsus Otoyolu hemşehrilerimizin her gün kullanmak zorunda olduğu bir ulaşım hattıdır. İşçilerimiz, öğrencilerimiz, esnafımız ve çiftçilerimiz bu güzergâhta sürekli ücret ödemektedir. Buradan soruyorum: Hayat pahalılığı altında ezilen vatandaşın sırtındaki bu yük Tarsus ve Mersin halkına reva mıdır? Üstelik Adana'da Ceyhan'dan Tarsus sınırına kadar uzanan daha uzun otoyol kesimi ücretsizken Tarsus-Mersin arasındaki bu kısa mesafenin ücretli olması bir adaletsizlik ve çifte standart değil midir? Mersin ve Tarsus halkı bir ayrıcalık değil adaletli bir yaklaşım bekliyor. Bu adaletsiz ücret uygulaması bir an önce kaldırılmalı, bu haksızlık giderilmelidir diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Bilici...

5.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, esnaf için kredi üst limitine ilişkin açıklaması

BİLAL BİLİCİ (Adana) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Şunu sormak istiyorum: Bu esnafın hâli ne olacak? Emekliler, asgari ücretliler, öğrenciler, çiftçiler, gençler zaten zorda, esnafımız ise can suyu aramakta. Esnaf için kredi üst limiti 1 milyondan 1,5 milyona çıkarıldı ama BAĞ-KUR borcu olan esnafa kredi kapısını kapatmak büyük bir haksızlıktır. Bu durum, boğulmakta olan birine "Önce borcunu öde, sonra can simidi atalım." demektir. AK PARTİ ne yazık ki kaşıkla verdiğini kepçeyle almakta. Dükkânında ışığı zor yanan mahalle bakkalı, terzi, tamirci bu paraya ulaşamayacaksa bu neye ve kime yarar; bunu sormak istiyorum. Esnafa engel olmak değil esnaflara sahip çıkalım diyorum.

BAŞKAN - Sayın Hun...

6.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, tutuklanan Furkan Oğlak'a ilişkin açıklaması

YILMAZ HUN (Iğdır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Diyarbakır'dan Kastamonu'ya çalışmaya giden 18 yaşındaki Furkan Oğlak yolculuk esnasında sırf Kürtçe müzik dinlediği için önce ırkçı saldırıya uğramış, sonra örgüt propagandası gerekçesiyle tutuklanmıştır. Sosyal medya hesabındaki barış sürecine yönelik paylaşımları, Yılmaz Güney ve

Selahattin Demirtaş paylaşımları bahane edilerek suçlama konusu yapılması yargı eliyle yürütülen cezalandırma pratiğidir. Kürtçeye, Kürt kültürüne dönük bu tahammülsüzlük kabul edilemez. Kolluk ve yargı mekanizmasının ırkçı saldırıları meşrulaştırması birlikte yaşam iradesine vurulmuş ağır bir darbedir. Barış ana dilin, kültürün ve kimlik üzerindeki tüm baskıların kalkmasıyla tesis edilebilir. Kürtçe müzik dinlemek suç sayılamaz. Furkan Oğlak derhâl serbest bırakılmalı, ırkçı nefret suçunun failleri yargılanmalıdır.

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI (Devam)

2.- Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman'ın, AK PARTİ'nin kuruluşunun 25'inci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN - İkinci söz talebi, AK PARTİ'nin kuruluşunun 25'inci yıl dönümü münasebetiyle Hatay Milletvekili Sayın Hüseyin Yayman'a ait.

Buyurun Sayın Yayman. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) - Değerli Başkan, sayın milletvekilleri, ekranları başında bizi izleyen aziz vatandaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, milletimizin bağrından doğan, çeyrek asırdır Türkiye'nin istikametine yön veren AK PARTİ'mizin 25'inci kuruluş yıl dönümü vesilesiyle huzurlarınızdayım. Bu vesileyle, yalnızca geride bıraktığımız yirmi beş yılın muhasebesini etmek için değil aynı zamanda önümüzdeki çeyrek asrın hedeflerini, vizyonunu ve milletimize olan taahhütlerimizi, sözleşmemizi bir kez daha ifade etmek için söz almış bulunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ, millet tarafından kurulmuş, tabelasını Cumhurbaşkanımızın astığı bu milletin hayalidir. AK PARTİ "Bir hayalim var." diyen milletimizin umududur. AK PARTİ, yirmi beş yılda sessiz devrimler gerçekleştiren ve milletle beraber çıktığı yolculukta şimdi yeni hedefler koymak isteyen bir hareketin adıdır. Cumhurbaşkanımızın ifade ettiği gibi: "AK PARTİ bir Türkiye kitabıdır." Bu Türkiye kitabının içinde işçiler vardır, emekçiler vardır, Türkiye'nin kalkınma davası vardır, öğretmenlerimiz vardır, Türkiye'nin demokrasi hayali vardır, Türkiye'yi 21'inci asrın büyük ülkesi yapma iddiası vardır. Dolayısıyla yirmi beş yılda yapılanları anlatmak buradaki beş dakikaya asla sığmayacaktır. Dolayısıyla AK PARTİ bir iddiadır. AK PARTİ bir ütopyadır. AK PARTİ bir fikirdir. AK PARTİ bir hayaldir. AK PARTİ, milletimizin kabul olunmuş duasıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz 25'inci yılımızda şunu söylüyoruz: "Dün dünde kaldı cancağızım, şimdi yeni şeyler söylemek lazım." Biz, 2053 hedefimiz için milletimizle yeni bir anayasa başta olmak üzere yeni bir sözleşme yapmak, yeni bir mukavele yapmak için inşallah 14 Ağustos 2026 tarihinde, Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, Ankara'da Millet Bahçesi'nde bu iddiamızı bir kez daha ortaya koymak için toplanacağız. Büyük eserleri büyük liderler yapar, büyük eserleri büyük milletler yapar. İşte, AK PARTİ de pek çok eser yapmıştır. Milletimizin iddialarını, hayallerini tek tek hayata geçirmiştir ama yapılan en büyük eser milletimizin kazandığı öz güvendir, biz de yapabiliriz iddiasıdır ve geçen zaman içerisinde Cumhur İttifakı'yla beraber, biz 21'inci asrı Türkiye'nin asrı yapmak için ve Türkiye Yüzyılı'yla taçlandırmak için çalışmalarımıza devam ediyoruz. AK PARTİ ezberleri bozan bir parti olarak, dün olduğu gibi bugün de milletimizin iddialarını ileriye taşımak için gece gündüz çalışmaktadır. AK PARTİ'ye ister Türkiye'deki muhalefet penceresinden bakalım ister Türk demokrasi

tarihi penceresinden bakalım ister dünyadaki diğer örnekler penceresinden bakalım, AK PARTİ'nin aslında ne kadar büyük sessiz devrimler gerçekleştirdiğini ve milletimizi küresel bir güç hâline getirmek için ne kadar büyük bir emek ortaya koyduğunu hep beraber görüyoruz. Biz tarihin doğru tarafındayız, tarihin doğru tarafında durmaya devam edeceğiz. İşte, yeni yüzyıla, cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılına, Türkiye Yüzyılı'na dair yeni hedeflerimizden bir tanesi de terörsüz Türkiye hedefidir. Hep söylediğimiz gibi bu bir devlet politikasıdır, bu bir millet politikasıdır ve Türkiye'yi prangalarından kurtaracak, 86 milyonu bir ve beraber olarak duygudaşlıkta, kaderdaşlıkta, tarihdaşlıkta ve yurttaşlık temelinde, vatandaşlık temelinde bir araya getirecek çok büyük bir projedir ve inşallah...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

HÜSEYİN YAYMAN (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu hedef milletimizi, 86 milyonu bir ve beraber tarihdaşlık, duygudaşlık, kaderdaşlık ve vatandaşlık temelinde ileriye taşıyacak büyük bir hedefin adıdır. Bu mesele, Türkiye'nin kendisiyle imtihanı meselesidir. Bu mesele, Türkiye'nin sorun çözme yeteneğini artırma meselesidir. Bu mesele, Türkiye'nin demokrasisinin standartlarını artırma meselesidir. Bu mesele, Türkiye'deki kamu düzenini evrensel normlara uygun hâle getirme iddiasıdır.

İşte, biz de 2010 yılında, 2023 hedefinden bahsettiğimizde kimse inanmıyordu, "Bu hayal." diyordu; şimdi de 2'nci yirmi beş yılın hayalini ortaya koyuyoruz ve 2053'te, İstanbul'un fethinin 600'üncü yıl dönümünde milletimizin karşısına gelmeyi hayal ediyoruz diyoruz.

Hepinizi bir kez daha saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ertuğrul...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

7.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, ulaşımın vatandaşlar için artık lüks olduğuna ilişkin açıklaması

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Akaryakıt zamları, otoyol, köprü geçiş ücretleri, sigorta maliyetleri ve toplu taşıma fiyatlarındaki artışlarla birlikte ulaşım vatandaşlarımız için artık lüks oldu. 2019 yılında motorlu taşıtlardan tahsil edilen ÖTV tutarı 13,8 milyar lirayken 2025 yılında 655,4 milyar liraya ulaştı. Altı yıldaki artış tam 47,5 kat. Otomobil yüksek vergiler nedeniyle ulaşılamaz hâle gelmiştir. Toplu taşımaya akaryakıt zamlarıyla beraber her gün gelen yeni zamlar vatandaşımızı motosiklete yöneltmiştir. Dar gelirli vatandaşın çözüm yolu olarak gördüğü motosiklet için de vergi artırımları planlanmaktadır. Ulaşım lüks değildir; ihtiyaçtır, zorunluluktur. Bu zorunluluğu kullanarak vergileri artırmak, garanti ödemelere ve faize kaynak yaratmak için vatandaşın sırtına yüklenmekten vazgeçin.

BAŞKAN - Sayın Eren...

8.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in, Diyarbakır'da Kralkızı Barajı'ndan yapılan sulamaya ilişkin açıklaması

SERHAT EREN (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Diyarbakır'da Kralkızı Barajı'ndan sulama yapan binlerce çiftçi ürününü değil elektrik faturasını düşünüyor çünkü barajdan pompayla verilen suyun enerji maliyeti doğrudan çiftçinin sırtına yükleniyor. Öyle ki birçok çiftçimiz elektrik maliyetleri nedeniyle tarlasını ekemedi. Bakanlığın pompaj sisteminin enerji ihtiyacını güneş enerjisi santraliyle karşılayarak çiftçiyi elektrik yükünden kurtarmayı amaçlayan bir proje hazırladığını biliyoruz ancak projeye dair çok ciddi iddialar var. Ayrılan arazi ve kamu

kaynaklarının amacından saptırıldığı, bazı siyasi çevrelerin çıkarına kullanıldığı ve GES projesinin yapılamadığı öne sürülmektedir. Eğer bu iddialar doğruysa bu yalnızca bir kamu zararı değildir; çiftçimizin alın terine, üretimine ve geleceğine yapılmış ağır bir haksızlıktır, vicdansızlıktır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını bu iddiaları derhâl açıklığa kavuşturmaya davet ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Sümer...

9.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Çukurova'da başlayan ayçiçeği hasadına ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Çukurova'mızda ayçiçeği hasadı başladı. Geçen yılki kuraklığın ardından üreticimiz bu sezon yağışların bereketiyle yüksek verim umut ediyor. ÇUKOBİRLİK, 2026 yağlık ayçiçeği alım fiyatını önce 35,5 lira olarak açıkladı. Dün yaptığı düzenlemeyle bu rakamı 37 liraya çıkarması çiftçimiz adına memnuniyet vericidir ancak geçmiş yıllarda olduğu gibi sonradan alımları kısıtlayıp çiftçimizi tüccarın insafına teslim etmemelidir. Artan mazot, gübre ve tohum maliyetleri karşısında ezilen çiftçimiz, Toprak Mahsulleri Ofisinin acilen devreye girip 40 liralık alım fiyatı açıklamasını bekliyor. Bugün markette 5 litrelik ayçiçeği yağı 550 liraya satılırken tarladaki çiftçimiz tüccarın eline mahkûm edilemez. Çiftçinin ürettiği birçok üründe ithalat kontenjanlarını açmak yalnızca geçici bir pansumandır. İktidar; ithalatı önceleyen yanlış tarım politikalarını bırakmalı, kendi çiftçisini gübreden mazota, tohuma destekleyecek adımları acilen atmalıdır.

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI (Devam)

3.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, Diyarbakır'da yapılan sağlık hizmetlerine ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN - Üçüncü söz talebi, Diyarbakır'da yapılan sağlık hizmetleri hakkında Diyarbakır Milletvekili Sayın Mehmet Sait Yaz'a aittir.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Diyarbakır ilinde yapılan sağlık hizmetleriyle ilgili söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şehrimizde her alanda olduğu gibi sağlık alanında da büyük adımlar atılmaktadır. Diyarbakır'ımıza sağlık alanında büyük bir ivme kazandıracak olan Diyarbakır Şehir Hastanesi inşaatı hız kazanmış olup 2025'te yüzde 46 iken şu anda yüzde 96 fiziki gerçekleşmeye ulaşmıştır. Sadece Diyarbakır'a değil bölgeye hizmet verecek olan en son teknoloji tıbbi cihaz ve altyapıya sahip olan Diyarbakır Şehir Hastanesi inşallah 2027 yılı içerisinde hizmete alınacaktır.

2025-2026 yılları içerisinde Diyarbakır iline sunulan sağlık hizmetinin kapasitesini artırmak amacıyla sağlık tesisi yatırımları aralıksız devam etmektedir. Hâlihazırda ilimizde 1 adet üçüncü basamak, 4 adet ikinci basamak ve 18 adet birinci basamak olmak üzere toplamda 23 adet sağlık yatırımının yapım süreci devam etmektedir. Proje ve yapım ihalesi aşaması devam eden 1 adet ikinci basamak ve 39 adet birinci basamak olmak üzere toplam 40 adet sağlık yatırımı bulunmakta ve süreç hızla devam etmektedir. 2025-2026 yılları içerisinde 3 adet ikinci basamak ve 20 adet birinci basamak olmak üzere toplam 23 yatırım ise tamamlanarak halkımızın hizmetine alınmıştır. Acil sağlık hizmetlerinde istasyon sayısı 5 artırılarak 75'e, ambulans sayısı 19 artırılarak 120'ye çıkarılmıştır. Bu sayede bu yıl yaşadığımız yoğun kış koşullarında bile sıkıntı yaşanmadan en ücra haneye bile acil sağlık hizmetleri sağlanmıştır. Yatırım hizmetlerinde özellikle bölgemizde bir ilk olan BAHAR merkezi 2026 yılı yatırımına alınmıştır. Ayrıca 100 yataklı Çınar, 200 yataklı Bağlar, 100 yataklı Bismil devlet

hastaneleri 2026 yılı yatırımına alınmıştır. Modern altyapıya sahip 35 yataklı Hani Devlet Hastanesi ve 60 yataklı Dicle Devlet Hastanesi bu yıl içinde hizmete açılmıştır. 25 yataklı Eğil Devlet Hastanesi yıl sonunda hizmete açılacaktır. İl içi hekim görevlendirmeleri hizmet gerekliliği açısından tekrar değerlendirilerek yaklaşık 400 geçici görevlendirme sonlandırılmış, bu sayede özellikle hastanelerdeki iş yükü azaltılmıştır. Geçici görevlendirme oranları ciddi oranda düşürülmüştür. Özellikle ilçe hastanelerimizde uzman hekim atamaları tamamlanarak vatandaşlarımızın yerinde hizmet alması sağlanmıştır. Örneğin Silvan'a son bir yılda aralarında beyin cerrahisi, cildiye, enfeksiyon gibi eksik branşların olduğu 30'a yakın uzman hekim ataması yapılmıştır. Çermik Devlet Hastanesinde kulak-burun-boğaz, fizik tedavi, kardiyoloji, radyoloji, psikiyatri, ortopedi gibi birçok branşta atama yapılması sağlanmıştır. İlçelerde verilen diş sağlığı hizmetlerinin niteliği ve niceliği artırılmış, Silvan, Ergani ve Bismil Ağız ve Diş Sağlığı Merkezlerinde 2024 yılında 33, günümüzde ise toplam 62 diş hekimi atanmıştır. Silvan, Bismil ve Ergani'ye çene cerrahisi, çocuk diş, diş protez uzmanı gibi diş yan dal uzman kadroları ilk defa tahsis edilmiş ve atamalarına başlanmıştır. Bu şekilde artık ilçelerde hastalar yan dal ihtiyacı nedeniyle merkeze gelmek zorunda kalmayacaklardır. Silvan ve Bismil'e 20 ünitelik modern ağız ve diş merkezi inşaatlarına başlanmış ve bu inşaat hızla devam etmektedir. Silvan Devlet Hastanesi bünyesinde 15 ünitelik yeni diş birimi oluşturulmuştur. Ergani Ağız ve Diş Merkezinin diş ünite sayısı 10 artırılarak 20'den 30'a çıkarılmıştır. 2025 yılı başında aktif 15 üniteyle hizmet veren Ergani Ağız ve Diş Merkezinin tüm üniteleri aktif hâle getirilmiş, mesai dışında 5 üniteyle gece 24.00'e kadar diş hizmeti verilmeye başlanmıştır. Bu sayede çalışan memurlar mesaisinden, öğrenciler derslerinden geri kalmadan istedikleri zaman diş hizmetleri almaktadırlar. Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesine 20 yeni poliklinik ve 60 yataklı üçüncü basamak yoğun bakım kazandırılmıştır. Özellikle çocuk hastanemiz başta olmak üzere, hafta sonu mesai dışında da hizmet verilmektedir. Bölgede tek olan ve birçok bebeğin hayatını kurtaran çocuk kalp damar cerrahisinin kapasitesinin artırılması çalışmalarına başlanmıştır, tamamlandığında daha büyük bir kapasiteyle bölgeye hizmet verilecektir. 2024 yılında uzman hekim sayısı 992 iken 1.240'a, pratisyen hekim sayısı 1.103 iken 1.287'ye çıkarılmıştır. Günümüzde çocuklarımızın ve ailelerimizin uzun süredir sıra beklediği çocuk nefrolojisi, çocuk göğüs hastalıkları, çocuk ruh sağlığı ve hastalıkları alanı da yeni kadrolarla tahkim edilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MEHMET SAİT YAZ (Devamla) - Son olarak, gece gündüz, yağmur çamur demeden, ailelerinden fedakârlık ederek kendini insan sağlığını korumaya adayan tüm sağlık teşkilatlarımızın personellerine teşekkür eder, hepinize saygılar sunarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Sayın Güneş...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

10.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, orman yangınlarıyla mücadeleye ilişkin açıklaması

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin farklı bölgelerinde meydana gelen orman yangınları hepimizi derinden üzmektedir. Devletimiz, tüm kurumlarıyla yangınların çıktığı ilk andan itibaren sahada yer almakta, yangınların söndürülmesi, vatandaşlarımızın güvenliğinin sağlaması için yoğun bir mücadele yürütmektedir. Bugün, orman yangınlarıyla mücadelede 28 bine yakın orman

kahramanımız, 140 bini aşkın gönüllümüz, 28 yangın söndürme uçağımız, 119 helikopterimiz, 14 insansız hava aracımız ve 6 bine yakın kara aracımız gece ve gündüz görev yapmaktadır. Güçlü hava ve kara filomuz sayesinde yangınlara en kısa sürede müdahale edilmektedir. Yanan her karış toprağımız yeniden fidanla buluşacaktır. Devam eden yangınların en kısa sürede kontrol altına alınmasını temenni ediyorum, bu mücadeleye liderlik eden Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, Tarım ve Orman Bakanımız İbrahim Yumaklı'ya, fedakârca görev yapan tüm ekiplerimize teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Çakır...

11.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, 2007 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi hakkında açılan kapatma davasına ilişkin açıklaması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) - Sayın Başkan, 2007 yılında Adalet ve Kalkınma Partisinin laikliğe aykırı fiillerin odağı hâline geldiği iddiasıyla ve Recep Tayyip Erdoğan dâhil 71 kişinin beş yıl süreyle siyasetten uzaklaştırılması talebiyle açılan kapatma davası Anayasa Mahkemesinde nitelikli çoğunluk sağlanamadığından 30 Temmuz 2008'e reddedilmiş, ancak belli oranda hazine yardımının kesilmesine karar verilmişti. Gazete kupürü delilleriyle, uyduruk, saplantılı duygularla, mesnetsiz, gereksiz, karşılıksız iddialarla devlete ve millete hizmetten alıkoyma süreci olarak tanımlanabilecek bu kapatma davası tarihin tozlu raflarında kirli bir hatıra olarak yerini almış oldu. Bugün, geçmişin yaşanmışlıklarını unutmamak, benzerlerinin yaşanmasını engelleyecek ince bir çizgi, ibret alınması gereken dersler ve yarının yürünecek yollarında belirleyici olacaktır. Hafızayıbeşer nisyanla maluldür ama unutmamayı başarmak gereklidir diyor, Genel Kurulu ve milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Durmaz...

12.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, kredi kartı komisyonlarına ilişkin açıklaması

KADİM DURMAZ (Tokat) - Esnafımız yalnız yüksek kira, vergi ve artan maliyetler değil kredi kartı komisyonlarıyla da mücadele ediyor. Piyasada nakit yok, vatandaş alışverişini kartla yapıyor ancak esnafın, sattığı üründen cüzi kazanırken bankaya yüzde 4-5 komisyon ödemesi doğru değildir. Esnaf çalışıyor, risk alıyor, sermaye koyuyor, bankalar kazanıyor. Özellikle sigara, akaryakıt ve temel tüketim ürünlerinde kâr marjı oldukça düşük. Esnaf kazanamadığı paranın komisyonunu nasıl ödeyecek? Bankaların komisyon oranlarını satılan emtiayla eşleştirmeleri... Bankaların aracılık geliri esnafın alın terinden öncelikli olamaz. Kredi kartı komisyonları, sektörlere ve ürünlerin kâr oranlarına göre acilen yeniden yapılandırılmalıdır. Esnaf kazanamazsa dükkân kapanır, istihdam azalır, devlet de vergi alamaz.

BAŞKAN - Sayın Özcan...

13.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, orman yangınlarıyla mücadeleye ilişkin açıklaması

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; son günlerde yaşanan orman yangınları hepimizin yüreğini yakmaktadır. Yanan her orman, geleceğimize vurulan bir darbedir. Devletimiz, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde tüm kurumlarıyla ilk andan itibaren sahadadır. Tarım ve Orman Bakanlığımız, Orman Genel Müdürlüğümüz, AFAD'ımız, itfaiye ekiplerimiz, güvenlik güçlerimiz ve gönüllülerimiz gece gündüz demeden yangınları kontrol altına almak için büyük bir fedakârlıkla mücadele etmektedirler. Ancak bu mücadelede vatandaşlarımıza da büyük görevler düşmektedir. Özellikle sıcak yaz günlerinde ormanlık alanlarda ateş yakmamak, sigara izmariti ve yangına sebep olabilecek atıkları doğaya bırakmamak hayati önem taşımaktadır. Unutmayalım ki küçük bir ihmal büyük felaketlere neden olabiliyor. Rabb'im ülkemizi her türlü afetten muhafaza eylesin. Yangınlarla mücadele eden tüm kahramanlarımıza kolaylıklar diliyor, hayatını

kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, etkilenen tüm vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileklerimi iletiyor, Gazi Meclisten herkesi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Baykan...

14.- Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın, Kerkük petrol anlaşmasına ilişkin açıklaması

MEHMET BAYKAN (Konya) - Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın, Irak Başbakanıyla Türkiye-Irak arasında ilişkilerimizi kardeşlik zemininde daha da ileri taşıyacak belgelerin imza töreninde yaşanan tereddüt sırasında kullandığı "Hakan, 'hamse'" hatırlatması sonrasında atılan imzalarla, umarım, geçen hafta Genel Kuruldaki Irak'la petrol boru hattı taşımacılığına ilişkin geçmişte yaşanan sorunlar ve gelecek tasavvuruna ilişkin kuşkular bir miktar giderilmiştir. Henüz sonuçlanmamış tahkim süreçlerine rağmen ana muhalefetin "her şey bitmiş" bakışına karşın diğer muhalefet partilerinin sözcülerinin objektif bakış açısıyla yaptıkları değerlendirmelerden sonra hem boru hattına ilişkin gelişmeler hem de tüm dünyaya "Yüz yıl sonra Türkler geri döndü." dedirten Kerkük Petrol Anlaşması ülkemiz adına son derece önemlidir. Ülkemize ve milletimize hayırlı olsun.

BAŞKAN - Sayın Bektaş...

15.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, piyasadaki likidite sıkışıklığına ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; piyasada âdeta para suyunu çekti. Likidite sıkışıklığı her geçen gün daha da derinleşiyor. Üretici, esnaf, sanayici ve çiftçi reel finansmana ulaşamıyor. Devlet bile çiftçiden aldığı buğdayın bedelini kırk beş gün sonra ödüyor. Ticaret artık nakitle değil kredi kartı, çek ve senetle dönüyor. Karşılıksız çekler artıyor, senetler ödenemiyor, vatandaş kredi kartının asgari tutarını dahi yatıramıyor. Piyasada güven zayıflıyor, alışveriş yavaşlıyor, üretim daralıyor. Ticaret odaları, sanayi odaları ve iş dünyasının temsilcileri aylardır aynı uyarıyı yapıyor. Piyasada likidite sağlayacak, üretimi ve ticareti canlandıracak adımlar gecikmeden atılmalıdır çünkü piyasaların beklediği şey yeni vaatler değil güven verecek somut politikalardır.

BAŞKAN - Sayın Mertoğlu...

16.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, 16'ncısı düzenlenecek olan geleneksel Formulaz yarışlarına ilişkin açıklaması

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu yıl 16'ncısı düzenlenecek geleneksel Formulaz tahta araba yarışlarıyla cesareti, üretkenliği ve nesilden nesile taşınan heyecanı tüm dünyayla buluşturuyoruz. 2 Ağustos Pazar günü saat 11.00'de Ardeşen ilçemizin Tunca beldesinde başlayacak bu heyecana hep birlikte tanıklık edeceğiz. Tahta araba çocukluğumuzun en güzel hatırası, el emeğiyle şekillenen, zekâyla hayat bulan, geçmişten geleceğe değerlerimizi taşıyan kültürel miraslarımızdan biridir. Kuralların doğa tarafından yazıldığı bu yarışta insanımızın keskin zekâsı ve elleriyle ürettiği tahta arabaların saf emeği yarışmaktadır. Herkes bir gün Dutka'ya gelecek lakin benzersiz heyecanı yerinde yaşamak için şimdiden hepinizi Tunca'ya davet ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Çan...

17.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Karadeniz'de ve Azak Denizi'nde ticari gemilerin uğradığı saldırılara ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Ukrayna-Rusya savaşının başından bu yana Karadeniz ve Azak Denizi'nde 190'a yakın ticari gemi saldırıya uğradı. Bu saldırılar artık Türkiye'nin gıda arz güvenliğini doğrudan tehdit eder hâle gelmiştir. Son bir ayda yem ham maddesi fiyatlarındaki sert artış navlun ve savaş sigortası maliyetlerindeki yükselişle birleşerek hayvancılık sektörüne ve üreticimize ağır bir

fatura çıkardı. Ülke olarak yem ham maddesinde yüzde 56 oranında dışa bağımlıyız. Bugün, buğday kepeğinin ton fiyatı 160 dolardan 210 dolara, ayçiçeği küspesi ise 275 dolardan 305 dolara yükselmiştir. Defalarca uyarmamıza rağmen AKP iktidarı Karadeniz'deki egemenlik haklarımız ve deniz ticaret koridorlarının güvenliği için somut hiçbir adım atmadı. Sonuçta, gıda arz güvenliğimiz ortadan kalktı, olan üreticiye ve tüketiciye oldu.

BAŞKAN - Sayın İrmez...

18.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, erişim engeli kararı verilen medya kuruluşlarına ilişkin açıklaması

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Jin News, Ajansa Welat, Azadiya Welat, Mezopotamya Ajansı, soL Haber ve hakikati halka ulaştırmayı amaçlayan birçok medya kuruluşuna erişim engeli kararları veriliyor. İktidar bu sistematik saldırı ve yıldırma politikasıyla başarılı olacağını sanadursun, özgür basının ve muhalif medyanın etkisi asla kırılamayacak, hakikatin sesini kısmaya ve halkın haber alma hakkını engellemeye yönelik tüm çabalar er ya da geç sonuçsuz kalacaktır. Erişim engelleri sayfaları kapatabilir ama hakikatin yayılmasına engel olamaz. Hiçbir meşruiyeti olmayan sansür ve erişim engelleri kararlarını tanımıyoruz. Türkiye halklarını ve yurttaşları özgür ve muhalif medyayı takip etmeye, okumaya ve haberleri paylaşarak dayanışmayı büyütmeye çağırıyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Barut...

19.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, halk eğitim merkezi müdürlükleri bünyesinde çalışan usta öğreticilere ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı olarak Halk Eğitim Merkezi Müdürlükleri bünyesinde çalışan on binlerce usta öğretici feryat ediyor, seslerini ve taleplerini duyurmaya çalışan usta öğreticilere AKP iktidarı kulak vermiyor. Kadrosuz, güvencesiz, kısmi zamanlı ve düşük ücretlerle çalışan usta öğreticiler haklarının verilmesini ve büyüyen sorunlarına çare bulunmasını bekliyor. Okuma yazma öğretiminden dikiş kurslarına kadar çok sayıda alanda özellikle dezavantajlı bölgelerde çalışan usta öğreticilerimiz yalnız değildir. Emeğinin karşılığını alacağı kadrolu ve güvenli bir statüye kavuşmayı bekleyen usta öğreticiler ücret, izin, sosyal ve özlük haklarının adil şekilde çözüme kavuşturulmasını istiyor. Biz, emeğiyle yaşama tutunan, itibarını, bugünü ve geleceğini savunan usta öğreticilerimizin yanındayız. Hep beraber başaracağız.

BAŞKAN - Sayın Kunt Ayan...

20.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'ın, 3 Ağustos 2014'teki Ezidi soykırımına ilişkin açıklaması

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

3 Ağustos 2014'te Şengal'de IŞİD'in Ezidi halkına yönelik gerçekleştirdiği ve Ezidilerin hafızasında "74'üncü ferman" olarak yer alan soykırım insanlık tarihine sürülmüş kara bir lekedir. Bu soykırımda 5 binden fazla Ezidi katledildi, on bine yakın kadın ve çocuk kaçırılarak köleleştirildi, cinsel şiddet ve insanlık dışı uygulamalara maruz bırakıldı. Aradan geçen yıllara rağmen kaçırılan çok sayıda kadın ve çocuğun akıbeti hâlen bilinmemekte, bir kısmının ise Türkiye'de bulunduğu bilinmektedir. BM 2016'da Ezidilere yönelik katliamı "soykırım" olarak tanımlamıştır. Türkiye'ye düşen sorumluluk

da Ezidi soykırımını resmen tanımak, hakikatin ortaya çıkması ve adaletin sağlanması için gerekli adımları atmaktır.

BAŞKAN - Sayın Boz...

21.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un, Sincan ve Bünyan Kadın Cezaevlerine ilişkin açıklaması

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sincan Kadın ve Bünyan Kadın Cezaevleri yıllardır işkence, kötü muamele, disiplin cezaları ve tahliye gasplarıyla gündeme gelmekte. Kadınlar darbediliyor, parmakları eziliyor, koğuşlar talan ediliyor, kitaplarına el konulup Kürtçe mektupları engelleniyor; hastalıkları yok sayılarak tedavisiz bırakılıyorlar. Hak arayanlara disiplin cezası verilirken, idare ve gözlem kurulları tahliyeleri erteleyip infazları yakmaya devam ediyor. Bu ihlallerin sürekliliği, keyfîliği denetimsizlik ve cezasızlıkla korunan siyasi bir tercihi gözler önüne seriyor. Cezaevi yönetimleri mahkeme kararını yetersiz bulup kadın mahpusların bedenleri, kimlikleri ve özgürlükleri üzerinde sınırsız bir iktidar kurmakta. Kadın mahpuslara dayatılan bu düzen cezasızlıkla korunan devlet şiddetinin zindanlardaki boyutunun nasıl işlediğini, hukukun nasıl devre dışı kaldığını göstermekte. Bu ağır ihlaller derhâl araştırılmalı, sorumlular yargı önüne çıkarılmadır.

BAŞKAN - Sayın Şanlıtürk...

22.- Ordu Milletvekili Naci Şanlıtürk'ün, fındık hasadı sezonuna ilişkin açıklaması

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Fındık hasat sezonu bu hafta içerisinde başlayacak, eylül ayının sonlarına doğru hasat sezonu tamamlanacaktır. Dünyanın ve Türkiye'nin en fazla fındık üreten ili olan Ordu'da tüm hazırlıklar yapıldı, hemşehrilerimiz bahçelerine girmeye hazırlanıyor. Ülkemizin tarımsal ihracatında 3 milyar dolarlık geliriyle birinci sırada yer alan fındık ürününün ne kadar önemli olduğu ortadadır. Devletimiz her yıl, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle görevlendirilen Toprak Mahsulleri Ofisi aracılığıyla müdahale alımı yapmaktadır. Toprak Mahsulleri Ofisinin ilçelerimizde depoları hazırdır, yeterli alım ekibi oluşturularak düzenli bir alım yapılacaktır. Ağustos ayı başlarında üreticilerimizi memnun edecek bir fiyatın açıklanacağına olan inancım tamdır. Cumhur İttifakı olarak üreticimizin her zaman yanında olmaya devam edeceğiz.

Tüm üreticilerimize hayırlı, bereketli bir hasat sezonu diliyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Aşıla...

23.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, orman yangınlarına ilişkin açıklaması

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Ülkemizin büyük bir bölümünde devasa orman yangınları devam ediyor. 2021'den itibaren de yangınlar katlanarak artıyor. "Yok piknikten kaynaklandı, yok elektrik direğine kuş kondu, yok kaynak makinesinden sıçradı." Hiç inandırıcı değil. Birleşmiş Milletler destekli raporlarda Türkiye'nin yüzde 88'inin 2030 yılına kadar çölleşeceği belirtiliyor. Siz ne biliyorsunuz kardeşim? Böyle bir projeniz mi var? Kasıtlı bir yok oluş süreci. Bu sadece bizde değil Fransa, İtalya, İspanya, Yunanistan'da da ormanlar yanıyor. İspanya ve Fransa'ya yardım için uçak gönderdiğimiz anda bizde yangınlar başlıyor, bu hiç normal değil. Orman yakanlar terör suçundan yargılanmalı, ayrıca acilen bir orman güvenliği yasası çıkarılmalıdır diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Kaya...

24.- İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'nın, Tarsus ilçesi Alifakı bölgesinde cezaevi ile Tuzla arasındaki yola ilişkin açıklaması

MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Geçtiğimiz hafta sonu Mersin'deydim. Tarsus ilçesi Alifakı bölgesinde cezaevi ile Tuzla arasındaki yaklaşık 15 kilometrelik tek şeritli ve alternatifi olmayan yol ciddi bir sorun hâline gelmiştir. Genelde cezaevi araçlarının karıştığı kazalar nedeniyle her geçen gün can kayıpları ve yaralanmalar artarak devam etmektedir. Aslında çözüm bellidir, su kanalının diğer tarafında bulunan DSİ 5'inci Bölgeye ait olan yolun yapılacak bir devirle trafiğe açılmasıdır. Böylece, geliş gidiş düzenlemesiyle trafik akışı rahatlayacak ve kazaların önüne geçilebilecektir. Bütün bunlar cezaevi yapılırken yol sorununun dikkate alınmamasının sonucudur. Bu kazalar artık son bulsun, yeni acılar yaşanmasın. Yetkilileri başlarını kumdan çıkarmaya davet ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Tanhan...

25.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, yarın DEDAŞ binası önünde yapılacak basın açıklamasına ilişkin açıklaması

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

DEDAŞ'ın yüksek elektrik faturalarına, sekiz saatlik elektrik kesintilerine, tek faz uygulamalarına ses çıkarmak ve DEDAŞ'ın zulmüne "Dur!" demek için Mardin ili Kızıltepe ilçemizde yarın saat 16.30'da DEDAŞ binası önünde bir basın açıklaması yapılacaktır. Tüm halkımızı basın açıklamamıza ve DEDAŞ zulmüne karşı ses çıkarmaya davet ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Karaoba...

26.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, orman yangınlarına ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Yangınlarla ilgili herkes konuşuyor, biz de diyoruz ki: En iyi müdahale yöntemi önlem almak, hazırlıklı olmak ve yerelde yangınla mücadele edebilecek ekipmanlar oluşturmak. Bakın, son on günde Uşak'ta Kayaağıl köyü, Eşme Köseler, Hamamdere köyü, Banaz Yenice'de yangınlar çıktı. Ekipman yeterli mi? Değil. Biz bunları söylediğimizde iktidar sıralarından diyorlar ki: "Şu kadar malzeme aldık, bu kadar sayıyı arttırdık." Ya, kardeşim, bu kadar artırdınız da niye bu kadar hızlı söndüremiyoruz? Yani hepimizin ciğeri yanıyor da -sizin de ciğerinizin yandığına inanıyorum- ama biz burada uyarıda bulunmak istiyoruz, "Eksikler var ve bunları bir an önce giderelim." diyoruz. Bu arada da bu yangınlarla mücadele eden tüm orman personelini yürekten kutluyorum, cansiparane çalışıyorlar. O açıdan, yanan hepimizin ciğeri.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Uysal Aslan...

27.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın, Şırnak'ta 2021 yılından beri bekletilen TOKİ konutlarının fiyatına ilişkin açıklaması

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Teşekkürler.

Şırnak'ta 2021 yılından beri bekletilen TOKİ konutlarının fiyatı açıklandı ancak yeni bir hayal kırıklığı yarattı. 85 metrekarelik 2+1 konutun bedeli 3 milyon 710 bin, 3+1 konutun bedeli ise 4 milyon 800 bin liraya ulaşıyor. Bu fiyatlar Şırnak'taki mevcut konut piyasasının dahi çok üzerinde. Geçen yıl 500 Bin Sosyal Konut Kampanyası'nda aynı nitelikteki 2+1 konutlar 2 milyon 650 bin lira olarak açıklanmıştı. Başvuru yapılması hâlinde dahi 16 binden başlayan taksitlerin altı ayda bir, artacak faiz oranlarına göre değişeceği söyleniyor. İlk taksit neredeyse asgari ücretin yarısı. Bir yurttaş, bir Şırnaklı

hem kirasını hem mutfağını hem çocuğunun masrafını karşılayıp hem de konut sahibi olmak isterse bu taksitleri nasıl ödeyecek? TOKİ bir kâr etme usulü ve kâr etme aracı olmamalı, dar gelirli yurttaşın konut sahibi olması için makul bir fiyatta sabitlenmelidir.

BAŞKAN - Sayın Sarı...

28.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, orman yangınlarına ilişkin açıklaması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Balıkesir'de Edremit, Gömeç, Burhaniye, Ayvalık, Kepsut, Sındırgı ilçelerimizde yangınlarla baş etmeye çalışıyoruz. Ayrıyeten çevremizde Çanakkale, Yalova, Kütahya, Muğla, Antalya'da da yangınlar devam ediyor. Bu süreçte yangın mücadelesinde emek veren belediye personelimize, Orman Bölge Müdürlüğüne, BASKİ, AFAD, Jandarma, Kızılay, UMKE ve çevre illerden desteğe gelen personele, ayrıyeten cansiparane bu mücadeleye destek veren halkımıza yürekten teşekkür ediyorum.

Tabii, bu süreç içerisinde vatandaşlarımız mağduriyet yaşamışlardır; ahırlarında, hayvanlarında, tarımsal araçlarında ve tarım arazilerinde hatta evlerinde ve mezarlık alanlarında da ciddi hasarlar vardır. Bunların bir an evvel tespit edilerek AKP iktidarı tarafından devletimizin imkânlarıyla karşılanması gerektiğini vurgulamak istiyorum. Bir dikkati de bu tedbirsizliğe vurgulamak istiyorum; elektrik hatlarının yeterince bakımlarının yapılmamasından, Orman Bölge Müdürlüğünün ve Orman Bakanlığının orman arazilerine yeterli hassasiyeti göstermemesinden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Coşar...

29.- Antalya Milletvekili Aliye Coşar'ın, Antalya'nın Konyaaltı ilçesi Geyikbayırı Mahallesi'nde GES için planlanan enerji nakil hattına ilişkin açıklaması

ALİYE COŞAR (Antalya) - Antalya'nın Konyaaltı ilçemizde Geyikbayırı Mahallesi'nde GES için planlanan enerji nakil hattı güzergâhının yeniden belirlenmesi vatandaşların ve sivil toplum kuruluşlarının ortak çağrısıdır. Planlandığı şekliyle bu enerji nakil hattı yapılırsa bölgenin doğal yaşamı ve turizm potansiyeli tehlikeye girer. Likya Yolu üzerindeki Geyikbayırı'yla birlikte tırmanış rotaları da projeden olumsuz etkilenecektir. Doğanın korunması için enerji nakil hattının 3 kilometrelik bölümünün yer altına alınması veya alternatif güzergâh belirlenmesi yeterli olacaktır. Vatandaşlarımız ve sivil toplum kuruluşları projeye karşı değiller; sadece projenin bir bölümünün doğayla dost, turizm potansiyelini bitirmeyecek şekilde revize edilmesini talep etmektedirler. Vatandaşın haklı talepleri dikkate alınmalıdır.

BAŞKAN - Sayın Tiryaki...

30.- Batman Milletvekili Mehmet Rüştü Tiryaki'nin, TÜRK-İŞ'in açıkladığı açlık ve yoksulluk sınırına ilişkin açıklaması

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

TÜRK-İŞ bu hafta açlık ve yoksulluk sınırını açıkladı ve açlık sınırının Türkiye'de 36 bin TL'nin üzerine, yoksulluk sınırının da 120 bin TL'nin üzerine çıktığını söyledi. Bu arada, Türkiye'de çalışan nüfusun yüzde 47'si asgari ücretle geçiniyor. Dolayısıyla Türkiye'de çalışanların yüzde 50'si neredeyse açlık sınırının altında bir ücretle yaşam mücadelesi veriyor. Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisine sorsak kişi başına düşen millî gelirin nereden nereye geldiğini söyleyecek. Evet, belki Türkiye bir parça zenginleşmiş olabilir ama zenginleşen, çalışanlar değil, emekçiler değil, bu ülkenin yoksul halkı değil bir avuç zengin. Bir kez daha bu konuya dikkatinizi çekmek istedim.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Şimdi söz talep eden Grup Başkan Vekillerimize söz vereceğim.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Bülent Kaya.

Buyurun Sayın Kaya.

31.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Ankara Etimesgut Belediye Başkanına ve Belediyedeki bazı bürokratlara yönelik operasyona, gündemdeki çerçeve yasaya ve süreci yürüten ekibe ifade etmek istediklerine ilişkin açıklaması

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, ülkede özellikle hemen hemen her gün bir sabah şafak operasyonuyla, bir yargısal operasyonla uyanıyoruz. Dün Üsküdar Belediyesinden sonra, bugün de Ankara Etimesgut Belediye Başkanı ve bu belediyedeki bazı bürokratlar ve belediye başkanlarına dönük bir operasyon yapıldı. Şimdi, burada, üzerinde durmamız gereken bir konu var çünkü bu, yargı bağımsızlığını bir şekilde ilgilendiren bir konu; iki, toplumsal vicdanı bir şekilde etkileyen bir konu; üç, yolsuzlukla mücadeledeki samimiyeti bir şekilde sorgulayan bir konu. Belediye başkanları ve bürokratlar, milletvekilleri, bakanlar dâhil herkes layüsel değildir; mutlaka ve mutlaka, yolsuzlukla ilgili her türlü iddiada en geniş bir şekilde üzerlerine gidilmesi gereken makamları işgal eden kişilerdir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir şey, yargının bağımsızlığıyla ilgili usule dair sorunlar var mı, yok mu? Gerçekten bu toplumda bir yargının bağımsızlığı sorun olarak mı algılanıyor? Yargıyı güçlendiren bir şey mi yoksa farklı olarak mı algılanıyor?

Şimdi, milletvekillerinin dokunulmazlığı âdeta milletvekilleriyle ilgili siyasal amaçlı yargısal faaliyetlerin önüne geçmek için getirilmiş bir siyasal önlem. Belediye başkanları ve devlet memurlarıyla ilgili de memurların yargılanmasıyla ilgili getirilmiş olan yargılama izni, açıkça, yargının, belki de herhangi bir iddiayla bu belediye başkanları ve memurlarla ilgili siyasi yönü ağır basan yargısal faaliyetlere engel olmasıyla ilgili bir adım. Dolayısıyla buradaki birçok bürokratın, buradaki birçok belediye başkan yardımcısının hangi kamu zararına sebep olduklarına dair belki İçişleri Bakanlığının ya da Sayıştayın ya da ilgili belediyedeki müfettişlerin raporlarına hiç dikkat edilmeksizin bir gece baskınıyla gözaltına alınmaları sadece toplumsal vicdanda sorgulanmakla kalmıyor, aynı zamanda siyaset kurumunun itibarıyla ve yargının bağımsızlığıyla ilgili de çok ciddi soru işaretleri uyandırıyor. Eğer gerçekten niyetiniz yolsuzlukla mücadele ise gelin, bunu belli ilkelere, belli kurallara bağlayalım ama her gün bir muhalefet belediye başkanına ve özellikle de Cumhuriyet Halk Partisiyle başlayıp şimdi de Yeni Partiye katılan belediye başkanlarıyla ilgili bu operasyonların devam ediyor olması bunun bir yolsuzlukla mücadeleden daha çok siyaset kurumunun itibarsızlaştırılmaya çalışıldığı ve yargı eliyle siyasetin dizayn edilmeye çalışıldığı bir süreçtir. Buna, bugün hep beraber itiraz etmemiz lazım çünkü bugün güç Adalet ve Kalkınma Partisinin elinde olabilir; dün de başkalarının elindeydi, Adalet ve Kalkınma Partili siyasetçileri terbiye etmek için kullanılıyordu. Bugün siz bu sopayla muhalefeti terbiye etmeye kalkarsanız yarın bir gün siz muhalefete düştüğünüz zaman iktidara gelenler sizi terbiye etmeye kalkar ve bu dönüşümlü zorbalık günün sonunda milletimize hiçbir şey kazandırmaz, sadece bu çatışmadan, bu kutuplaşmadan istifade etmek isteyen insanlar kendi ekmeğine yağ sürer ve sadece onlar istifade etmiş olur. O açıdan, amaç gerçekten temiz bir siyaset, siyasetin finansmanı, yolsuzlukla mücadele ise gelin, bunun ilkelerini hep beraber koyalım ama "Yok, biz bu görüntüyle siyasal operasyonlar yapmaya devam edeceğiz." diyorsanız, sizin geçmişiniz, bu ve benzeri operasyonların ne kadar sonuçsuz olduğunu belki de göstermek için başka bir ders almanıza gerek kalmayan çok önemli bir derstir. Gelin, bu belediye başkanları ve bürokratlarla ilgili yolsuzlukla mücadeleyi, yapılan yanlış işlerle ilgili hususları devlet teamüllerine, İçişleri Bakanlığının raporlarına ve bugüne kadar belediye başkanlarıyla ilgili alışılagelmiş usullere uygun bir şekilde yapmaya gayret edelim diyorum.

Bir diğer önemli husus; hâlâ Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine bugün geldi, yarın gelecek, önümüzdeki hafta gelecek; olmadı, Meclis kapanmadan mutlaka gelecek; işte, AK PARTİ MYK toplandı, herhâlde kanun taslağı orada görüşüldü, sunulacak; olmadı, Bakanlar Kurulu toplandı, sunulacak; olmadı, işte, DEM İmralı heyeti İmralı'ya gitti, ondan sonra sunulacak; sürekli bir ötelenen çerçeve yasa var. Burada iki önemli hususa dikkat çekmek istiyorum: Bir, siyasi akıl; ikincisi bürokratik akıl. Elbette bu konunun hem bir güvenlik boyutu var hem de siyasi boyutu var. Kapalı kapılar ardında sadece bürokratlar tarafından götürülmüş bir sürecin bu milletin hassasiyetlerine yeterince cevap vermeyeceğine ve sorunu çözme noktasında da yeterli bir sonuç elde edemeyeceğimize dair ciddi endişelerimiz var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

Şimdi, görebildiğimiz kadarıyla Adalet ve Kalkınma Partisi, daha doğrusu Sayın Cumhurbaşkanı diyelim çünkü Adalet ve Kalkınma Partisinin de bu işin çok içerisinde olmadığı görülüyor. Sayın Cumhurbaşkanı dar bir bürokratik çevreyle bu konuyu yürütmeye gayret ediyor ve medyaya yansıyan bilgilere göre de bu özellikle istihbarat üzerindeki güvenlik bürokrasisi İmralı'yla belli görüşmeler sürdürerek bu süreci başarıya ulaştırma noktasında bir yol ve metot izliyor. Ama siyasi partilerle bu görüşmelerin içeriği, ne olduğu, ne yapılmak istendiği, hangi konularda bir makas açıklığı olduğuna dair de en ufak bilgi maalesef verilmiyor. Bu süreçler, dediğim gibi, dar bir çevreyle, sadece bir bürokratik akılla yürütülebilecek çevreler değil; toplumsal hassasiyetler var, toplumsal vicdan var, insanların endişeleri var ve olması gereken noktalar var. Bütün bunları mutlaka ve mutlaka siyasi akılla paylaşmak ve ortak bir akla hizmet etmek gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın Sayın Kaya.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Dolayısıyla buradan, bu süreci yürüten dar ekibe net bir şekilde şunu ifade etmek istiyorum: Siz, bu konunun Türkiye Büyük Millet Meclisine taşınmış olmasını tarihî bir eşik ve önemli bir kırılma noktası olarak ifade ettiniz. Bizler de o Komisyonda yer alan YENİ YOL Grubu olarak hem kendi Komisyona sunmuş olduğumuz YENİ YOL Grubunun raporunu hem de diğer siyasi partilerle ortaklaştığımız Komisyon raporunu ortaya koyduk. Yani bununla neyi ifade ettik? Siz, YENİ YOL Grubu olarak bizim görüşlerimizi merak ediyorsanız Komisyona sunduğumuz rapor ortada; YENİ YOL Grubu olarak diğer siyasi partilerle hangi konuda uzlaşabileceğimizi merak ediyorsanız Komisyon raporu ortada. Dolayısıyla hâlâ bize turlar yapmanıza gerek yok; atacağınız adımları artık atın ve bu ülkenin gündemini artık bu konularla meşgul etmeyin, herkes eteğindeki taşları döksün ve bu konuya dair düşüncelerini ortaya koysun. Aksi takdirde, gereksiz yere hem Meclisi geriyoruz hem de kamuoyu beklentilerini yönetemiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Son bir dakika...

BAŞKAN - Buyurun, son dakikayı veriyorum.

Buyurun Sayın Kaya.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Dolayısıyla buradan net bir şekilde bir çağrıda bulunuyorum: Gelin, bu konuyu daha şeffaf bir şekilde önemsediğiniz Meclis zemininde hep beraber tartışalım. Aksi takdirde, ifade ettiğim gibi, siz bunun stratejik adımlarından öte taktiksel adımlarını atmakla meşgul

olacaksınız. Siyasi sonuçları ne olacak, ne getirecek, ne götürecek? Hani bu, Türkiye Yüzyılı projesiydi? O zaman "Önümüzdeki seçimlere yansıması ne olur?" diye bakmamanız lazım, "Önümüzdeki yüzyılın Türkiyesini nereye taşıyacak?" diye bakmanız lazım. Önümüzdeki Türkiye'nin yüzyılı sizin siyasi ömrünüzü aşan biz süreç, yüz yıldan bahsediyoruz. O hâlde gelin, bütün toplumsal kesimlerle bunu paylaşalım ve bir an önce makas açıklığı nedir, hangi konularda uzlaşıyorsunuz, hangilerinde uzlaşamıyorsunuz ve toplumsal katkı nedir, bunu hep beraber konuşalım. Bunu bir taktiksel adıma dönüştürerek bu millete kötülük yapmayın diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Sayın Uğur Poyraz.

Buyurun Sayın Poyraz.

32.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Numan Kurtulmuş'un katıldığı bir programdaki ifadelerine ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın dün yaptığı açıklamalara, belediye başkanlarının gözaltına alınması süreçlerine ilişkin itirazlarda kullanılan ifadelere, Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı Mehmet Uçum'un ifadelerine ilişkin açıklaması

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sizi, Genel Kurulu ve ekranları başındaki değerli vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Genel Kurula gelmeden evvel Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş'un katıldığı bir programda ifade ettiği "Süreç yasası genel af değildir, af değildir." cümlesi oldukça dikkat çekiciydi çünkü İYİ Partinin katılmadığı, İYİ Parti dışında Parlamentoda grubu bulunan tüm partilerin katıldığı -bu Komisyon, terörsüz Türkiye komisyonu- Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu Raporu'nun 39'uncu sayfasında "örgüt mensuplarının durumu" hangi örgüt olduğu da malum ama onu yazmaktan hep imtina ediyorlar yani PKK terör örgütünün mensupları yani teröristleriyle ilgili diyor ki: "Bahse konu kişiler hakkında tasarrufta bulunulabileceği ve ilgili kişiler hakkında mutlaka adli bir işlem yapılması gerektiği değerlendirilmektedir. Yasal düzenlemeler toplumda cezasızlık ve af algısı oluşturmamalıdır." Yani mealen şunu diyor: Biz bunları affedeceğiz ama topluma bunu nasıl yutturacağımıza ilişkin süslü cümleler... Bugün ortalama hukuk bilgisi olan herkes bilir ki denetimli serbestlik, şartlı salıverme, adli kontrol, bunların hepsi -eğer cezaevindeyseniz dışarı çıkarsınız, cezaevinde değilseniz cezaevine girmezsiniz- birer adli işlemdir. Dolayısıyla böyle süslü laflara, kalabalık laflara gerek yok, bunun apaçık teröristlere "infaz indirimi" adı altında bir af olduğu ortada. Dolayısıyla bunu çok fazla dolandırmanın bir anlamı yok.

Kaldı ki günlerdir hatta haftalardır ısrarla bu söz konusu yasadan bahsediliyor; kimileri kök, kimleri çerçeve diyor -adı her ne haltsa- bu yasadan bahsedilirken. Bu yasaya ilişkin ne yazık ki bu Komisyona yalvar yakar ya da bir şekilde köşeye sıkıştırılarak bu Komisyon masasına oturtturulan partilerin hiçbirinin bu söz konusu yasaya ilişkin bir fikri ve bilgisi yok. Nasıl mı diyorum? Sayın Cumhurbaşkanı Erdoğan dün bir açıklama yapıyor: "Önümüzdeki günlerde, bir süredir üzerinde çalıştığımız yasal düzenlemeyi Meclisin takdirine sunacağız." E, şimdi, bugün Parlamentoda grubu bulunan partilerin, bu Komisyondaki partilerin hiçbirinin bu yasal düzenlemeye ilişkin bir bilgisi yok. Bir şey yapılıyor da peki, siz bunun üzerinde kiminle çalışıyorsunuz? Yani bu Komisyonun üyeleri değilse siz bu yasanın üzerinde kiminle çalışıyorsunuz? Bu Komisyon raporunu yazan partilerin yetkilileri o Komisyonun üyeleri değilse kiminle çalışıyorsunuz? O zaman da kamuya açık kaynaklardan edindiğimiz, bu İmralı'daki terör hükümlüsü Abdullah Öcalan'ın söz konusu yasa taslağına onay verdiğine ilişkin PKK terör örgütünün yöneticisi olan teröristlerin yaptığı açıklamalar var. O zaman, Türkiye Cumhuriyeti devletinin Cumhurbaşkanlığı makamından yapılan açıklama çerçevesinde bu yasa, Adalet ve Kalkınma Partisi ile İmralı'daki terör hükümlüsü Abdullah Öcalan'ın üzerinde çalıştıkları bir yasa anlamına geliyor; bu, çok basit ve net.

Şimdi, devam ediyorum; Sayın Cumhurbaşkanının yine yapmış olduğu açıklama yine bu sürecin bir diğer paydaşı olan DEM PARTİ'nin Genel Başkanı Tuncer Bakırhan'ın geçtiğimiz günlerdeki açıklamasıyla da örtüşüyor. Diyor ki Sayın Erdoğan: "Partimizin Ekonomi İşleri Başkanlığının yaptığı güncel bir çalışma, terörün Türkiye ekonomisine maliyetini çok net biçimde ortaya koyuyor. Buna göre, terörün faturası gayrisafi yurt içi hasılada 511 milyar doları, kişi başı gelirde 5.800 doları, ihracatta ise..." Bunları tek tek sayıyor. "Türkiye'ye faturası 2,3 trilyon doların üzerindedir. Yatırım, istihdam, finansman, turizm, tarım, güvenlik boyutlarıyla hesap edildiğinde terörün yıllık ortalama maliyeti 50 milyar doları geçiyor." Bu, Sayın Erdoğan'ın yapmış olduğu açıklama. Peki, bir buçuk yıldır, seçilmiş belediye başkanlarını karga tulumba, gizli tanık ifadeleriyle tutuklayıp, gözaltına alıp Türkiye'nin ekonomisini, Türkiye'nin borsasını... Bütün bunların hepsinin sonuçları hiç umurunuzda mı madem bu kadar detaylı bir çalışma yapıyor partinizin Ekonomi İşleri Başkanlığı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Her gün bir belediye başkanının gözaltına alınması haberiyle uyanıyoruz; her gün, her gün bir belediye başkanının gözaltına alınma haberiyle uyanıyoruz. Buna ilişkin süreçlerin tamamına ilişkin yapılan itirazlarda... Mesela çok enteresandır Sayın Başkan -her gün duyduğumuz ama- dün aslında Sayın Lütfü Türkkan konuşurken bir anda farkına vardım; çıkan bütün hatipler iktidar sıralarına doğru dönüp işte, bu haksız tutuklamalara, adil yargılamanın nasıl ortadan kalktığına ilişkin ithamlarda bulunurken "Tutukluyorsunuz, gözaltına alıyorsunuz." gibi cümleleri bu şekilde sarf ettiler. Aslında geçmişe dönük de bütün hatipler bu şekilde sarf etti ama iktidar sıralarından şöyle bir cevap hiç gelmedi: "Tutuklamaya sevk eden savcılardır, tutuklama kararını veren hâkimlerdir."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Çok söyledik.

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Çünkü bu cevabı verememelerinin ya da verecekleri bu cevabın arkasında duramamalarını sebebi yıllardır -eski taşeron ortakları FETÖ dönemi de dâhil olmak üzere- açılan her soruşturmayı, yapılan her gözaltını, her tutuklama kararını canhıraş bir şekilde oturdukları koltuklardan savunmalarından kaynaklanıyor yani "Biz bu davanın savcısıyız, biz bu davanın müdahiliyiz." duruşundan kaynaklanıyor. Diyemediler ki oturdukları yerlerde, "Tutuksuz yargılanmak esastır, temel hak ve özgürlükler esastır; biz de bu tutuklamaları ibretle, merakla, endişeyle seyrediyoruz." diyemediler. Çünkü taraf olduklarını ama öyle ama böyle, ama sarih ama gizli her beyanlarıyla, hem tutumlarıyla her seferinde burada itiraf ettiler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, son dakikayı veriyorum.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Yine bir başka örneği vermek istiyorum. Bu, Cumhurbaşkanlığı Danışmanı ya da Başdanışmanı ya da her neyse, Sayın Mehmet Uçum: "Bürokratik vesayete yeltenenler bir gecede giderler." Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine biz "tek adam rejimi" dedikçe herkes ayaklanıyor. "Hayır, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi..." vesaire. Şimdi, iki parametre var. Bir, buraya çıkan her hatip iktidar sıralarından "Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde..." deyip de bürokrasinin ya da bakanlıkların ya da Parlamentodakilerin yaptıkları bütün hataları ya da yaptıkları her eylemi Sayın Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın liderliğinde ve onun onayında olduğunu ifade ediyorlar. İşte o yüzden, bunların hepsinin bütünü ve totali tek adam rejiminin bir tezahürüdür, pekiştiren de budur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Son dakikam mıydı benim?

BAŞKAN - Evet.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Suistimal etmek istemiyorum ama bir cümleyle bunun bütün sisteme ilişkin olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Öncelikle teşekkür ediyorum Sayın Başkan, diğer Grup Başkan Vekillerine de anlayışları için teşekkür ediyorum.

Sayın Uçum'un ifadesi şu: "Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde bürokratik vesayet olmaz. Cumhurbaşkanının programına karşı tarafsız olamazlar. Nitelikleri itibarıyla kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde tarafsızlar, tam tersi de seçilmiş iradeye bağlı hareket etme yükümlülükleri vardır." diyor. Seçilmiş irade de bu ülkede kanunlara ve mevzuata uygun hareket etmek zorundadır, tüm atadığı bürokratlar da kanuna ve mevzuata uygun hareket etmek zorundadır; onları atayan iradenin istek, arzu ve duygularına uygun hareket etmek zorunda değildir.

Sayın Uçum'un hem hukukçu olması hem de uzun zamandır Cumhurbaşkanlığında Danışman olması sebebiyle aslında sistemi neye dönüştürdüklerinin, bilinçaltlarında neye hâkim olduklarının ve neyi Türkiye'ye yaymak istediklerinin açık tezahürüdür. Bunu da kamuoyunun takdirine bırakıyorum.

Teşekkür ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Konukçu, buyurun.

33.- İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun, Eskişehir'de faaliyet gösteren bir maden şirketinin Türkiye MADEN-İŞ üyesi işçilerine ilişkin açıklaması

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Yıldızlar SSS Holding bünyesinde Eskişehir'de faaliyet gösteren Doruk Madencilikte çalışan Türkiye MADEN-İŞ üyesi işçiler dün, nisan ayından beri borçlarını alamadıkları için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı önünde basın açıklaması yaptı. Bir haftadır Bakanlık önündeki direnişi devam ettiren sendika üyesi işçiler "Protokolde yazılanlar ödeninceye kadar Ankara'dan ayrılmayacağız." diyerek çağrıda bulunmuştu. Bugün sabah saatlerinde holding binası önünde gerçekleştirdikleri zincirli protesto eylemi nedeniyle işçiler ve sendika yöneticileri gözaltına alındı. Maden işçilerine dönük bu saldırıyı asla kabul etmiyoruz. İşçileri ve sendikacıları derhâl serbest bırakın ve haklarını ödeyin.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Akçay, buyurun.

34.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biraz evvel, Sayın Uğur Poyraz konuşması sırasında Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun kuruluşuna ilişkin ifadelerinde "bir şekilde kurulan bu Komisyona oturtulan partiler" ifadesini kullandı. Bu Komisyonun nasıl kurulduğu, katılan partilerin kendi kurumsal iradeleriyle nasıl katıldıkları kamuoyunda çok açık şekilde bellidir ve bu partiler kendi özgür iradeleriyle katılmıştır ve hiç kimse de bu Komisyona oturtulmamıştır. Mefhumumuhalifinden şu soruyu sorma hakkı da doğal olarak bize de doğmuştur: Acaba İYİ Partiyi bu Komisyona oturtmayan irade nasıl bir iradedir, kim oturtmamıştır? Bu soruyu da dikkatlere sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Poyraz...

35.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Sayın Başkanım, Sayın Erkan Akçay'ın sorusu çok anlamlıydı; teşekkür ediyorum bu anlamlı soru için. Oturtma, silah zoruyla yapılan bir şey değildir; ikna etme, ikna yöntemleri de vardır. Dolayısıyla ben "oturtma" kelimesinde bunun nasıl ikna edildiğine ilişkin arka planları bilemem, sadece bu konuya ilişkin okumamı ifade ettim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Kimsenin aklı yok, herkes ikna edildi öyle mi?

UĞUR POYRAZ (Antalya) - "İYİ Partiyi kim oturtmamıştır?" diye sorarsa Sayın Erkan Akçay, göğsümü kabartarak başım dimdik söyleyebilirim: Büyük Türk milleti oturtturmamıştır.

Teşekkür ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hem dışarıda dur hem de konuş.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Akçay.

36.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Bu Komisyona katılan bütün siyasi partiler de yüce Türk milletinin yekpare temsilcileridir. Bunu "Niye katılmadın?" diye bugüne kadar da sorgulamadık ama bu Komisyon faaliyetlerini ve bu süreci, Komisyona katılmayarak -affedersiniz- devamlı da hariçten gazel okuyarak sürekli aleyhe bir propaganda yapmayı da doğru bulmadığımızı ve bir boşa düşmek olduğunu da artık bu gelişmeler karşısında açıkça gördüğümüzü ifade ediyorum.

Teşekkür ederim.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Son...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Poyraz.

37.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Elbette siyasi partiler Türk milletini temsil ederler ama Türk milletinin iradesine uygun kararları alıp almama noktasında kendileri bunu müşahede ederler. O konuya ilişkin ben bir ithamda bulunmuyorum. Sadece İYİ Partinin kendine oluşturduğu sorumluluk duygusunun ve vazife bilincinin yani o birinci vazifenin gereğini yapıyoruz. Yüce Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün o hitabında Türk gençliğine, hepimize yüklediği vazifenin gereğini yapıyoruz. Dolayısıyla İYİ Parti hariçten gazel okumadı; Parlamentoda, Genel Kurulda, basın açıklamalarında, grup toplantılarında, televizyon programlarında bütün itirazlarını dile getirdi. Yani yankı odalarında başka bir şey duymaya gerek yok, İYİ Partinin her sözü Türk milletinin sözüyle eş değerdir.

Saygılar.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Rahmi Aşkın Türeli.

Buyurun Sayın Türeli.

38.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin, 22'nci ve 23'üncü Dönem Tokat Milletvekili Orhan Ziya Diren ile Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in kardeşi Salih Öztürkmen'in vefatlarına, Etimesgut Belediyesine yönelik operasyona, bir maden şirketinin işçilerinin hak arama mücadelesine, çoklu bir kriz yaşandığına ve asgari ücrete ilişkin açıklaması

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz önce üzücü bir haber aldık; 22'nci ve 23'üncü Dönem Tokat Milletvekilimiz Orhan Ziya Diren bugün hayatını kaybetti. Kendisi 1970'li yıllarda Cumhuriyet

Halk Partisi Tokat İl Gençlik Kolları Başkanlığı ve 9 Eylül 1992'de yeniden açılan Cumhuriyet Halk Partisinin Kurucu İl Başkanlığı görevlerinde de bulunmuştu. Çok sevilen ve müstesna bir kişiliğe sahipti. Orhan Ziya Diren'e Allah'tan rahmet; kederli ailesine, sevenlerine ve Cumhuriyet Halk Partisi ailesine başsağlığı ve sabırlar diliyorum.

Diğer yandan, Gaziantep Milletvekilimiz Hasan Öztürkmen'in kıymetli kardeşi Salih Öztürkmen'in vefatını da derin bir üzüntüyle öğrendik. Merhuma Allah'tan rahmet, Öztürkmen ailesine ve tüm sevenlerine başsağlığı ve sabır diliyorum.

Değerli milletvekilleri, dün konuştuk, bugün tekrar yeniden konuşuyoruz. Bakın, dün Üsküdar Belediyemize yapılan operasyonun ardından bugün de Etimesgut Belediyemize yönelik bir operasyonla karşı karşıyayız. Artık bu operasyonlar arka arkaya geliyor, hız kesmeden devam ediyor; bunu anlamak mümkün değil ve Belediye Başkanımız Erdal Beşikçioğlu ile 54 belediye personeli sabahın erken saatlerinde gözaltına alındı.

Değerli milletvekilleri, defaatle söyledik ve söylemeye devam edeceğiz; Türkiye'de yargı ağır bir meşruiyet krizi içindedir. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin devlet düzeninde yol açtığı en ağır tahribatların başında hukukun ve yargının siyasallaşması gelmektedir. Yürütme, Cumhurbaşkanlığı uhdesinde bu denli güç yoğunlaşması, yürütme karşısında yargı ve diğer organların -ki içinde Parlamento da var- zayıf ve araçsal bir konuma itilmesine yol açmıştır. Bağımsız mahkemelerin olmadığı, hâkim güvencesinin HSK eliyle ortadan kalktığı bir yargı düzeni bunun en somut örneğidir. Açık olarak söylemeliyim ki hukukiliğinden bağımsız olarak kovuşturmalar, soruşturmalar ve mahkeme kararlarına milletimizin inancı sarsılmıştır. Siyasi saiklerle adil yargılanma ilkesinin ortadan kaldırılması ve cezai ve hukuki sorumlulukların yanında masum insanların da bir torbaya atılması, hukuk devletinden ziyade polis devletinin geçerli olduğunu açık ve net biçimde ortaya koymaktadır. Bir devlet sadece zora dayalı olarak yönetilemez. Halkın rızasının alınması ve toplum düzeyinde meşruiyet sağlanması olmazsa olmaz bir zorunluluktur. Bugün Etimesgut Belediyesine yapılan operasyon, toplum vicdanında büyük bir yara daha açmıştır. Hukuk devletinde elbette her kurum ve kişi yargı denetimine tabidir ancak soruşturmaların siyasi tartışmaların gölgesinde değil hukukun evrensel ilkeleri çerçevesinde siyasi tartışmalardan uzak, masumiyet karinesi gözetilerek ve tutuksuz yargılama esas alınarak yapılması gereklidir.

Değerli milletvekilleri, hukuk herkese eşit uygulanmalı, milletin sandıkta ortaya koyduğu iradeye saygı gösterilmelidir. Yerel yönetimlerin görevlerini ifa etmesine engel olacak operasyonların bir an evvel sonlandırılması gerekmektedir. Bu çerçevede, gerçeğin eksiksiz ortaya çıkması, adaletin gecikmeden tecelli etmesi ve hukukun üstünlüğünün gözetilmesi için tüm hukuki süreçlerin takipçisi olmaya devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, gene Doruk Madencilik işçilerinin hak arama mücadelesiyle karşı karşıyayız. İşçilerin aylar önce Ankara'da başlattığı hak arama mücadelesinde bir anlaşmaya varıldığı açıklanmıştı, resmî taahhütler verilmişti ancak görüyoruz ki verilen sözler tutulmamış, madenciler haklarını aramak için yeniden Ankara sokaklarında mücadele etmek zorunda bırakılmıştır. Madenciler, yerin yüzlerce metre altında alın teri dökerken yer üstünde haklarını alamamakta ve açlığa mahkûm edilmektedir. Bu tablo, hepimiz açısından utanç vericidir. Madencilerimizin istedikleri, hak ettikleri ücretlerin ve tazminatlarının eksiksiz ödenmesidir. Devletin görevi, işçiyi kapı kapı dolaştırmak değil hukuk düzeninin gereğini yerine getirmektir. Emeğin hakkını teslim etmek, bir lütuf değil sosyal devlet olmanın en temel gereğidir. Eğer bir ülkede işçiler alacaklarını tahsil edebilmek için yüzlerce kilometre yol yürümek, günlerce parkta yatmak ve açlık grevi yapmak zorunda kalıyorsa ortada sadece bir iş uyuşmazlığı yoktur, bu çok ciddi bir yönetim sorunudur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Buradan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına ve sürecin bütün muhataplarına çağrıda bulunuyoruz: Verilen sözler derhâl yerine getirilmeli ve madenciler haklarını almalıdır.

Diğer taraftan, içinde yaşadığımız kriz -konuştuk, günlerdir konuşuyoruz, konuşmaya devam edeceğiz- Türkiye için çoklu bir krizdir. Türkiye hem bir ekonomik kriz hem bir sosyal kriz, demokrasi krizi, hukuk krizi ve bunların ortaya çıkardığı ahlaki bir krizin içindedir. Türkiye, kalkınma vizyonunu kaybetmiştir. Hem üretimde hem bölüşüm ilişkisinde yaşanan sorunlar, artık ülkenin yönetilemediğini ve bu iktidarın derhâl gitmesi gerektiğini çok açık ve net bir biçimde ortaya koymaktadır. Bakın, temmuz ayı içindeyiz, asgari ücret beklentileri bu toplumda çok öne çıkmıştı. Hepimiz biliyoruz ki üç yıllık uygulanan dezenflasyon politikası başarısız olmuştur, enflasyon indirilememiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Çalışanların millî gelirden aldığı pay gittikçe azalmaya devam etmektedir, gelir dağılımı bozulmuştur; en düşük ve en yüksek yüzde 5'lik gruplar arasında 25 kat fark oluşmuştur ve en zengin yüzde 1, servetin yüzde 40'ını alır hâle gelmiştir. Asgari ücret konusu en önemli konudur. Hâlâ temmuz ayı bitmedi, bu sorunun hızlı bir biçimde çözülmesine ihtiyaç var. Bakın, asgari ücret konusu ülkemizde, Türkiye'de en önemli, en problemli alanlardan biridir. Türkiye asgari ücretle çalışanların dünyada en yüksek orana sahip olduğu ülkelerden biridir. Nitekim, ülkemizde nüfusun yüzde 50'den fazlası asgari ücret ve civarında ücret almaktadır. Dünyanın bütün ülkelerinde bu yüzde 4-5 civarındadır. Buna ilaveten, Türkiye, Avrupa Birliği ülkeleri içinde en düşük asgari ücrete sahip ülkelerden biridir, şu anda sondan 3'üncü sıradadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

Son dakikayı veriyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ve uygulanan yanlış politikalar sonucunda asgari ücret ile ortalama ücretler arasında fark kapanmakta, ortalama ücretler asgari ücrete yakınsamaktadır. Bugün, asgari ücret açlık sınırının altındadır; vatandaşlarımızın, asgari ücretle çalışanların gıda ihtiyacını bile karşılaması mümkün değildir; bırakın barınma, konut, kira, eğitim, sağlık, giyimi; bunların hiçbirinin sağlanması mümkün değil bu paralarla. Neden bunu yapıyoruz? "Biri yer biri bakar, kıyamet ondan kopar." diye Türkçede bir laf vardır, bu çok önemli bir laftır. Bu yapı içinde Türkiye'nin bir yere gidebilmesi, huzur içinde kalabilmesi mümkün değildir. Yoksulluk kader değildir, bunu değiştirmek halkımızın elindedir ve inanıyoruz ki halkımız önümüzdeki seçimde bunun gereğini yerine getirecektir diyorum, teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit.

39.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İnsan Hakları Derneğine gelen erişim yasaklarına, 33 kurşun olayına, 3 Ağustos 2014'teki Ezidi soykırımına, belediyelere yapılan operasyonlara ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın vekiller; ben de Genel kurulu saygıyla selamlıyorum.

Kırk yılı aşkın süredir işkenceyi, kadın cinayetlerini, cezaevindeki hak ihlallerini, zorla kaybetmeleri, ayrımcılığı ve yaşam hakkı ihlallerini belgeleyen, raporlayan, kamuoyuyla paylaşan İnsan Hakları Derneği son dönemlerde art arda gelen erişim yasaklarıyla karşı karşıya. Özellikle hem erişim engelleri hem de içerik kaldırma kararlarıyla aslında İHD'nin sesi kesilmek isteniliyor. Son olarak, BTK, mahkeme kararlarını gerekçe göstererek İHD'nin yıllar önce yayınladığı kadın hakları ihlali raporlarını internet sitesinden kaldırılmasını talep etmiş. Bakın, yıllar önce yani 2020, 2021'de yayınlanan raporun bugün mahkeme kararları gerekçe gösterilerek BTK eliyle de -içeriğin- kaldırılması isteniyor. Şimdi sormamız gerekiyor: Gerçekten değişen ne, hakikat mi değişti? Bu ülkede kadınlar mı katledilmiyor, kadınlara karşı hak ihlalleri mi olmuyor, kadınların maruz kaldığı şiddet mi ortadan kalktı? Yoksa aslında iktidarın gerçek ile hakikatle kurduğu ilişkide bir sorun mu var? Yani "İktidar gerçeği duymamak için, hakikati toplumun duymaması için herkesin ağzını kapatmaya, her demokratik kurumun kapısına kilit vurmaya, hepsine erişim engeli getirerek aslında hakikatin üstünü örtmeye mi çalışıyor?" diye sormamız gerekiyor.

Şimdi, kamuoyunun bilgi edinme hakkı var, ifade özgürlüğü hakkı var -normal koşullarda Anayasa'ya göre- insan hakları mücadelesi en önemli mücadele başlıklarından biri ama bütün bu konularda ciddi bir erozyon var, ciddi bir engelleme var, AKP Hükûmetinin sistematik baskısı var. Bunu açık ve net bir şekilde söyleyelim. Bu sadece İHD'yle ilgili bir sorun da değil. Bugün gazeteciler susturuluyor; görüşlerini, düşüncelerini yazdıkları için sabah kapıları kırılıyor, evlerinden gözaltına alınıyor. Akademisyenler soruşturuluyor, kadın örgütleri hedef gösteriliyor, barolar baskı altına alınıyor, demokratik kitle örgütleri susturulmaya çalışılıyor. Aslında, AKP açısından dikensiz bir gül bahçesi yaratılmaya çalışıldığını görüyoruz. Şimdi açık söyleyelim: Bu raporlar niçin önemli? Bu raporlar geriye dönüp baktığımızda Türkiye'nin nereden nereye geldiğini ve var olan hükûmetlerin karnesini ortaya koyuyor ve bizim açımızdan da kadın örgütleri açısından, kadınlar açısından, bu ülkede kadın özgürlük mücadelesi yürütenler açısından da ciddi bir hafızaya denk geliyor ama AKP kadına yönelik şiddeti engellemek yerine, bu konuda düzenleme yapmak yerine; hayır, şiddeti belgeleyenleri susturmayı, hakikatin üstünü örtmeyi tercih ediyor. O anlamıyla buradan bir kez daha söylüyoruz: Raporları yasaklayarak hiçbir yere varamazsınız, hakikati değiştiremezsiniz. Kafanızı kuma gömdüğünüz için hakikat değişmez. İnsan haklarını savunmak suç değildir, hak ihlallerini belgelemek suç değildir, gerçeği kamuoyuyla paylaşmak suç değildir. O anlamıyla, İnsan Hakları Derneği ve tüm insan hakları savunucularının yanında olduğumuzu, mücadelelerinin mücadelemiz olduğunu ve böyle antidemokratik, hukuksuz uygulamalardan vazgeçilmesi gerektiğini bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, tarihî acı olayların yıl dönümleri bu ülkede ne yazık ki bitmiyor. Bu tarihlerden biri de "1943 Mustafa Muğlalı olayı" diye de bilinen, aslında 33 kurşun olayı, 33 kişinin katledilmesi meselesi. 1943 yılının Temmuz ayının sonlarında -28 ile 30'u, çeşitli rivayetler var- 33 köylünün hayvan kaçakçılığı yaptıkları gerekçesiyle gözaltına alındıkları, hiçbir yargısal sürece tabi tutulmadan Sefo Deresi'nde kurşuna dizilerek katledildiği o acı günün içerisindeyiz. O anlamıyla 32 kişinin yaşamını yitirdiği, 1 kişinin de yaralı kurtulduğu bir mesele bu. Peki, sonrasında ne oldu? Gerçekten Türkiye 33 kurşun, Mustafa Muğlalı katliamıyla yüzleşti mi, gerçekten o katliamı yapanlar yargılandı mı? Hayır; aksine, Mustafa Muğlalı'nın adı bu ülkede kışlalara verildi, yollara verildi yani "Sen bu katliamı yapabilirsin, bu ülkede katliam yapabilirsiniz. Kürt'ü katletmek, köylüyü katletmek, sivil yurttaşı katletmek, yargılamadan kurşuna dizmenin bir sonucu yoktur." mesajı bizzat bu devlet tarafından verildi. Şimdi, yeni bir arifedeyiz, yeni bir dönemdeyiz; barışı konuşuyoruz, çözümü konuşuyoruz, demokrasiyi konuşuruz. O zaman sormak istiyorum: Gerçek anlamda, 33 kurşun olayıyla, Mustafa Muğlalı'nın katliamıyla yüzleşecek miyiz? Dönüp o kara sayfaları açıp "Yanlış yapmışız, eksik yapmışız, hata yapmışız, özür diliyoruz." denilecek mi? Bunun denmesi gerekiyor Sayın Başkan. O

anlamıyla ben hem 32 yurttaşı, orada yaşamını yitirenleri saygıyla, rahmetle, minnetle anarken tarihin karanlık sayfalarında hakikatin açığa çıkması için bunun ele alınması gerektiğini ve onarıcı bir adaletin devreye girmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkan, yine, 3 Ağustos 2014'te de biliyorsunuz, Şengal'de büyük bir Ezidi soykırımı oldu. IŞİD tarafından bir saldırı gerçekleştirildi, 6.400'den fazla kadın ve çocuk kaçırıldı, köle pazarlarında satıldı. Her zaman o Musul'daki köle pazarları sanırım hepimizin hafızasında hâlâ çok canlı. Bunun ardından dünya kadar aramalar oldu; bazı insanlar, bazı kadınlar bulundu, ailelerine kavuştu ama hâlâ çok fazla sayıda kadın ve çocuğun kayıp olduğunu biliyoruz. O anlamıyla Ezidi katliamını BM bir katliam olarak, bir soykırım olarak tanıdı ama hâlihazırda bu konuda Türkiye'den atılmış bir adım yok. Oysaki Türkiye aynı zamanda Ezidi Kürtlerini de bağrında barındıran ve yanı başında çok büyük bir Ezidi nüfusla komşuluk ilişkileri olan bir ülke; o anlamıyla bu katliamın tanınması ve gerçekten bugün kayıp olan Ezidi kadın ve kız çocuklarının ailelerine kavuşması konusunda da Türkiye'nin adım atması gerektiğinin altını çiziyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok ferman gördüler; gerçek anlamda Ezidi halkı çok katliamdan geçti, 73 ferman gördü ama ne dilini ne inancını ne de kültürünü bırakmadı. Bu anlamıyla orada yaşamını yitirenleri de saygıyla minnetle anarken Ezidi halkının direnişini de buradan selamladığımızı bir kez daha ifade etmek istiyoruz. 3 Ağustos tarihi kara bir gündür, bir katliam günüdür, bir soykırım günüdür, acı bir gündür ama sadece acı bir gün değildir, aynı zamanda hesaplaşılması gereken bir gündür. Hakikatin açığa çıkarılması gereken bir gün olduğunu da ifade etmek istiyorum.

Çok başlık var Sayın Başkan ama çok kısa bir şeye de değinmek istiyorum izin verirseniz. Şimdi, her sabah belediyelere operasyon haberleriyle uyanıyoruz. Gerçekten bir hukuk devletinde seçilmişlere böyle mi yaklaşılır? Hani DEM PARTİ olarak çok alışık olduğumuz sahneler, onu açık ve net söyleyelim. Yıllardır sistematik baskı altındayız; evlerimizin kapıları kırıldı, insanlarımız gözaltına alındı, tutuklandı, sürgüne gittiler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

Son dakika veriyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim.

Ama artık biz bu Türkiye'nin geride kalmasını istiyoruz. Hukuk devletinin hâkim olduğu, adaletin tesis edildiği bir ülke hepimizin ihtiyacı. O anlamıyla, yargı eliyle siyasi partilere yönelik bu kuşatma girişimleri, yargı eliyle belediyeleri işlevsizleştirme, masumiyet karinesini ihlal etme ve tutuklamayı bir istisna olmaktan çıkarıp bir kural hâline getiren bu yaklaşımlardan derhâl vazgeçilmelidir. Elbette, bir suçu olan varsa yargılanmalı, bağımsız yargının önünde soruşturulmalı, varsa bir cezası çekmelidir ama böyle operasyonlarla, böyle sabahın köründe kapılara dayanmakla, masumiyet karinesini hiçe sayarak seçilmiş iradeyi hedef almakla böyle bir sürecin olmayacağını ifade ediyorum. Derhâl buradan vazgeçilmesi çağrısını da bir kez daha yapmak istiyorum.

Teşekkür ediyorum size de Sayın Başkanım. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Koçyiğit.

Yeni Parti Grubu adına Sayın Gökhan Günaydın.

Buyurun Sayın Günaydın.

40.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, 22'nci ve 23'üncü Dönem Milletvekili Orhan Diren'in vefatına, Etimesgut Belediyesine yapılan operasyona ve gözaltına alınan Etimesgut Belediye Başkanı Erdal Beşikçioğlu'na, AKP'nin kuruluşunun 25'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, evet, öncelikle ben de bir vefat haberini yüce Meclisle paylaşmak istiyorum. 22'nci ve 23'üncü Dönem Milletvekili sevgili Orhan Diren'i bu sabah kaybettik. Orhan Diren Tokat Milletvekilliği yaptı. Bu ülkenin önemli sanayicilerinden ve iş adamlarından birisiydi, önemli bir hayırseverdi. Benim de hem hemşehrim hem ağabeyimdi, dolayısıyla acısını yüreğimde duyduğumu ifade edeyim. Şu anda Ardahan Milletvekilimiz olan Özgür Erdem İncesu'nun da eşinin amcasıdır kendisi. Ben kendisine Allah'tan rahmet, sevenlerine ve tüm camiamıza da başsağlığı dileklerimi iletiyorum.

Evet, bu sabah -arkadaşlarımız da söyledi- bir başka belediye operasyonuyla daha uyandık. Etimesgut Belediye Başkanı Erdal Beşikçioğlu ve bürokratlar gözaltına alındılar. Gözaltına alınma görüntülerini de hep beraber televizyonlarda seyrettik. Yani yapılmaması gereken ne varsa ısrarla yapmaya devam ediyorlar. Peki, bu sürpriz mi? Bakın arkadaşlar, bir düşünce sistematiği içerisinde neyi nasıl yaptığınızı size anlatacağım: Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Gökhan Karaköse'nin Yargıtay ataması yapıldı ve iki gün sonra, 12 Haziran 2026 tarihinde Aykut Çelik Ankara'ya Cumhuriyet Başsavcısı olarak atandı. Kimdir Aykut Çelik? Aykut Çelik, Akın Gürlek'in İstanbul'da Cumhuriyet Başsavcılığı döneminde yardımcısıydı ve bunun üzerine yazan, çizen, gazeteci ve siyasetçiler dediler ki: "Şimdi operasyonları bekleyin." 12 Haziran 2026'da bu atama yapıldı, yalnızca bir ay sonra, 12 Temmuz 2026 tarihinde Çankaya Belediyesine operasyon yapıldı. Bu bir ayı aklınızda tutmanızı rica ediyorum. Başsavcı atamasının yapılması ve bir ay sonra operasyon... Neden aklınızda tutun? Çünkü ona yol gösteren Akın Gürlek ne zaman atanmıştı? 2 Ekim 2024 tarihinde atanmıştı değil mi İstanbul'a Cumhuriyet Başsavcısı olarak. Peki, ilk operasyon İstanbul'da hangi tarihte yapılmıştı? 30 Ekim 2024'te yani yirmi sekiz gün sonra. Demek ki Başsavcıyı ata, Başsavcıyı atadıktan sonra takvime bak, otuz günü say, yirmi sekiz-otuz gün sonra bir belediye operasyonunu gör. Vakayıadiye mi bunlar? Siyasetin gereği mi bunlar? Siyaset buraların üzerinden mi dizayn edilecek? Sahipleri "Gerekli." derse er geç alacaklar elbette.

Devam edelim: 12 Temmuzda Çankaya Belediyesi operasyonu, on sekiz gün sonra, 30 Temmuz günü Etimesgut Belediyesi operasyonu. Peki soralım şimdi: Erdal Beşikçioğlu ve arkadaşları gözaltına alındılar. Gereksiz sorular mı acaba hep tekrar edip duruyoruz? Mesela Erdal Beşikçioğlu kendisini ziyaret eden, o da defalarca gözaltına alınmış olan İsmail Arı'ya diyor ki: "Her gün eşim benim gözaltına alınacağıma, sabah operasyonuyla evimden alınacağıma ilişkin rüyalarla uyanıyor, kâbuslarla uyanıyor." Peki, buna rağmen bir yere kaçmış gitmiş mi? Yok, evinde duruyor işte, evinde duruyor. Yani sabah altı buçukta baskın yapacağınıza saat sekizde telefon edip çağırsaydınız, onu evinde bulacaktınız. O da siz nereye davet ederseniz oraya gelecekti. Yok, onu yapamazsınız, illa bir fotoğraf vereceksiniz.

Peki, bu Etimesgut'ta ne olmuştu acaba, söyleyeyim. Hani hep "Millet iradesi, millet iradesi." derdiniz ya, artık diyemiyorsunuz. Ben rakam vereyim size: 31 Mart 2024'te Erdal Beşikçioğlu oyların yüzde 56'sını almıştı, 203 bin kişinin oyunu almıştı; AKP-MHP toplamı ise 117 bin oy almıştı. Yani Cumhur İttifakı blokuna tek başına 100 bin fark atmıştı, geriye kalanları saymaya bile gerek yok. Şimdi,

bu Erdal Beşikçioğlu, biz burada konuşurken gözaltında, bilmem ne emniyetinin bilmem ne hücresinde tutulmaya devam ediliyor. Siyasetçileri bu kadar istismar ederek, siyasetçileri bu kadar korumasız bırakarak bu memleket hiçbir yere gidemez. Bir kere daha söyleyelim: Türkiye'de bağımsız yargı olsa kimse bunlara bir şey diyemez. Siz birazdan "Yargı bağımsızdır." diye söyleyeceksiniz:

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, size en büyük dersi her seferinde Trump açıkça rencide ederek söylemiyor mu? "Brunson içerideydi, telefon ettim Erdoğan'a. Erdoğan o kadar iyi bir lider ki hemen bıraktı." diyor. Hangi bağımsız yargıdan hâlâ bahsedebiliyorsunuz? Ya, insanda bir düşünce sistematiği olmaz mı, bir düşünce namusu olmaz mı? Bütün bu örneklere rağmen "bağımsız yargı" demekten ne zaman vazgeçeceksiniz? Türkiye'de bağımsız yargı olsaydı sizin belediye başkanlarınız sütten çıkmış ak kaşık mı be birader? Ankara'yı parsel parsel satanlar ellerini kollarını sallaya sallaya dolaşıyorlar, hâlâ Twitter'da kahramanlık yapmaya soyunuyorlar. (Yeni Parti sıralarından alkışlar) Ve siz bütün bunlar sanki hiç olmamış gibi kendinize oy veren ve vicdanını kaybetmemiş olanları da kendinize güldürerek buralarda oturmaya devam ediyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Şimdi, burada konuşmalar yapıldı. AKP'nin kuruluşunun 25'inci yıl dönümü süslü süslü laflarla anlatıldı. Ben size bazı rakamlar vereyim -insan hafızayı kaybetmemeli, insan gerçekle bağını kaybetmemeli- yüzde 33 enflasyon oranıyla dünyada 5'incisiniz, yüzde 35 enflasyon oranıyla gıda enflasyonunda dünyada 4'üncüsünüz. Ya, biriniz bu memleket enflasyon ve gıda enflasyonunda dünyada ilk 5'e nasıl girdi be birader demiyor musunuz? Bunu da mı FETÖ'cüler yaptı ya? Hani her şeye dersiniz ya "İstatistikleri FETÖ'cüler yayınlıyor." Ya, dünyanın, Birleşmiş Milletlerin yayınladığı istatistikler ortada; bütün bunları sen başarı hanene mi sayıyorsun? Bakın, TÜİK açlık sınırı yayınlıyor; Temmuz 2025-Temmuz 2026, bir yılda nereden nereye gelmiş?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, son dakikayı veriyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - 26 binden 36 bine çıkmış, yoksulluk 86 binden 120 bine çıkmış, bekâr çalışanın maliyeti 33 binden 47 bine çıkmış. Umurunuzda mı? Merkez Bankası faizi 2020'nin başında yüzde 12 iken şu anda yüzde 40. Hazinenin toplam borcu 6 trilyon liradan 14 trilyon liraya çıkmış, sen burada bana hikâye anlatıyorsun, AKP'nin 25'inci yılı... AKP'nin, doğru, 25'inci yılı; AKP'nin yirmi beş yıldır burada olmasında hepinizin de suçu var, muhalefetin de suçu var, onu da söyleyeyim ama şunu da ifade edeyim: Her ne kadar cübbelerin arkasına, üniformaların arkasına saklansanız da; her ne kadar rıza üretemediğiniz toplumda zora da dayansanız da sizi layık olduğunuz yere indireceğiz ve bunların hepsinin hesabı bu memlekette sorulacak.

Çok teşekkür ederim. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Koçyiğit, buyurun.

41.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, 117'nci Birleşimde yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İzin verirseniz çok kısa bir açıklama yapmak istiyorum: Dün burada okullardaki mescit meselesiyle ilgili idari bir uygulamanın eleştirisini yapmıştım ve eğitim kurumlarının inanç sömürüsünün aracı

hâline getirilmesi çabalarını eleştirmiştim -ki bu sürekli yaptığımız eleştiriler arasında- eğitim alanının dinsel referanslarla şekillendirilmesinin, tarikat ve cemaatlerin etki alanına açılmasının ve bu uygulamaların toplumda ve çocuklar üzerinde yaratacağı zararlarına değinmiştim. Ama bazı çevreler çok maksatlı bir şekilde benim sözlerimi çarpıtarak DEM PARTİ'yi, partimizi, sanki inanç karşıtıymış, ibadet karşıtıymış, cami karşıtıymış, cuma karşıtıymış gibi bir eksene oturtmaya çalışıyorlar. Öncelikle söyleyelim: DEM PARTİ olarak inanç özgürlüğünü savunuyoruz Sayın Başkan. Herkesin inancının, ibadetinin, itikadının, kendi ibadet yerinin özgür bir şekilde, orada ibadetini yaşayacak şekilde olması gerektiğini düşünüyoruz. O anlamıyla da devletin de bütün inançlara eşit mesafede olduğu, toplumsal olarak bunun şekillenmediği, buna müdahale etmediği bir toplumsal ve bir siyasal yaşam istiyoruz; bunu ifade ettik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Toparlayacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun, son dakikayı veriyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim.

Fakat buna rağmen, özellikle de Kürt halkının mütedeyyinliği üzerinden, Kürt halkının dinî duyguları üzerinden bir saldırı dalgası başlatılmaya çalışılıyor. Çok açık ve net söyleyeyim: Biz halkımızı çok iyi tanıyoruz. Evet, Kürtler inancına bağlı bir toplumdur, Kürtler dindardır. Kürt'ün Alevi'si de dindardır, kendi inancına bağlıdır; Ezidi'si de kendi inancına bağlıdır, Sünni'si de kendi inancına bağlıdır. Halkımızı çok iyi tanıyoruz, halkımız da bizi çok iyi tanıyor. O anlamıyla, Kürt halkının dinî inancını istismar eden çevrelere şunu söylüyoruz: Buradan size ekmek çıkmaz, başka fırına gidin. Kürt halkı ve Kürt halkının inançları ile DEM PARTİ arasına mesafe ve nifak koyamazsınız. Biz hep halkımızın yanındayız, halkımızın hassasiyetleri başımızın tacıdır. Bu hassasiyetlere saygı duyduğumuz için ve bu hassasiyetleri bildiğimiz için de bugün buralardayız; sözlerimizi çarpıtmayın.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Leyla Şahin Usta.

Buyurun Sayın Usta.

42.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, "terörsüz Türkiye" sürecine, kadına yönelik şiddetle mücadeleye ve Ankara'da eylem yapan işçilere ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de Sayın Divanı ve milletvekillerimizi saygıyla selamlıyorum.

Siyasi hayatın en temel unsurlarından biri milletin güvenidir. Bu güven ise ancak şeffaflık, hesap verebilirlik ve hukukun üstünlüğü ilkelerine bağlı kalındığı sürece korunabilir. Milletimiz siyasetin polemiklerle değil eserle, hizmetle ve çözüm üretme anlayışıyla yapılmasını beklemektedir. Bizler de bu beklentiye uygun hareket etmek, siyasi rekabeti ilkeler üzerinden yürütmek ve demokratik hayatın itibarını birlikte korumak zorundayız. Temennimiz, tüm siyasi aktörlerin hukuka uygun, şeffaf ve hesap verilebilir bir anlayışla hareket etmesi, milletimizin emanet ettiği bu kutlu görevin sorumluluğunu her zaman en üst düzeyde taşımasıdır. Defalarca ve her zaman mahkemelerimize ve yargımıza güvendiğimizi ifade ettik, "Biz hiçbir zaman taraf değiliz." diye bunu açıkça belirttik. Şikâyet eden de savcılığa suç duyurusunda bulunan da isnat edilen suça muhatap olan da CHP'dir, biz de süreci takip ediyoruz ve yargının kararlarını izliyoruz dedik, bunu defalarca söyledik. İşitene sivrisinek saz diyorum. Yargıdan aklanın, gelin, siyasetinizi ve hizmetinizi devam ettirin diyoruz ancak birileri ne

hikmetse sadece CHP'li oldukları için sorgulanamaz, yargılanamaz, hesap veremez anlayışıyla bir ayrıcalık beklemektedir.

Sayın Uğur Bey birilerinin sözlerinden bahsetti, söylediklerinden bahsetti; o, sadece kendisini bağlar, bizim Cumhurbaşkanımızın da partimizin de sözcüsü bellidir, Sayın Ömer Çelik'tir, partimiz ve Cumhurbaşkanımız adına açıklama yapacak isim nettir. Kişinin söyledikleri sadece kendisini bağlar ne bizi ne de partimizi ne de Cumhurbaşkanımızı bağlayacak bir durumda değildir.

Sayın milletvekilleri, ülkemizin geleceği adına tarihî öneme sahip bir süreçteyiz. Terör kırk yılı aşkın bir süredir sadece canlarımızı değil umutlarımızı, kaynaklarımızı ve ortak geleceğimizi de hedef almıştır. Binlerce vatandaşımızı, güvenlik görevlimizi ve evladımızı teröre kurban verdik, acılar yaşadık, bedeller ödedik. Bugün ise Türkiye, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü liderliği ve Sayın Devlet Bahçeli'nin ortaya koyduğu millî duruşla terörün tamamen ülkemizin gündeminden çıkarılması hedefi doğrultusunda önemli bir eşiğe gelmiştir. Terörsüz Türkiye hedefi herhangi bir siyasi partinin değil 86 milyonun ortak hedefidir. Bu süreç, milletimizin huzuru, çocuklarımızın güvenliği ve ülkemizin geleceği için yürütülen millî bir devlet politikasıdır; bu süreç hassastır. Devletimiz hiçbir zaman terörle mücadelede taviz vermemiş, vermeyecektir. Türkiye Cumhuriyeti devletinin temel nitelikleri, üniter yapısı, bayrağı, vatanı ve milletin bölünmez bütünlüğü asla tartışma konusu değildir. Sürecin temelinde de işte bu kararlılık bulunmaktadır. Bugün bizlere düşen görev, bu sürece sorumluluk bilinciyle yaklaşmaktır; terörün değil kardeşliğin, ayrışmanın değil birliğin, nefretin değil ortak geleceğin yanında durmaktır. Günlük siyasi hesaplarla değil devlet aklıyla hareket etmektir. Terörün kazandığı hiçbir denklemde millet kazanmaz ama kardeşliğin güçlendiği, huzurun hâkim olduğu bir Türkiye'de kazanan 86 milyon vatandaşımız olacaktır. Bu süreç, şehitlerimizin aziz hatırasına ve gazilerimizin fedakârlıklarına gölge düşüren değil onların uğruna mücadele ettiği huzurlu, güçlü ve güvenli Türkiye idealini kalıcı hâle getirmeyi amaçlayan bir süreçtir. Aziz şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyor, kahraman gazilerimize de şükranlarımızı sunuyorum. İnanıyorum ki Türkiye Yüzyılı'nı, terörün değil huzurun, korkunun değil güvenin, çatışmanın değil kardeşliğin yüzyılı yapacağız. Tarihin yanlış tarafında bulunmayı tercih edenlerin, siyasi polemikleri ve hesaplarıyla bu süreci bozmalarına da müsaade etmeyeceğiz. Bu sürecin tam olarak sahibi de milletin tam kendi iradesidir diyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kadına yönelik şiddetle ilgili mücadelemizde yirmi dört yıldır neler yaptığımızı saysam burada dakikalarımız yetmez. "Şiddete sıfır tolerans" anlayışımız, prensibimiz ilk günkü kararlılığımızla aynı şekilde sürdürülmektedir. Kadını ayrıştırıp toplumsal hayattan koparmaya çalışan anlayışı da durduran AK PARTİ'dir. Sadece bir rakam vereceğim; 2002'de kız çocuklarının üniversiteleşme oranı yüzde 13'ken bugün bu oran yüzde 52'ye ulaşmıştır, daha da yükseltmek için çalışıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlıyorum.

Eğitimde, iş hayatında, siyasette, sivil toplumda, her alanda kadınlarımızın desteklenerek daha da güçlenmesi için, daha da başarılı olabilmeleri için, şiddetin tamamen sona ermesi için kararlılıkla mücadelemize devam edeceğiz.

Ankara'da eylem yapan işçilerimizle ilgili gündemi biz de yakinen takip ediyoruz. Bu süreçte çok net bir duruşumuz var, tamamıyla işçilerimizden yanayız. Bakanlarımız da işçilerimizin haklarını almaları için işçilerimizle görüşerek işverene de gereğinin yapılmasıyla ilgili ve ödemelerin tamamlanmasıyla ilgili süreci yakından takip etmekteler ve bu süreci de yürütmekteler. Hedefimiz ve

amacımız, işçilerimizin haklarını sonuna kadar almaları, bu konuda tam olarak yanlarında olduğumuzu ben de tüm kamuoyuna duyurmak isterim.

Milletin oyunu verdiği seçilmiş kişilerin bu millete hizmet etme anlayışıyla davrandığı sürece bu ülkede baş tacı olduklarını hepimiz biliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlıyorum Başkanım.

Bunun en iyi örneği de 25'inci yılımızı kutlayacak bir parti olarak AK PARTİ'dir diyorum.

Şükranlarımı sunar, teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Poyraz, buyurun.

43.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Leyla Şahin Usta'nın konuşmasından özellikle iki satır başını not aldım; biri devlet aklıyla hareket etmek, diğeri tarihin yanlış tarafında olmakla İYİ Partinin itham edilmesi.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bir şey demedim.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Bu, Sayın Leyla Şahin Usta'nın değil zaman zaman Meclis Başkanının da kullandığı bir ifade çünkü bu sürece ilişkin, özellikle yürüttükleri bu terörsüz Türkiye masalına ilişkin yöntemler ve muhataplar açısından İYİ Parti ve Sayın Genel Başkanı Müsavat Dervişoğlu hep bir tarafta durdu. Şimdi, bu tarihin yanlış tarafına ilişkin çok enteresan bir şey, merak ettiğim bir husus: İYİ Parti kadroları ve benim temsil ettiğim bütün değerler, sizin bir dönem "hoca efendi" diye tarif ettiğiniz hizmet hareketine "Bunlar bir istihbarat grubudur." dedik, o zaman da tarihin yanlış tarafındaydık. İlk açılımda da tarihin yanlış tarafındaydık, hoca efendi grubu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Sizin "hoca efendi" dediğiniz, "hizmet hareketi" dediğiniz taşeron ortaklarınız 17-25 Aralık operasyonunu yaptığında o zaman tarihin doğru tarafına geldiniz, bizim olduğumuz tarafa. 15 Temmuzda Türk milletine o örgüt bombalar yağdırdıktan sonra kendi içinizde ayıklamalara başladınız, yine doğru tarafa geldiniz. İlk açılım sürecinde hendek olaylarında Mehmetçik'imiz, polisimiz, askerimiz şehit oldu; bu sefer de doğru tarafa geldiniz. O yüzden yanlış taraf nere, önce kendinizi bir eleştirin, kendiniz farkınıza varın; biz çünkü hep doğru tarafta durduk, bugün de doğru taraftayız. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Türeli, söz talebiniz var.

Buyurun.

44.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Şahin Usta konuşurken Cumhuriyet Halk Partisiyle ilgili belediyeler üzerinde, Cumhuriyet Halk Partili belediyelere yapılan müdahale, operasyonlar üzerinde bizim itirazımızın bu konu etrafında

şekillendiğini söyledi. Bir kere şunları açık ve net olarak söyleyelim: Demokrasilerde kuvvetler ayrılığı önemli. Yasama, yürütme ve yargının birbirinden ayrılması gerekiyor, açık ve net olarak. Bugün Türkiye'nin yaşadığı en büyük problemlerden biri budur zaten. Kuvvetler ayrılığı yok; yürütmenin başı, aynı zamanda Parlamentodaki bir siyasi parti grubunun Genel Başkanı, yasamayla iç içe girmiş, aynı zamanda bütün yüksek yargı üyelerini atıyor, gerektiğinde kendisini yargılayacak Yüce Divan dâhil olmak üzere. Bugün çok açık ve net olarak bizler, hepimiz hukuk devletini savunuyoruz, söylüyoruz ama bağımsız ve tarafsız yargının Türkiye'de olduğunu hiç kimse söyleyemez. Siz de muhtemelen düşünmüyorsunuz ama mensubu olduğunuz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Son bir dakika veriyorum.

Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Birkaç hususu açıklığa kavuşturmam gerekiyor Sayın Başkan, onun için söz istedim.

BAŞKAN - Buna devam edemeyiz ki.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır ama şey olduğu için yoksa ben konuşmamı biraz önce yaptım.

BAŞKAN - Anladım ama kısa bir şekilde...

Bir dakika verdik size.

Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yani bu çok açık ve net. Yani "Yerel yönetimlerimiz denetlenmesin." demiyoruz, zaten Anayasa madde 127'ye göre yerel yönetimler vesayet denetimine tabi. Sayıştay denetçileri, mülkiye müfettişleri, mahalli idareler kontrolörleri, vergi müfettişleri zaten denetliyor. Eğer gerekli birtakım suç unsurları varsa onlar ortaya konulur ama biz şunu görüyoruz: Yerel seçimlerden itibaren ve Cumhuriyet Halk Partisinin ciddi anlamda Türkiye'de çok büyük bir başarı kazandığı ve yerel yönetimlerin büyük çoğunluğunu aldığı andan itibaren belediyelere operasyonlar var, adil yargılama hakkı bunların içinde, hukuk devletinin ihlal edildiği bir sürecin içindeyiz; tutuksuz yargılama yok. Yani biraz önce de konuştuk, sonuçta belediye başkanlarımız görev yapıyor, seçilmiş insanlar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hemen tamamlayabilir miyim?

BAŞKAN - Sataşmadan ikişer dakika veriyoruz.

Sayın Usta, buyurun.

45.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz ile İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sondan başlayayım. Bağımsız ve tarafsız yargının olduğunu ve bunun korunması gerektiğini burada defalarca söyledik. Evet, kuvvetler ayrılığı zaten Cumhurbaşkanlığı sisteminin en önemli unsurlarından bir tanesi ama ne hikmetse birileri "bağımsız ve tarafsız yargı" denilince kendi istedikleri kararların çıkmasından bu sonuçları bekliyorlar. Bağımsız ve tarafsız yargının işini yapması için bizim bu konuları burada bir siyasi polemik hâline getirmememiz ve çıkan yargı kararlarını beklememiz gerektiğini tekrar hatırlatmak istiyorum.

Tarihin yanlış tarafı, doğru tarafı çok su götürür bir tartışmadır elbette ama şu anki yaşadığımız sürece baktığımızda tarihin doğru tarafı çok nettir ve açıktır. Milletimizin vermiş olduğu bir destek, güç ve kuvvet vardır, karar vardır. Biz bu doğru tarafta olmaktan duyduğumuz memnuniyeti hassasiyetle bildiriyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Kardinale selam verdiğinizde de doğru taraftaydınız(!)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Her zaman için tarihin doğru tarafında olduğumuzu da söylemek istiyorum. Her zaman için de tarihin doğru tarafında olmak için ciddi bir çaba ve gayret gösterdik, olmak istemeyenlerin tercihlerine saygı duyuyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım.

Okutuyorum:

V.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Bülent Kaya ve 19 milletvekili tarafından, tarımsal piyasalardaki yapısal aksaklıkların ve plansızlığın tüm boyutlarıyla incelenmesi, üreticinin eline geçen fiyat ile piyasa fiyatları arasındaki uçurumun nedenlerinin tespiti ve üreticiyi koruyan sürdürülebilir bir üretim, planlama ve destekleme modelinin geliştirilmesi amacıyla 30/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 30 Temmuz 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

30/7/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 30/7/2026 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Bülent Kaya
İstanbul
Grup Başkan Vekili

Öneri:

İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Bülent Kaya ve 19 milletvekili tarafından, tarımsal piyasalardaki yapısal aksaklıkların ve plansızlığın tüm boyutlarıyla incelenmesi, üreticinin eline geçen fiyat ile piyasa fiyatları arasındaki uçurumun nedenlerinin tespiti ve üreticiyi koruyan, sürdürülebilir bir üretim, planlama ve destekleme modelinin geliştirilmesi amacıyla 30/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 30/7/2026 Perşembe günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, YENİ YOL Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Şerafettin Kılıç.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Mecliste gıda güvenliğimiz açısından hayati önemi haiz bir konuyu araştırmak amacıyla vermiş olduğumuz önergemiz üzerine söz aldım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri takip eden aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bir ülkede çiftçi bereketli bir hasat döneminde bile endişe duyuyorsa orada sorun ne iklimdedir ne de üreticidedir; sorun, tarımı yöneten anlayıştadır çünkü normal şartlarda yüksek rekolte üretimin artması, üreticinin daha fazla kazanması, tüketicinin daha uygun fiyatta gıdaya ulaşması ve ülke ekonomisinin güçlenmesi anlamına gelir. Ne yazık ki bugün Türkiye'de bunun tam tersini yaşıyoruz; bolluk, bereket getirmiyor, zarar getiriyor, üretici daha çok ürettikçe daha fazla kaybediyor. İşte, bugün sunduğumuz Meclis araştırması önergesi de bu çarpık tablonun nedenlerini ortaya çıkarmayı ve çözüm yollarını belirlemeyi amaçlamaktadır. 2026 üretim sezonunda iklim şartlarının elverişli seyretmesi sayesinde hububattan meyve ve sebzeye kadar birçok üründe yüksek rekolte elde edilmiştir. Ancak üretimin artması üreticinin refahına yansımamıştır çünkü yıllardır ihmal edilen üretim planlaması, piyasa düzenlemeleri ve tarımsal destek mekanizmalarındaki eksiklikler bereketi üretici açısından ekonomik bir krize, çıkmaza dönüştürmüştür. Bugün çiftçimizin karşı karşıya olduğu en büyük sorun kuraklık değil, plansızlıktır; en büyük tehdidi doğal afetler değil, öngörülemeyen piyasa şartları oluşturmaktadır; yaş meyve ve sebze üretiminde yaşanan tablo bunun en açık örneğidir. Kirazda, vişnede, kayısıda ve diğer birçok üründe yüksek rekolteye rağmen pazar dengesi kurulamadığı için üretici ürününü değerinde satamamaktadır. Günlük tarım işçiliği maliyetlerinin 1.500 liraya ulaştığı bir dönemde bahçede oluşan fiyatlar çoğu zaman hasat masrafını bile karşılamamaktadır. Üretici ürününü toplarsa zarar ediyor, toplamazsa emeğini dalında bırakıyor. Bereketi ekonomik değere dönüştürecek altyapı oluşturulmadığı için bolluk yılları üretici açısından âdeta cezaya dönüşmektedir. Hububat üreticilerimiz ise benzer bir mağduriyet yaşamaktadır. Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından açıklanan alım fiyatları ve kota uygulaması üreticiyi serbest piyasanın acımasız tutumuyla karşı karşıya bırakıyor. Kota uygulamaları, randevu sorunları, depo kapasitesindeki yetersizlikler ve çeşitli kalite kesintileri nedeniyle çiftçilerimiz ürünlerini TMO'ya teslim edememekte, acil nakit ihtiyacı sebebiyle buğdayını çok daha düşük fiyatlarla tüccara satmak zorunda bırakılmaktadır. Devletin piyasayı düzenlemek için kurduğu mekanizmalar üreticiyi koruyamıyorsa burada bireysel değil, yapısal bir sorun var demektir. Tarım politikalarının başarısı açıklanan fiyatlarla değil üreticinin eline geçen gerçek gelirle ölçülmelidir.

Değerli milletvekilleri, önümüzdeki günlerde taban fiyatı açıklanacak olan fındıkta da aynı endişe hâkimdir. Rekoltenin yüksek olması sevindiricidir ancak üretim maliyetlerinin hızla arttığı bir ortamda üreticinin tek beklentisi emeğinin karşılığını alabilmektir. Bugün yüz binlerce fındık üreticisi bütün yıl boyunca verdiği emeğin karşılığını belirleyecek fiyatın açıklanmasını kaygıyla beklemektedir. Geçmiş yıllarda yaşanan mağduriyetlerin tekrar etmemesi için açıklanacak fiyatın maliyetleri karşılayan, üreticiyi üretimde tutan ve ihracat gücümüzü koruyan bir seviyede belirlenmesi hayati önem taşımaktadır.

Malatya'nın dünya çapındaki marka değeri olan kuru kayısıda ise daha çarpıcı bir tabloyla karşı karşıyayız. Üretici, maliyetinin çok altında fiyatlarla satış yapmak zorunda kalırken aynı ürün market raflarında katlanarak artan fiyatlarla tüketiciye ulaşmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Devamla) - Bu tablo, katma değerin üreticide değil aracılık zincirinde biriktiğini açıkça göstermektedir. Dünya üretiminin büyük bir bölümünü karşılayan bir üründe bile üreticisini koruyamayan bir sistemin sürdürülebilir olduğunu söylemek mümkün değildir.

Değerli milletvekilleri, bugün yaşadığımız kriz tek bir ürünün, tek bir bölgenin ya da tek bir sezonun ürünü değildir. Bu tablo, tarımsal üretimden pazarlamaya kadar uzanan zincirin bütün halkalarında ciddi aksaklıklar bulunduğunu göstermektedir. Çiftçinin emeğinin karşılığını alabildiği, üretim planlamasının bilimsel esaslara göre yapıldığı, kooperatiflerin güçlendirildiği ve kamu kurumlarının piyasayı etkin şekilde düzenlediği yeni bir anlayışa ihtiyaç vardır. Tarımda ihtiyaç duyulan yeni anlayışın tesis edilebilmesi için araştırma önergemize desteklerinizi beklediğimi ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

46.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Amerika'dan ithal edilen sıvılaştırılmış doğal gaza ilişkin açıklaması

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Kamuoyuna yansıyan resmî verilere göre Türkiye 2026'nın ilk beş ayında Amerika'dan 305 milyar standart fit küp sıvılaştırılmış doğal gaz ithal etti ve bunun için de 2 milyar 667 milyon dolar ödedi. Şimdi sıkı durun, uzmanlar aynı miktardaki gazın Katar veya Cezayir'den alınması hâlinde maliyetin 1 milyar 467 milyon dolar olacağını söylüyor yani sadece beş ayda 1 milyar 200 milyon dolar fazla ödeme yaptınız. Ben şimdi soruyorum: ABD emperyalizmine bu diyeti neden ödüyorsunuz, neden millete ödetiyorsunuz? Daha vahimi, ABD'yle yirmi yıllık LNG anlaşmaları yapıldığı biliniyor, o hâlde daha kaç milyar doları açgözlü Trump'a vereceksiniz?

Teşekkür ederim.

V.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Bülent Kaya ve 19 milletvekili tarafından, tarımsal piyasalardaki yapısal aksaklıkların ve plansızlığın tüm boyutlarıyla incelenmesi, üreticinin eline geçen fiyat ile piyasa fiyatları arasındaki uçurumun nedenlerinin tespiti ve üreticiyi koruyan sürdürülebilir bir üretim, planlama ve destekleme modelinin geliştirilmesi amacıyla 30/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 30 Temmuz 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Buğra Kavuncu.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

YENİ YOL Grubunun vermiş olduğu araştırma önergesi gerçekten kıymetli bir önerge. Neden? Çünkü bu bereketli, bu güzel topraklarda beceriksiz bir yönetimin bizi ne hâle getirdiğinin açık bir ifşası. "Gelin, bunun sebeplerini hep beraber konuşalım." dedikleri bir araştırma önergesi. Bakın, neden böyle söylüyorum? Ya, dünyanın hiçbir yerinde şöyle bir realite, gerçeklik olmaz. Rekolte artıyor yani bereketli her yerde rekolte artıyor -hububatta, yaş meyve ve sebzede, fındıkta- ama üretici mutsuz, tüketici de mutsuz.

Az önce bir örnek verildi Malatya kayısısıyla ilgili. Üretici mutsuz, üreticinin maliyetinin altında bir satış fiyatı var. Diyorsunuz ki: "Ya, herhâlde tüketici bu sene ucuza kayısı yer." Ya, gidiyorsunuz, raflarda kayısı 600 lira yani bu nasıl bir beceriksizliktir, bu nasıl bir öngörüsüzlüktür? 25'inci yılınızı kutlayacaksınız, inşallah bunları da kendi kendinize sorarsınız, sorgularsınız.

Şimdi, bakın, öyle tuhaf bir yönetim anlayışı var ki AK PARTİ'nin; bir enflasyon tahmini yapar, der ki: "Yüzde 16'yla biz bu seneyi kapatacağız." Sonra onu yüzde 24'e çıkartır, sonra yüzde 26'ya çıkartır yani tutturamayan, öngöremeyen bir iktidar. Bunu enflasyonda yaptığı gibi fındıkta da yapıyor. Son dört yıldır fındık rekoltesiyle ilgili verdiği rakamlar yüzde 44,5 sapmış ya, böyle bir sapma olabilir mi? Bunu Yavuz Aydın Milletvekilimiz de gündeme getirdi. Şimdi, tutturamıyorlar diyeceğim ama cin gibi de biliyorlar, bunu yapmaları da kasıtlı çünkü bu şekilde fındığın piyasa fiyatını da aşağıda tutacaklarını söylüyorlar. Bu, iyi niyetli insanların suistimal edilmesi demektir. Bakın, ben ziraat mühendisiyim, 1996, Ankara Üniversitesi tarım ekonomisi mezunuyum. Bize okulda ilk sene şu söylenirdi: Türk tarımının 3 ana problemi var. Bir; veraset sisteminden, miras sisteminden kaynaklanan arazilerin çok parçalanmış yapısı. İki, üretim planlaması yapamıyor Türkiye. Üç; üretim planlamasının dışında, üretici birlikleri ve kooperatiflerin pazarlama yetersizliği. Sene 1996; 2026 yılındayız -25'inci yılınızı kutlayacaksınız- otuz yıl geçmiş, bu otuz yılın yirmi dört yılı sizin olduğunuz yıllardı, bakıyoruz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (Devamla) - Geçen hafta ziyaret ettim gene okulumu, merak ettim, dedim ki: Ya, hocam, Türkiye'de tarımın ana problemleri nedir? 1996 yılında bana ne söylediyse gene aynısını söylediler, aynısını söylediler. Bakın, Türkiye'de 58 dekar ortalama tarım arazisinin büyüklüğü, hiçbir şey değişmemiş. Bir başka 58 sorunu var Türkiye'nin, genç çiftçimiz kalmadı, ortalama yaş 58. İki 58 problemi var. Bunlar hep sizin iktidarınızda oldu ama bir marifetiniz var arkadaşlar, başarısızlığınızı başarı gibi anlatabilme kabiliyetiniz var. S-400'leri aldınız, F35'ten çıktınız, sonra davulla zurnayla F-35 programına nasıl dâhil olabileceğinizi anlattınız. Enflasyonu aldınız yüzde 7'den, yüzde 50'lere, 60'lara çıkarttınız, sonra "Yüzde 30'a nasıl indirdik." diye sevindiniz, ülkeye böyle bir gururlu başarı naraları attınız. Bu bir AK PARTİ klasiğidir, artık bu milletin yakasından düşün diyorum.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi Gürer.

Buyurun Sayın Gürer. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarımdaki sorunlar derinleşiyor. Tabii, bunun yanında kamunun belirlediği alım fiyatları da piyasayı oluşturuyor. Bu bağlamda, ülkemizde Toprak Mahsulleri Ofisinin önemli bir işlevi var. 1938 yılında Cumhuriyet Halk Partisi tarafından kurulmuş ve çiftçinin kara gün dostuydu, sonradan yapısal değişikliklere uğradı. 2006 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarları döneminde Toprak Mahsulleri Ofisinin depoları satıldı, bölgelerden çekildi, serbest piyasa ekonomisi mantığıyla Ofis neredeyse tüketme noktasına geliyordu. Sonra baktılar ki üretilen ürün var, üretici ürettiği ürünü satacak nokta arıyor, yeniden TMO'nun işlevini değiştirdiler, günümüze kadar gelen farklı yapılanmalar oluştu. Burada ortaya çıkan en önemli sorun, kamunun alım fiyatı adı altında belirlediği fiyatı tüccarın beklemesi, onun altında fiyatla da piyasaya girmesi oluyor. Taban fiyat uygulaması olmadığı için TMO'nun açıkladığı fiyat bir alım fiyatı ama TMO'ya ürün teslim etmenin şartları ağır; "randevu sistemi" diyor, ödemede problem var, "Ayağıma getir, belirlediğim yerde olsun." diyor çünkü her yerde alım yapmıyor. Her

yerde alım yapmadığı zaman, borçlu çiftçi tarlaya gelen tüccara ürününü vermek durumunda kalıyor ve üründen para kazanamıyor. TMO'nun açıkladığı fiyatlar da genelde düşük oluyor. Bu yıl buğdayın tonunda 16.500 lira fiyat açıkladı, Çukurova'daki verimliliğe göre 20 bin lira civarında bir fiyatken İç Anadolu'da kıraç arazideki verime göre de 24 bin lira civarında bir maliyeti var ton olarak. Onun için, bölgesel olarak da sorunun oluşumuna yol açıyor.

Şimdi, bugünlerde fındıkla ilgili alım fiyatı açıklanacak. Toprak Mahsulleri Ofisinin açıklayacağı bu fiyat ülkemiz fındığı için de önemli. Cumhuriyet Halk Partisi olarak önerimiz çiftçi refahını sağlayacak, kiloda 370 liralık bir fiyat diyoruz. Nedenine gelince, stratejik bir ürün fındık. Fındığın yüzde 80'ini ihraç ediyoruz, katma değerli ürüne dönüştürüyoruz ama Türkiye'de fındık üreticisinin yanında durmayan bir kamu var. Tekelleşmiş yabancı şirketlere fındığımız neredeyse peşkeş çekilip farklı ülkelerde Türkiye'den götürülen fındıkla pazar yaratıp, üretim alanı yaratıp Türkiye fındığının da önü kesilmek isteniyor. Oysa fındıkta dünya markasıyız. Fındık üreticisinin yapısı da genelde büyük kentlerde olup fındığına bakım yapar, gelir, orada hasadını yapar, tekrar dönüş sağlar. Böyle giderse fındıkta da sorunlar oluşacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) - Son yıllardaki yanlış politikalar fındığı da sorunlu kıldı. Çayda sorun, fındıkta sorun, buğday mevsimsel yıllık değişimlere uğradığında sorun, mısırda sorun; mercimekte ürettiğimizin 2 katını ithal eder duruma geldik mercimek ülkesiyken, 21 üründe arz açığı devam ediyor. Yanlış tarım politikası ve uygulamalarıyla ortaya çıkan sorunlar tarımda Türkiye'yi bir kaosa doğru sürüklüyor. Ne deniliyor? "Tarımsal üretim ihracatında yükseldik." İyi de yurt dışından, yabancı ülkelerden getirdiğin ürünü Türkiye'de işliyorsun, dâhilde işleme rejimi kapsamında yurt dışına satıyorsun, onunla övünüyorsun. Önemli olan kendi üreticini desteklemek, kendi üreticinin refahını sağlamak, ürettiğin ürünün değer bulmasına yol açmak, girdi maliyetlerini düşürmek ve tüketicinin de uygun fiyatlarla ürün alacağı bir sistemi oluşturmak. Bu sistem oluşmazsa ülke için sorunlar oluşur diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Van Milletvekili Sayın Sinan Çiftyürek.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Sayın Başkan, değerli vekiller; saygıyla selamlıyorum sizi.

YENİ YOL Grubunun önerisi üzerinde lehte konuşacağım.

Aslında, tarım meselesi... Daha doğrusu, küçük üreticinin, bu sene iklim nedeniyle, suyun bol olması, yağmurun bol olması nedeniyle ürünü de bol ama Hükûmete öncelikle hatırlatmak istiyorum, uyarmak istiyorum: İklim nedeniyle ürünün bol olmasına kesinlikle ve kesinlikle aldanmasın. İklim krizi olabildiğince kırılgandır hatta kriz de değildir, artı, ekolojik yıkımdır. Bu nedenle yapısal tedbir alınsın diyorum, bir.

İki: Şimdi, üretici her zamanki sorunla yüzleşti; ürün bol, fiyat düştü. Niye düştü? Toprak Mahsulleri Ofisi ya bürokratik engellerle ya da yer yer bize doğrudan söylenen yani yerel tüccarla anlaşarak üreticinin alımını engelliyor, geciktiriyor. Üreticinin alımı geciktirilince özellikle küçük ve orta ölçekli üretici ne yapıyor? Kriz nedeniyle, ekonomik kriz nedeniyle, sıkışmışlığı nedeniyle tüccara dönmek zorunda kalıyor, tüccarın tuzağına, kucağına düşüyor. Hükûmet bunu her yıl izliyor ama her yıl da bu devam ediyor, tekrarlanıyor.

Tarım -daha öncede söylemiştim- toplumun temelidir. Tarım olmadan hiç bir şey olmaz. Tarımın temeli ise ilk adım olarak buğdaydır, tabiri yerindeyse tarımın çekirdeğidir. Cumhuriyet tarihi boyunca devlet ve hükûmetler tarıma üvey evlat gözüyle baktılar. Son dönemde biraz ufak tefek iyileşmeler var ama hâlen bu üvey evlat bakışı köklü olarak değişmedi. Biz esasında her gün bu yaşanan iklim değişikliğini görüyoruz, izliyoruz. Yaşanan şey artık bir iklim değişikliği, bir iklim krizi değil bir ekolojik çöküşün ta kendisidir. Bunun dikkate alınması lazım çünkü size bir veri hatırlatayım, bir uyarı hatırlatayım: Aslında doğa, biz insanlardan daha zekidir; biz kendimizi çok zeki zannediyoruz da zeki olduğu içindir ki zaten doğa, okyanuslar suyu depolarlar yani buz dağları aslında okyanusun suyu depolamasıdır. Şimdi, bir süreden beri -1, 2, 3, 4- insanoğlunu uyardı, uyardı, uyardı, uyardı; gerekli yanıtı almayınca okyanuslar depoladıkları suyu salıvermeye başladılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Devamla) - Eğer insanlık gerekli dersi çıkarmazsa, gerekli uyarıları alıp tedbir almazsa önümüzdeki süreçte, yıllarda buz dağlarının köklü olarak doğa tarafından salınması... Bir nevi insanlığa "Alın, canınız cehenneme!" diyecek noktaya gidiyor doğa. Evrenin insanlığa bakışı, tabiata, doğaya bakışı...

Şimdi, burada söylemek istediğim bir şey daha var. Bunun bilincinde olan NATO, bakın, NATO bu durumun bilincinde olduğu için zaten almış olduğu kararlardan bir tanesi Adana'da çok uluslu kolordunun kurulmasıdır. Çok uluslu kolordu sadece Orta Doğu'daki güvenlik nedeniyle değil aynı zamanda ekolojik kriz nedeniyle Afrika'dan muhtemel önümüzdeki otuz, kırk yılda ya da yirmi, otuz yılda gelecek olan büyük göçe karşı bir tedbir olarak düşünülüyor. Dolayısıyla şunu hatırlatıyorum: Türkiye Kızılelma peşinde koşarken eldeki elmadan olabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİNAN ÇİFTYÜREK (Devamla) - Yani Anadolu ve kürdistan coğrafyası tamamıyla tarım dışında kalma durumuyla yüz yüzedir diyeyim.

Sağ olun, var olun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Yeni Parti Grubu adına Kayseri Milletvekili Sayın Aşkın Genç.

Buyurun. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

YENİ PARTİ GRUBU ADINA AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Grubunun tarımsal piyasalardaki sorunların araştırılmasına ilişkin önerisi üzerine Yeni Parti adına söz almış bulunmaktayım.

Türkiye'de, tarımda çok ağır bir çelişki yaşanıyor, çiftçi ürününü ucuza satıyor, vatandaş gıdayı pahalıya alıyor, üreten kazanamıyor, tüketen ne yazık ki ucuzluğa ulaşamıyor; aradaki düzen ise hem çiftçinin hem vatandaşın cebinden büyüyor.

TÜİK, 2026 yılında toplam bitkisel üretimin yüzde 16,5; meyve üretiminin yüzde 58 artmasını bekliyor. Normal şartlarda bu artışın çiftçiye daha fazla gelir, vatandaşa daha uygun fiyat olarak dönmesi gerekir ama ne yazık ki ülkemizde tam tersi oluyor. Çiftçi gübreyi geçen yıla göre yüzde 64 daha pahalıya alıyor, tarımsal girdiler bir yılda yüzde 37 artıyor; buna karşılık çiftçinin sattığı ürünlerin fiyatı haziran ayında yüzde 9 geriliyor, uzun ömürlü bitkisel ürünlerdeki yıllık fiyat kaybı ise yüzde 31'i geçiyor yani çiftçi tarlasına girerken enflasyonla, ürününü satarken fiyat çöküşüyle karşı karşıya. Türkiye üretimde bereket yılına girerken çiftçi ne yazık ki gelirde kıtlık yaşamakta.

Üretici ile market arasındaki tablo da ne yazık ki farklı değil. Haziran ayında elmanın üretici fiyatı 18 lira, market fiyatı 89 lira; 1 kilogram elmada çiftçi ile tüketici arasında 71 liralık fark oluşuyor. Yaklaşık

5 katlık farkın hiçbir bölümü üreticinin cebine girmemekte, tüketici de bu bolluktan yararlanamamakta. Bu farkın ne kadarı taşıma, ne kadarı depolama, ne kadarı aracılık, ne kadarı kâr; bunları ne yazık ki bilemiyoruz çünkü üretimden rafa kadar uzanan fiyat zinciri şeffaf değil; fiyat düşünce zarar çiftçiye, fiyat yükselince fatura vatandaşa kalmakta.

Seçim bölgem Kayseri bu sorunun tam merkezinde. Kayseri geçen yıl yaklaşık 31 bin ton elma üretti. Bu yıl Türkiye genelinde elma üretiminin yüzde 94 artması bekleniyor. Eğer alım, depolama, işleme ve ihracat planı şimdiden kurulmazsa bu yüksek rekolte Kayserili elma üreticisi için müjde değil fiyat çöküşü olacak.

Bu tablo yalnızca bir fiyat sorunu değil çiftçinin üretimde kalıp kalamayacağı meselesidir de. BDDK'nın mayıs ayı verilerine göre tarım sektörünün bankalara olan nakdi kredi borcu 1 trilyon 450 milyar lirayı aştı. 2026 bütçesinde tarımsal destek programlarına ayrılan kaynak ise sadece 168 milyar lira.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

AŞKIN GENÇ (Devamla) - Yani tarım sektörünün banka borcu bir yıllık tarımsal desteğin neredeyse 9 katı. Üstelik 21 milyar liralık kredi de şimdiden takibe düşmüş durumda. Banka dışındaki gübre bayisi, tüccar ve kooperatif borçları da bu rakama dâhil değil. Türkiye'de tarımı artık çiftçinin kazancı değil bankanın kredisi döndürmekte. Üreticiye yeni kredi vermeyi "tarım desteği" diye anlatmak yanlış; çiftçinin ihtiyacı yeni borç değil aksine, ürettiği üründen geçinebileceği bir gelir elde etmek.

2002'den 2024'e kadar Türkiye'nin tarım alanı yaklaşık 26 milyon dekar daraldı. Bu kayıp, Kayseri'de tarla bitkileri üretimi yapılan toplam alanının 5 katından fazla yani yalnızca çiftçinin geliri değil Türkiye'nin üretim kapasitesi küçülmekte.

Yeni Parti olarak, üreticinin yalnız bırakılmadığı, tüketicinin de korunacağı, adil ve şeffaf bir tarım piyasası için YENİ YOL Grubunun araştırma önergesini destekliyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Yeni Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Amasya Milletvekili Sayın Hasan Çilez.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hasan, her şey iyi deme sakın. Patates, soğan tarlada kaldı bak Amasya'da, ona göre.

AK PARTİ GRUBU ADINA HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Saygıdeğer Başkanım, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygı, sevgi ve hürmetlerimle selamlıyorum. Rabb'imin rahmeti, bereketi bizlerle olsun.

Tarımla alakalı bir önerge verdi YENİ YOL Grubu, bunun üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Tarım, ülkemizde en çok konuşulan konuların başında geliyor, herkes konuşuyor hemen hemen ve bu da aslında çok hoşumuza gidiyor. Hepimizin bir köy geçmişi var, bununla da gurur duyuyoruz, bunu da çok güzel bir şekilde anlatıyoruz. O yüzdendir ki hepimiz her akşam sofraya oturduğumuzda önümüze gelen ekmekten, o nimetlerin hepsinden etkilendiğimiz için de bunun ekonomisini mutlaka konuşuyoruz. Ama bir gerçek var; ben ÇKS'ye kayıtlı, çiftçilik de yapan bir arkadaşınızım; tarım öyle aslında bizim de konuştuğumuz gibi, benim de hayal ettiğim gibi kolay bir iş değil. Tarla da zordur -rençperlik deriz- yani zor olan, zorla yapılan bir iştir, güç gerektirir, emek gerektirir, çok zor bir iştir. Makineleşme var, teknolojik gelişmeler var, tarımsal sulamada yaptığımız çok büyük yatırımlar var ki Amasya örneğini burada hepinize tavsiye ederim; gelin görün tarımsal sulamada yaptığımız işleri, o

büyük işleri, hepinizi misafir etmek de isterim. Bunları yapmaktan da gerçekten keyif alıyoruz, çok büyük keyif alıyoruz. Ama bu söylediğimiz işlerin... Burada söylenilen kelimelere baktığımız zaman genel olarak planlamayla alakalı da birçok iş söyleniyor. Ya, arkadaşlar, tarımda suyu bir kere kontrolünüz altına alamadıktan sonra planlama yapma şansınız yok. Ne kadar yapabilirsiniz planlamayı? Elinizde su ne kadarsa o kadar. Su yoksa hadi buyurun, yapalım bakalım; ne ekeceksiniz araziye? Suyunuz yok, yeşil mahsul ekemezsiniz, pancar ekemezsiniz, soğan ekemezsiniz, ayçiçeğini ekemezsiniz; kıraç bir yere ekeceksiniz arpayı, buğdayı, biçeceksiniz veyahut da su istemeyen bitki türleri bölgenize göre ne ise onu ekeceksiniz. E, siz planlama yapmıyorsunuz ki mecburiyet neyse onu yapıyorsunuz. Çiftçimiz maalesef böyle bir zorlukla karşı karşıyadır her zaman. Bu, hükûmet olarak, devlet olarak, insan olarak sizin gücünüzün yeteceği bir husus değildir.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakınız, geçen yıl zirai don oldu ve burada "Rekolteyi tutturamıyor." dedi bir arkadaşım. Ben farklı bir konuşma hazırladım, inanın, oraya giremiyorum, vaktim de yok. Yahu, rekolteyi geçen yıl nasıl tutturalım? Amasya'da dalından 1 tane elmayı kopartamadık, 1 tane kiraz alamadık, Malatya'da 1 tane kayısının kopartılıp da ikram edildiğini, yenilebildiğini duydunuz mu? Yoktu, geçen yıl zirai don yaşadık. Bakınız, bu yıl, Tokat Turhal bölgesi başta olmak üzere Amasya'mıza kadar ciddi bir sel baskınıyla karşı karşıya kaldık. 110 bin dönüm orada, 5 bin dönümün üzerinde arazi de Amasya'da, bu bölgede sular altında kaldı. Ne oldu? Örtü altı üretimimiz, bizim domates üretimimiz yüzde 50 azaldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

HASAN ÇİLEZ (Devamla) - Bakınız, 110 bin ton ürün çıkacak diye planlama yaparken...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Hasan Bey, önerge verin de...

HASAN ÇİLEZ (Devamla) - Selçuk Bey, 110 bin ton ürün beklerken, tam hasat yapacağımız zaman bir sel geldi, aldı vurdu gitti; hadi buyurun bakalım, planlamayı yap. Bunlar insan faktörünün olmadığı konular. Ancak biz ne yapıyoruz? Biz bakınız, Toprak Mahsulleri Ofisi aracılığıyla bu yıl muazzam bir rekolte artışımız var. Ülkenin her bir yerinde TMO alım politikasını çok ciddi bir şekilde ortaya koydu, çiftçimizin malını takır takır alıyoruz. Lisanslı depolar, bakın, iktidara geldiğimizde sıfırken bugün değerli arkadaşlar...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - 580 bin çiftçi tarımdan çıkmış, 580 bin.

HASAN ÇİLEZ (Devamla) - Çıkmadı. Bak, o çok yanlış bilgi.

15,2 milyon ton lisanslı depomuz var bugün bizim arkadaşlar, Türkiye böyle bir kapasiteye, böyle bir potansiyele ulaştı Allah'a şükürler olsun; bu, hepimizin gururu ve bugün her yerde bu alımları güzel bir şekilde yapıyoruz.

"Fiyat düşük, girdi maliyetlerinde..." Şimdi, fiyat...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HASAN ÇİLEZ (Devamla) - Bitti mi?

BAŞKAN - Vermiyorum genelde.

HASAN ÇİLEZ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, fiyatların her zaman düşük olduğundan bahsediliyor, çiftçiye her zaman bu şekilde söylenir. Tabii ki gönül kârda gezer, keşke daha yüksek olsa ancak bunu da yapıyor siyasetçilerimiz, bunu da çiftçi olarak söylüyorum: Bir ürünümüzün fiyatı arttığında da hemen karşı tarafa geçip "Vay bu ürünün fiyatı yüksek, niye böyle yapıyorsunuz?" diye bize maalesef bu sefer de karşımıza geçiliyor.

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Köyleri boşalttınız ama sebep- sonuç ilişkisi.

HASAN ÇİLEZ (Devamla) - Bunu da hiç bir zaman arzu etmiyoruz diyor, önerinin aleyhinde olduğumu belirtiyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Başkanım, sayımız daha çok. Başkanım, kabul edilmesi lazım, bizim sayımız daha çok. 25 arkadaş var içeride, saydım 25 kişi var.

BAŞKAN - Sayın Bayraktutan...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

47.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in yollarına ilişkin açıklaması

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ulaşım konusunda Artvin genelinde ne yazık ki cinayet gibi bir tabloyla karşı karşıyayız. Artvin yollarında çift yol yok, bölünmüş yol yok. Ne var? Tek şeritli yollar var. O yolda saatlerce tek şeritte uzun kuyruklar oluşuyor. Kazalar meydana geliyor. Macahel Tüneli'yle, Güreşen Köprüsü'yle alakalı gerekenler yapılmadı, Sahara Tüneli açılmadı. Ardanuç-Ardahan yolu yılan hikâyesine döndü. Ardanuç-Olur yolu hâlen tamamlanmadı. Murgul'u Artvin'e bağlayan yol rezalet. Damar çevre yolunu yapamadık. Şavşat-Artvin yolunda insanlar ne yazık ki ölüyor. Sahil yolunun Arhavi girişinden itibaren devamlı heyelan nedeniyle yollar kapanıyor. Artvin halkı ya yoldan aşağı düşüyor ya heyelanların altında kalıyor ya da tırların arasında yaşam mücadelesi veriyor. Yıllardır bunu anlatmaya çalışıyoruz. Artvin için gereğini yapın diyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

V.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- İYİ Parti Grubunun, Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye'de uyuşturucu madde kullanımı, bağımlılık, sokak satıcılığı, sentetik uyuşturucular, gençler ve çocuklar arasında maddeye erişim riski, okul çevrelerinde uyuşturucu tehdidi, dijital kanallar üzerinden uyuşturucu temini, yasa dışı bahis ve organize suç bağlantıları, tedavi ve rehabilitasyon kapasitesi, bağımlılıkla mücadelede önleyici sosyal politikalar, kolluk, yargı, sağlık, eğitim, sosyal hizmet koordinasyonu ve kamu kurumlarının mücadele kapasitesinin araştırılması; uyuşturucu ve bağımlılık krizine karşı etkin, caydırıcı, bilimsel ve bütüncül politikaların belirlenmesi amacıyla 22/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 30 Temmuz 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım.

Okutuyorum:

30/7/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 30/7/2026 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Uğur Poyraz
Antalya
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye'de uyuşturucu madde kullanımı, bağımlılık, sokak satıcılığı, sentetik uyuşturucular, gençler ve çocuklar arasında maddeye erişim riski, okul çevrelerinde uyuşturucu tehdidi, dijital kanallar üzerinden uyuşturucu temini, yasa dışı bahis ve organize suç bağlantıları, tedavi ve rehabilitasyon kapasitesi, bağımlılıkla mücadelede önleyici sosyal politikalar, kolluk, yargı, sağlık, eğitim, sosyal hizmet koordinasyonu ve kamu kurumlarının mücadele kapasitesinin araştırılması; uyuşturucu ve bağımlılık krizine karşı etkin, caydırıcı, bilimsel ve bütüncül politikaların belirlenmesi amacıyla 22/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 30/7/2026 Perşembe günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, İYİ Parti Grubu adına Çanakkale Milletvekili Sayın Rıdvan Uz.

Buyurun Sayın Uz. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA RIDVAN UZ (Çanakkale) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; İYİ Parti olarak vermiş olduğumuz önerge üzerine söz aldım. Bu vesileyle yüce Meclisimizi ve büyük Türk Milletini saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli milletvekilleri, Emniyet Genel Müdürlüğünün 2025 Türkiye Uyuşturucu Raporu'na göre, kolluk birimleri 2024 yılında 309.028 uyuşturucu olayına müdahale etmiş, bu olaylarda 374.948 şüpheli kayda girmiş, uyuşturucu olayı sayısı bir önceki yıla göre de yüzde 22,7 artmış. İşte tam da bu nedenle bu illetin yalnızca bir asayiş dosyası olmadığı görülmektedir. Bunun faturasını hastane, adliye, cezaevi, aile, ekonomi ve hülasa büyük Türk milleti çekmektedir çünkü uyuşturucuyla mücadelenin ölçüsü sokakta maddeye erişimin azalıp azalmadığına bakmakla başlar. Asıl ölçülerin bir tanesi de çocuklarımızın uyuşturucuyla tanışma yaşının yükselip yükselmediğine bakmakla başlar. 2024 yılında Türkiye'de tam 427 doğrudan madde bağlantılı ölüm meydana gelmiş; 427, bir yılda. Bu sayıyı 2023 yılına endekslediğimizde yüzde 42,3 artış sağlanmış yani AK PARTİ Hükûmeti burada da diğer hadiselerde olduğu gibi sınıfta kalmış. Sentetik uyuşturucular artık uzak ülkelerin haberlerinden ibaret değil. Bu maddeler mahallenin, parkın, okulun çevresinin ve ailenin artık hemen yanı başında bir ölüm tehdidi olarak görülüyor.

Kıymetli milletvekilleri, tedavi cephesinde de rakamları doğru okumak lazım. Türkiye'de 143 AMATEM ve ÇEMATEM bulunuyor. Bu merkezlerin toplam yatak sayısı 1.582, çocuklar için ise 242 yatak sayısı var. Peki, başvuru ne kadar çocuklarımız için? 14.053 yani 242 yatak var ama yıllık 14 bin müracaat oluyor yani çocukların tedavi göremediği net olarak ortaya çıkıyor. Bağımlılığın Türkiye'de yaygın ve ağır bir sağlık sorunu hâline gelmiş olduğunu da görüyoruz buradan ve bağımlı bireyi birkaç gün hastanede yatırıp vücudunu uyuşturucu maddeden arındırmakla bu işler düzelmiyor, asıl önemli olan tedavi sonrasında psikolojik destek, aile danışmanlığı, eğitim, barınma ve istihdam zincirini de oluşturmaktan geçiyor.

Kıymetli milletvekilleri, Türkiye'nin yalnızca uyuşturucu kullanım haritası değil uyuşturucu parasının haritasını da çıkarması elzem bir hâle geliyor. Büyük çaplı uyuşturucu ticareti ve örgütlü suç soruşturmalarında suçtan elde edilen paranın izlenmesi zorunlu hâle geliyor. Yalnızca uyuşturucu satanlar değil bu parayı aklayanlar, saklayanlar ve başka alanlara aktaranlar da mutlak suretle tespit edilmelidir. Bu kişilerin ve yakın çevrelerinin on yıl boyunca tapu, banka, vergi, noter, ticaret sicili, gümrük ve ödeme sistemleri ve kripto paraları da takip edilmelidir çünkü hukukun üstünlüğü, kişisel verilerin korunması ve yargı denetimi esas alınmak zorundadır. Böylece uyuşturucu parasının hangi şirketlere, taşınmazlara ve hesaplara yatırıldığı da göz önünde olur. Zehir taciri, örgütün suçlu faili ise

de bağımlı birey de tedaviye, desteğe ve topluma yeniden kazandırılmaya ihtiyaç duyulan insandır. Öyleyse rehberlik servisleri, okul sosyal hizmetleri, aile hekimleri, gençlik merkezleri, AMATEM ve ÇEMATEM gibi birimler arasında bir sevk ve takip geri dönüş sistemi mutlaka kurulmalıdır. Bu mesele iktidar, muhalefet meselesine kurban edilmemelidir. Ey AK PARTİ, ey Sayın Bakan, evladını uyuşturucuya kaptıran annenin parti rozeti yoktur, zehir tacirinin hedef aldığı çocuğun da siyasi görüşü yoktur. Devlet olmanın gereği yalnızca suç işlendikten sonra faili yakalamak değildir. Gelin, bu araştırma önergesine "evet" diyelim, zaten mücadele ediyoruz kolaycılığına da sığınmayalım. Mücadele ediliyorsa Meclis araştırması bu mücadeleyi zayıflatmaz, tam tersine daha da güçlendirir ve millet adına denetim yapılmasını sağlar. Türkiye için bu araştırma komisyonunu birlikte kuralım diyoruz. Bu önergeyi Meclise getirdiğimizi duyan birçok milletvekili arkadaşımız bize, bana ulaştılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

RIDVAN UZ (Devamla) - Kendi illeriyle ilgili bilgiler verdiler ve konuşmamızın yeter süresinde dile getirmemizi tavsiye ettiler. Kendilerine teşekkür ediyorum.

Daha dün Niğde Bor Bahçeli'de sentetikten bir evladımız hayatını kaybetti. Yine bu ay içinde sadece, Muğla Milletvekilimiz Metin Ergun Bey'in söylediğine göre sentetikten 4 evladımız hayatını kaybetmiş. Bu çocuklar Muğla'nın dağ köylerinden, muhafazakâr yapıdaki ailelerin çocukları ve köy nüfusunun tamamının da birbirleriyle akraba olduğunu düşünürsek akrabalar arası bile artık çocuklarımızı korumanın ne kadar zor olduğu bir döneme giriyoruz ve bakıldığında, bir senede 427 çocuk ölüyorsa bu terör sorununun da çok üstünde bir olaydır. Dolayısıyla iktidar partisi mutlak suretle buna yönelmeli, terör safsatasından kurtulmalı, tarihin doğru tarafında yer almalı, Apo'nun ipini bırakmalıdır diyor, Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Elif Esen.

Buyurun Sayın Esen. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen değerli vatandaşlarımız; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Karşımızda teknolojiyi kullanan, uluslararası bağlantılar kuran; finans, lojistik ve iletişim ağlarıyla büyüyen, uyuşturucuya dayalı büyük bir suç ekonomisi vardır. İçişleri Bakanlığının 26 Haziran 2026 tarihinde açıkladığı verilere göre yalnızca yılın ilk altı ayında uyuşturucuya karşı 24.757 operasyon düzenlenmiş; 23,9 ton uyuşturucu madde ve 71,9 milyon uyuşturucu hap ele geçirilmiştir; devasa sayılar. İlk beş ayda uyuşturucu suçları kapsamında 19.904 kişi de tutuklanmış. Bu rakamlar operasyonların büyüklüğünü gösterdiği kadar Türkiye'deki uyuşturucu pazarının ulaştığı ürkütücü ölçeği de ortaya koymaktadır. Burada sormamız gereken sorular var: Bu kadar büyük miktardaki uyuşturucu ülkeye nasıl giriyor, hangi güzergâhlardan geçiyor? Yine, nasıl dağıtılıyor? Geliri hangi hesaplara, şirketlere ve mal varlıklarına aktarılıyor? Operasyonlar neden çoğu zaman sokaktaki -torbacı da denilen- satıcıda son buluyor da bu şirketi, bu ticareti şirket gibi yöneten, finanse eden ve kazancını aklayan tepe kadrolara, yapıların tamamına ulaşamıyor? İçişleri Bakanlığının kendi tespitine göre yeni nesil suç örgütleri artık farklı suç alanlarında faaliyet gösterebilen hibrit yapılara da dönüşmüş durumda. Uyuşturucu gelirleri kara para aklamadan silah kaçakçılığına, düzensiz göçten dijital suçlara ve terör finansmanına kadar başka suç ekonomilerini de besliyor. Bunu zaten biliyoruz, bilmeliyiz.

Uyuşturucuyla mücadelede yalnızca torbacıyı yakalamak değil amaç. Bunun göstermelik kaldığını, konuya derman olmadığını hepimiz görüyoruz. Gerçek ve samimi mücadele suçun finansmanını

kesmek, lojistik ve dijital ağlarını dağıtmak, uluslararası bağlantılarını ortaya çıkarmak ve suç gelirlerine el koymaktır.

YENİ YOL Grubu olarak, geçen yıl konuyla ilgili uzmanlar, STK'ler ve dertli, acılı ailelerle gerçekleştirdiğimiz zirve sonucunda hazırladığımız Bağımlılıkla Mücadele Ulusal Strateji Geliştirme Raporu'nda da gördük ki güvenlik politikamız hâlâ büyük ölçüde operasyon ve yakalama sayılarına dayanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ELİF ESEN (Devamla) - Teşekkürler.

Oysa bize sadece sayı değil suç ağlarının bütün haritası gerekiyor. Cezaevlerine artık farklı yollardan uyuşturucu madde sokulabiliyor. Daha fazla şahit olduğumuz, kulağımıza gelen korkunç şeyler var. Kıyafetlerin dikişiyle, dikişlerin sökülüp maddeye dönüştürüldüğü kâğıtlar, hatta avukatlar yoluyla yani kökünü kurutmadan bu işi durduramazsınız.

Çözüm hiç kolay değil elbette, yapılacak çok iş var. Bunlardan en başta gelen MASAK, Emniyet, Jandarma, gümrükler, savcılıklar ve mali istihbarat birimleri arasında anlık veri paylaşımı yapılmalıdır, sağlanmalıdır. İnternet tabanlı haberleşme platformları üzerinden yapılan satışlara karşı uzmanlaşmış birimler güçlendirilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ELİF ESEN (Devamla) - Mahalle ölçeğinde risk haritaları çıkarılmalı, uyuşturucu ağlarının çocukları kurye ve torbacı olarak devşirmesi daha ilk aşamada engellenmelidir.

Bu nedenle araştırma önergesini desteklediğimizi ifade ediyor, sizleri saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Uşak Milletvekili Sayın Ali Karaoba.

Buyurun Sayın Karaoba. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Aslında siyasetüstü bir konu uyuşturucu. Toplumda siyasi fikrine bakmaksızın herkesi etkileyebilecek ve başına gelenin de evini yakabilecek bir konu. Biz burada aslında çocukları için geceleri uyuyamayan anneleri, yakalanan çocuklarını bu beladan kurtarmak için çığlık atan babaları, gençlerin geleceğini konuşmak zorundayız.

Şimdi, yüzlerce rakam bakabilirsiniz ben de birkaç tane vereyim. Çok basit bir şey, bir önceki yıla kıyasla metamfetaminin -en çok tüketilen ülkemizdeki uyuşturucu türlerinden bir tanesi- yakalanma oranı yüzde 54 artmış. Yine, 2024 yılında Türkiye'de eroin yakalanma oranı yüzde 31 artmış ama "lyrica" dediğimiz, aşağı yukarı eczanelerden çok kolay tedarik edilen ecza uyuşturucu maddelerinin yakalanma oranı yüzde 227 artmış arkadaşlar. Bakın, Türkiye'de en çok metamfetamin ve kannabinoid grupları kullanılıyor. "Kannabinoid" dediğimiz şey bonzaidir. Az önce de sayın vekilim söyledi "Cezaevlerine sokuyorlar." diye. Bu kannabinoid bonzai gruplarını sıvı hâle getiriyorlar. Bu elimde gördüğünüz A4'e emdirip, ucunu koparıp, çok rahat sigaranın içerisine koyup çocuklarımızın zehirlenmesine sebep oluyorlar.

Evet, biz basına baktığımızda "Sanatçılar, sporcular eroin kullanırken yakalandı." diye haberleri çok dikkati çekiyor ama asıl tehdit bugün orta gelirlinin ve fakir çocukların da ulaşabildiği uyuşturucu türlerine el atmak gerekir. Bakın, 17 Ekim 2025'te ölüm oranları açıklandı -yine, biraz önce rakamlar

söylendi- 427 vatandaşımız ölmüş, bakın, yüzde 42 artmış ama acı olanı bunun 6'sı 18 yaş altı, 160'ı 30 yaş altı. Arkadaşlar, genç kesim en büyük hedeflerden bir tanesi. Peki, bu kadar yakalıyorsunuz, artışlar var da Türkiye'de tedavi yapan toplam merkez sayısı kaç? 143 tane. Toplam yatak sayısı kaç? 1.582, 400 binden fazla başvuru var. Bunlar başvurabilen, arkadaşlar, bir hekim olarak söylüyorum, buralarda yatış yaptırabilmek için bizleri de arıyorlar, bunların sayısının mutlaka artırılması lazım. Şimdi, şunu soruyorum; "Yüzlerce suç örgütü var." diyorlar, "Yüzlerce uyuşturucu torbacısı yakaladık." diyorlar, gerçekten soruyorum size: Ya, bu işin bir tane baronunu yakalayabildiniz mi? Samimi soruyorum, bu işin tepesinde olan bir insanı yakalayabildiniz mi? Bakın, sivrisinekleri öldürerek bataklıkları kurutamazsınız. Şehrim Uşak da bu beladan çok muzdarip, geçiş güzergâhında, 58 tane giriş-çıkış noktası var. Nisan, mayıs, haziran, temmuzda onlarca, yüzlerce suçlu yakalandı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ALİ KARAOBA (Devamla) - Sayılarını söyleyemeyeceğim oranda metamfetamin hapları yakalandı, 2 İranlının 610 gramlık eroini yakalandı ama Emniyet güçlerinin sayısına bakıyoruz, cansiparane çalışan Emniyet güçlerimizin sayısı bu işlere yetecek kadar değil. Değerli arkadaşlar, birazdan buna "ret" vereceksiniz ama ben buradan halkımıza sesleniyorum: Bu toplumdaki gençler niye uyuşturucuya yakalanıyor, bunu nasıl önleyeceğiz diyoruz, bunu araştıralım diyoruz. Birazdan AK PARTİ Grubu bu işe "hayır" diyecek. Asıl problem Meclisin içindedir arkadaşlar. Tüm dünyada yaklaşık her yıl 500 bin insan bu işten ölüyor. Bizim ülkemizde de 427 insanımız ölmüş. Gelin, birlikte bir komisyon oluşturalım, bunu her boyutuyla araştıralım. Bu, siyasetüstüdür, AK PARTİ'lilerin de -Allah korusun- yakınlarının başına gelebilecek bir şeydir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Sayın Ceylan Akça Cupolo.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de ekranları başında Genel Kurulu takip eden bütün arkadaşlarımı, bütün halkımızı saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bu önergede bolca BM'nin verilerine atıf yapılmış. Ben BM'nin birkaç tane başka verisine atıf yapmak isterim. BM diyor ki: "Özellikle çatışmalı sürecin gerçekleştiği sırada ve sonrasında bu bölgelerde bağımlılık, uyuşturucu ve intihar oranları yüksek olur çünkü buralarda travma çok fazladır. Travmanın olduğu yerlerde de hem çeteleşme hem de uyuşturucu kullanımı artar." Şimdi, bütün dünyanın sorunu uyuşturucu meselesi. Her yerde var, yalnızca Türkiye'de yok; işte, Norveç'te de var, İsveç'te de var, orada da var, burada da var ama bu kadar görünür değil, bu kadar ortalıkta değil, bu kadar sokakların başında değil. Yeraltındalar, görünmekten imtina ederler ama burada öyle cesurlar ki her yerdeler. Gece ortaya çıkıyorlar maskelerle, bu gece 12.00'den sonra "Devlet biziz." gibi videolar çekebiliyorlar. Ancak buradaki çoklu faktörlerin buradaki siyasi partilerce algılandığını çok düşünmüyorum. Örneğin, adli sicille ilgili bazı istatistikler verildi, önergede de var ama adli sicil diyor ki: "TCK 191'den yani bağımlılıktan 101 kişi denetimli serbestlik altında, bunların bir kısmı çocuk."

Yine, SAMER'in yaptığı bir araştırma var. Özellikle benim seçim bölgem Diyarbakır'daki uyuşturucu kullanım yaşının 5 ile 11'e düştüğünü söylüyor, bunu tespit ediyor. Önergede bir bölüm var "Bağımlılıkla mücadelede yalnızca polisiye yöntemlere dayanmak yeterli değildir. Bağımlılık, bir

sağlık sorunu, sosyal dışlanma sorunu, yoksulluk sorunu, ruh sağlığı sorunu ve aslında psikososyal bir sorun.” diyor ama bunu diyen önerge “Barış yapılmasın.” diye muhalefet ediyor. Bunu, bu önergeyi, bu tespiti yapan grup kalkıp diyor ki: “Suça sürüklenen çocuklar daha fazla ceza alsın.” Yine, önergenin bir kısmında “Çocukları buna sürükleyen sebepleri araştıralım.” diyor, “Aynı zamanda çocukları daha fazla cezaevine koyalım.” diyor. Yani bu çelişkinin bütün partilerce aslında tespitinin yapılması ve kendi kendiyle yüzleşmenin gerçekleşmesi gerekiyor.

Çözüm, Gençlik ve Spor Bakanlığının ortaya koyduğu, adrese teslim bazı STK’lere 200 milyon vermekle olmuyor, bazı gençlik merkezlerini, işlevsiz bir şekilde, birilerini zenginleştirmekle olmuyor, başarı oranı yüzde 20 olan AMATEM’le, ÇEMATEM’le olmuyor, ünlüleri gözaltına almakla olmuyor, “rap”çileri gözaltına almakla olmuyor. Çözüm bu değil, çözüm tepeden değil ama bütüncül, bütün mekanizmaları kendi içinde yani yereli dikkate alan, yerelin iradesini dikkate alan bir çözümden geçiyor. Bu çözümle aslında bizim yaptığımız bir hamleden bahsetmek isterim. 26 Nisan 2025 yılında Diyarbakır’da “...”[1] isimli bir platform kurduk ve bu platforma kadın, çocuk, hukuk, siyaset, bütün kurumlardan temsilcileri dâhil ettik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Devamla) - ...ve geçtiğimiz ay içinde de “...”[2] isimli yani “Ayağa Kalkın” isimli bir hamleyi başlattık ve bu hamleyle yerelden siyasete aslında yatay bir şekilde bu meseleyle mücadeleyi başlattık. Sokaklarda halkın da içinde olduğu, çözümün bir parçası olduğu bir çözüm yöntemi geliştirdik. Artık insanlar sokaklarının başında sopayla “Uyuşturucu satıcılarına müsaade etmeyeceğiz.” diyerek nöbet bekliyorlar çünkü tepeden çözümün gelmeyeceğini en azından anlıyorlar ve tepeden gelmeyecek bu çözüm için bütün halkımıza “...”[3] diyorum, ayağa kalkın diyorum, çözümün parçası olun diyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Yeni Parti Grubu adına Burdur Milletvekili Sayın İzzet Akbulut konuşacak.

Buyurun Sayın Akbulut. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

YENİ PARTİ GRUBU ADINA İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, AKP iktidarının sınıfta kaldığı konulardan bir tanesi de ne yazık ki uyuşturucu konusu. Bakın, sınırlarımızı mülteci kampına çevirerek açmalarıyla birlikte ülkemize birçok ne idiği belirsiz mülteci elini kolunu sallayarak girdi. En çok da Afganistan bölgesinden bu uyuşturucu ticaretini yapan birçok kişi ülkemize nüfuz etmeye başladılar. İstanbul’un göbeğinde, alışveriş merkezlerinde uyuşturucu baronları arasında çatışmalar yaşandığını gördük bu ülkede. Daha sonra ne oldu? Ülkede uyuşturucu kullanımının ne yazık ki arttığını üzülerek gördük. Bu ülkede ne yazık ki AKP iktidarı döneminde ortaokullarda, ortaokulun etraflarında uyuşturucu satıldığını gördük. Bu ülkede AKP iktidarında uyuşturucu tedavisinin yapıldığı AMATEM’in bahçesinde uyuşturucu satıldığı haberlerini hep birlikte izledik ama artık bir şey yapmak gerekiyor. İYİ Partinin vermiş olduğu önerge devletine, vatanına, milletine bağlı bütün milletvekillerinin desteklemesi gereken bir önerge. Bu, yarınımızı tehlikeye atacak bir durum çünkü. Uyuşturucu illetini bu ülkeden temizlememiz gerekiyor.

---

[1] *Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.*

[2] *Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.*

[3] *Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.*

Nasıl yapacağız? Bunu yapmak zorundayız. Bakın, Antalya Milletvekilimiz Aliye Hanım orada, geçenlerde bir sebeple Antalya Emniyet Müdürümüzü ziyaret etmiştim. Antalya Emniyet Müdürümüz ilindeki uyuşturucu satılabilecek birçok bölgeyi tespit etmiş, oralara kameralar koymuş, mobese kameraları koymuş ve daha düne kadar uyuşturucu kullanan bireylerin sokaklarda yattığını görüyorduk Antalya'da, şimdi tertemiz. Uyuşturucu satıldığını görüyorduk birçok bölgede, hepsini toplamış. Tabii, tek başına Emniyetin yapacağı bir şey değildir. Toplumun bütün kesimleriyle alakalı burada bir farkındalık yaratmak durumundayız. Belediyeler yine keza burada görev almak durumundalardır. Yine devletin birçok kurumu, üniversiteler bu konuda görev almak durumundalardır.

Bakın, hepimiz yollarda trafik çevirmelerini görüyoruz değil mi? Ellerinde birer tane çubuk gelene gidene alkol testi, alkol yoksa geçti. İçinde uyuşturucu var mı, yok mu o arabanın, haberi yok. İhbar ya da istihbarat varsa ancak o şekilde uygulama yapılıyor. Bakın, bizim Burdur da geçiş güzergâhı -bir tarafı Antalya, bir tarafı Denizli, bir tarafı Afyon, bir tarafı Isparta- ihbar gelirse, istihbarat gelirse kontrol yapılıyor. 2025 yılında ne yapılmış diye bir rakam aldım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

İZZET AKBULUT (Devamla) - Toplam 443 tane olay oluşmuş kıymetli milletvekilleri, 97 kişi de tutuklanmış bu istihbarattan gelen sonuca göre. Yapılan operasyonlarda 37.134 gram skunk, 2.088 gram esrar, 2.069 gram bonzai, 460 gram metamfetamin, 46 gram eroin, 875 adet sentetik ecza, 32 adet Ecstasy, 113 kök Hint keneviri ele geçirilmiş. Bakın, bunlar sadece buz dağının görünen kısmı yani ihbarlarla gelen, istihbarati bilgilerle görünen kısmı. Gelin, uyuşturucuyla mücadeleyi adam gibi yapalım, bu ülkenin gençlerine tertemiz bir gelecek bırakalım diyor, hepinize saygılar sunuyorum. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Ümmügülşen Öztürk.

Buyurun Sayın Öztürk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti grup önerisi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, uyuşturucuyla mücadele taviz verilemez bir millî güvenlik ve halk sağlığı meselesidir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ortaya koyduğu güçlü irade doğrultusunda bu mücadeleyi yalnızca güvenlik boyutuyla değil önleme, eğitim, tedavi, rehabilitasyon ve topluma yeniden kazandırma boyutlarıyla birlikte yürütüyoruz. Cumhurbaşkanı Yardımcımızın Başkanlığında faaliyet gösteren Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu çatısı altında 12 bakanlık, 24 kurum koordinasyon içinde çalışmaktadır. 2024-2028 Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı kapsamında her kurumun yıllık hedefleri belirlenmiştir. İl ve ilçe düzeyindeki koordinasyon kurullarıyla, mücadele, merkezî yönetimden mahallîye kadar uzanan güçlü bir yapıya kavuşturulmuştur.

Değerli milletvekilleri, sadece 1 Ocak-18 Haziran 2026 tarihi arasında uyuşturucu imal ve ticareti suçundan 24 bin operasyon yapılmıştır, dile kolay 24 bin. Bu operasyonlarda 41 bin kişi gözaltına alınmış, 21 bin kişi tutuklanmıştır. Yine, aynı dönemde 23 ton uyuşturucu madde, 71 milyon adet sentetik hap, 816 bin kök kenevir ele geçirilmiştir.

Değerli milletvekilleri, bu zehirden beslenen organize suç örgütlerinin belini kırıyor, suç gelirlerine ve mal varlıklarına el koyuyoruz. Sosyal medya ve kapalı iletişim ağları üzerinden gençlerimize

ulaşmaya çalışan dijital zehir şebekelerine karşı da mücadelemiz kararlılıkla sürmektedir. Narko siber birimlerimiz ve sanal devriyelerimizle zehir tacirlerinin dijital mecralarda da ensesindeyiz. Bizim en büyük hedefimiz tek bir evladımızın dahi bu zehirle tanışmasına izin vermemektir. Ancak bağımlılık sarmalına sürüklenen vatandaşlarımızı da kaderlerine terk etmiyoruz. Millî Eğitim Bakanlığımız, Sağlık Bakanlığımız, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız, Gençlik ve Spor Bakanlığımız ve sivil toplum kuruluşlarımız eliyle önleyici eğitim ve farkındalık çalışmalarını yürütüyoruz. AMATEM ve ÇEMATEM'ler aracılığıyla ücretsiz tedavi imkânlarını ülkemizin dört bir yanına taşıdık. BAHAR rehabilitasyon modelini 20 merkezde hayata geçirdik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (Devamla) - İstanbul'da 200 hasta kapasiteli Sancaktepe Sağlıklı Yaşam Köyü'yle evlatlarımızı sadece tedavi değil meslek edinme ve yeniden hayata tutunma kapısını aralıyoruz. Yeşilay danışmanlık merkezlerimiz hem bağımlı bireylerimize hem de bu ağır mücadeleyi veren ailelerimize omuz veriyor, önleyici eğitimlerle kalelerimizi sağlam tutuyoruz.

Değerli milletvekilleri, uyuşturucu ticaretini yöneten baronlardan sokak satıcılarına, dijital suç ağlarından yasa dışı bahis ve kara para düzenine kadar bu kirli yapının bütün unsurlarıyla mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz. Milletimizin geleceğine uzanan hiçbir kirli ele geçit vermeyeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Divanda ihtilaf var, elektronik cihazla oylama yapacağım.

İki dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutuyorum:

3.- CHP Grubunun, Karabük Milletvekili Cevdet Akay ve arkadaşları tarafından, kamu varlıklarının satışının ülke ekonomisi üzerinde olumsuz etkilerinin araştırılması amacıyla 30/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 30 Temmuz 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

30/7/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 30/7/2026 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Karabük Milletvekili Cevdet Akay ve arkadaşları tarafından, kamu varlıklarının satışının ülke ekonomisi üzerine olumsuz etkilerinin araştırılması amacıyla 30/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet

Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (1946 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 30/7/2026 Salı günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Karabük Milletvekili Sayın Cevdet Akay.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA CEVDET AKAY (Karabük) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Kamu varlıklarının satışının kamu maliyesi üzerine etkilerinin ve kamu yararı açısından uygunluğunun araştırılmasıyla ilgili bir önerge verdik. Gerçekten bu önerge çok çok önemli bir önerge. Kamu varlıklarının satışından elde edilen gelirlerin nereye kullanıldığıyla ilgili bir araştırma yapılmasına ihtiyaç var yani bütçe açığının finansmanında mı kullanılıyor, borç ödemelerinde mi kullanılıyor, faiz ödemelerinde mi kullanılıyor yoksa üretime, istihdama veya teknolojik yatırımlara mı aktarılıyor, bunları bilmemiz gerekiyor ama baktığımız zaman, süreç içerisinde, 1986 yılından bu yana özelleştirilen veya satılan kamu varlıklarından elde edilen gelir 73,7 milyar dolar; bu çok ciddi bir rakam. AK PARTİ'nin iktidara geldiği tarihten itibaren, 2003 yılından bu tarafa elde edilen geliri de 65,6 milyar dolar yani yüzde 89'u. Şimdi, bu gelirler nerelere harcanmış? Bakıyoruz, ekonomik sıkıntılar giderilmediğine göre, borç miktarları sürekli arttığına göre, faiz giderleri arttığına göre demek ki bütçe açığının finansmanında ve faiz giderlerinin ödenmesinde kullanılmış. Az önce Sayın Gökhan Günaydın 15 trilyonları bulan bir kamu borcundan bahsetti -şimdi burada değil- ve mevcut itibarıyla da borçlanmanın devam ettiği bir süreçte bunların verimli kullanılmadığı görülüyor. Bakın, nereler satılmış: TÜPRAŞ, PETKİM, TÜRK TELEKOM, Erdemir, TEKEL, SEKA, Sümerbank, limanlar; sayabiliriz bunları. Şimdi, örnek vereceğiz; TÜRK TELEKOM mesela, 2005 yılında Hariri ailesine satıldı, 6,5 milyar dolara satıldı ve bu aile TELEKOM'u işletip gelirlerini, kârlarını alıp bırakıp gittiğinde de bankalara 4,5 milyar TL borç bıraktı. Şimdi, 2026 yılında sıfır bedelle burası alınabilecekken Türkiye Varlık Fonu 2022 yılında 1,6 milyar dolara TÜRK TELEKOM'u aldı. Nereden aldı? Özel bankalardan aldı çünkü hisseler oradaydı ve dört yıl bekleseydi sıfır bedelle alabilirdi. Sadece alırken 1,6 milyar doları ödemekle de kalmadı, 1 milyar 581 milyon dolar 11 bankadan kredi kullanıldı. Bir kredi yükü altına da girdi ve bu kredi yüküyle ilgili kullanıldığında 32 milyar TL olan tutar defaten erken kapama yapıldığında 21 milyar TL'nin üzerinde bir kur farkı gideriyle de Türkiye Varlık Fonunu karşı karşıya bıraktı.

Yine, bir başka örnek daha verecek olursak, Alsancak Limanı'nın özelleştirilmesiyle ilgili; Türkiye Varlık Fonu 2016 yılında Alsancak Limanı'nı almıştı. 2026 yılının ilk çeyreğinde bu limanın işletme hakkını hiçbir ihaleye çıkmadan veya ihale şartlarını açıklamadan veya ne kadar yatırım taahhüdü verileceği bilgilendirilmeden sırf bu limanı işletmek için kurulan bir şirkete devretti ve bunu devrederken de Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarına yazı yazarak tahsis edilmesiyle ilgili de yazıyı ulaştırdı. Şimdi, ne kadar işletme hakkı olacak, ne kadar işletecek burayı, şartlar nedir; hiçbirini bilmiyoruz. Yine, son günlerde sık sık gündeme geliyor; boğaz köprülerinin ve otoyolların özelleştirilmesiyle ilgili, biliyorsunuz, Ernst&Young'a danışmanlık hizmetiyle ilgili verilmişti bu görev. Şimdi yine bakıyoruz ki bu iki boğaz köprüsü ve otoyollar yine işletme hakkı devredilmek suretiyle gündemde tutuluyor. Bir Fransız altyapı firmasının ismi geçiyor -buradan da açıklanırsa memnun oluruz- Meridiam diye; yine bir Türk konsorsiyum ortağından bahsediliyor, MAKYOL'dan. Buradan, bu işletme hakkının devriyle ilgili olarak da rant aktarımının aşağı yukarı 23,2 milyar dolar olduğu görülüyor yani 1 trilyonun üzerinde bir rakam. Bunun açıklanmaya ihtiyacı var. 2013 yılında aynı boğaz köprüleri ve otoyollar özelleştirmeye çıkmıştı. Türkiye'nin önde gelen grupları Malezyalı

bir firmayla girmişti, o zaman 5,6 milyar dolar verilmişti, Sayın Cumhurbaşkanı bunu az bulmuştu, "7 milyar dolardan aşağı olmaz." demişti. Şimdi, böyle böyle bir sürü şey sayabiliriz. Kamu kurum ve kuruluşlarının mal varlıklarının, gayrimenkullerinin satışıyla ilgili daha geçtiğimiz aylarda Plan ve Bütçeden geçip burada Genel Kurulda onaylanan bir kanun oldu. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından satılacak, o satış şartlarının nasıl olacağıyla ilgili de takip etmemiz mümkün değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

CEVDET AKAY (Devamla) - Bunun gibi çok örnek sayabiliriz. Toparlarken şunu söylemek istiyorum: Kamu varlıklarının satışının, özelleştirilmesinin veya devriyle ilgili hususların kamu maliyesine etkilerinin mutlaka araştırılması ve kamu yararı olup olmadığının da araştırılması gerekiyor. Benim saydığım bütün örneklerde, bırakın kamu yararını, kamu zararı olduğunu görürsünüz ve bu kamu zararıyla ilgili de sorumlulardan hesap sorulmadığını görürsünüz. Dolayısıyla müsebbiplerden hesap sorabilmek için bu araştırma önergemizin bugün burada sizler tarafından desteklenmesini bekliyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Kaya.

Buyurun Sayın Kaya. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi tarafından verilen özelleştirme süreçlerinin kamu yararına uygunluğunun araştırılmasına ilişkin grup önerisi üzerinde grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Önergenin gerekçesinde de ifade edildiği üzere, özelleştirmeler yalnızca bir mülkiyet değişikliği değildir. Bu işlemlerin, bütçe dengesi, kamu borçları, kamu hizmetlerinin niteliği, devletin gelir kapasitesi ve gelecek nesillerin hakları üzerinde uzun vadeli sonuçları bulunmaktadır. Bir özelleştirme yapıldığında "Buradan ne kadar gelir elde edildi?" sorusu sorunu anlamaya yetmez, meseleyi anlamaya yeterli değildir. Asıl sorulması gereken sorular şunlardır: Satılan kamu varlığının gerçek değeri nedir? Bu varlığın gelecekte sağlayacağı gelirden neden vazgeçilmiştir ve elde edilen kaynak hangi alanlarda kullanılmıştır? Bizim özelleştirmeye yaklaşımımızın öyle toptancı bir yaklaşım olmadığını ifade etmek isterim. Her kamu işletmesinin mutlaka devletin elinde kalmasını savunmadığımız gibi her özelleştirmeyi de peşinen doğru kabul etmediğimizi ifade etmek istiyorum. Ölçümüz çok açık ve nettir: Milletin menfaati, kamu yararı, ekonomik bağımsızlık ve kaynakların adaletli kullanımıdır.

Özelleştirmeler verimliliği artıracak yapısal bir dönüşüm aracı olarak değil bütçe açıklarını geçici olarak kapatacak bir finansman yöntemi olarak maalesef görülmüştür. Bir defalık özelleştirme geliriyle gerekli bütçe giderlerini karşılamak, aileden kalan tarlayı satıp günlük masrafları -dikkat buyurun- ödemeye benzer. Kamu maliyesinin sürdürülebilirliği kamu varlıklarının sürekli satılmasıyla sağlanamaz. Sürdürülebilir maliye israfın önlenmesiyle, verginin adaletli toplanmasıyla, kayıt dışı ekonomiyle mücadeleyle ve üretim kapasitesinin güçlendirilmesiyle sağlanabilir. Bütçe açığını kapatmak için kamu varlığı satmak mali disiplin değil sorunu gelecek yıllara ertelemektir. Örnek vermek gerekirse, özellikle -enerji alanında- enerji sektörü bu noktada önemli bir örnektir. Türkiye enerjide dışa bağımlıdır ama enerji dağıtım ihalelerinin özel şirketlere verilmiş olması neticesinde "Vatandaş daha kolay hizmet alacak, daha ucuz hizmet alacak." sözünün içinin ne kadar boş olduğu geçtiğimiz süreçte net olarak anlaşılmıştır ve bunu net olarak sizlerin takdir etmesini ve bu durumu tespit etmenizi bekliyorum. Devlet piyasada etkin bir oyuncu olmaktan çıkarılmıştır böylece, yalnızca özel şirketlerin belirlediği maliyetleri denetlemeye ve yükselen faturaları bütçeden desteklemeye çalışan bir konuma itilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MUSTAFA KAYA (Devamla) - Değerli milletvekilleri, kamu varlıkları iktidarların tasarrufunda bulunan sıradan mallar değildir, bunlar milletin ortak malıdır ve gelecek nesillerin de hakkıdır. Stratejik sektörlerde özelleştirme kararı alınırken sadece bugünkü satış geliri değil ekonomik bağımsızlık, arz güvenliği, fiyat istikrarı ve sosyal adalet de dikkate alınmalıdır. Bu nedenle, geçmiş özelleştirmelerin ekonomik, mali ve sosyal sonuçlarının Meclis tarafından araştırılmasını kamu yararının şeffaflığı ve hesap verebilirliğin sağlanması bakımından gerekli görüyoruz.

Grup önerisini desteklediğimizi ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, Yeni Parti, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Yüksel Arslan. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Buyurun.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce şunu açıkça ifade etmek istiyorum: Kamu varlıklarına ilişkin alınan kararlar yalnızca bugünü değil devletimizin geleceği ve gelecek nesiller hakkını da ilgilendirmektedir. Bu nedenle, devlet, bütçe sıkışıklığında satacak mal arayan bir tüccar gibi değil milletin emanetini koruyan bir anlayışla hareket etmek zorundadır. Dolayısıyla bugün cevaplanması gereken temel soru şudur: Kamu varlıkları gerçekten kamu yararı gözetilerek mi satılıyor yoksa bütçedeki geçici açıkları kapatmak için mi elden çıkarılıyor? Eğer amaç bütçedeki geçici sıkıntıları gidermek ise şunu da açıkça belirtmek zorundayız: Milletin taşınmazlarını satarak elde edeceğiniz gelirle artan faiz giderlerinin çok küçük bir kısmını dahi karşılayamıyoruz. İşte bu nedenle, özelleştirme süreçlerinin tüm yönleriyle araştırılması büyük önem taşımaktadır.

Nitekim son yıllarda uygulamalara baktığımızda bunun en somut örneklerinden biri de Ankara'da karşımıza çıkmaktadır. Etlik Şehir Hastanesinin çevresine bir göz atalım, kupon arazi hepsi, gözden geçirelim. Bölgede Antares Alışveriş Merkezi, çok sayıda yüksek blok; buranın hemen karşısında yine kamuya ait bir arazi, belediyeye ait bir arazi borç karşılığında birilerine verilmiş; 3 bin konut, 137 ofis ve 95 dükkân yapılmış; "Merkez Ankara" diye bir yer var, yüzlerce yüksek blok. Tesadüfe bakın ki yeni Ankara Adliyesi de aynı bölgeye taşınıyor ve inşaatı hızla devam ediyor. Yine, aynı bölgede, GATA'nın tam karşısında, Zübeyde Hanım Hastanesinin bulunduğu arazi de birilerine tahsis edildi, çok yüksek bloklar yapılacak. Bununla birlikte, Varlık Mahallesi'nde Karayollarına ait arazi de yine satıldı, gökdelen ve alışveriş merkezi yapılmak üzere müteahhitlere satıldı. Rant söz konusu olunca bu bölgenin trafik sorunu, altyapısı ne olacak kimsenin gözü görmüyor. Ondan sonra Ankara'da trafik ne olacak?

Değerli milletvekilleri, ülkemizin bu talan anlayışı yirmi dört yıldır bitmedi. Hatırlayalım, geçmiş yıllarda PETKİM'i sattık, Demir Çeliği sattık, Şeker Fabrikalarını sattık, TEKEL'i sattık, limanları sattık, otoyolları teker teker sattık; zarar kamunun oldu, kâr ve rant AK PARTİ'li sermayelerin oldu. "Gelirleriyle faiz borçlarını kapatmak istiyoruz." gibi bir anlayış var, bu mümkün değil. 2025 yılında faize ayda 171,2 milyar, günde 5,6 milyar, saatte 235 milyon; toplam 2 trilyon 554,4 milyar faiz gideri ödendi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YÜKSEL ARSLAN (Devamla) - Sat-harca-yeniden sat mantığı üzerinde kurulamaz. Dolayısıyla hepimizin cevaplaması gereken soru şudur: Bu özelleştirmeler, kamu kurum ve taşınmazlarının satışı gerçekten ülkemize uzun vadeli ekonomik güç mü kazandırdı yoksa kamu gelirlerini azaltan geçici finansman yöntemleri olarak mı kaldı? Ayrıca, istiyoruz ki milletin malı üzerinde yapılan her tasarruf şeffaf olsun; satış gerekçeleri, diğer tespitler ve elde edilen gelirlerin nerelere kullandığı milletimizle de paylaşılsın. Bu düşüncelerle söz konusu grup önerisini destekliyoruz.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Mardin Milletvekili Sayın Kamuran Tanhan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Cezaevinde ve ekranları başında bizleri izleyen yoldaşlarıma sevgi ve selamlarımı göndererek başlamak istiyorum.

Devletin ve kamunun mülkiyetinde olan varlıklar yalnızca bugünün değil gelecek kuşakların da ortak malıdır ancak ne yazık ki yıllardır sürdürülen özelleştirme ve kamu varlıklarını elden çıkarma politikaları kamu yararını gözetmemektedir; aksine, bu politikalar bütçe açıklarını kapatmayı, iktidara yakın çevreleri ihya etmeyi ve kamu kaynaklarını tekçi bir anlayışla talan etmeyi esas almaktadır. Bu hususların araştırılmasına yönelik sunulan önümüzdeki öneriyi kamu yararı ve şeffaflık ilkeleri açısından oldukça kıymetli ve yerinde buluyoruz, yalnız eksik yönleri de vardır ancak meselenin derinliği sadece merkezdeki özelleştirme politikalarıyla sınırlı kalmamalı. Kamu varlıklarının gasbı yerel yönetimlerde kayyum rejimi eliyle çok daha yıkıcı ve hukuk dışı bir boyutta uygulanmıştır bu ülkede. Kayyum atanan bölge belediyelerimizde yaşanan tam anlamıyla bir yerel özelleştirme ve talan tablosudur. Halkın iradesi gasbedilerek atanan kayyumların yönetimi devralır almaz yaptıkları ilk iş belediyelere ait taşınmazları, arsaları, kamusal alanları çok düşük bedellerle elden çıkarmak ya da merkezî idarenin kurumlarına veya iktidara yakın çevrelere borç karşılığı devretmektir. Bunların içerisinde Nusaybin'de Belediyenin yaptığı Mitanni Kültür Merkezi var; Akdeniz Belediyesinin cami alanı var, camisi var. Bu örnekleri sıkça artırabiliriz. Dolayısıyla kayyumların yapmış olduğu hukuka aykırı durumlar, devirler ve satışlar ekstra üzerinde durulması gereken durumlardır. Halkın öz kaynaklarıyla oluşturulmuş belediye taşınmazlarının, kreşlerinin, kadın merkezlerinin ve sosyal alanlarının kayyumlara devredilmesiyle kamu yararı ilkesi açıkça çiğnenmektedir.

Belediyeleri milyarlarca lira borç yükü altına alan, taşınmazları elden çıkaran ve faiz borcuna batmış bir yerel bütçe bırakan bu anlayış merkezî düzeydeki özelleştirme zihniyetinin yereldeki en somut yansımasıdır. Kamu kaynaklarının ne merkezî iktidar eliyle "özelleştirilme" adı altında satılmasına ne de yerel kayyumlar eliyle devredilmesine göz yumabiliriz. Unutulmasın ki şeffaflıktan uzak, hesap verilebilirliği olmayan ve halkın rızası alınmadan yapılan her türlü satış, devir ve özelleştirme uygulaması toplum vicdanında ve hukuk önünde gayrimeşrudur. Bir örnek de Dargeçit'ten vermek istiyorum: AKP iktidarında Dargeçit Belediyesi 98 taşınmazı sattı, 98 taşınmaz; bunlardan da 2'sini bedelsiz olarak idareye bağışladı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

KAMURAN TANHAN (Devamla) - Şartlı bağışlar tabii ki bunlar, şartlı bağış yaptı. Daha sonra merkezî idare ne yaptı? Bu taşınmazların bir kısmını TOKİ'ye devretti ve TOKİ şu anda orada taşınmazlar yapıyor, binalar yapıyor ve satacak. Bir müteahhit gibi TOKİ orada halkın malı olan arsalar üzerinde binalar yükseltecek ve satacak. İşte, kayyum rejiminin, kayyum zihniyetinin yerel

yansımalarının araştırılması gerekir. Yine, Mardin Büyükşehir Belediyesinde -Mustafa Yaman'ı hepiniz bilirsiniz, bu kürsüden defalarca söyledik- cumhuriyet tarihinin en büyük hırsızlık ve yolsuzluğu yapıldığı söyleniyor; basın söylüyor, müfettiş raporları ortada. Üzerine gidilmedi ve en fazla kalemler de taşınmazların satışıyla ilgili ki Mardin'in tarihî dokusuna aykırı bir şekilde yaptığı imarlar da cabası. Dolayısıyla yerel yönetimlerdeki, belediyelerdeki özelleştirmelerin ve taşınmazların satışının ayrıca değerlendirilmesi ve araştırılması gerekir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Yeni Parti Grubu adına Muğla Milletvekili Sayın Cumhur Uzun.

Buyurun Sayın Uzun. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

YENİ PARTİ GRUBU ADINA CUMHUR UZUN (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu güzel ülkenin bütçesinin ve servetinin arkasında işçinin emeği, emeklinin ömrü, cumhuriyetin kuşaklar boyu oluşturduğu ortak birikim vardır. Bu birikim, Türkiye'nin ekonomik bağımsızlığı, çocuklarımızın geleceğidir. Ne yazık ki yüz yılı aşkın süredir birlikte oluşturduğumuz bu değerler yirmi dört yıllık AKP iktidarında âdeta har vurulup harman savruldu. AKP iktidarı döneminde özelleştirmelerin toplam değeri 65 milyar doların üzerine çıkmış durumdadır. Bu rakam, 1985 yılından 2002 yılına kadar yapılan özelleştirmelerin toplamının 8 katıdır. Bu dönemde, ülkemiz için stratejik niteliğe sahip TÜRK TELEKOM, TÜPRAŞ ve PETKİM gibi birçok değerimiz elden çıkarıldı; limanlar, elektrik dağıtım şirketleri, şeker fabrikaları devredildi, saymakla bitmeyecek kadar kamu kurum ve kuruluşu haraç mezat satıldı. Her birine zamanında haklı gerekçelerle itiraz ettik ancak iktidarın kamuya sürekli gelir ve istihdam sağlayan varlıkları bütçe açığını kapatmak ve yandaşa aktarmak için satma anlayışı hiç ama hiç değişmedi. Üstelik bu satışlardan elde edilen gelirler kalıcı üretim kapasitesine, nitelikli istihdama ya da sosyal güvenliğe dönüştürülmedi. Fabrikası satılan işçi güvencesini, çiftçi üretim gücünü, emekli sofrasındaki ekmeğini kaybetti. Borç büyüdü, faiz gideri arttı, vatandaşın vergi yükü ağırlaştı. Kamu varlıklarımız azalırken emekçinin payı hiç ama hiç büyümedi. Bu tablo, ekonomik tercihin kimler lehine yapıldığını ve bedelini kimin ödediğini açıkça bize göstermektedir.

Değerli arkadaşlar, iktidar yetkisi milletin ortak malı üzerinde sınırsız tasarruf hakkı vermez. Her özelleştirme kamu yararı, gerçek değer, rekabet, şeffaflık ve hesap verilebilirlik bakımından denetlenmek zorundadır. Bir defalık gelir uğruna stratejik kurumların ve ortak varlıkların satılması ülkemizin geleceğini tüketmektedir. Bizler millet adına buradayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

CUMHUR UZUN (Devamla) - Bu milletin ortak mallarının ve yüz yılı aşan süredir birlikte oluşturduğumuz değerlerin nasıl ve neden satıldığının, elde edilen gelirin nereye harcandığının, oluşan kamu zararının ve bu zararın toplumsal sonuçlarının araştırılması bir zorunluluktur, ödevdir diyor; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Yeni Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Gaziantep Milletvekili Sayın Bünyamin Bozgeyik.

Buyurun Sayın Bozgeyik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA BÜNYAMİN BOZGEYİK (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

AK PARTİ Grubumuz adına Cumhuriyet Halk Partisinin özelleştirme süreçlerine ilişkin grup önerisi üzerinde söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Kıymetli milletvekilleri, malumunuz olduğu üzere devletlerin gerçek gücü, sahip oldukları insan kaynağını ve mevcut imkânlarını akılcı, planlı ve kapsayıcı bir anlayışla değerlendirebilmelerine bağlıdır. Hepimiz biliyoruz ki kaynaklarını etkin, verimli ve doğru yönetemeyen ülkelerin güçlü ve etkili bir konuma ulaşmaları mümkün değildir. Bizim anlayışımızda bu kavramların tamamı insanı ve toplumu merkeze alan bir perspektifle şekillenmiş, tüm politikalarımızın temelini bu yaklaşım oluşturmuştur. Özelleştirme dünyanın birçok ülkesinde uygulanan meşru bir ekonomi politikasıdır. Esas olan, kamu yararını gözetmek, rekabeti artırmak, verimliliği yükseltmek ve kamu kaynaklarını daha etkin kullanmaktır. Tabii ki de kamu kaynaklarının etkin, verimli ve şeffaf şekilde yönetilmesi hepimizin ortak sorumluluğudur.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'de de özelleştirme uygulamaları 1986'dan bu yana yapılmakta; 1994 yılında 4046 sayılı Kanun'un kabul edilmesiyle Özelleştirme İdaresi Başkanlığı kurulmuş, o günden itibaren Özelleştirme İdaresi Başkanlığımız tarafından kanunun çizdiği çerçevede, ilgili mevzuata uygun olarak şeffaf ihale süreçleriyle ve yargı denetimine açık şekilde yürütülmektedir. AK PARTİ iktidarımız döneminde kamu maliyesinde sağlanan disiplin sayesinde, bir zamanlar memur maaşını ödeyemeyen, yüksek faiz sarmalı altında ezilen, IMF kapılarında bekleyen Türkiye'den -çok şükür- güçlü mali yapısıyla yatırım yapan, üretimi ve istihdamı destekleyen bir Türkiye'ye ulaştık. Geçmişte plansızlığın, savurganlığın ve popülist anlayışların ağır bedellerini ödemiş bir ülkeyiz. Sosyal güvenlik sisteminin nasıl zayıflatıldığını, bankacılık sektörünün nasıl büyük zarar gördüğünü, devlet kaynaklarının nasıl kötüye kullanıldığını ve milletin alın teri üzerinden çıkar çevrelerinin nasıl zenginleştiğini hepimiz çok iyi hatırlıyoruz.

Şunun altını çizmekte fayda var: İddia edildiği gibi kamu varlıklarının satışı bütçe açıklarını kapatmaya yönelik çaresiz bir yöntem değildir. Her yatırım ve tasarruf kararı stratejik öncelikler ve kamu yararı gözetilerek alınmaktadır, üstelik özelleştirme süreçleri her türlü denetime açıktır. Asıl sorgulanması gereken, her dönemde Türkiye'nin kalkınma hamlelerine ideolojik saiklerle set çekmeye çalışan bu anlayıştır; ülkemizin üretim kapasitesini artıran, rekabet gücünü yükselten her adımı değersizleştirmeye çalışıp yapılanların görmezden gelinmesidir. Biz ise Sayın Cumhurbaşkanımızın vizyoner liderliğinde milletimizin emanetini koruyarak kaynakları yatırımla, üretimle ve istihdamla buluşturmaya devam ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

BÜNYAMİN BOZGEYİK (Devamla) - Kamu kaynaklarında 86 milyon vatandaşımızın hakkı bulunduğunun; bu emanetin içinde ihtiyaç sahibinin, yetimin, öksüzün, milletimizin her bir ferdinin payının olduğunun bilinciyle hareket ediyoruz. Milletimizin ortak malının israf edilmesine, hukuka aykırı yöntemlerle kullanılmasına ve kişisel çıkar hesaplarına araç edilmesine de asla müsamaha göstermedik, göstermeyeceğiz.

Bu nedenle, bu önergeye katılmadığımızı ifade ederek aziz milletimizi ve yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.29

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.51

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Nermin YILDIRIM KARA (Hatay), Rümeysa KADAK (İstanbul)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Sayın Kılıç...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

48.- Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın, din görevlisi adaylarına ilişkin açıklaması

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum.

Binlerce din görevlisi adayı, yıllarca emek vererek hazırlandıkları KPSS ve Din Hizmetleri Alan Bilgisi sınavlarında yüksek puan almalarına rağmen mülakat süreçlerinde elenmenin mağduriyetini yaşamaktadır. İki yılda bir yapılan sınavlar nedeniyle mülakatta elenen bir aday sadece bir atamayı değil çoğu zaman dört yılını kaybetmektedir, üstelik uzun süren mülakat süreçleri sebebiyle yeni sınavlara hazırlanma imkânı da bulunamamaktadır. Bir tarafta camilerde ve Kur'an kurslarında personel ihtiyacı devam ederken diğer tarafta yüksek puanlı yedek adayların bekletilmesi vicdanları yaralamaktadır. Gençlerimizin emeğinin karşılık bulması, adaletin tesis edilmesi ve mağduriyetlerin giderilmesi için ek atama ve gerekli düzenlemelerin bir an önce hayata geçirilmesini bekliyoruz.

BAŞKAN - Sayın Taşkent...

49.- Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent'in, Sakarya'daki esnafın sorunlarına ilişkin açıklaması

AYÇA TAŞKENT (Sakarya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sakarya'da esnaf ayakta kalma mücadelesi veriyor. Çarşıya çıktığınızda en büyük şikâyet yüksek kira, artan enerji faturaları, krediye erişim sorunu ve her geçen gün düşen alım gücüdür, bunun sonucu da kepenklerin kapanmasıdır. Geçen yıl Sakarya'da 1.241 esnaf iş yerini kapatırken 2026'nın ilk yarısında bu olumsuz tablo derinleşmeye devam ediyor. Bir dükkân kapandığında sadece işletme değil bir ailenin de umudu kapanıyor. Esnaflarımız vergi yükünün hafifletilmesini, pos komisyonlarının düşürülmesini, SGK primlerinde düzenleme yapılmasını ve uygun koşullu finansmana erişimin sağlanmasını talep ediyor. İş yapmaya ve ayakta kalmaya çalışan esnafı yaşatacak politikalara acilen ihtiyaç vardır.

Teşekkür ederim.

V.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

4.- DEM PARTİ Grubunun, Muş Milletvekili Sümeyye Boz ve arkadaşları tarafından, 7554 sayılı Kanun sonrası yaşanan ekolojik tahribatların bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla 30/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 30 Temmuz 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutuyorum:

30/7/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 30/7/2026 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit
Kars
Grup Başkan Vekili

Öneri:

30 Temmuz 2026 tarihinde Muş Milletvekili Sümeyye Boz ve arkadaşları tarafından, 7554 sayılı Kanun sonrası yaşanan ekolojik tahribatların bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan -19250 grup numaralı- Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 30/7/2026 Perşembe günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Muş Milletvekili Sayın Sümeyye Boz. (DEM PARTİ ve Yeni Parti sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SÜMEYYE BOZ (Muş) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri takip eden değerli halkları ve cezaevlerinde direnen siyasi tutsakları saygıyla selamlıyorum.

24 Temmuz 2025'te yürürlüğe giren 7554 sayılı, iktidarın "yatırımları hızlandıran düzenleme" halkın ise "talan yasası" dediği kanun üzerinde konuşmaya çalışacağım ki bu kanunun bir yıllık bilançosu da aslında ortada. Geçen süre gösterdi ki hızlandırılan şey ormanların, meraların, zeytinliklerin ve su havzalarının şirketlere devri. Bu kanunda öyle bir kurnazlık var ki Çevre Kanunu'nu, çevre hukukunu tamamen ortadan kaldırmıyor ama şirketleri durdurmayacak şekilde düzenlemeler yapıyor. Peki, bunu nasıl yapıyor? Bir kuruma yazı gittiğinde eğer o kurum sessiz kalırsa bunu olumlu görüş, cevap yazmazsa izin sayılmış olarak gösteriyor. Böylelikle ÇED tamamlanmadan ruhsat süreçlerinin ilerletilmesinin önü açılıyor. Yani buradan gördüğümüz şöyle bir tablo var: Yasama yolu açıyor -tıpkı bu kanun teklifinde olduğu gibi- ruhsat dağıtıyor, bunların yaratmış olduğu neticelerde ise yani burada çıkan bu yasamanın vermiş olduğu kararla yürütmeler de çok rahat bir şekilde ruhsatları dağıtmaya devam ederken denetleme de yapılmıyor. Ancak hukuk ise, hukuki süreçler ise yıkım yaratmaya, yıkımların önünü açmaya devam ediyor. Karşımızda doğanın metalaştırılmasını, halkın mülksüzleştirilmesini ve kamusal varlıkların şirketlere aktarılmasını esas alan örgütlü bir sermaye birikimi var. Bir yılda maden, petrol ve doğal gaz projeleri için 1.063, enerji projeleri için 193 olmak üzere toplam 1.256 ÇED onayı verildiği kamuoyunun bilgisinde. Yalnızca 2026 yılının ilk altı ayında 600 maden sahası ihale sürecine çıkarıldı. İktidarın doğayı korumakta göstermediği bu planlanma disiplinini hangi dağın hangi şirkete verilmesiyle ilgili göstermesi gerçekten ibretlik.

Bu düzenin en çarpıcı örneklerinden biri, Ağrı'nın Diyadin ilçesi. Koza Altın İşletmeleri tarafından altın cevherinin siyanürle işletilmesinin planlandığı proje, Murat Nehri havzasını ve nehir boyunca kurulan yaşamı tehdit etmekte; Muş da buna dâhil. Yurttaşların, köy muhtarlarının, ziraat odasının ve Muş Belediyesinin ÇED kararına açtığı dava ise tehdidin esası incelenmeden reddedildi. Şirketin siyanür kullanacağı bir havzada mahkeme doğayı değil takvimi esas aldı. Ruhsatın iptali ve yürütmenin durdurulması için yeni süreçler hazırlanırken sahada çalışmaya başladı bile şirket. Mahkeme keşfi ve bilirkişiyi bekliyor ama şirket hiçbir şeyi beklemiyor. Hukukun bu kadar ağır, sermayenin bu kadar

hızlı hareket etmesi elbette ki tesadüf değil. Bakın, talan yasasının yıl dönümünde Varto'da direniş çadırında bir açıklama yapıldı ama kimse duymadı. Yani bir tarafta Meclisten şirketlerin faydasına, yararına verilen kararlar varken, onlar hakkında çıkarılan hukuk varken diğer tarafta en az 16 köyün suyunu, merasını ve geleceğini korumak için yaklaşık doksan gündür direnen halk gerçeği var. Kamu kurumlarının üstlenmediği koruma görevini köylüler kendilerini ve kendi bedenlerini ortaya koyarak ortaya çıkardılar. Dersim'de Pülümür, Ovacık, Geyiksuyu, Hel Dağı, Munzur, Mercan ve Havaçor'u savunanlar doğa ve canlı yaşam nöbeti tutmaya devam ediyor. Hakkâri-Şırnak hattında Zap havzası, Cilo ve Sat buzulları, Berçelan Yaylası, Şemdinli ve Çukurca 100'ü aşkın ruhsatla kuşatılmış durumda. Bitlis'in Hersan ve 8 Ağustos Mahallelerinde ve Diyarbakır'ın Lice ilçesinde Birkleyn Mağaraları çevresinde davalar açılmış. Giresun'un Sekü köyünde yürütmeyi durdurma kararına rağmen getirilen sondaj makinesi yine köylüler tarafından engellendi. Akbelen'de mahkeme kararı dar yorumlarla etkisizleştirildi. Ordu Perşembe'den Kaz Dağları'na ve Kırşehir'e kadar aynı yağma düzeni işliyor. Şirketler mahkeme kararı verilinceye kadar ilerlemeye devam ediyor, eğer karar aleyhlerine olursa yine başka bir yargı kararının ya da başka bir ruhsatın arkasına saklanmaya, sığınmaya devam ediyor yani hukuk burada var olan tepkileri sönümlendirmek için bir bekleme salonuna dönmüş durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SÜMEYYE BOZ (Devamla) - Kürdistanda ise bu projeler yalnızca madencilik ve enerji faaliyetini değil su varlıklarının kirletilmesiyle üretimi tasfiye etmekte, geçim alanlarının yok edilmesiyle köyleri boşaltmakta, zorunlu göçle halkın toprağıyla kurduğu tarihsel bağı parçalamakta. Geçmişin güvenlikçi insansızlaştırma politikaları bugün ruhsat, ÇED ve acele kamulaştırma kararlarıyla sürdürülmekte. Halkın açık rızası olmadan yürütülen faaliyetler durdurulmalı, ekolojik ve toplumsal etkiler bağımsız biçimde incelenmeli; ruhsatların hangi şirketlere verildiği, bu şirketlerin gerçek sahipleri, iktidar çevreleriyle olan ilişkileri, hangi siyasi ve bürokratik desteklerle büyüdükleri, kamu kaynaklarından kimlerin yararlandığı ve bu talandan kimin kâr sağladığı açıkça incelenmeli ve açığa çıkarılmalıdır. Kurulan ruhsat, ihale ve çıkar ağları Meclis tarafından soruşturulmalıdır diyorum.

Genel Kurulu selamlıyorum. (DEM PARTİ, Yeni Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Cemalettin Kani Torun.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlarken önce şunu söyleyeyim: Biz madenciliğe karşı değiliz. Elbette bu ülkenin yer altı zenginlikleri çıkarılmalı, işlenmeli ve ekonomimize kazandırılmalıdır ancak yer altındaki zenginlikleri çıkarırken yer üstündeki hayatı yok etmeye de kimsenin hakkı yoktur. Biz denetimsizliğe, plansızlığa ve doğayı rant olarak gören anlayışa itiraz ediyoruz. Bakın, ben Artvinliyim; Karadeniz insanı yeşilin içinde doğar, yeşilin içinde büyür. Ormanlar, meralar bizim çocukluğumuzdur, deremizdir, içtiğimiz sudur, nefes aldığımız havadır. Yeşil bizim için sadece bir geçim kaynağı değil aynı zamanda bir yaşam biçimidir. Bu nedenle, Karadeniz insanından yeşili alırken aynı zamanda yaşamını alıyorsunuz. Bugün Artvin'den Ordu'ya, Giresun'dan Rize'ye kadar Karadeniz'in birçok noktasında yükselen itirazın temelinde işte bu kaygı var. İnsanlar "Maden çıkarılmasın." demiyor, "Çocuklarımızın içeceği suyu kirletmeyin." diyor, "Ormanlarımızı geri dönüşü olmayacak şekilde tahrip etmeyin." diyor. Nitekim, son dönemde Artvin'de yeni maden ruhsatlarının ihaleye açılmasıyla birlikte Yusufeli'nden Şavşat'a, Borçka'dan Ardanuç'a kadar geniş alanlarda hemşehrilerimiz endişe içindedir. Cerattepe'yi hepiniz biliyorsunuz, yıllardır bu tartışmaların sembolü hâline geldi. Şimdi tüm Karadeniz aynı riskin içine çekilmek isteniyor. Nerede bir maden sahası açılsa ormanlar zarar görüyor,

meralar yok oluyor, endemik bitki türleri ortadan kalkıyor, yaban hayatı bozuluyor, dereler kirleniyor, içme suyu kaynakları risk altına giriyor, kullanılan kimyasallar toprağı ve suyu etkiliyor. Ağacı yeniden dikebilirsiniz ama bozulan bir ekosistemi aynı hâle getirmeniz bazen yüzlerce yıl sürebilir.

Değerli milletvekilleri, bu izinler verilirken ruhsat süreçleri büyük bir hızla ilerliyor ancak aynı hassasiyeti denetim yaparken göremiyoruz. ÇED raporlarının objektifliği zaten tartışma konusu. Rehabilitasyon yükümlülüklerinin ne ölçüde yerine getirildiği konusunda ciddi soru işaretleri var. Devletin görevi verilen ruhsatın hukuka, bilime ve çevre standartlarına uygun şekilde uygulanıp uygulanmadığını denetlemektir.

Bakın, bir başka boyut da ekonomik şeffaflık. Bu madenler gerçekten milletimizin ortak zenginliğine mi dönüşüyor yoksa belli şirketlerin kazancına mı dönüşüyor? Bu gelirlerin ne kadarı üretime, istihdama ve bölge insanına dönüyor? Bunların tamamı milletin vicdanında cevap bulması gereken sorular çünkü yer altı kaynakları birkaç şirketin değil 86 milyon vatandaşımızın ortak malıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Devamla) - Biz, madenciliğin bilimsel esaslara uygun, çevreyi koruyan ve kamu yararını önceleyen bir anlayışla yapılmasından yanayız. Gerçek kalkınma toprağını, suyunu, ormanını ve insanını koruyarak büyüyebilmektir. Gelecek nesillere yalnızca çıkarılmış madenler değil üzerinde yaşayabilecekleri sağlıklı bir ülke de bırakmak zorundayız.

Sözlerime son verirken, başta Artvin olmak üzere, Karadeniz'e ve yurdun dört bir yanında doğasına, suyuna, ormanına ve yaşam hakkına sahip çıkan bütün vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, Yeni Parti, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Arı...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

50.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Kaş Kasaba Barajı inşaatına ilişkin açıklaması

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Antalya ili Kaş ilçesinde Kaş Kasaba Barajı'na 2015 yılında başlanılmış ancak bugüne kadar bitirilememiştir. Kaş'ın Dirgenler, Karadağ, Çeşme, Belkonak'ta bulunan 35 bin dekara yakın arazisi eğer bu baraj yapılırsa sulanacaktır. Buradan DSİ yetkililerine bir kez daha sesleniyoruz: Kaş ilçemizin en önemli tarım bölgesini sulayacak olan bu baraj ne zaman bitirilecek, Kaş halkı bunu soruyor.

V.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

4.- DEM PARTİ Grubunun, Muş Milletvekili Sümeyye Boz ve arkadaşları tarafından, 7554 sayılı Kanun sonrası yaşanan ekolojik tahribatların bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla 30/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 30 Temmuz 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Hasan Toktaş.

Buyurun Sayın Toktaş. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HASAN TOKTAŞ (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; İYİ Parti, ilkesel olarak toprak altındaki maden varlıklarımızın ülkemizin ve milletimizin zenginleşmesi adına toprak üstüne çıkarılmasının önemli olduğuna inanmaktadır. Bu yönüyle, madencilik sektörü

mutlaka desteklenmelidir. Madenciliği sadece maddi katkı olarak da düşünemeyiz, stratejik üstünlük açısından da madencilik faaliyetlerinin önemi tartışmasız oldukça fazladır.

Anadolu, yüz ölçümü olarak -yeryüzündeki toplam karasal yüz ölçümünün 148 milyon 600 bin kilometrekare olduğunu düşünürsek- 783 bin kilometrekare büyüklüğüyle yaklaşık yeryüzünün yüz doksanda 1'i olduğu hâlde başta nadir toprak elementleri olmak üzere stratejik elementler ve maden rezervleri açısından açık ara dünyanın en önemli topraklarıdır. Başta bor ve toryum gibi önemli elementler bu toprakların çok önemli zenginlikleridir.

Evet, saygıdeğer milletvekilleri, yaygın madencilik faaliyetleri olarak altın, bor, kömür, kurşun, bakır, çinko, gümüş, krom ve mermer gibi maden sahalarındaki çalışmalar yurdun dört bir yanında aktif olarak yürütülmektedir ve yürütülmelidir. Tam da burada Meclisimizin mutlaka araştırması ve ciddiyetle denetlemesi gerektiğine inandığımız ve araştırma önergesinin gerekçesinde ifade edildiği gibi, üstün kamu yararı ya da millî servetin ekonomiye kazandırılması gibi gerekçelerle ÇED süreçlerinin etkisizleştirilmesi, yargı kararlarının uygulanmaması ve halkın karar süreçlerinden dışlanmasının sistematik bir politikaya dönüşmesini, vahşi madenciliğin ve talanın önünü açan kabul edilemez bir durum olarak değerlendirmekteyiz. Bu faaliyetler su varlıklarımızı kirletiyor ve tüketiyorsa, tarım ve hayvancılığı yok ederek gıda ve arz güvenliğimize zarar veriyorsa, halk sağlığı sorunları zorunlu göç ve kültürel belleğin kaybına sebebiyet veriyorsa şayet ne üstün kamu yararından ne enerji arz güvenliğinden ve ne de millî servetin ekonomiye kazandırılmasından söz edilemez diyor, vahşi madenciliği şiddetle reddediyor, yüce heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti, YENİ PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Adana Milletvekili Sayın Müzeyyen Şevkin.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz yıl yürürlüğe giren 7554 sayılı Kanun madencilik ve enerji projelerinde ruhsat, ihale, izin ve ÇED süreçlerini yeniden düzenlerken ormanlarımız, zeytinliklerimiz, meralarımız, su havzalarımız, yerleşimlerimiz, kültürel ve arkeolojik alanlarımız tamamen tehdit altında kalmıştır. Bir jeoloji mühendisi olarak buradan yıllardır haykırıyorum: Madencilik yapılmalı mı? Evet, yapılmalı ancak insanı, doğayı, toprağı, suyu ve gelecek kuşakların yaşam hakkını yok sayarak madencilik yapılmaz, yapılamaz. Bugün ülkenin her yanında denizler, sulak alanlar, kıyılar, vadiler, tarım alanları, ormanlar gibi korunması ve ülke yararına kullanılması gereken alanlar uluslararası şirketler ve onların yerli ortakları tarafından yağma altındadır. Üretilen madenlerin büyük bir çoğunluğu uç ürüne dönüştürülmeden ihraç edilmektedir. AKP hükûmetleri döneminde bunu azaltmak yerine, ne yazık ki uluslararası şirketlere peşkeş çeken ve sömürge madenciliğini bu ülkede kalıcı hâle getiren bir yapı oluşmuştur. Cumhuriyetin ilk 80 yılında, baktığınız zaman yaklaşık 1.186 maden sahasına ruhsat verilirken son yirmi beş yılında verilen ruhsat sayısının 386 bine ulaşması bunun akıllara ne kadar zarar olduğunu gösteren önemli bir olaydır. MAPEG, petrol, doğal gaz ve enerji projeleri için bir yılda toplam 1.256 "ÇED Olumlu" kararıyla âdeta gelen her projeyi onaylayarak bir onay makamı hâline gelmiştir. 2026 yılında 600 maden sahası ihaleye çıkarılmıştır. Bu, dehşet verici bir şeydir arkadaşlar. Ordu'da, Kaz Dağları'nda, Zap Havzası'nda, Cilo buzullarında, Tunceli Pülümür'de, Ovacık'ta bakır, krom, altın ve benzeri gibi işletme faaliyetleri nedeniyle ne yazık ki tüm yaşam savunucularına ve tüm direnenlere, köylülere rağmen maalesef siz bu madenciliği sürdürmeye devam ediyorsunuz. "Süper izin" adını verdiğiniz torba yasalarla MAPEG'e sınırsız yetkiler verirken ÇED süreçlerini hızlandırdınız, Cumhurbaşkanlığındaki kurula son sözü verdiniz ve acele kamulaştırmayla ekokırımı kurumsallaştırdınız maalesef. Evet, bize de millî servetin ekonomiye kazandırılması,

efendim, kamu yararı, enerjinin arz güvenliği gibi ulvi gerekçeler sundunuz ama ne yazık ki kazancı uluslararası şirketlere; ölümü, atığı, ekolojik kayıp ve ekonomik kayıpları vatandaşa yüklenmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) - Bugün ülkede artık zeytinin, fındığın, çayın, buğdayın, elmanın bir önemi yok; suyun, ormanın, turizmin önemi yok, "kazan-kazan" var.

Değerli milletvekilleri, İliç'te yaşadıklarımızı, Soma'da yaşadıklarımızı, Fatsa'da, Sivas'ta yaşadıklarımızı, o acıları hâlâ unutmadık. Daha önce bu kürsüden defalarca bağırdık; ormanları, zeytinlik alanları, mera ve sit alanlarını eğer madene açacaksak süper izinli torba yasayı ve teklifi kabul etmiyoruz dedik çünkü doğada geri dönüşümü olmayan zararların bedeli parayla ödenemez. Sakarya Nehri, Porsuk Çayı Ankara'nın, İstanbul'un, Bursa'nın, Eskişehir'in gıda güvenliğini sağlıyor ve biz, unutmayın, susuz ve gıdasız yaşayamayız. Bugünün rantı uğruna yarının yaşamını tüketmeye hiçbirimizin hakkı yok. Doğamızı korumak, çevreyi gelecek kuşaklara yaşanılır hâlde bırakmak zorundayız. Bu nedenle bu önergeyi desteklediğimizi ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Yeni Parti Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Evrim Rızvanoğlu.

Buyurun. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

YENİ PARTİ GRUBU ADINA EVRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçen sene tam da bugünlerde bu Mecliste "süper izin yasası" olarak bilinen bir düzenleme kabul edildi. O gün bu kürsüden bir çoğumuz defalarca uyardık "Bu düzenleme yalnızca bir maden yasası değil." dedik, "Bu düzenleme Türkiye'nin toprağını, ormanını, merasını, zeytinliğini, suyunu ve yaşam alanlarını şirketlerin kısa vadeli çıkarlarına teslim eden bir yasa." dedik. Yasaya karşı Türkiye'nin dört bir yanından gelen vatandaşlarımız, doğa savunucuları, üreticiler yağmur çamur demeden Meclisin hemen yanındaki yerlerde, bahçelerde, parklarda nöbet tuttular. O insanlar yalnızca kendi köylerini değil Türkiye'nin ortak geleceğini de savundular aslında fakat maalesef yine haklı çıktık. Yasanın birinci yılı daha dolmadan Türkiye mega maden ruhsatlarıyla âdeta parsel parsel bölündü. MAPEG, 317 grup ihale ilanıyla 67 ilde 485 maden ruhsat sahasını ihaleye çıkardı. Satılan ruhsatların toplamı 318 bin 604 hektar, bu alan 446 bin futbol sahası büyüklüğünde. Bu ne demek? Zonguldak'ın yüz ölçümü kadar bir yer demek ve daha altı gün önce, tam da bu yasanın yıl dönümünde 52 ilde 115 yeni maden sahası tekrar ihaleye çıktı. Bakın, bu rakamlar iktidarın önceliğini açıkça gösteriyor. İktidar, Türkiye'nin haritasına baktığında şehirleri görmüyor, köyleri görmüyor, ormanları görmüyor; peki, neyi görüyor? Ruhsat sahalarını görüyor, ihale numaralarını görüyor. İşte, tam da bu yüzden bugün Türkiye'nin dört bir yanında bir çevre mücadelesi var. Giresun Sekü'de, Ordu Aybastı'da, Muş Varto'da, Akbelen'de ve daha nicelerinde, Türkiye'nin dört bir yanında insanlar anayasal haklarını arıyorlar. Ana-baba yurtlarını, sularını, ormanlarını ve geçim kaynaklarını savunuyorlar. Peki, bunu niçin yapıyorlar? Çünkü çevresel etki değerlendirme süreçleri şirketlerin önünü açan bir formalite gibi işletiliyor. Raporlar kes, kopyala, yapıştır yöntemiyle yapılıyor; halkın katılımı toplantılarında halktan kaçırılıyor. Bilim insanlarının uyarılarına uyulmuyor. Vatandaşlar konuyu yargıya taşıyor, yargının uyarıları da dikkate alınmıyor. İktidar şirketlere sınırsız bir ayrıcalık sunuyor, şirketler için kanunlar değiştiriliyor, şirketler için koruma statüleri düşürülüyor, şirketler için acele kamulaştırmalar yapılıyor. Bakın, vatandaşa kalansa ne biliyor musunuz? Mülksüzleştirme, topraksızlaştırma, yoksullaştırma ve sonunda da bir çevre sürgünü. İşte, biz, bu hukuksuzca, dengesizce ve insafsızca yürütülen madenciliğe karşıyız diyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

EVRİM RIZVANOĞLU (Devamla) - Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin artık yeni bir çevre politikasına ihtiyacı var. Milletimizin değişim iradesiyle kurulan Yeni Parti olarak bizler, Türkiye'nin ekolojik dengeyi esas alan yeni bir maden hukukunu hep birlikte inşa edeceğimizi beyan ediyoruz. ÇED süreçlerini şirketlerin önünü açan bir onay mekanizması olmaktan çıkaracağız. Bilimi kararların merkezine oturtacağız. Yöre halkının iradesini karar süreçlerinin ayrılmaz bir parçası hâline getireceğiz. Vatan toprağımızı rantın insafına bırakmayacağız. Tam da bu nedenlerle DEM PARTİ Grubunun verdiği Meclis araştırması önergesini desteklediğimizi belirtiyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Yeni Parti, DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Zonguldak Milletvekili Sayın Ahmet Çolakoğlu.

Buyurun Sayın Çolakoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM Grubunun Meclis araştırması önergesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle şunu ifade etmek istiyorum: Çevreyi korumak da doğal kaynaklarımızı gelecek nesillere en doğru şekilde aktarmak da hepimizin ortak sorumluluğu ancak çevre hassasiyeti üzerinden ülkemizin kalkınma iradesini, enerji bağımsızlığını ve üretim gücünü hedef alan yaklaşımları da kabul etmiyoruz. Türkiye, büyüyen ekonomisi ve artan nüfusuyla enerji ihtiyacı her geçen gün artan bir ülkedir. Böyle bir dönemde yerli ve millî kaynaklarımızı değerlendirmek bir tercih değil bir zorunluluktur. Türkiye sahip olduğu zengin maden potansiyeliyle küresel dönüşümün dışında kalamaz. Enerjide dışa bağımlılığı azaltmak, vatandaşlarımıza daha güvenli ve sürdürülebilir enerji sunmak hepimizin ortak görevidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 7554 sayılı Kanun'un amacı tam olarak budur. Kanun çevresel denetimleri ortadan kaldıran değil kamu hizmetlerinin daha etkin yürütülmesini sağlayan, yatırım süreçlerini hızlandırırken hukuki güvenceyi sağlayan bir düzenlemedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; "Türkiye'nin büyük bölümü maden ruhsatıyla kaplıdır." şeklindeki iddiaları sıkça duyuyoruz. Ruhsat alanı yalnızca potansiyel araştırma hakkını verir, fiilî üretim faaliyetleri ise izin süreçlerinden sonra çevresel değerlendirmeler tamamlanarak sınırlı ve kontrollü alanlarda gerçekleştirilebilir. Ülkemizde, burada ruhsat sayıları verildi, evet, 12 milyon hektar ruhsat alanı vardır fakat fiilen maden faaliyetinin bulunduğu alan ülke yüz ölçümümüzün sadece binde 1,8'ine karşılık gelmektedir. Ormanda durum nasıldır? Ormanda ise on binde 4'üne tekabül etmektedir ve bununla beraber -eskisi gibi- ormanlarda "üret, terk et" anlayışını da Türkiye Büyük Millet Meclisinde çıkardığımız bir kanunla ortadan kaldırdık. Şu anda 203 maden sahasında yani 13 bin hektarda 24 milyon ağaç dikilerek alanlar rehabilite edildi. "Türkiye'nin hemen her yerinde madencilik faaliyetleri, açık kazılar yapılıyor." gibi ifadeler yanlış bir ifadedir, yanlış bir algı oluşturulmaya çalışılıyor. Türkiye'de ekolojik sit alanları, millî parklar, tabiat koruma alanları, hassas ekosistemler mevzuat kapsamında korunmaktadır. Bu alanlar ihale programına dâhil edilmemektedir. Bununla beraber müracaatlar dahi kabul edilmemektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı olarak Türkiye Yüzyılı'nda vizyonumuz enerjide ve madenlerde tam bağımsızlıktır. Amacımız, yer altı ve yer üstü kaynaklarımızın, Türkiye'nin enerjisini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET ÇOLAKOĞLU (Devamla) - ...kesintisiz sağlamak ve gelecek nesillere müreffeh bir ülke bırakmaktır. AK PARTİ olarak önceliklerimiz nettir. Madencilik faaliyetlerimizde insanı ve iş güvenliğini önceleyen, çevreye duyarlı, katma değerleri yüksek, bilimsel esaslara dayanan ve sürdürülebilir ilkesinden taviz vermeden bir anlayışla çalışmaktır. Biz, ne çevreyi göz ardı ederiz ne de Türkiye'nin kalkınma hedeflerinden vazgeçeriz.

Bu çerçevede, bu önergeye, Meclis araştırmasına katılmadığımızı ifade ediyor, Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Kabul edilmiştir.

OSMAN SAĞLAM (Karaman) - Hiç alakası yok.

BAŞKAN - Evet, itiraz var, elektronik oylama yapacağım.

İki dakika süre veriyorum ve oylamayı başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Kabul edilmemiştir.

Yeni Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım.

5.- Yeni Parti Grubunun, Adana Milletvekili Ayhan Barut ve arkadaşları tarafından, stratejik öneme sahip tarım ürünlerinde ulusal ve sürdürülebilir tarımsal politikaların belirlenmesi amacıyla 30/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 30 Temmuz 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

30/7/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 30/7/2026 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gökhan Günaydın
İstanbul
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Adana Milletvekili Ayhan Barut ve arkadaşları tarafından, stratejik öneme sahip tarım ürünlerinde ulusal ve sürdürülebilir tarımsal politikalarının belirlenmesi amacıyla 30/7/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (8 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 30/7/2026 Perşembe günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Yeni Parti Grubu adına Adana Milletvekili Sayın Ayhan Barut.

Buyurun Sayın Barut. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

YENİ PARTİ GRUBU ADINA AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tarım sektöründe sorunlar derinleşerek devam ediyor. Tüm dünyada stratejik öneme sahip olan tarım sektörü maalesef ülkemizde yeterince desteklenmiyor. Üretimin, çiftçinin ve buna bağlı sektörlerin para kazanamadığı ve zarar ettiği dönemleri yaşıyoruz.

Değerli milletvekilleri, yaz dönemindeyiz, bu dönem yaş sebze ve meyvelerin ve bazı tahıl ürünlerinin de hasat dönemidir. Eskiden hasat sezonunda çiftçilerimiz bayram yapardı, hasat sezonları çiftçilerimizin bayram günleri idi ancak ne yazık ki iktidarınız döneminde çiftçimiz bırakın bayram etmeyi, yüzü bile gülmez hâle geldi. Aksine, şu anda çiftçilerimizin içi parçalanıyor, gözlerinden de yaş yerine âdeta kan fışkırıyor. Neden? Çünkü çok yüksek maliyetlerle, binbir zorluklarla ürettikleri ürün maliyetini kurtarmıyor ve zararına satıyorlar. Örneğin, geçen yıl 1 litre mazotu 50 liradan kullanan çiftçi maalesef bu sene 80 liraya kullanıyor. Yine, en önemli girdi olan gübre geçtiğimiz yıllarda kilosu 20 lira bandındaydı; bu sene 35-36 liraya kullandı. Yani özetle, çiftçinin ürününe kullandığı her girdinin artışı yüzde 50 ila 60 oldu ancak çiftçinin ürünü ya yerinde saydı hatta geriye gitti.

Değerli arkadaşlar, bunun en büyük nedeni olarak, bu iktidarın enflasyonla mücadele etmek adına çiftçilerimizin ürünlerini bilinçli bir şekilde günah keçisi ilan edip kurban ettiklerini düşünüyorum. Enflasyonu düşürmek adına -sektör sahipsiz- çiftçilerin üretmiş oldukları ürünlerin fiyatlarını düşürerek maalesef bu tabloyu oluşturuyorsunuz ve ben bu sistemi kınıyorum değerli arkadaşlar. Daha yakın bir zamanda buğday hasadı yapıldı. Yağışların bol, verimlerinin iyi olduğu dönemde bile buğday üreticisi maalesef zarar etti. Neden zarar etti? Buğdayın 1 kilogramının fiyatı 16,5 liraydı, destekleme hariç 20 liraya satması gereken üretici 16,5 liraya Ofis fiyat açıklayınca ürünlerini maalesef Toprak Mahsulleri Ofisinin dışında tüccara 12 liradan satmak durumunda kaldı. Bugünkü oluşturulan TMO sistemi maalesef tüccar lehine işliyor. Neden? Çünkü şöyle: Buğday çiftçinin, ÇKS kayıtları çiftçinin, emek çiftçinin, masraf çiftçinin ama maalesef tondaki 4 bin lira kâr tüccarın. Bu nasıl oluyor? Toprak Mahsulleri Ofisi, yirmi bir ila kırk beş gün arasında bir ödeme süresi verince masrafa dayanamayan, borcunu ödemek zorunda kalan çiftçi ürününü tüccara satıyor, çiftçinin ÇKS kaydıyla. Yani tüccar çiftçiden 12 liraya alıyor, Ofise 16,5 liraya devrediyor arkadaşlar. Bu sistem doğru bir sistem değil, bu düzen de çiftçinin sonunu getiriyor.

Yine, bereketli Çukurova tarım topraklarında mısır hasadının dönemi değerli arkadaşlar geldi, yaklaştı. Buğdayda yapılan yanlışları burada yapmayın değerli arkadaşlar. Buradan uyarıyoruz: Çiftçimiz şu anda mısır fiyatının açıklanmasını dört gözle ve endişeli bir şekilde bekliyor, deyim yerindeyse âdeta kara kara düşünüyor, çilesine de çare arıyor. Geçen yıl mısırın taban fiyatını Toprak Mahsulleri Ofisi 11 lira 30 kuruş açıklamıştı ama yüreği kan ağlayan bu çiftçimiz geçen yıl da yine 10 liradan zor sattı. Bu sene üreticinin maliyeti mısırda 1 kilogramı yaklaşık 14 lira, eline geçmesi gereken fiyat ise 17,5 lira değerli arkadaşlar, bu ancak çiftçiye nefes aldırır bir fiyat. Bakın, maliyetin 14 lira olduğu yerde fiyatın bunun altına gitmesi çiftçiyi mısır ekiminden uzaklaştıracaktır; gıda güvenliğimizi, gıda egemenliğimizi de riske atacaktır. Bu ülkenin 11-12 milyon ton civarında mısır tüketimi var, şu anda ürettiğimiz mısır 8 milyon ton civarında, aradaki farkı ise -3 milyon tonu- maalesef ithalat sevdalısı olan iktidarınız her yıl ithalat yaparak karşılıyor ama mısır da kendi kendimize yetecek potansiyele sahibiz değerli arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

AYHAN BARUT (Devamla) - Bu aradaki 3 milyon tonu eğer yerli üreticimiz desteklenirse, dışarıdaki ülkelere verilen para kendi çiftçimize verilirse bu üretimi sağlarız hatta daha fazlasını da üretiriz. Ama bunu yapıyor musunuz? Maalesef yapmıyorsunuz. Bunu yapmak yerine, ithalata konulan vergiyi, yüzde 130 olan vergiyi -tam hasat yaklaşmışken, hasadın yaklaştığı şu günlerde- maalesef 3

milyon ton için yüzde 5'e düşürerek ithalat yolunu açtınız. Bu da hasat döneminde çiftçiye yapılacak en büyük kötülüktür değerli arkadaşlar. Tüm bu nedenlerle sizlerin elinizi vicdanınıza götürmeye, ülke tarımımızın ve çiftçimizin lehine hareket etmeye ve desteklemeye davet ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Yeni Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan konuşacak.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ne yazık ki aynı sorunları konuşuyoruz ama iktidar sanki biz laf olsun diye bu problemleri gündeme getiriyoruz zannediyor, işi gücü sadece bir şekilde kavga çıkarmak. Bugün tarımın yaşadığı sıkıntıları biliyoruz, yirmi dört yıldan beri konuşuyoruz, yirmi dört yıldan beri bir arpa boyu düzelme olmadı. Aslında burada tarımın yaşadığı sorun genel itibarıyla bütün piyasanın yaşadığı sorunun bir parçası. Dün tekstili konuştuk, üreticiyi konuşuyoruz. Başka alanlarda çalışanlar hemen her alanda büyük krizlerle karşı karşıya. Burada bizim esasen sormamız gereken soru şu: Bu iktidar nasıl başardı da bu kadar kendi kendine yeten bir tarım ülkesi olmasına rağmen sebzede, meyvede, hububatta, sütte, canlı hayvan üretiminde; hepsinde ama hepsinde bütün üreticiler kan ağlıyor. Biliyoruz ki TMO'nun kuruluş amacı çiftçinin kara gün dostu olmasıdır. Ne yazık ki bu Ofis millete bir gün gün yüzü göstermedi. Biz Ofisin piyasayı düzeltmesini bekleriz, almasını, bir şekilde müdahil olması değil çiftçinin kara gün dostu olması gerektiği hâlde hemen her gün değişik bahanelerle, entrikalarla üretici mağdur ediliyor.

Değerli milletvekilleri, burada esas konuşacağımız husus: Şu iktidarın "Enflasyonu baskılayacağım." inadıyla bütün piyasaya verdiği zarar. Kuru baskılıyor, yüksek faizler var, "Her alanda tasarruf yapacağım." derken israftan kesmiyor ama ücretliden kesiyor; böyle olduğu için de yüksek girdilerle, yüksek enerji, mazot, gübre, tohum, ilaç fiyatlarıyla çiftçi üretim yapıyor; sonuçta geldiğimiz nokta ortada.

Bugün, fındıkta dünyanın yüzde 70'inin üreticisiyiz, kayısıda dünyanın yüzde 60'ının üreticisiyiz; fındıkçı kan ağlıyor, kayısı üreticisi zarar ediyor. Ne yazık ki bütün tarımsal ürünlerimizden sadece aracılar, sadece yabancılar kâr ediyor, seviniyor ama alın teri döken üretici hiçbir şekilde yaşananlardan memnun olmuyor. Bugün öyle bir noktadayız ki üretici perişan, tüketici perişan ama kim memnun bunu da anlamak mümkün değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Burada, aslında iktidarın hem üreticiyi hem tüketiciyi aynı anda perişan eden bu yapısını sorgulamak gerekir.

Değerli milletvekilleri, unutmayalım ki son dönemde yaşanan önce pandemi, ardından deprem, sonrasında İran'ın Hürmüz Boğazı'ndaki şanlı direnişi, Karadeniz'de görünen savaş hazırlıkları bütün dünyada dengeleri altüst etti. Bütün dünya gıda tedarik zincirini, tarımsal üretimi planlıyor "Nereden bu ürünleri taşıyacağız, geçireceğiz?" diye ama biz çiftçiyi nasıl susturacağız, bunu konuşuyoruz. Bilinmelidir ki tarım artık stratejik bir üründür, millî güvenlik sorunudur. Bu açıdan, ithalatı değil üretimi desteklemeliyiz, rantçıların değil alın terinin önünü açmalıyız çünkü ordular silahsızlıktan değil ama açlıktan teslim olur; olaya bu açıdan yaklaşalım. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Tekirdağ Milletvekili Sayın Selcan Taşcı.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye ivedilikle stratejik tarım ürünlerinde üretim planlaması yapmalıdır. Tarımsal destekleri üretim maliyetiyle orantılı reel seviyeye çıkarmalıdır. Maliyetteki fahiş artış ile ürün fiyatındaki trajik düşüş arasındaki uçurumu kapatacak bir ekonomi politikası, vicdanlı da bir alım politikası izlemelidir. Çiftçi finansmana erişebilmeli, teknolojik dönüşüme de katılabilmelidir.

İYİ Parti olarak Türk çiftçisini müreffeh hâle getirecek bir kalkınma politikası tavsiye metni oluşturmanın vekillerin asillerine borcu olduğunu düşünüyor, bunu yapacak komisyonun da bir an evvel kurulmasını destekliyoruz. Az sonra, öyle bir imkân olsa keşke, iki oy olarak sayılacak olsa iki elimizi birden kaldırırız; o derecede destekliyoruz bu önergeyi. Çünkü biliyoruz ki gıda enerji ve asker kadar caydırıcı bir savunma aracıdır. Gıda güvenliği bağımsızlığın teminatıdır. Dünya hızla akıllı ve stratejik tarıma yönelirken bir bildiği var elbette, 10 milyarı zorlayan dünya nüfusu ve iklim krizinin gölgesinde gıda bağımsızlığına sahip olmadığımız her senaryoda açlıktan ot otlamak durumunda kalırız Anadolu'da; yaşanmadı değil, yaşandı geçen yüzyıllarda. Bir de bir hesap hatası var bu işte, Bakanlık verilerine göre Türkiye tarımsal hasılada Avrupa lideri, dünya 7'ncisi, ürün bazlı bakınca yine birçok üründe dünya lideri. Gel de o kült repliği hatırlama şimdi: "O zaman para nerede? Yok. Araba nerede? Müşteride. Para nerede? Yok. Peki, buğday nerede? Müşteride. Para nerede? Yok. Ayçiçeği nerede? Müşteride. Para nerede? Yok. Fındık nerede? Müşteride." Soru çok basit, tarımsal üretimde lidersek üretici neden aç? Ürün var, ürün bol peki para nerede? Üretici değilse kim kazanıyor bu işten, çiftçinin sırtından kimler zenginleşiyor? Tarımsal üretimde lidersek ÇKS kayıtlarına göre yirmi yılda 500 bin çiftçi neden üretimden çekildi? Lideri olduğumuzu söylediğimiz Avrupa çiftçisi ayda 1.353 euro, 73-74 bin lira kazanıyor ortalama, önemli kısmı da doğrudan gelir desteği. ABD çiftçisi ayda ortalama 400 bin lira kazanıyor, yılda 102.748 dolar. Bizim çiftçimiz ne kazanıyor? TÜİK'i baz aldığınızda tarım sektöründeki aylık ortalama esas iş geliri 19.788 lira.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - Yani açlık sınırının altında, yani açlık sınırının altındaki asgari ücretin de altında hatta ölüm ücreti olan en düşük emekli aylığının da altında çiftçinin ortalama geliri. Yine, lideri olduğumuz Avrupa'da bütçenin önemli bölümü doğrudan ödemeler ve kırsal kalkınma hibeleriyle çiftçiye aktarılırken biz bütçede tarımsal desteklemeye ayırmak zorunda olduğumuz gayrisafi millî hasılanın yüzde 1'ini tutturamıyoruz daha. Tarlada izi olmayanın harmanda yüzü olmaz değerli milletvekilleri. Amaç millî dayanışmaysa sahiden, ittifakı teröristi dağdan indirmek için değil bereketli tarım arazilerimizi ülkenin kalkınma levyesi yapmak için kurmalısınız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi Gürer.

Buyurun Sayın Gürer. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bitkisel üretim tarla, bahçe ve sebze üretimiyle ilgili, önce bunun altını bir çizelim; sonra, bazı iktidar milletvekili arkadaşlarımız geliyor, bu dönem üretimdeki artıştan söz ediyor, bir önceki yıla göre değerlendiriyorlar. Bir önceki yıla göre değerlendirirseniz tabii üretim artışı var, 2023 yılına göre 2025 yılında yalnızca 10 milyon ton tahıl, tarla ürünlerinde kayıp oluştu, meyvedeki kayıp da 10 milyon tona yakın kayıt dışıyla beraber. Bunun nedeni kuraklık ve zirai dondu. Şimdi, o kriterlere göre bakarsanız bu yıl üretimde artış görülür ama 2002 yılında bu ülkede 19 milyon 500 bin ton buğday yetişirken geçen yıl 17 milyon 900 bin ton yetişmişti. Öyle olunca, nüfusa göre değerlendirdiğinizde geçen yıldan bu

yıla da 22 milyon ton ilk tahmin olduğuna göre, nüfus oranı ölçüsünde buğday üretiminde artışımız yok, açığımız var.

Bunun yanında, DİR kapsamında da her yıl buğday ithal ediyoruz. Peki, buğday üreticisine gerekli destek sağlanıyor mu? Verilen taban fiyatın, alım fiyatının düşük olduğunu defalarca dile getirdik. Bakınız, 2025 yılında 1 ton buğday satan çiftçi 287 litre mazot alıyordu, bu yıl 1 ton buğday satan çiftçi 214 litre mazot alabiliyor. Mazot da üretimdeki en önemli gider kalemlerinden biri. Keza, gübrede de benzer bir durum var. 2021 yılında mazot 7 lirayken 2026 yılında mazot 77 lira arkadaşlar. Verilere böyle baktığımız zaman tarım kesiminin sorunlarını daha iyi fark eder, irdeleriz.

Bölgelerimizdeki üreticilerle konuştuğunuzda, çiftçilerle konuştuğunuzda sıkıntıları sizlere anlatıyorlardır. En örgütsüz kesimlerden biri tarım kesimi; bireysel anlamda kredisini alıyor, borçlanıyor, üretim yapıyor, sonra da ödeyemediği zaman kapıya icra geliyor. Yalnızca bu ay için 77 traktör, 5.400 tarlaya yine icra gelmiş. Öyle olunca, bu rakamsal artışları da gözlediğinizde her yıl kırsalda bu işi yapanın sayısı azalıyor. Veriler doğru kullanılmadı mı sorun yok gibi görünür ama sorun var. İşte, mısır; mısırda Türkiye'nin üretim açığı olmayabilir ama her yıl mısırda 3-4 milyon açığımız var. Niye var? Çünkü ithalatı kolaylıyoruz. Oradaki fiyat dengesini Türkiye'deki üretimle paçal yapıp fiyat düşürme yolunda bir çalışma gerçekleştiriyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) - Bunu yapacağınıza girdi maliyetlerinde, gübrede yüzde 50 sübvansiyon desteği sağlansa, mazotta ÖTV, KDV kaldırılsa, Ziraat Bankası kredilerinde çiftçiyi koruyan bir anlayış geliştirilse, bu bağlamda borçların ötelenmesi yoluna gidilip faizleri silinse bu meselelerde üretici korunur. Üreticinin korunmasıyla üretim açığı kapatılabilir. Sürekli söylüyorum: 21 üründe arz açığı var. Bu benim belirlediğim bir arz açığı değil; verileri ben Bakanlığın, TÜİK'in verilerinin dışında kullanmam ama TÜİK mayıs ayında bitkisel üretimi açıklıyor, bir de aralık ayında açıklıyor. İkisi arasında geçen yıl 2 milyon tona yakın sapma var. Öngöremedikleri sorunları biz burada dile getiriyoruz.

Bu ülkenin tarımını ayağa kaldırmak için doğru politikalara ihtiyaç var diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Ağrı Milletvekili Sayın Nejla Demir.

Buyurun Sayın Demir. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA NEJLA DEMİR (Ağrı) - Teşekkür ediyorum.

Halklarımızı saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, görüşmekte olduğumuz Meclis araştırması önergesini DEM PARTİ olarak desteklediğimizi belirtmek istiyorum çünkü bugün konuştuğumuz mesele yalnızca buğdayın ve mısırın alım fiyatı değildir. Asıl mesele, tarımsal üretimin yıllardır piyasanın ve ithalat politikalarının insafına bırakılmış olmasıdır. Bakın, bugün ülkemizde yılda yaklaşık 21 milyon ton buğday üretilirken 10 milyon ton buğday ithal ediliyor. Aynı şekilde, yaklaşık 8 milyon ton mısır üretilirken 3 milyon ton mısır ise ithal ediliyor. Kendi üreticisini güçlendirmek yerine ithalata bağımlılığı artıran bu anlayış elbette çiftçiyi zayıflatır, elbette bununla birlikte gıda egemenliğini de hiç kuşkusuz zayıflatır. Mevcut politikalar doğrultusunda da aksi mümkün olur mu? Elbette ki hayır.

Değerli milletvekilleri, az önce AKP sıralarından Hasan Bey TMO'yu yere göğe sığdıramadı ancak ben sahadaki gerçekleri rakamlarla bir kez daha buradan ifade etmek isterim. TÜİK'in açıkladığı yıllık enflasyon yüzde 32,6'ydı. Aynı dönem mazot yüzde 46, DAP yüzde 69, amonyum sülfat yüzde 115, üre gübresi ise yüzde 95 arttı. TMO ise bu artışlara rağmen buğdayda yüzde 22, arpada yüzde 15,9 artışla alım fiyatlarını açıkladı. Üstelik çiftçiye yapılacak ödemelerin de ancak kırk beş gün sonra yapılacağını duyurdu. Sayın milletvekilleri, ortada bariz bir şekilde bir dengesizlik var. Üretici ürettiği ürününü pahalıya üretiyor, ucuza satmak zorunda kalıyor; tüketici ise ne olursa olsun aldığı her şeyi pahalıya almaya devam ediyor. Bu dengesizliğin sebepleri bellidir. Misal, her ürünün üreticiden tüketiciye ulaşıncaya kadar en az 3 aracıdan geçmesi, kooperatiflerin asli sorumluluklarından uzaklaşması, TMO'nun ürün alım yol ve yöntemleri, uçuk girdi maliyetlerine rağmen olduğundan düşük gösterilen enflasyon oranı gibi gibi durumlar bu adaletsizliği, bu dengesizliği gittikçe derinleştirmektedir. İlk olarak bu adaletsizliklere acil müdahale edilmelidir. Çözüm, ithalatı artırmakta ya da her yıl yalnızca alım fiyatlarını tartışmakta değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NEJLA DEMİR (Devamla) - Üreticinin, tarım emekçilerinin ve yurttaşların paydaşı olduğu yeni bir tarımsal eylem planı hayata geçirilmelidir ve bu eylem planının merkezinde yani kalbinde üreticinin kendisi yer almalı, salt aracı kurumları ya da çıkar gruplarını korumaktan vazgeçilmeli. Dışa bağımlılığı üst seviyeye çıkaran, üreticiyi neoliberal politikalara ezdiren işte bu zihniyettir. Köyü, köylüyü, bununla birlikte merasını, deresini sermayedarların insafına bırakan, yıllardır bu halka her anlamda kaybettiren, işsizliğe, açlığa mahkûm eden bu zihniyeti reddediyor ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Mardin Milletvekili Sayın Muhammed Adak.

Buyurun Sayın Adak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUHAMMED ADAK (Mardin) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Yeni Parti Grubunun araştırma önergesi üzerinde AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bakanlığın tarım politikaları kapsamında yürütülen en önemli çalışmalardan biri tarımsal üretimin planlanmasıdır. 14 Eylül 2023'te Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik tüm paydaşların katkısıyla hazırlanarak yürürlüğe girmiştir. Tarımsal üretim planlaması, üretimde arz fazlası veya eksikliğinin oluşmasının önüne geçmek ve stratejik ürünlerde arz güvenliğinin sağlanması amacıyla hazırlanmıştır. Bu doğrultuda, ülke ihtiyacı gözetilerek asgari ve azami üretim miktarları belirlenmiş ve ürünlerin arz-talep miktarları da dikkate alınarak hangi ürünün tarım havzasında veya işletme bazında üretileceği planlanmıştır. İklim değişikliğinin dikkate alınması ve doğal kaynaklarımızın sürdürülebilir kullanımının temin edilmesiyle, su kısıtı yaşanan bölgelerde su ihtiyacı düşük bitkilerin üretiminin yapılması planlanarak yıllardır ülke gündeminde olan stratejik ürünlerde arz güvenliğinin temin edilmesi için tarımsal üretim planlaması da hayata geçirilmiştir. Bitkisel üretim planlaması 1 Eylül 2024 tarihinde uygulamaya konularak tarımsal üretim planlamaları üç yıllık olarak hazırlanmakta ve her yıl güncellenmektedir. 2026-2028 bitkisel üretim, hayvansal üretim ve su ürünleri üretim planlamaları uygulama sürecinde takip edilmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 2 Haziran 2026 tarihinde hububatın piyasa regülasyonunu sağlamak amacıyla alım fiyatları bir önceki yıla göre ekmeklik ve makarnalık buğdayda yaklaşık yüzde 22,2 artırılarak 16.500 TL, arpada ise yüzde 16 artırılarak 12.750 lira olarak açıklanmıştır. Ayrıca,

Bakanlık tarafından üreticilere temel destek, planlı üretim desteği ve sertifikalı tohum kullanım desteği ödemesi yapılmaktadır. Üreticilere yapılacak ürün bedeli ödeme süresi ile destekleme uygulamalarında güncelleme yapılmaktadır. TMO alım fiyatları tüm bu parametreler göz önünde bulundurularak piyasa ürünlerini bu fiyatların üzerinde işlem görmesini temin edecek şekilde bir referans fiyat olarak belirlenmektedir. Böylece, üreticilerin ürünlerini değerinin altında satmasının önüne geçilmesi hedeflenmekte ve üreticinin emeğinin karşılığını tam olarak alması sağlanmaktadır. 2026 yılı hububat alım fiyatları Bakanlık, akademisyenler ve ilgili STK'lerin görüşleri, ülkemiz ortalama verimleri ve maliyet unsurlarının tamamı dikkate alınarak belirlenmektedir. Yapılan değerlendirmede açıklanan fiyatların üreticilerimizin üretim faaliyetlerini sürdürebilmelerine katkı sağlayacak ve sektör dengelerini koruyacak seviyede olmasına azami gayret gösterilmektedir. Girdi maliyetlerinde meydana gelen değişimler yakından takip edilmekte, üreticilerin üretime devamlılığının sağlanması amacıyla Bakanlık tarafından çeşitli destekleme mekanizmaları uygulanmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MUHAMMED ADAK (Devamla) - Ziraat Bankasının yüzde 40,5'ten verdiği kredi çiftçimize yüzde 12 gibi bir maliyetle yansıtılmaktadır. Bu uygulama 2004 yılında başlamış ve ilk olarak, ilk yıl 205 bin çiftçi faydalanmıştır. Gıda enflasyonu kalıcı olarak çözümü arz yönlü yapısal dönüşümlerden geçtiği anlayışıyla hareket edilmektedir.

Bugün gelinen noktada ülkemiz sebze üretiminde de dünyada 3'üncü, meyvede 4'üncü ve tohumda ilk on sıradadır, 117 ülkeye tohum ihracatı yapılmaktadır. 2026 Haziran ayı ihracatı yüzde 21,9 artışla 24 milyar 940 milyon dolara yükselmiştir. Dolayısıyla bu çalışmalar Bakanlık birimleri tarafından güncel durumlar göz önüne alınarak değerlendirilerek sonuçlar oluşturmakta.

Bu vesileyle emektar üreticilerimize bereketli bir sezon ve hayırlı kazançlar diliyor, muhterem heyetinizi hürmetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) ÖNERGELER

1.- Başkanlıkça, Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın Başkanlık Divanı Kâtip Üyeliğinden istifasına ilişkin önerge yazısı (4/154)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Tekirdağ Milletvekili Sayın Nurten Yontar'ın Başkanlık Divanı Kâtip Üyeliğinden istifasına ilişkin yazısı 30 Temmuz 2026 tarihinde Başkanlığımıza ulaşmıştır.

Bilgilerinize sunulur.

BAŞKAN - Gündemin "Seçim" kısmına geçiyoruz.

VII.- SEÇİMLER

A) BAŞKANLIK DİVANINDA AÇIK BULUNAN ÜYELİKLERE SEÇİM

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Kâtip Üyeliğine seçim

BAŞKAN - Başkanlık Divanında boş bulunan ve Yeni Parti Grubuna düşen kâtip üyelik için Antalya Milletvekili Sayın Aliye Coşar aday gösterilmiştir.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1’inci sırada yer alan, Niğde Milletvekili Cevahir Uzkurt ve Kocaeli Milletvekili Sadettin Hülagü ile 109 milletvekilinin Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Niğde Milletvekili Cevahir Uzkurt ve Kocaeli Milletvekili Sadettin Hülagü ile 109 Milletvekilinin Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3755) ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 282)[4]

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Dünkü Birleşimde İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 282 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin ikinci bölümü üzerinde gruplar adına yapılan konuşmalara başlanmıştı.

Şimdi YENİ YOL Partisi Grubu adına Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öğrenci affı yasası görüşüyoruz; daha doğrusu, öğrenci affıyla beraber YÖK’ün acil ihtiyaç duyduğu bazı hususların teminini görüşüyoruz. Biliyoruz ki burada saatlerce konuşsak da bu beyefendiler bir olumlu cümleyi itibara alıp hayata geçirecek değil ama amacımız tarihe not düşmek.

Değerli milletvekilleri, şu öğrenci affını öğrenciler aylardan beri bas bas bağırıyor, bekliyordu, birçoğu mağdur oldu; şimdi, temmuzun sonunda gündeme geldi. Nasıl geldi? Komisyon kesintisiz, bir gece sabaha kadar görüştü, on beş saatlik müzakere sonucunda bir yasa çıktı çünkü buradan aklıselimle... Arasında çok sayıda akademisyenin de bulunduğu Komisyonun fikirlerini almak, uzmanlardan yararlanmak değil; zaten kanunun hazırlanma sürecinde sendikalar, sivil toplum örgütleri, alanında uzmanlar yok. Kim var? Sadece YÖK var, o da zaten taraf. Yani hâkimi de avukatı da savcısı da aynı olan bir kararı ne yazık ki görüşüyoruz. Burada şunu unutmamalıyız ki evet, bu yasa kuvvetle muhtemel ki bugün geçecek ve yine kuvvetle muhtemel ki çok az öğrenci hariç hiçbir kesimi, kimseyi memnun etmeyecek. Bakın, şu anda gönül isterdi ki şu Millî Eğitim Komisyonu madem kapsamlı bir yasa getirdi, madem YÖK’le ilgili yasa getirdi, alanda bekleyen çok önemli problemlere çözüm bulsun ama hiçbiri yok. Bu yasadan dolayı memnun olacak tek bir akademisyen var, o da YÖK’ün merkezinde bulunan iki üç kişi; başka, Anadolu’nun hiçbir ilinde -doktorlar hariç- normal akademisyenlerin hemen hemen hiçbirinin memnun olacağı bir durum değil.

Bakın, şimdi, Millî Eğitimin temeline girelim. AK PARTİ yirmi dört yıldan beri pek çok alanda hizmet etti ama büyük tahribatları da oldu; en büyük tahribatı eğitim alanında oldu, en büyük tahribat neslin ifsada gitmesinde oldu. Sadece demagoji, hamaset, laf, yaygara; başka bir şey yok. İşte bugün, on iki yıllık kesintisiz zorunlu eğitimi getirdiniz, bütün nesli tahrip ettiniz, insanlar meslek öğrenemiyor; bütün sektörlerde, branşlarda dışarıdan gelen elemanlar iş yapıyor çünkü on iki yıl, bu ülkeye vurulan en büyük darbelerden biri. 28 Şubat sürecinin en önemli iki meselesinden biri eğitimin sekiz yıla çıkarılmasıydı, siz 28 Şubata “level” atlattınız, on iki yıla çıkardınız eğitimi. Ne oluyor on iki yılı bitiren?

[4] *282 S. Sayılı Basmayazı 28/7/2026 tarihli 116’ncı Birleşim Tutanağı’na eklidir.*

Gelelim üniversitelere, üniversiteler artık işsiz üreten fabrika hâline geldi. Yapacağınız iş, eğer bir fakültenin mezunu bir yere atanamayacaksa kapatın, boşuna almayın, insanların duygusunu sömürüyorsunuz. Bir aile ineğini satarak Anadolu'nun herhangi bir küçük üniversitesinde çocuğunu okutmaya gönderiyor; iktisadi idari bilimler fakültesinde, bitirince oğlum kaymakam olacak zannediyor, kasiyer bile olamıyor bugünkü geldiğimiz tabloda.

Evet, burada başka bir husus, açık öğretim fakültelerinin durumu. Artık bu fakülteler işlevini yitirdi. Bugüne kadar kamuda çalışan personelin rütbe alması için ve atanma için diploma gerektiği için vardı açık öğretim. Şimdi zaten kanun filan dinlemiyorsunuz, AK PARTİ gençlik kollarında görev yapmış olmak atanma için yeterli bir sebep birçok yerde. Onun için de artık bu açık öğretim fakülteleri işlevini tamamlamıştır, bu konu gözden geçirilmelidir. Keza mantar biter gibi bütün illere üniversite açmak bu ülkeye verilen bir zarardır. Üniversitelerin sayısı azaltılıp niteliklerinin yoğunlaştırılması, belli alanlarda bu hususun gözden geçirilmesi gerekir. Dün ifade ettim, kasabalara fakülte açarak, meslek yüksek okulu açarak bir yere varamayız.

Evet, burada üniversitelerle ilgili doçentlik jürilerine ödenen çok komik bir para, hiç ücret ödenmediği için düzgün insanlar jüri üyesi olmuyor. Kaldı ki madem disiplin kurulu üyelerinin özlük haklarını konuştuk, öyleyse onların görevi ihmalinde onlara yapılan yaptırım nedir, o da gelmesi lazımdı; ne yazık ki gündemde yok. Bazı yerlerde bazı doçent jürileri taraflı davranıyor, adayın hakkını gasbediyor; buna yönelik bir yaptırım gelmesi gerekirdi böyle bir kanunda, ne yazık ki gündemde değil.

Özel okullar zaten başlı başına bir dert, özel üniversiteler başlı başına problem. Şunu unutmamalıyız: Bu özel üniversitelerde de özel okullarda da okuyan bütün öğrenciler bu milletin evladıdır; buralarda görev yapan öğretmenler, buralarda görev yapan akademisyenler bu ülkenin insanıdır; akademisyenler için de haklar tanınmalı, özel okul öğretmenleri için de aylardan beri bas bas bağırdıkları, AK PARTİ'lilerin duymadığı o taban ücreti meselesi tekrar gündeme gelmelidir. Bir öğretmen -Sayın Bakana- asgari ücretten az maaş aldığının belgesini zaten internetten de yayınlamış. Onun için hâlen iş işten geçmiş değil. Tek bir tane işe yarar işiniz olsun, şu ücretli öğretmen işinden vazgeçin. Üniversitelere kadro atandı, öğretmenler için de kadrolar artırılsın, ücretli öğretmen ortadan kalksın, özel okullardaki öğretmenlerin taban aylığı gündeme gelsin.

Değerli milletvekilleri, çok önemli bir husus daha, üniversitelerdeki akademisyenlerin genel sorunu; hiçbiri yok gündemde. Bakın, şu anda ilçe tarımdaki çaycının kadrosu var, iş garantisi var, kamu personeli ama üniversitedeki bir doçentin yirmi yıl süreyle geçici sözleşmeli işçiden hiçbir farkı yok; her yıl sözleşmesi yenileniyor, her yıl yeniden iş başvurusunda bulunuyor şayet makamlar onaylarsa görev devam ediyor. Bu konu kesinlikle acil çözülmesi gereken bir husus.

Başka bir husus: Bugün ne yazık ki geliştirme ödeneği almayan üniversitelerdeki profesörlerin maaşı birçok kamu işçisinden daha az. Buna çözüm bulmamışsın, gelmişsin bana, işte, bilmem neleri çıkarıyorsun.

Ve yine bugün, maalesef ki akreditasyon sorunu üniversitelerde ciddi bir sorun. Artık, akademisyenler bilim üretsin istenmiyor; akreditasyonla, belgeyle, o formu doldur, bu formu çıkar, olmadı, yeniden; aylarca kırtasiyecilikle uğraşılıyor. Artık buna son vermek gerekir. İnsanları, akademik teşvik vereceğim diye makale yarışına, at yarışına sokar gibi sokmak da doğru değildir. Bu konuda ciddi bir sorun var.

Uluslararası sempozyum adı altında kamu kurumlarının da bir şekilde kaynakları kullanılarak işler yapılıyor. Biliyoruz ki bu sadece, hocaların büyük çoğunluğu puan alsın, atamayla ilgili sorun çözülsün diye yapılıyor. Madem göz göre göre burada bir kamu zararı söz konusu, YÖK'ün buna da bir çözüm bulması beklenir. Ne yazık ki ortada yok.

Burada başka bir sorun şu: Küçük illerdeki yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin araştırma imkânları yok; bu açıdan, başka illere gitmek zorunda kalıyorlar, eğitimlerini tamamlayamıyorlar veya kurumlarıyla ilgili sorun yaşıyorlar. Bu da YÖK'ün öncelikli olarak gündeminde olması gereken hususlardan biri. Mademki bir yerde doktorayı tamamlayamayacak, öyleyse izin vermeyin. Doktora belli yerlerde yapılmalıdır.

Evet, barınma için çok sayıda yurt açıldı ama bu, sosyal imkânlar olmadığı sürece bir robot yetiştirmekten öteye geçmiyor. Bugünkü ruhsuz nesil bu iktidarın bu ülkeye en büyük darbelerinden biri olmuştur.

Değerli milletvekilleri, yurt dışına gönderilen yüksek lisans, YLSY öğrencilerinin, yine, borçlanma sorunu var. Sen başarılı bulduğun için seçmiş, yurt dışına göndermişsin, sonrasında da ülkeyi kalkındıracak beyni borç yükü altında bırakarak ezim ezim eziyorsun. Dolayısıyla da bu noktada döviz hususundaki borçlanmalarına da bir çözüm bulunması gerekir.

Sözlerimi toparlarken... Evet, öğrenci affı doğru bir tavır, her öğrenciye af tanınmalı, hak tanınmalı çünkü azami sürede ya deprem ya hasta ya işsizlik sorunu; herhangi bir sebeple bazen öğrenci tamamlayamıyor ve yine bazı fakültelerde ne yazık ki bazı ideolojik tavırlı hocalar, öğrencisine bir sebeple takıyor, o 1 ders yüzünden de birkaç yıl mezun olamıyor. Bunların hepsi sizin iktidarınızda yaşanan hadiseler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Allah, Allah; hocayı da mı sistem...

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Buyurun Doktor Hanım?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yok bir şey. Sakin olun, sakin, telaş yapmayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Ha, pardon. Tamam Doktor Hanım.

Yani mesele duyulsun, meseleler çözülsün. Dolayısıyla da öğrenciler arasında da ayrım yapmamalı. "Ben af vereceğim ama babası KHK'li ise, şu davadan yargılanmışsa bu öğrenci yararlanamayacak." gibi bir şey asla kabul edilemez. Bu ülkeyi yönetenler bilmelidir ki bu ülke, bu ülkede yaşayan herkesin ortak malıdır, ayrımcılık yapılamaz, herkes bu ülkenin eşit vatandaşıdır. "Bunlar bizim taraftarımızdır, öyleyse atamalarını kolaylaştıralım. Bunlar bizim taraftarımızdır, şu şu şu imkânlardan yararlansın. Bunları eleyelim." diyemeyiz. Ama hepsinden de önemlisi, Millî Eğitim ideolojik tartışmalarla gündeme gelmemeli, örneklikle gündeme gelmeli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Çünkü sizin tavrınızdan dolayı, taşıdığınız sanılan değerlere insanlar düşman oluyor. Bunu da hatırlatmayı vazife biliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Kocaeli Milletvekili Sayın Saffet Sancaklı.

Buyurun Sayın Sancaklı. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA SAFFET SANCAKLI (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, bizleri televizyonları başında izleyen büyük Türk milleti; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuyla ilgili bir kanun görüşüyoruz. Millî Eğitimle ilgili arkadaşlarımız, uzman arkadaşlarımız anlattı. Ben de biraz spordan bahsedeyim size, biraz da güncel konulardan, biraz da kafamız dağılsın.

Şimdi, yıllardır burada Türk sporunun altyapıya önem vermesi gerektiğini anlatıyoruz, defalarca anlattık, anlatmaya da devam edeceğiz çünkü bizim başka bir çaremiz yok. Hepimizin bildiği gibi geçen hafta voleybolcu kızlarımız bizi o kadar gururlandırdılar ki bütün Türkiye onları alkışladı, onlarla heyecanlandı ve Milletler Ligi şampiyonu oldu. Peki, bu kızlarımız sadece Milletler Ligi şampiyonu mu oldu? Hayır, notlarım var burada, 36 tane madalya almış kızlarımız bugüne kadar; bu A Millî Takımı'ndan bahsediyorum, A Millî Kadın Voleybol Takımı, 36 tane madalya. Peki, U18 yani 18 yaş altı, U23'e kadar arada da 11 tane madalya almış bu kızlarımız. Yani bu on beş senede aşağı yukarı -11, 36 daha- 47 tane madalya almış. Bu tesadüf mü arkadaşlar? Tabii ki tesadüf değil. Bu başarılar geldikçe biz ne yapıyoruz? Mesela, not almışım burada; başarılı sonuçlar olduğu zaman ne oluyor? Bir, "Bu, tarihî şampiyonluk." demişiz. İki, Türkiye'nin uluslararası prestijinin artması; bütün dünya Türkiye'yi konuşuyor, televizyonlar gösteriyor ve Türkiye'nin prestiji artıyor. Üç, genç nesiller için rol model oluşturulması; bu sporcu kardeşlerimizin bizim gençlere çok ciddi rol model olduğunu hepimiz biliyoruz, bu sadece futbol, voleybol değil bütün spor branşlarında.

Dördüncüsü, voleybolun yaygınlaşmasına katkı sağlamışlar ve sağlanıyor.

Beşincisi de millî birlik ve toplumsal motivasyonu sağlıyor. Ben maçı -yoldaydım, durdum- bir kafeteryada seyrettim. Belki 200 kişi falan vardı kafeteryada, herkes havalara sıçradı her aldığımız sayıda. Orada da hiç kimse kimseye "Hangi partiye oy veriyorsun, hangi siyasi görüştesin?" diye sormadı; herkes ayağa fırladı, beraber sevindik, beraber güldük. Onun için, bu millî birlik ve toplumsal motivasyon sporla her zaman olabilen bir şey.

Peki, bu kızlar tesadüfen mi bu başarıları elde etti? Burada biraz not almışım, okuyayım onu. Voleybol Federasyonu Başkanı Sayın Mehmet Akif Bey ve ekibi bir sistem kurmuş. Türkiye'de son yıllarda voleybol altyapısına yapılan yatırımlar, kulüplerin altyapı organizasyonları, okul sporları faaliyetleri, bölgesel taramalar ve Türkiye Voleybol Federasyonunun yetenek geliştirme programları sayesinde sporcular küçük yaşlardan itibaren bilimsel antrenman süreçleriyle yetiştirilmişlerdir. Minik, yıldız ve genç kategorilerinde elde edilen ulusal ve uluslararası başarılar sporcuların üst düzey rekabet deneyimi kazanmasını sağlamakta, bu süreç millî takım düzeyinde başarının da temelini oluşturmaktadır.

Burada birçok notum var da... Sistem kurulmuş, altyapı sistemi kurulmuş, çocuk yaştan, daha 8-10 yaşından başlanmış; bu çocuklar yavaş gele gele gele, madalyaları kazana kazana artık şu anda yenilmez bir armada olmuş bizim kız voleybol takımı. Bunun da bir tane nedeni var: Altyapısı güzel kurulmuş, altyapı güzel işliyor ve alttan fabrika gibi yetişiyor.

Şimdi, buradan futbola geçeceğim ben, şimdiki bu futbol kulüplerinin durumları ve yapılan transferlerle ilgili. Tabii, futbolda aynı şey var mı? Maalesef yok. Elimdeki notları okuyorum size şimdi: 31 Mayıs 2024 tarihinde yani bir buçuk sene önce Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş takımlarının borcu 40 milyar TL. Ardından, 31 Ağustos 2025'te 60 milyar TL yani geçen sene bu zamanlarda. 28 Şubat 2026'da, bundan beş ay önce de 71 milyar TL. Bu dört beş ayda ve bu transfer dönemiyle beraber bu rakam 80 milyar, 85 milyar TL'yi buluyor. Paraların büyük bölümü döviz üzerinden ödendiğine göre aşağı yukarı 1 milyar 800 milyon dolar sadece bu 3 kulübümüzün borcu var. Şimdi, burada neyi eleştireceğiz? Bunun sürdürülebilir bir tarafı yok. 2024 Mayıstan günümüze kadar 40 milyardan 81 milyara çıkmış borç, seneye bu 100 olacak, ondan sonraki sene 120 olacak ve kulüpler maalesef bunu sürdüremezler.

Şimdi transferler başladı, transfer ayı başladı. Buradan halkımıza ben seslenmek istiyorum: Lütfen, kulüplere baskı yapmayın. "Şu oyuncuyu da alın, bunu da alın. Bak, o onu aldı, bu bunu aldı." Şu anda bakıyorum transferlere, sadece bonservisine 50 milyon euro konuşuluyor. Bu sadece 50 milyon euroda kalmıyor. O 50 milyon euroluk oyuncunun yıllık aldığı para da ortalama 15 milyon

euro, dört sene kontrat yapıyorlar; 60 milyon euro, 50 milyon euro da bu; 110 milyon euro yani şu anda yapılan transferlere dikkat ederseniz o paralarda. Peki, arkadaşlar, bu parayı nereden ödeyeceksiniz? Bu paraları ödeyemezsiniz. Ben geçen sene bir televizyon programında, bir röportajda dedim ki: "Bu paraları ödemeyelim. Bak, bunlar büyük paralar." Oradan spiker sordu, dedi ki: "Osimhen'i alsın mı Galatasaray 75 milyon euroya?" Dedim ki: "Real Madrid'in Başkanı olsam Osimhen'i alırım 75 milyon euroya çünkü 1,5 milyar dolar geliri var yıllık ama Türkiye'de bu paralar verildiği zaman kendi parasıyla beraber 175 milyon euroya geldi. Kulüpler batar." Tabii, onu tek taraflı, sadece o bölümü şey yaptıkları için zannettiler ki sadece Osimhen'le ilgili söylüyorum. Bunların iyi oyuncu olduğunu herkes kabul ediyor, dünya kabul ediyor bunların iyi futbolcu olduğunu ama eğer siz bu paraları böyle vermeye devam ederseniz ki şu anda çoktan battınız da... Bir şekilde, basın, seyirci baskı yapıyor. "Bak işte, şu takım şunu aldı, sen de bunu al. Bu takım şunu aldı, sen de bunu al." Arkadaşlar, baskı yapmayın bu yöneticilere. Yani şöyle bir örnek vereyim: Bu üç büyüklerden biri kulüp başkanlığı için kongre salonuna girsin kongre günü, "Ey kongre üyeleri, beş sene şampiyonluğu unutun. Ben takımı beş sene şampiyon yapmayacağım, ben altyapıya harcayacağım bir 50 milyon euro ama beş sene sonra önümüzdeki elli seneyi kurtaracağım." dese bırak o adamın seçilmesini, vallahi dayak yer, kovarlar oradan ama hayatın gerçekleri bu değil işte. Mesela, çok güzel bir söz var, diyor ki: "Transfer bugünü, altyapı ise geleceği kurtarır." Biz hep konuşuyoruz bunları, herkes de konuşuyor, herkes de istiyor ama uygulamaya gelince maalesef yok. Şimdi, bu büyük kulüplerimizin tahmin ediyorum bu seneki transfer bütçeleri 250-300 milyon euro. Bunu 5'le çarparsan bir on beşer milyon euro daha buraya şey katacaklar.

Geçen sene burada ben bordo mavi giyindim; kravat bordo, gömlek mavi. Dedim ki bugün Trabzonspor için giyindim. Dediler ki: "Trabzonspor'u mu tutuyorsun?" Dedim Trabzonspor'u falan, ben hepsini tutuyorum da... Trabzon U19 takımı geçen sene bu zamanlarda Avrupa'da final oynadı 19 yaş altı grubunda. Avrupa'nın en büyük 64 tane kulübünün katıldığı, işte Barcelona'dan, Real Madrid'den, Manchester United'dan, Manchester City'den Bayern Münih'e hepsini sayın, bu çocuklar hepsini yendi, finalde Barcelona'ya kaybettiler. Şimdi, bu ne demek? Avrupa'nın en kaliteli 19 yaş altı grubu oyuncuları vardı bu Trabzonspor'un altyapısında ve bunlar Avrupa'da 2'nci oldu. Ben de burada konuşma yapınca Trabzonspor İkinci Başkanı beni arayıp teşekkür etti konuşmamdan dolayı. Dedim ki ben de teşekkür ederim, bu çocukları ne yapacaksınız, program ne? Belki de Avrupa'da en çok oyuncu çıkan yerdir Trabzon şehri. Demin baktım notlara, içlerinden sadece bir çocuk geçen sene birkaç maç oynamış, notunu da almıştım burada, bu sene de inşallah oynar. Diğer oyuncular... Salih Malkoçoğlu, geçen sene biraz oynamış birkaç maç, geri kalan oyunculardan hiçbirisi oynamamış. Bu sene de bu Salih tekrar takımda, bir de kalecileri takımda, öbür oyuncuların hepsi 2. ve 3. Liglere veya PTT Ligi'ne verilmiş pişsinler diye; sistem bunu gerektiriyor. Şimdi, Trabzonspor'un hocası Fatih Hoca veya Başkanı altyapıdan 8 tane oyuncu oynatmak istemez mi A takımda? Hem daha ucuz hem Türk oyuncular, yerli oyuncular, geleceğin Millî Takım oyuncuları ama bu seyirci baskısı ve bu sistem maalesef buna müsaade etmiyor, böyle gittiği müddetçe de yani hiç umudum yok arkadaşlar. Bunların hepsini birbirine bağlayabiliriz yani -vakit de yok da- Millî Takım'ın Dünya Kupası'ndaki durumundan tutun bu kulüplerin geldiği noktaya kadar, bunların hepsi birbiriyle bağlantılı. Bunun bir tane çözümü var: Türk gençleri dünyanın en yetenekli gençleridir, bunları altyapı tesislerine koymamız lazım -ki var şu anda Türkiye'de altyapı tesisleri- ama çok ciddi bir organizasyon lazım, dirayet lazım, sabır lazım. Türk sporunun geleceği altyapıdadır.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Şırnak Milletvekili Sayın Mehmet Zeki İrmez.

Buyurun Sayın İrmez. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekranları başında bizleri izleyen tüm Türkiye halklarını ve cezaevlerindeki tüm siyasi tutsak yoldaşlarımı saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Eşitsizlik, adaletsizlik, yoksulluk ve bunlara karşı verilen onurlu yaşam mücadelesi her insanın hayat yolculuğunda farklı anlamlar taşır. Bu yolculuk farklı duraklardan ve evrelerden geçer. Eşitsizlikten muzdarip olan kişiler bu gerçeği kimi zaman sokakta, kimi zaman okulda, iş yerinde, kimi zaman ise üniversitede fark eder. Egemenler ise bu eşitsizliğin bekası için kurguladıkları birey ve toplum ilişkisiyle iktidarlarını yaşamın tüm alanlarına nüfuz ettirmeyi hedefler. Üniversiteler de bu kuşatmanın en mühim mekânlarından biridir çünkü egemenler henüz tam bir yetişkin olarak görmedikleri ve kendi yaşamları üzerinde söz sahibi olabileceklerinden şüphe duydukları hatta bu söz hakkını ellerinden aldıkları gençleri şekillendirmeye, düzenin muhalifi değil de düzenin taraftarı kılmaya çabalar. Üniversitelerdeki bu şekilde dizayn etmeye, üniversitelerin özgürlükçü yanını gıdım gıdım törpülemeye başlar, yok etmeyi hedefler çünkü egemenler bilir ki liberal anlamda değil devrimci bir manada özgürlük ve özgür düşünce onların iktidarını sonlandıracak yegâne anahtardır ve geçmiş düzenlemeler gibi bu getirilen kanun teklifi de iktidarın bu korkularından azade olmayan düzenlemelerdir. Tarih defalarca kanıtlamıştır ki yüzünde maskeyle dolaşan, gerçek niyetini gizlemek ve görünmez kılmak için demokrat rolünü oynayanlar er ya da geç gerçek yüzlerini göstermekten kaçamazlar. AKP'nin maskesi de çok uzun zaman önce düşmüştü. Zamanında kimliğinden dolayı üniversiteye giremeyenlerin savunuculuğuna soyunan ve mağdur olduğunu iddia eden AKP, zamanla bizzat zulümkâr olanın kendisiyle yer değiştirdi. AKP, yılmaz bir savunucusu ve uygulayıcısı olduğu neoliberal, piyasacı akıl doğrultusunda yıllar içerisinde baskıcı rejimini inşa edecek pek çok adım attı. KHK'ler bu adımların en sembolik ve en hukuksuz olanlarından sadece biriydi. Bu süreçte üniversite rektörleri ve dekanları iktidarın birer emir eri hâline getirildi, akademi sistemli biçimde niteliksizleştirildi. Sınıfsal duvarları aşıp emeği ve bilgisiyle akademiye girmeyi başarabilen akademisyenler tek tek okullarından uzaklaştırıldı. Bilimsel içerikleriyle, çıkardıkları yayınlarla değil iktidarla kurdukları biat ilişkisiyle insanlar kadrolara atandı.

Sonuç olarak, gerek bizzat tanıklık edip deneyimlediklerimiz gerekse evrensel akademik başarı kıstasları göstermektedir ki Türkiye'deki üniversitelerin neredeyse tamamı uluslararası sıralamalarda hızla gerilemiştir. Üniversiteler eleştirel düşüncenin perçinlendiği yerler olması gerekirken günümüzde sermayeye, piyasaya ve kapitalist aklın dilediği öğrenci tipini yetiştirmeye programlanmış durumdadır. Üniversite kampüsleri birer holding binası gibi kurgulanmaktadır. Üniversitelerdeki AR-GE merkezleri bilgiyi toplumsallaştırmak, bilgiyi halkın yararı için üretmek yerine sermayenin kullanımına ve büyümesine sunmuştur. Bu durumu da sanayiyle iş birliği yaparak toplumsal fayda sağladıkları gerekçesiyle meşrulaştırmaya çalışıyor iktidar. Buna göz yummayan, itiraz eden üniversite gençliği ise sindirilmek isteniyor fakat ne yapılırsa yapılsın, baskı ne kadar artırılırsa artırılsın, hakikat ve hakikati savunan öğrenciler her daim muktedire hak ettiği cevabı vermiştir ve verecektir. Kimileri bunu protestoyla yapar, kimileri mizahıyla başarır, kimileri de mezuniyet gününde açtığı bir pankartla tavrını ortaya koyar çünkü iktidarın olduğu yerde direniş de vardır ve bu direniş asla sonlanmayacaktır.

Durum böyle iken elbette ki yapılması gereken, üniversitelerin müzakere ve diyalog kanallarını artırmak, KHK'yle okullarından uzaklaştırılan eğitim emekçilerinin görevlerine dönüşlerini sağlamaktır. İktidar er ya da geç bunu mutlaka anlayacaktır. Baskıyla, ifade özgürlüğünü ortadan kaldırmakla, üniversitelerin özerkliğini bertaraf etmekle ellerine hiçbir şey geçmeyecektir. İktidarın kazandığını sandığı kısa süreli zaferler gün gelecek onları da içine alacak birer yenilgiye dönüşecektir.

Değerli milletvekilleri, Meclise getirilen bu kanun teklifinde de bazı maddeler dışarıdan olumlu gibi sunulsa da üniversitelerdeki mevcut baskı düzenini çözmekten fersah fersah uzaktır, eksiktir hatta yanıltıcıdır. Üniversiteler özgür ve eleştirel düşüncenin filizlendiği, yeşerdiği ve büyüdüğü mekânlardır ve tarih boyunca da böyle olmuştur. Buna engel olunduğu sürece akademiyi niteliksizleştirmeye ve evrensel kodlardan koparmaya mahkûm edersiniz. Burada altını çizmekte fayda var; özgür ve eleştirel düşünceden kastımız piyasacı, liberal bir çerçeve değil sınıfsal ve devrimci bir özdür. Bu durum, yalnızca sosyal bilimler için değil üniversitenin tüm bölümleri için de geçerlidir. Gerçek bir çözüm restorasyonla, kısmi madde değişiklikleriyle değil kayyum rejimine son vermekle, idari ve akademik özerkliği sağlamakla mümkündür.

İktidar, elindeki tüm araçlarla üniversitelerin demokratik karakterini tasfiye etmek için âdeta amansız bir hücuma kalkışmıştır. Bugün, öğrenciler en temel demokratik haklarını kullanır kullanmaz karşılarında derhâl soruşturmaları bulunmaktadır. Yemekhane zammını protesto etmek mi! Hemen soruşturma. İnsanca yaşam talebiyle yurt protestosu yapmak mı! Hemen soruşturma. Ülke gündemine ilişkin barışçıl bir fikir beyan etmek mi! Hemen soruşturma, akabinde uzaklaştırma cezası ve eğitim hakkının gasbı söz konusudur.

Peki, önümüzdeki YÖK Kanunu'nda, dile getirdiğimiz mevcut, yakıcı sorunların çözümüne ilişkin tek bir düzenleme var mıdır? Elbette ki yoktur. Aksine, mevcut antidemokratik koşulları daha da otoriter, daha da baskıcı hâle getirme niyeti ve çabası söz konusudur. Aynı baskıcı ve antidemokratik uygulamalar akademisyenlere de maalesef uygulanmaktadır. KHK zulmüyle barış çağrısı yapan akademisyenler iktidara yaranmaya çalışan iş birlikçi rektörlerin tetikçiliğiyle üniversitelerden maalesef ihraç edildi, uzaklaştırıldı. Keyfî düzenlemelerle akademisyenlerin iş güvencesi tamamen bertaraf edildi. Bugün, devlet, vakıf ve özel üniversitelerdeki akademisyenler güvencesiz çalışma koşullarına mahkûm edilmekte, her gün açık bir akademik zorbalıkla karşı karşıya kalmaktadırlar. Akademik yayınların niteliğinden, üniversitelere doluşturulan eş dost akrabalardan, ısmarlama kadrolardan henüz bahsetmedik bile. Gerçi bu durum sizlerde bir yüz kızarmasına da neden olmuyor ama olsun diyelim. Üniversiteler, ülkede şu an yaşanan ve sizler tarafından dayatılan antidemokratik, baskıcı ve otoriter tüm uygulamaların deney sahasına dönüştürülmüş durumdadır. Düşünen, sorgulayan, itiraz eden ve bu çürümüş düzene razı olmayan öğrencileri, gençliği baskıyla, zorla durdurmaya çalışsanız da nafile; düşüncenin ve değişimin gücüne ne yapsanız da engel olamayacaksınız. Bizler açısından yani DEM PARTİ açısından demokratik ve özerk üniversitenin temel koşulu, akademisyenlerin ve öğrencilerin eleştirel düşüncelerini özgürce ifade edebildiği, bilimsel faaliyetlerini herhangi bir idari veya siyasal baskı endişesi taşımadan sürdürebildiği bir yükseköğretim ortamının oluşturulmasıdır. Yükseköğretimin niteliğini yalnızca kurumsal yapılanmaya dair getirdiğiniz bu teknik ve biçimsel düzenlemelerle geliştiremezsiniz. Nitelikli bir yükseköğretim yeterli kamusal finansmanın sağlanmasıyla, kayyumların değil demokratik üniversite yönetiminin hâkim kılınmasıyla, bilimsel özerkliğin ve akademik özgürlüğün tereddütsüz güvenceye alınmasıyla mümkündür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Devamla) - Nitelikli akademi ise bilim insanlarını güvencesizliğe mahkûm etmekle değil güvenceli akademik istihdamla, sadakati değil liyakati esas alan adil bir atama sistemiyle ve en önemlisi eğitim hakkının hiçbir ayrım gözetilmeksizin eksiksiz biçimde güvence altına alınmasıyla tesis edilebilir.

Sözlerime son verirken, üniversite gençliğini, özgür düşünceyi esas alanları, sınıf ve demokrasi mücadelesinde saf tutan direnenleri selamlıyor, bu uğurda yaşamını yitirenleri saygıyla anıyorum diyerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İkinci bölüm üzerinde gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şahsı adına, Sinop Milletvekili Sayın Nazım Maviş.

Buyurun.

NAZIM MAVİŞ (Sinop) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bugün YÖK'le ilgili birtakım düzenlemeler içeren bir kanun teklifini görüşüyoruz. Aslında bu kanun teklifi yaklaşık 28 maddeden ibaret olmasına rağmen toplumda ve kamuoyunda "öğrenci affı kanunu" olarak görüldü, böyle değerlendirildi; nedeni de şu: Hakikaten kamuoyunda hepimize, burada bulunan milletvekillerinin siyasi parti ayrımı gözetmeksizin hepsine çok sayıda öğrencimizin; tekrar üniversitelerine dönmek, eğitim hayatına dönmek, eğitim hayatını sürdürmek isteyen çok sayıda öğrencimizin talepleri geldi ve bu talepler de bugün burada karşılık bulmuş bir biçimde, inşallah öğrencilerimizin yüzünü güldürecek bir kanunlaşmayla sonuçlanmış olacak. Tabii, bizlere de öğrencilerimizden tekrar eğitimlerine geri dönme talebi geldiğinde bunu Sayın Cumhurbaşkanımızla paylaştık. Cumhurbaşkanımız da paylaştığımız ilk toplantıda bu konuda grup olarak bir çalışma yapmamızı, bir düzenleme yapmamızı talimatlandırdı. Dolayısıyla huzurlarınızda, bu öğrenci affına katkısı için, desteği için Sayın Cumhurbaşkanımıza teşekkür ediyorum.

Tabii, süreç başladığında, açık söylemek, açık sözlü davranmak gerekirse YÖK'ün affın kapsamıyla ilgili birtakım çekinceleri vardı ama biz nihayetinde siyasetçiyiz; kulağımız toplumda, halkta, toplumun taleplerinde olmak zorunda. Zaten siyasetin anlamı demek toplumun sorunlarını çözmek için bir kanal kurmak demek. Siyasetin anlamı toplumu duymak, duyduğunun gereğini yapmak demek. Bu anlamda da başta Sayın Komisyon Başkanımız Ayşen Gürcan Hanımefendi olmak üzere, teklif sahibi milletvekilimiz Sayın Sadettin Hülagü Hocamız olmak üzere, Komisyondaki üyelerimiz ve Grup Başkan Vekilimiz Sayın Özlem Zengin olmak üzere, affın kapsamının hiçbir öğrencimizi dışarıda bırakmayacak bir genişlikte olması için birlikte bir mücadele yaptık ve Komisyonda da son pürüzü de yani daha önceki aftan yararlanmış öğrencilerin dışarıda kalmasına yol açacak olan maddeyi de Komisyonda bütün milletvekili arkadaşlarımızın desteğiyle madde metninden çıkarmak suretiyle affın kapsamını olabildiğince genişletmiş ve öğrencilerimizin beklentisine karşılık gelecek bir affı huzurlarınıza getirmiş olduk. Bizim hükûmetlerimiz döneminde 7 kez öğrenci affıyla ilgili düzenleme yapmışız. Böylelikle, okumak isteyen, eğitimini sürdürmek isteyen öğrencilerimize bir imkân, bir kapı aralamışız. Ben tekrar, bu konudaki desteği ve cesaretlendirmesi için Sayın Cumhurbaşkanımıza huzurlarınızda teşekkür ediyorum. Öğrencilerimize hayırlı uğurlu olsun diyorum, eğitim hayatlarında başarılar diliyorum.

Kanunlaşma süreci içerisinde gerek öncesinde gerek Komisyon sürecinde gerek Genel Kurul sürecinde başka talepler de öğrencilerimizden gelmişti. Mesela, deprem bölgesinde herhangi bir üniversitede okuduğu hâlde eğitimini orada sürdüremeyip başka illerde eğitimine devam eden öğrencilerimizin talepleri vardı. YÖK bununla ilgili süreyi tekrar bir yıl uzatmış oldu, böylelikle o öğrencilerimizin de talepleri gerçekleşmiş olacak.

Çok değerli arkadaşlar, elbette ki her şey eleştiriye açık, eleştirilebilir. Biz kendi kendimizi de eleştirdiğimiz için yirmi beş yıldır iktidardayız. Yani dönüyoruz, geçmişimize bakıyoruz; iyi yaptığımız şeyleri sürdürüyoruz, yanlış yaptığımız şeyler varsa, eksik yaptığımız şeyler varsa bu eksik

yaptığımız şeyleri ortak akılla düzeltmeye çalışıyoruz. Daha geçtiğimiz günlerde Sapanca'da bütün milletvekillerimizin, kurucularımızın, MKYK üyelerimizin, kadın kollarımızın, gençlik kollarımızın katılımıyla bir istişare toplantısı yaptık; bizi bugünlere taşıyan bu. Dolayısıyla bu istişare toplantılarında sahadan gelen, toplumdan gelen, milletvekillerimizden gelen her şeyi, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere partimizin yetkili kurulları dinliyor ve bunları politikaya dönüştürüyoruz. Bu kanunda da eleştirilebilecek şeyler vardır. Ben Komisyon üyesi bir milletvekili olarak, iktidar partisinin milletvekili olarak Komisyonda kanun teklifinin 3 tane maddesiyle ilgili eleştirel bir tutum ortaya koydum, Komisyon üyesi arkadaşlarımız bilirler. 1'inci madde tekliften çıkarıldı, başka 2 tane daha düzenleme oldu, afla ilgili kapsam genişletildi; sanıyorum bir düzenleme daha burada ortak bir şekilde gerçekleştirilmiş olacak. Ancak şunu ifade etmem lazım: Yani muhalefet milletvekili arkadaşlarımızın eleştiri hakkı, muhalefet milletvekili arkadaşlarımızın iktidarı denetleme hakkı sonuna kadar açık fakat hakkı teslim etmek gibi bir görevin de olması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NAZIM MAVİŞ (Devamla) - Sayın Başkanım, tamamlıyorum.

Her şeyi kötü yaptığımıza, her şeyi yanlış yaptığımıza, her şeyi sizlerin huzuruna kötü getirdiğimize dair bir yaklaşım hiç kimseye yakışmıyor, hiçbir milletvekilimize yakışmıyor; toplum da bunu bize yakıştıramıyor, biz yaptığımızda da yakıştırmıyor ama siz yaptığınızda hiç yakıştırmıyor. Yani "İktidar ne yaparsa yapsın, yaptığı her şey doğru bile olsa 'Yanlış.' demeliyiz, yaptığı yanlışın karşısında durmalıyız." Bu yaklaşım tarzı doğru değil.

Üniversitelerle ilgili çok iyi işler yaptık, YÖK'le ilgili çok iyi işler yaptık. Zamanımız kısıtlı olduğu için bunları paylaşma imkânım yok. Komisyonda bunlarla ilgili zaten kanaatlerimizi paylaştık. İnşallah hep beraber Türkiye'nin üniversitelerini güçlendireceğiz, daha da güçlendireceğiz.

Ben tekrar, teklif sahibi milletvekilimiz değerli hocamıza teşekkür ediyorum, çok uzun bir çalışma sürecinin sonunda bu teklif buraya geldi. Komisyon Başkanımıza, Komisyonumuzun çok kıymetli üyelerine huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Öğrencilerimize eğitim hakkı hayırlı uğurlu olsun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İkinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi ikinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o maddeler üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

Otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.33

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 20.08

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Nermin YILDIRIM KARA (Hatay), İshak ŞAN (Adıyaman)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

282 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

15'inci madde üzerinde 4 önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 282 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinde yer alan "terör örgütlerine veya Millî Güvenlik Kurulunca Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı nedeniyle ilişiği kesilenler hariç" ve "bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dört ay içinde" ifadelerinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mahmut Dindar	Mehmet Zeki İrmez	Mehmet Rüştü Tiryaki
Van	Şırnak	Batman
Nejla Demir	Ali Bozan	Kezban Konukçu
Ağrı	Mersin	İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU BAŞKANI AYŞEN GÜRCAN (Eskişehir) - Katılamıyoruz.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Sayın Kezban Konukçu.

Buyurun Sayın Konukçu. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Değerli milletvekilleri, 15'inci maddede yer alan "terör örgütlerine iltisakı yahut bunlarla irtibatı" ifadesi benzer durumda bulunan öğrenciler arasında objektif ve makul bir ölçüte dayanmayan sonuçlar doğurabilecek niteliktedir. "İltisak ve irtibat" kavramları üzerinden pek çok sosyalist, devrimci ve muhalif öğrencinin eğitim hakkı göz göre göre gasbedilmiştir. Yakın geçmişte özellikle olağanüstü hâl döneminde çok sayıda öğrenci hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı bulunmaksızın idari işlemler yapıldığı, bu işlemlerin eğitim hakkı üzerinde kalıcı sonuçlar doğurduğu bilinmektedir. Eğitim ve öğretim hakkı ile eşitlik ilkesi birlikte değerlendirildiğinde yükseköğretime yeniden dönüş hakkının bu denli belirsiz bir ölçüte dayandırılması son derece sıkıntılı bir durum açığa çıkarmaktadır. Teklifte yer alan bu "kapsam dışı bırakma" hükmü temel haklar bakımından değerlendirilmelidir. Eğitim hakkı demokratik toplumun temel güvencelerinden biridir ve bu hakkın sınırlandırılmasına ancak açık, belirli ve ölçülü kurallarla hükmedilebilir. Düzenlemede yer alan "iltisak ve irtibat" kavramları ise uygulamada uzun yıllardır hukuki belirlilik bakımından tartışmalara konu olmakta, kesinleşmiş mahkûmiyet kararına dayanmayan idari değerlendirmelere de temel oluşturabilmektedir. Yakın geçmişte özellikle olağanüstü hâl döneminde çok sayıda öğrenci hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı bulunmaksızın idari işlemler tesis edildiği, bu işlemlerin eğitim hakkı üzerinde kalıcı sonuçlar doğurduğu bilinmektedir. "İrtibat ve iltisak" kavramı bize OHAL

döneminden kalan bir miras gibi her keyfî uygulamanın içine, ucuna iliştirilen bir kavram olarak karşımıza çıkıyor. Örneğin, bir KHK'li öğretmen olarak benim de dosyamda, Emniyetten istenen dosyamda "irtibatlı ve iltisaklı" diye pek çok örgüt saymışlar, hiç alakası olmayan örgütlerden biri de FETÖ örgütü. Valla bilmiyorum, AKP'nin içinde olabilir ama bizim partimizde FETÖ'yle irtibat ve iltisak söz konusu değildir. Ancak, oradan bir şey bulamamışlar, buradan bir şey bulamamışlar, "Onu da koyalım, bunu da koyalım." diye FETÖ'yle, yok PKK'yle, yok şununla diye, irtibat ve iltisak kavramları üzerinden açık olan bir dosyam dahi olmadığı hâlde KHK'yle ihraç edildim, hâlâ dosyam Danıştayda. Bu şekilde, biz, benzer bir durumun, bu keyfîliğin öğrenci affında uygulanmasının önüne geçilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Burada, AKP adına çıkıp konuşan milletvekili "Anlaştık, pürüzleri kaldırdık." dedi. Hayır, biz Komisyonda da bu maddeye itirazlarımızı dile getirdik, kesinlikle bu kavram çıkarılmalı eşitlik ilkesi açısından.

Bir diğer sorunlu nokta ise, kanun çıktıktan sonra dört ayla sınırlandırılıyor başvuru süresi. Bu dört ay içinde, on binlerce öğrencinin bu kadar kısa bir sürede haberi olacak, başvuracak, gerekli şartları sağlayacak; bunun da sıkıntılı bir durum olduğunu düşünüyoruz hem bu kanun maddesinden "irtibat ve iltisak" kavramı çıkarılmalı hem de başvuru süresi uzatılmalıdır.

Ancak, eğitim öğretim hakkının kısıtlanmasıyla ilgili en önemli sorun ekonomik kriz, derinleşen yoksulluk, yüksek kira bedelleri, artan ulaşım ve yaşam maliyetleri ve bunun yanında yetersiz burs ve kredi olanaklarıdır. Kiraların artış oranına baktığımızda, yanı sıra kredilerin, bursların artış oranına baktığımızda birbiriyle hiçbir ilgisi olmayan makasın gitgide açıldığını görmekteyiz, bu makasın kapatılması gerekiyor. Bu teklifle öğrenci affından faydalanmak isteyen pek çok öğrencinin ekonomik sorunlar yüzünden faydalanamayacağının farkındayız. Bunlardan en önemlisi barınma hakkıdır. İlim olan İstanbul'da kiralar gitgide artmaktadır ve öğrenciler yurtlarda yer çıkmadığı zaman... Ki şu an güncel rakamları vereyim ben size: Yükseköğretimde toplam 7 milyon öğrenci var ancak 1 milyon öğrenciyi karşılayacak kamu yurdu olanağı, barınma olanağı var. Kamusal barınma olanaklarının öğrenciler açısından artırılması gerekliliğinin kesinlikle altını çiziyoruz. Burs ve kredi oranlarının da tekrar güncel olarak değerlendirilmesi ve artırılması gerektiğini düşünüyoruz. Kalıcı çözüm ancak eğitim öğretim hakkının eşitlik ilkesi temelinde bütün insanların faydalanabileceği bir noktaya getirilebilmesi için; ekonomik meseleleri ele almadan, bu konularla ilgili kalıcı çözümler ortaya koymadan bu affın da karşılığı olmasının sıkıntılı olacağını görüyoruz ve mutlaka bu konuyla ilgili de biz zaten Komisyonda da dile getirmiştik, "İlgili ek maddeler olmalı." diye önerilerimizi de yapmıştık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KEZBAN KONUKÇU (Devamla) - Kalıcı çözüm kamusal yurt kapasitesinin artırılması, barınma desteklerinin güçlendirilmesidir; kalıcı çözüm belirli dönemlerde çıkarılan af düzenlemeleri değil öğrencileri eğitimden uzaklaştıran yapısal sorunların ortadan kaldırılmasıdır. "Af" gibi kavramları da genelde pek sevmiyoruz, bir kibir ve ego barındırdığını düşünüyoruz, "Kim kimi affediyor?" diye düşünüyoruz. Bütün öğrencilerin, eğitim hakkından mahrum kalan, her ne nedenle olursa olsun eğitim hakkından mahrum kalan öğrencilerin eğitim hakkını savunmaya sonuna kadar devam edeceğiz.

Kimse sizi affetmiyor, siz hakkınızı kullanacaksınız arkadaşlar; hepinizi partim adına selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ ve Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 282 sıra sayılı Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 15'inci maddesiyle 2547 sayılı Kanun'a eklenmesi öngörülen geçici 85'inci maddenin birinci fıkrasında geçen "kendi isteğiyle ilişiği kesilenler dâhil" ibaresinden önce gelmek üzere "bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlük tarihinden önce ya da yürürlük tarihinden itibaren iki ay içinde kendi isteğiyle ilişik kesme başvurusu yapmak suretiyle ilişiği kesilenler dâhil" ibaresinin eklenmesini "kayıt yaptırmayanlar" ibaresinden sonra gelmek üzere ",Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS), Diş Hekimliği Uzmanlık Eğitim Sınavı (DUS) ve yan dal uzmanlık eğitimi giriş sınavını (YDUS) kazandığı hâlde uzmanlık eğitimine başlamayanlar, çift ana dal programına kayıt hakkı kazanmasına rağmen kayıt yaptırmayanlar, doktora sonrası bilim sınavına katılmayanlar, kapatılan ikinci öğretim programlarını tamamlayamayanlar, ALES ve YÖKDİL sınavıyla bir programa hak kazanıp başlayamayanlar," ibaresinin eklenmesini, ikinci fıkrasına aşağıdaki cümlenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"Bakaya durumunda olanlar için 7179 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası hükümleri uygulanmaz."

Gökhan Günaydın	Turan Taşkın Özer	Şeref Arpacı
İstanbul	İstanbul	Denizli
Aliye Timisi Ersever	Aylin Yaman	Ayça Taşkent
Ankara	Ankara	Sakarya
	Suat Özçağdaş	
	İstanbul	

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU BAŞKANI AYŞEN GÜRCAN (Eskişehir) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekili Sayın Aylin Yaman.

Buyurun Sayın Yaman. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Yaklaşık iki yıldır büyük çaba sarf ettiğimiz, bizzat benim de daha önce imzacısı olduğum öğrenci affı kanun teklifi sonunda Komisyondan geçerek Genel Kurula geldi. En son öğrenci affı 2022 yılı Temmuz ayında çıkarılmıştı. Bu yıldan sonra ülkemizde maalesef büyük bir deprem felaketi yaşandı. Deprem, birçok öğrencimizin okulu bırakmasına, yaşadığı kayıplar nedeniyle psikolojik travma yaşamasına ve yıkım yaşayanlar için illerini terk etme zorunluluğuna neden oldu. Ayrıca, son yıllarda içinde bulunduğumuz ekonomik sıkıntılar ve barınma krizi, evinden uzakta okuyan birçok öğrencimizin yaşadığı illeri bırakmasına ve eğitimini sonlandırmasına neden oldu. Okumak isteyen gençlerimizin içinde bulunduğu çaresizlik durumunu iyileştirmek ve onlara bir gelecek sunmak hepimizin ortak sorumluluğu. Teklif ilk geldiğinde, eski aflardan faydalanan gençlerimize imkân tanınmıyor idi. Neyse ki Komisyonda gerçekleştirdiğimiz sağduyulu tartışma, eskiden faydalansın ya da faydalanmasın, tüm gençlerimize bu imkânı verdi; bu kazanım çok değerli. Hazırlık dâhil tüm sınıflarda intibak, ön lisans, lisans tamamlama, lisans, lisansüstü öğrenimdekiler, kendi isteğiyle ilişikleri kesilenler dâhil kapsam dâhilinde aftan faydalanabilecekler. Burada açıklık getirmemiz gereken bazı maddeler bulunuyor. Her ne kadar -Komisyon toplantı tutanaklarında da görüleceği gibi- sözel olarak belirtilse de

açıkça yazılmasının iyi olacağı durumlar var. Öncelikle Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS), Diş Hekimliği Uzmanlık Eğitimi Sınavı (DUS) ve Yan Dal Uzmanlık Eğitimi Giriş Sınavını (YDUS) kazandığı hâlde uzmanlık eğitimine başlayamayanların, çift anadal programına kayıt hakkı kazanmasına rağmen kayıt yaptıramayanların, doktora sonrası bilim sınavına katılamayanların, kapatılan ikinci öğretim programlarını tamamlayamayanların, ALES ve YÖKDİL sınavıyla bir programa hak kazanıp başlayamayanların da kapsam dâhiline alındığı mutlaka metne eklenmelidir. Daha önceki aflarda af kanunu uygulama ilkelerinde bu başlıklar dâhil edilmiştir, mutlaka aynı hassasiyet, aynı kapsam gözetilmelidir.

ÖSYM puanıyla yatay geçiş başvuruları büyük önem taşımaktadır. Bu başvurular 1-10 Ağustos tarihleri arasında yapılmaktadır. Bu nedenle, affın Resmî Gazete'de yayımlanma tarihi çok kritiktir, gecikme olursa mutlaka esnek başvuru tarihi önemlidir.

Depremzede öğrencilere tanınan özel öğrencilik hakkının uzatılmasını talep etmiştik, bir yıl daha uzatılması oldukça değerliydi. Teşekkür ediyorum bu düzenleme için.

Eylül ayındaki KPSS sınavına girebilmek için yayınlanmış olan geç başvuru tarihleri sona erdi maalesef. Aftan faydalanacak olan lisans öğrencileri için KPSS geç başvuru tarihlerinde bir düzenleme yapılması sınavı yakalamaları açısından çok değerli olacaktır; aksi takdirde, iki yıl bekleme zorunluluğu bulunmaktadır.

Ayrıca, teklifte yürürlüğe girdiği tarihte askerlik görevini yerine getirenlere hak tanınırken bakaya durumda olanlar için bir tanımlama yapılmamıştır. Mutlaka bunun da eklenmesi gerekmektedir.

Yabancı öğrencilerin harçlarına da değinmek isterim. Aftan faydalandıklarında sıfırdan başlangıç kabul edilerek çok yüksek rakamlar talep etmek hakkaniyetli değildir. Bunun için de bir düzenleme önemlidir. Komisyonda gündeme taşımamıza rağmen denklik konusu kanun metnine girmemiştir, mutlaka bir düzenlemeye ihtiyaç vardır.

Son olarak, madde 5'te internlük aşamasına gelenlere ek sınav hakkı verilmekte, ara sınıftakilere bu hak verilmemekte, onları aftan yararlandırmaktadır. Oysa bu maddeye "azami süreleri uzatma" ibaresi eklense, böylece önerimiz olan öğrenim süresi beş yıl olan lisans programlarını azami dokuz yıl, öğrenim süresi tıp fakültesi gibi altı yıl olan lisans programlarını azami on bir yıl içinde tamamlama hakkı verilse ders değil sınıf geçme sistemi olan fakültelerde okuyan öğrencilerin bitirmeleri de kolaylaşacaktır.

Biz, YÖK kanun teklifinde çok daha farklı konuları da görmek isterdik; akademisyenlerin özlük haklarında yaşanan temel sorunlara çözüm görmeyi beklerdik mesela. Düşük ücretlere, devlet ve vakıf üniversiteleri arasındaki, ünvanlar arasındaki eşitsizliklere dair en ufak bir iyileştirme bulunmamakta.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

AYLİN YAMAN (Devamla) - Ek ders ücretlerindeki düşüklüğe, vergi dilimleri nedeniyle yıl içinde gelirin azalmasına dair bir düzenleme yok. Ek ödemelerin emekli aylığına ve ikramiyeye yansıtılmamasından, vakıf üniversitelerinde çalışan akademisyenlerin özlük haklarının yetersizliğinden ve haksız sözleşme fesihlerinden bahsedilmemekte.

Konuşmamı bitirirken torba yasaların değerlendirme şeklinin yanlışlığını bir kez daha vurgulamak isterim. Birbirine benzemeyen konuların tek bir teklif metninde toplanması ve konuyla ilgili-ilgisiz kişilerce tali komisyonlardan geçirilmeden değerlendirilmesi usulü yasama faaliyetlerine gölge düşürmekte, dikkati dağıtarak konunun yeterince tartışılmamasına neden olmaktadır.

Öğrenci affının gençlerimize umut ve hayallerindeki geleceği vermesi dileğiyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 282 sıra sayılı Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesindeki "kendi isteğiyle ilişkileri kesilenler dâhil" ibaresi "kendi isteğiyle ilişkileri kesilenler ve bu maddenin yürürlüğe girmesinden itibaren dört ay içinde herhangi bir nedenle ilişkileri kesilenler dâhil" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Vecdi Gündoğdu — Kırklareli
Ali Fazıl Kasap — Kütahya
Ömer Fethi Gürer — Niğde
Kadim Durmaz — Tokat
Sevda Erdan Kılıç — İzmir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU BAŞKANI AYŞEN GÜRCAN (Eskişehir) - Katılamıyoruz.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Kütahya Milletvekili Sayın Ali Fazıl Kasap.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Sinop Milletvekili Nazım Maviş demin dedi ki: "Takdir etmiyorsunuz." Hakikaten takdire şayan maddeler var bu kanun teklifinin içinde(!) Çok becerikli bir şekilde, Allah var; vakıf üniversiteleri hastane yapmadan, yükümlülüklerini yerine getirmeden 2023'te tanımış olduğunuz hakkı, süreyi bir üç yıl daha uzattınız; bu konuda beceriniz muazzam, bu işi becerdiniz. Ondan sonra, bir üniversiteyi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesini ortadan ikiye böldünüz, iki üniversite oluşturdunuz, muhtemelen eski milletvekili arkadaşlardan birisi de oraya rektör olacaktır diğer üniversitelerde olduğu gibi. Onu da becerdiniz. Hani becerdiğiniz şeylere "Takdir etmiyorsunuz." dediniz ya, takdir edilir bunlar(!)

Şimdi, arkadaşlar, bu afla ilgili kanun teklifindeki açık şurada: Son on yılda 1 milyon 400 bin öğrenci eğitim hakkını kaybetmiş, okulu bırakmış. Neden bıraktı, onları araştırmak gerekiyor; bir. Bakın, yıllık 140 bin kişi üniversiteye kaydoluyor ama devam edemiyor. Ondan sonra, toplamda bir önceki afta muhatap olan öğrenci sayısı 206 bin, aftan yararlanmışlar ama kaçı okulu bitirebilmiş? Yüzde 15,8'i. Ya, bu öğrenciler neden acaba okula devam edemiyor af çıkarılmasına rağmen? Bunu bir daha tekrarlayacağız büyük ihtimalle üç dört yıl sonra, nasip olursa. Neden bu öğrenciler... Bakın, yüzde 15; toplamda 30 bin kişi devam ediyor, okulu bitirebiliyor ama 170 bin kişi okulunu bitiremiyor. Ya, burada eksik olan şey; belki daha önceki aşamalarda da farkına varılabilirdi. Öğrenci İstanbul'da oturuyor, Ankara'da oturuyor, Trabzon'u kazandı, Van'ı kazandı, okula kayıt yaptırdı. Ben çocuk hekimiyim, kendi takip ettiğim hastalarda görüyorum; çocuk talep ediyor, kayda gidiyor, kayıt yaptırmak istiyor, belki kayıt da yaptırıyor ama ailesinin ekonomik durumu nedeniyle bir asgari ücretlinin, bir emeklinin çocuğunu okutması, başka bir şehirde okutması gerçekten imkânsız. Buna çözüm bulamadıktan sonra siz... Bakın, aftan yararlanılamıyor, af göstermelik. İntern hekimlerde toplamda yararlanan intern

hekim sayısı 500 kişi. Bakın, 500 kişi, 500 hekim arkadaş bir sebepten dolayı okula devam edememiş veya bitirememiş; tamam, o yararlansın ama 200 bin öğrenciden sadece ve sadece 30 bin kişi bundan yararlanmış ve okulunu bitirebilmiş. Demek ki burada bir eksik var, o eksik kısmı tamamlamadıktan sonra istediğiniz kadar af çıkarın. Ekonomik olarak bir öğrencinin barınma, yeme içme, konaklama imkânlarını, artı, kitaba ulaşma imkânlarını siz sağlayamadıktan sonra istediğiniz kadar af çıkarın. Artı, diğer siyasi kısmına girmeyeceğim, bir okula kayıt olduğu için bankaya giriş... Bakın, bazı vakıf üniversiteleri de dâhil olmak üzere kayıt ücretlerini öderken o malum bankaya yatıranların çoğu şu anda okul hakkından yararlanamıyor ve bu, kanunda yok. Basitten bir dernek mensubiyeti var, şu var, bu var, o tip şeylerden dolayı -sol sağ fark etmez- bu öğrenci arkadaşların devam hakkı bu kanun teklifinde yok yani adil olması gereken şeylerde adil bir uygulama yok. Bir de bu öğrenci arkadaşların tekrar okula kayıt yaptırdıktan sonraki tanınması gereken süreyle ilgili ayrıntı yok. Bir de bu önümüzdeki dört aylık süre içinde okuldan uzaklaştırılma kaydı, ilişiği kesilme kaydı olacak olan öğrencilerle ilgili bir açıklık yok. Sizin bu kanun teklifini hazırlarken asıl ana hedefiniz -tekrar söylüyorum, tekrar tekrar söylüyorum- koca vakfını koruma kanun teklifidir. Bakın, 1'inci maddeyi kaldırdınız, 1'inci maddedeki yabancı asistanlara dediniz ki: Bu insanlık dışı bir uygulama ama o olmasa da olur, zaten garnitür olarak konmuş büyük ihtimalle de sadece bu kanun teklifinin içeriği -tekrar söylüyorum- sadece ve sadece yandaş vakıfların zengin edilmesi, kamu arazilerinin peşkeş çekilmesi ve onlara üç sene süre tanınmasıdır. Vicdanınız elveriyorsa "evet" dersiniz.

Genel Kurul saygıyla selamlıyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Durmaz...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

51.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, üreticinin açıklanan buğday alım fiyatının altında ürün satmak zorunda kaldığına ilişkin açıklaması

KADİM DURMAZ (Tokat) - Toprak Mahsulleri Ofisi buğday alım fiyatını 16,5 lira olarak açıkladı. Biz daha o gün söyledik, "Buğdayın maliyeti ülkemizde 18 lira ila 22 lira arasındadır, bu fiyat üreticiyi kurtarmaz." dedik. Bugün geldiğimiz noktada haklı çıktık çünkü üretici açıklanan fiyatın altında ürün satmak zorunda kaldı. Toprak Mahsulleri Ofisi alım yapıyor ancak alımların sınırlı kalması nedeniyle çiftçimiz borçlu, çaresiz; buğdayını serbest piyasada 10 ve 12 liraya satmak zorunda kaldı. Toprak Mahsulleri Ofisi çiftçinin kara gün dostu olmak için kurulmuştur ancak bugün ne yazık ki birçok üretici için kara kara düşündüren bir kurum hâline gelmiştir. Ofis, alım kapasitesini artırmalı, randevu süreçlerini hızlandırmalı, açıkladığı rakam olsa olsa taban fiyat olmalı; en önemlisi, o fiyata uyan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Düşünmez...

52.- Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in, Hakkâri'deki istihdama ilişkin açıklaması

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Sınır ticaretinin arzu edilen düzeyde desteklenmemesi, sanayi altyapısının yetersizliği ve yatırım eksikliği Hakkâri'yi istihdam açısından âdeta çıkmaza sokmuştur. Üniversiteyi bitiren gençlerimiz dahi iş bulamadığı için göç etmek zorunda kalıyor, esnafımız kepenk kapatma noktasına geliyor. Ekonomik imkânsızlıklar sadece cüzdanları değil sosyal hayatı, aileleri ve gençlerimizin umutlarını da doğrudan etkiliyor. Üretimin, ticaretin ve istihdamın olmadığı bir yerde kalkınmadan söz etmek mümkün değildir. Hakkâri gençliğinin hakkı göç etmek değil kendi şehrinde

üretmek ve doymaktır. Yetkilileri ve tüm paydaşları sınır ticaretini canlandıracak, yatırımları artıracak ve istihdam kapılarını açacak somut adımlar atmaya davet ediyoruz.

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Niğde Milletvekili Cevahir Uzkurt ve Kocaeli Milletvekili Sadettin Hülagü ile 109 Milletvekilinin Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3755) ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 282) (Devam)

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Burak Dalgın	Hasan Toktaş	Yüksel Selçuk Türkoğlu
Balıkesir	Bursa	Bursa
Yüksel Arslan	Burhanettin Kocamaz	Selcan Taşcı
Ankara	Mersin	Tekirdağ

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU BAŞKANI AYŞEN GÜRCAN (Eskişehir) - Katılamıyoruz.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Tekirdağ Milletvekili Sayın Selcan Taşcı.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; madde, kanun teklifinin kamuoyunda bir beklentiye dönüşmesinin de sebebi olan öğrenci affını düzenliyor. Nedir temel felsefesi bu işin? Eğitim hayatı kesintiye uğramış kişilere yükseköğrenimlerini tamamlayabilmeleri için bir fırsat tanımak. Peki, bunun esası nedir? Hakkaniyet. Zira eğitim bir defaya mahsus olarak tanınan bir hak değildir, yükseköğretime erişim bir defaya mahsus tanınan bir imkân değildir. Bu nevi düzenlemeleri yaparken misal önceki aflardan yararlananları kategorik olarak kapsam dışında bırakmaya kalkarsanız kanunu hem sosyal amacından koparırsınız hem de hak kullanımını bir dışlanma sebebine dönüştürmüş olursunuz ki bu teklifin ilk hâli de öyleydi, bu tehlikeyi içeriyordu. Maddenin ilk hâlinde af, daha önce bu kapsamda tanınan haklardan yararlanmamış olmak şartına bağlanıyordu. Ben Millî Eğitim Komisyonu üyelerine teşekkür ediyorum; Eğitim Politikaları Başkanımız Şenol Sunat'ın da diğer üyelerin de ısrarla ifade ettiği yapıcı eleştiri ve itirazlara kulak verdiler, ortak akıl işletilerek bir yanlıştan dönülmüş oldu çünkü geçmişte bir aftan faydalanmış olmak yükseköğrenimi tamamlayabilmiş olmak anlamına gelmiyor. Çıkan son öğrenci affından bu yana, mesela, milletin kahir ekseriyetini nefes almaktan başka hiçbir yaşamak emaresi gösteremez hâle getiren bir ekonomik çöküş, derin yoksulluğun neredeyse ortalama standart hâline gelmesi, yaşanan büyük deprem felaketi, milyonlarca insanın evlerini, ailelerini, işlerini, geçmişlerini ve gelecek ümitlerini kaybetmesi, yükseköğrenimde barınmanın her gün daha da güçleşmesi Türkiye şartlarında eğitimi tamamlayabilmeyi değil de maalesef tamamlayamamış olmayı normalleştiren trajedilerdi, hâlâ da öyle. Dolayısıyla biz İYİ Parti olarak vatandaşlarımıza, gençlerimize yükseköğretimden faydalanmaları için bir fırsat daha sunmayı destekliyoruz ve fakat şu uyarıyı da yapmak ihtiyacı duyuyoruz: Bir an önce, hiç vakit kaybetmeden yükseköğretim diplomasına sahip olmayı anlamlı kılacak eğitim politikaları tesis etmek zorundasınız.

Ülkenin ihtiyaç duyduğu kadroları tespitle, dünya yapay zekâdan süper zekâya evrilirken sektörlerin sürdürülebilirliklerinin analizi eşliğinde doğru bir yükseköğretim planlaması yapmak ve gençlere artık hayal satmaktan vazgeçmek zorundasınız. Hâlihazırda eğitimini sürdüren yahut bu aftan faydalanıp da sürdürecek olanlar, atanamayan öğretmen adayı, atanamayan sağlık teknikeri, atanamayan ziraat mühendisi, atanamayan psikolog, atanamayan veteriner olarak mezun olmamalı. Milyonlarca genci ihtiyaç fazlası muamelesi görmeye mahkûm etmeyecek bir yükseköğretim politikası -dediğim gibi- tesis etmek zorundasınız.

Değerli milletvekilleri, bugün sabah haberlerini izlerken ben bir insan olarak çok utandım, bir parlamenter olarak utandım hatta Doruk Madencilik işçileri için patrondan taahhüt olan bakanlarımız adına da utandım. Ücretleri ödenmedi hâlâ, fazla mesaileri ödenmedi, kıdem tazminatları ödenmedi, bir de onurları çiğnendi üstüne, bir de patronun "Asıl onlar bana tazminat ödesin." arsızlığıyla mağduriyetleriyle alay edildi. "Bir hukuk devletinde hak aramak suç, hak yemek marifet olur mu?" diye sormayacağım. Umursamazlık duvarlarını aşıp da hiçbir feryat, fâni hukuk adına burada yükselttiğimiz hiçbir feryat maalesef kalpten duyulmuyor bu salonda ama peki ya ilahi hukuk; o da yol vermiyor, o da onay vermiyor, o da rıza göstermiyor ki böyle hak kıyımlarına. Nisa suresi ne diyor: "Haksızlıkla yetimlerin mallarını yiyenler şüphesiz karınlarına ateş tıkınmış olurlar. Zaten onlar alevlenmiş ateşe gireceklerdir." Allah bilir tabii ama herhâlde haksızlıkla yetimin malının yenmesine kör, sağır, dilsiz kalanların payına da kor düşer o ateşlerden.

Son olarak, siyasete basın sektöründen katılmış biri olarak isyan ediyorum gazetecilere reva görülen zulme. Biz tekrardan bıktık, ihlalden bıkılmadı. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası madde 28: "Basın hürdür. Devlet, basın ve haber alma hürriyeti önünde barikat kuramaz; tam tersine, onu koruyacak tedbirleri alır." İşinize gelince gazetecileri terör örgütleri ile aranızda ulak yapmaya kalkacaksınız, terör inlerine yollayacaksınız, işinize gelmeyince başkentin ortasındaki bir toplumsal olaya tanıklıklarına mâni olacaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELCAN TAŞCI (Devamla) - Bitiyorum Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - Doruk Madencilik işçileri devletin güvenliğini mi tehdit ediyor, devlete isyan mı ediyor? Hayır. O zaman, haber olmalarını engellemek de haberlerinin yapılmasını engellemek de Anayasa'yı ihlal suçudur. Gazetecilere fiziksel müdahaleyi "Talimat var." diye açıklayan polislere verilen talimat da emir de kanunsuzdur. Gazeteciler değil asıl müdahaleye muhtaç olan o kanunsuz emri verenlerdir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 15'inci madde kabul edilmiştir.

Sayın Dindar...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

53.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, cezaevlerinin durumuna ilişkin açıklaması

MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye cezaevlerinde kapasitenin çok üzerinde tutsak insan bulunmaktadır. Tutuklu ve hükümlülerin yasal, anayasal ve uluslararası hakları sistematik bir şekilde ihlal edilmekte, sağlık ve

tedavi hakları reddedilmekte, düşünce özgürlükleri kısıtlanmaktadır; spor, beslenme, kitap, dergi, gazete hakları engellenmektedir. Cezaevlerinde birçok kişinin tahliyesi cezaevi gözlem kurullarının keyfî tutumları nedeniyle ertelenmektedir. Son bir hafta içerisinde kamuoyuna yansıyan şu vakalar bile cezaevlerinin durumunu göstermek için yeterlidir: Adana'da tutsak olan Kendal Barut tedavi edilmediği için gözlerini kaybetti. Elâzığ'da beyin kanaması geçiren Mehmet Şirin Çelik hâlâ cezaevinde tutuluyor. Giresun'da ayağı kırılan Aydın Oğuz'a tedavi yapılmıyor. Adınızda "adalet" var ama ülke adaletsizliğin pençesinde.

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Niğde Milletvekili Cevahir Uzkurt ve Kocaeli Milletvekili Sadettin Hülagü ile 109 Milletvekilinin Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3755) ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 282) (Devam)

BAŞKAN - 16'ncı madde üzerinde 2 önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 282 sıra sayılı Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 16-2547 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 86- Bu Kanunun 60 ıncı maddesinin (b) fıkrasında belirtilen şartları sağlayan ve 67 yaşını dolduran devlet yükseköğretim kurumlarında çalışmış öğretim üyeleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde, ihtiyacı olan bir yükseköğretim kurumuna başvurmaları hâlinde, bu Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen usul ve esaslar kapsamında sözleşmeli olarak çalıştırılabilirler."

Gökhan Günaydın	Turan Taşkın Özer	Şeref Arpacı
İstanbul	İstanbul	Denizli
Aliye Timisi Ersever	Ayça Taşkent	Suat Özçağdaş
Ankara	Sakarya	İstanbul
	Gökçe Gökçen	
	İzmir	

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU BAŞKANI AYŞEN GÜRCAN (Eskişehir) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen İzmir Milletvekili Sayın Gökçe Gökçen.

Buyurunuz. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

GÖKÇE GÖKÇEN (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yeni Parti Grubumuz adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Yeni Partili olarak ilk kez Genel Kurulumuza hitap ediyorum.

Demokrasi tarihimizde çok sayıda siyasi parti kapatıldı, çok siyasetçiye yasak getirildi. Cezaevleri siyasi düşünceleri nedeniyle cezalandırılan insanlarla dolduruldu ancak tarih boyunca milletimiz, iradesinin karşısında duranlara net ve kararlı cevaplar verdi. Bazı yollar kapatıldıkça halkın iradesiyle buluşan siyaset yeni yollar açtı çünkü fikirler ve umut esir alınamaz. Yeni Parti daha kurulduğu gün

ülkemizin demokrasi tarihinde bu anlamda önemli bir yer almıştır. Daha da güzel günleri göreceğiz, hepimize hayırlı olsun.

Değerli arkadaşlar, 16'ncı madde üzerinde söz alıyorum. Bu maddede özetle, akademide 67 yaş üzeri zorunlu emekliliğe tıp ve diş hekimliği bölümleri açısından istisnalar getiriliyor. Neden sadece tıp ve diş hekimliği? Gerekçede, madde gerekçesinde herhangi bir gerekçe yazılmamış. Anayasa'mızda ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde yer alan eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı eşit koşullardaki kişilere eşit uygulama olmasını, eğer farklı uygulama olacaksa bunun objektif ve makul bir nedene dayandırılmasını gerektirir. Objektif ve makul bir nedene, aslında burada herhangi bir nedene dayandırılmayan bu düzenleme eşitlik ilkesine aykırıdır. Yeni Parti Grubu olarak bu düzenlemenin tüm öğretim üyelerini kapsayacak şekilde genişletilmesini öneriyoruz.

Ayrıca, maddede kanunun 30'uncu maddesine atıf yapılıyor. Bunu da şu anda görüştüğümüz kanun teklifinin 3'üncü maddesiyle değiştiriyorsunuz. 67 yaşını geçmiş olan öğretim üyelerinin sözleşmeli çalışmaları için yetkiyi üniversiteden alıp YÖK'e devrediyorsunuz.

Burada bir kanun yapıyoruz fakat kanun teklifinin ne olduğunu anlayabilmek için birbirinden bağımsız ve en uzak köşelere konulmuş 4 metni bir arada incelememiz gerekiyor. Torba kanun kadar sorunlu olan bu yaklaşım, kanun değişikliklerinin anlaşılır olmasının önüne geçmesi bakımından da demokratik ilkelere aykırıdır.

Sayın vekiller, nitelikli akademisyenlerin üniversitelerden kopmamasından daha büyük bir sorun genç akademisyenlere bu ülkede hiç ama hiç değer verilmemesidir. Ben milletvekili seçilmeden önce araştırma görevlisi olarak çalışıyordum. Araştırma görevliliği akademinin en güvencesiz kısmıdır. Doktora aşamasındaysanız kadrolara alınmazsınız çünkü uzun yıllar asistanlık yapmanız istenmektedir. Yüksek lisanstan başlarsınız, önünüzde daha yıllar olduğu için fikrî üretimi en son aşamada yapmanız beklenir. Sizden beklenen, idari işler ve sekreterliktir. Fikir emeğinin en yüksek olabileceği yıllarda siz bir taraftan geçinemezken diğer taraftan da doktoranızı bitirdiğinizde işsiz mi kalacağınızı düşünürsünüz. Bu yüzden, yaptığınız bütün planlar da kısa vadelidir. Danışmanınız ifade özgürlüğünüze saygı duymuyorsa akademik hayatınızı kolayca yakabilir. Akademik hayatınız sadece normalmiş gibi kabullenilen mobbing sebebiyle de yanabilir. Bu güvencesizlik içinde işsiz kalabilir, 30 yaşından sonra yepyeni bir meslek dalını öğrenmek zorunda kalabilirsiniz. Her sene daha da fakirleştiğinizi hissedersiniz. İşe ilk başladığınız yıllardaki alım gücünüz ve öz saygınız siz tecrübe kazandıkça azalmaktadır. Akademiye girebilmek için yaşanan rekabeti, girdiğiniz sınavlarda duyduğunuz heyecanı, sabahlara kadar tezle uğraştıktan sonra tuttuğunuz sınav nöbetlerini ve aldığınız eğitimi düşünürsünüz. Size "İdealist olma, akademisyen olma." diye tavsiye verenleri düşünürsünüz. Sevdiğiniz mesleğin sevdiğiniz meslek olmaktan uzaklaşmasını izlersiniz. Bir taraftan akademik özgürlüklerini kullanan hocalarınız ihraç edilir, diğer taraftan öğrencileriniz kampüste saldırıya uğrar. Kampüse polis girer, saldıranların değil saldırılanların götürüldüğünü görürsünüz. Öğrencileriniz kulüp açar, etkinliklerinin yasaklandığını görürsünüz. Üniversiteyi binalardan, sıralardan, amfilerden ibaret, içi boş bir yer olarak hayal edenler ile üniversiteyi piyasa için ucuz iş gücü yetiştirme merkezli olarak hayal edenler el ele bu ülkenin değerli insan kaynağını başka ülkelere işte böyle kaptırıyoruz. Bu torba kanunda araştırma görevlilerine, akademide güvencesizliği çözmeye dair hiçbir şey yok.

İktidarımızda üniversite özerkliğini sağlayacağız, üniversitede kayyum düzenini sonlandıracağız, YÖK'ü kaldıracağız; akademide sömürüyle, tacizle, mobbingle mücadele edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKÇE GÖKÇEN (Devamla) - Akademisyenler bu ülkede hak ettiği gibi güvenceli çalışacak. Öğrenci kulüp kuracak, tartışacak, konuşacak. Araştırma görevlisi kişisel asistanlık yapmayacak, bilim üretecek, hakları için örgütlenecek. Ülke yönetiminde aşırı merkezîleştirme sonucunda yerel ihtiyaçların hiçbir kıymeti kalmadığı gibi üniversiteleri de rektörün ve YÖK'ün etrafında topladınız. İktidarımızda üniversitelerin bölümleri, kürsüleri kendi kararlarını kendileri verecek. Koordinasyon görevi yapacak olanlar siyasi görüşe göre kadro dağıtım mercisi olmayacak. Rektörlük de milletvekilliğini kapamayanların teselli merkezi olmayacak ve kimse barışı savundu diye on sene Danıştay önünde beklemeyecek.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Yeni Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Burak Dalgın	Hasan Toktaş	Yüksel Selçuk Türkoğlu
Balıkesir	Bursa	Bursa
Yüksel Arslan	Burhanettin Kocamaz	Metin Ergun
Ankara	Mersin	Muğla

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU BAŞKANI AYŞEN GÜRCAN (Eskişehir) - Katılamıyoruz.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Muğla Milletvekili Sayın Metin Ergun.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

METİN ERGUN (Muğla) - Heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, akademisyenlerimiz üniversitelerimizin ve bilimsel üretimin vazgeçilmez unsurlarıdır ancak buna rağmen akademi mensupları ne yazık ki uzun yıllardır ekonomik, sosyal ve akademik baskılar altında ezilmektedir. Bu tablo yalnızca akademisyenlerimizi değil üniversitelerimizin eğitim kalitesini, bilimsel rekabet gücünü ve ülkemizin geleceğini de doğrudan olumsuz etkiler hâle gelmiş durumdadır. Aynı zamanda genç ve nitelikli beyinlerimizi yurt dışına yönlendirmekte, ulusal bilim kapasitemizi her geçen gün daha da zayıflatmaktadır. 2002 yılında yoksulluk sınırından yüzde 230 daha fazla olan profesör maaşları, günümüzde yoksulluk sınırından sadece ve sadece yüzde 30 daha fazladır; bu rakamlar derin bir alım gücü kaybını göstermektedir. Diğer taraftan, akademik teşvik ödeneği yıllardır güncellenmemektedir. Akademisyenlere yönelik bürokratik yükler sürekli artarken çalışma şartlarını iyileştirmeye yönelik verilen vaatler ise bir türlü hayata geçirilememiştir, geçirilmemektedir. Vakıf üniversitelerinde durum devlet üniversitelerindekinden çok daha vahimdir. 2024-2026 döneminde sadece İstanbul'daki üniversitelerde 446 akademisyen -şimdilik 446 akademisyen- norm kadro fazlası ve ekonomik daralma gerekçeleriyle işten çıkarılmıştır. Birçok akademi mensubunun ise işten çıkarılmasıyla ilgili hukuki süreç devam etmektedir. Üniversiteler âdeta ticarethane mantığıyla yönetilmekte, akademisyenler ise bilim üreten insanlar değil azaltılması gereken bir gider kalemi olarak görülmeye başlanmıştır, özellikle vakıf üniversitelerinde. Yine benzer şekilde

özlük hakları açısından da ciddi güvencesizlikler yaşamaktadırlar. 50/d madde statüsündeki araştırma görevlilerinin tamamına yakını doktora sonrası işsizlik kaygısı taşımaktadır. Yeniden atama baskısı, mobbing ve idari keyfîlik akademik üretkenliği baltalamaktadır. Güvenlik soruşturması düzenlemesi ise akademik özgürlüğü doğrudan tehdit etmektedir. Bu düzenleme genç araştırmacılara otosansürü dayatmakta, eleştirel düşünceyi ve özgür akademik tartışma ortamını âdeta bir güvenlik sorunu hâline getirmektedir. Liyakat yerine nepotizm ve siyasi kadrolaşma ön plana çıkmakta, doçentlik ve profesörlük atama süreçlerinde bilimsel kriterleri sağlamak dahi atanmak için yeterli olmamaktadır. AR-GE harcamalarının gayrisafi millî hasılaya oranı yüzde 1,46'da kalır iken araştırma izinleri fiilen kullandırılmamaktadır, özellikle yine vakıf üniversitelerinde.

Muhterem milletvekilleri, bu tablo sürdürülebilir değildir. Akademiye yönelik ciddi bir reform programı hazırlanması gerekmektedir. Öncelikle, üniversitelerimiz yayın odaklı yapıdan toplumsal etki üreten kurumlara dönüşmelidir. Bu minvalde 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu sadeleştirilmeli, rektörlük ve yönetim yapıları objektif kriterlere göre yeniden düzenlenmelidir. Ayrıca, akademi mensuplarının maaşlarına özel iyileştirme yapılmalı, teşvik sistemi nitelik odaklı hâle getirilmelidir. Benzer şekilde vakıf üniversitelerinde keyfî işten çıkarmalar derhâl durdurulmalı ve işe iade kararları uygulanmalıdır.

Son olarak da akademik özgürlük güvence altına alınmalı, güvenlik soruşturmasına ilişkin düzenlemeler yürürlükten kaldırılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

METİN ERGUN (Devamla) - Zira bilim insanına değer vermeyen, akademik özgürlüğü güvence altına almayan ve üniversitelerini güçlendirmeyen hiçbir ülkenin küresel rekabette kalıcı başarı elde etmesi mümkün değildir. Üniversitelerin ülkemizin geleceği olduğu unutulmamalıdır. Akademinin ve akademi mensuplarının sorunlarını çözmek milletimizin aydınlık yarınlarını inşa etmek demektir. Bilim insanları özgür ve güvenceli bir ortamda çalışabildikleri takdirde Türkiye küresel rekabette hak ettiği yeri fazlasıyla alacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

17'nci madde üzerinde 1 önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Burak Dalgın	Hasan Toktaş	Yüksel Selçuk Türkoğlu
Balıkesir	Bursa	Bursa
Yüksel Arslan	Burhanettin Kocamaz	Yasin Öztürk
Ankara	Mersin	Denizli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU SÖZCÜSÜ LATİF SELVİ (Konya) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Denizli Milletvekili Sayın Yasin Öztürk.

Buyurun Sayın Öztürk. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün önümüzde yalnızca bir kanun teklifi yoktur. Bugün önümüzde AK PARTİ'si iktidarının devleti nasıl yönettiğini, Meclisi nasıl gördüğünü ve yasama faaliyetlerini nasıl yürüttüğünü gösteren bir anlayış vardır çünkü bu iktidar için artık önemli olan kanunun niteliği değil kanunun ne kadar hızlı geçirildiğidir. İstişareye değil çoğunluğa, ortak akla değil talimata, müzakereye değil dayatmaya dayanan bir yasama düzeni kurulmuştur. Birbiriyle ilgisi olmayan düzenlemeler aynı teklifin içine dolduruluyor, tali komisyonlar devre dışı bırakılıyor, milletvekillerinin değerlendirmeleri dikkate alınmıyor, sonra da buna "etkin yasama" deniyor. Hayır, bu, etkin bir yasama değildir. Bu, Meclisin denetim görevini etkisizleştiren, yasama iradesini sıradanlaştıran bir yönetim anlayışıdır.

Değerli milletvekilleri, kanun yapmak sadece maddeleri değiştirmek değildir. Kanun yapmak toplumu dinlemek, ihtiyaçları doğru tespit etmek, sonuçları hesaplamak ve ortak aklı esas almaktır ama AK PARTİ'sinin hazırladığı tekliflerde bunların hiçbirini göremiyoruz. Neredeyse her teklifte aynı tabloyla karşılaşıyoruz: Etki analizi yok, uzman görüşü yok, toplumsal uzlaşı yok, muhalefetin önerilerine kulak veren bir yaklaşım hiç yok. Sonra dönüp "Neden bu sorunlar büyüyor?" diye birbirinize soruyorsunuz çünkü siz sorunları çözmeye değil günü kurtarmaya çalışıyorsunuz çünkü siz plan yapmıyor kriz yönetiyorsunuz çünkü siz reform üretmiyor ortaya çıkan her sorunu yeni bir torba kanunla örtmeye çalışıyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, bugün üniversitelerimiz dünyanın en iyi üniversiteleri arasında yer almıyorsa bunun sorumlusu yirmi dört yıldır ülkeyi yöneten AK PARTİ'si iktidarıdır. Gençler diploma aldıktan sonra geleceklerini başka ülkelerde arıyorsa bunun sorumlusu yirmi dört yıldır eğitim politikalarını belirleyen -pardon- doğru belirleyemeyen AK PARTİ'si iktidarıdır. Bilim insanları özgürce çalışabilecekleri ülkeleri tercih ediyorsa bunun sorumlusu yine sizsiniz çünkü siz üniversiteleri özgür düşüncenin merkezi olarak değil idari kontrol altında tutulması gereken kurumlar olarak görüyorsunuz. Her düzenlemede biraz daha merkeziyetçilik, her düzenlemede biraz daha idari takdir, her düzenlemede biraz daha belirsizlik. Bugün geldiğimiz noktada, iktidarın her kanun teklifinde aynı anlayışı görüyoruz; önce kurumların yetkisi budanıyor, sonra o boşluğu bakanlık dolduruyor; önce kurallar esnetiliyor, ardından bütün takdir tek bir idarenin elinde toplanıyor, sonra da buna "reform" deniliyor. Oysa reform, gücü merkezileştirmek değil kuralları güçlendirmektir. Reform, devleti kişilerle değil kurumlarla ayakta tutmaktır. Siz ise yıllardır kurumları zayıflatıyor, devleti kişilere bağımlı hâle getiriyorsunuz. Yirmi dört yıldır iktidardasınız, artık hiçbir başarısızlığın bahanesi kalmamıştır. Üniversitelerin bugünkü durumundan da gençlerin umutsuzluğundan da bilim insanlarının ülkeyi terk etmesinden de doğrudan siz sorumlusunuz çünkü bütün yetkiyi kendinizde topladınız. Yetki sizde ise sorumluluk da sizdedir. Başarıyı sahiplenip başarısızlığı başkalarına yükleyemezsiniz. Kanunlar güven üretmek için yapılır, korku üretmek için değil. Devlet vatandaşına güven vermelidir, "Üniversitelerde özgürce üret." diyebilmelidir, akademisyenlere "Fikrinden dolayı değil ortaya koyduğu bilimsel çalışmayla değerlendirileceksin." güvencesini verebilmelidir ama AK PARTİ'sinin inşa ettiği düzende güvenin yerini şüphe, liyakatin yerini sadakat, hukukun yerini ise idari takdir almıştır. Böyle bir anlayışın bilim üretmesi de mümkün değildir, güçlü bir gelecek kurması da mümkün değildir. Türkiye artık günü kurtaran torba kanunlardan yorulmuştur. Gençler sürekli değişen kurallardan yorulmuştur.

Üniversiteler belirsizlikten yorulmuştur. Millet her sorun karşısında aynı yöntemin tekrar edilmesinden yorulmuştur çünkü sorunları çözmeyen sadece erteleyen bir düzenleme yarının daha büyük krizlerinin temelini atmaktadır. İktidarın görevi kriz üretmek değil ülkeyi öngörülebilir kurallarla yönetmektir. Biz biliyoruz ki güçlü devlet korkan değil eleştiriye tahammül eden devlettir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Güçlü iktidar farklı düşüncelerden rahatsız olan değil onları dinleyebilen iktidardır. Güçlü üniversiteler ise talimatla değil özgür düşünceyle büyüyebilir. Türkiye'nin ihtiyacı daha fazla merkezîleşme değil daha fazla hukuk, daha fazla hesap verebilirlik, daha fazla liyakat ve daha fazla özgürlüktür. Bu teklif ise ne üniversitelerin sorunlarını çözüyor ne gençlere umut veriyor ne de Türkiye'ye gelecek hazırlıyor. Bu teklif yalnızca mevcut anlayışı, mevcut yanlışları ve mevcut merkeziyetçi yönetim biçimini kanunlaştırıyor. Biz talimatla değil ortak akılla yönetilen bir Türkiye istiyoruz. Biz sadakatin değil liyakatin esas alındığı bir devlet istiyoruz. Biz korkunun değil özgürlüğün hâkim olduğu üniversiteler istiyoruz çünkü güçlü Türkiye ancak güçlü kurumlarla, güçlü kurumlar ise ancak hukukla, adaletle ve özgürlükle inşa edilebilir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 17'nci madde kabul edilmiştir.

18'inci madde üzerinde 1 önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3755) esas numaralı Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinde yer alan "Rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan Lisansüstü Eğitim Enstitüsünden" ibaresinin "Rektörlüğe bağlı olarak kurulan Lisansüstü Eğitim Enstitüsünden" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ	Bülent Kaya	Mustafa Kaya
Muğla	İstanbul	İstanbul
Sema Silkin Ün	Elif Esen	
Denizli	İstanbul	

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU SÖZCÜSÜ LATİF SELVİ (Konya) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Sayın Elif Esen.

Buyurun Sayın Esen. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz 18'inci madde vakıf üniversitelerine sağlanan gelir vergisi teşvikinin şartlarından birini kaldırıyor. Mevcut düzenlemeye göre, bu teşvikten yararlanmak isteyen vakıf üniversitelerinde iki şart aranıyor: Bir, öğrencilerin en az yüzde 50'sinin tam burslu olması; iki, toplam öğrencilerin en az yüzde 50'sinin de tezli yüksek lisans ve doktora öğrencisi olması. Şimdi ise lisansüstü öğrenci oranına ilişkin 2'nci şart kaldırılıyor. Gerekçe şu: Bu koşulun çok ağır olduğu ve

2018 yılından bu yana teşvikten sadece bir vakıf üniversitesinin yararlanabildiği, şart kaldırılırsa daha fazla üniversitenin teşvik kapsamına gireceği ve tam burslu öğrenci sayısının artacağı söyleniyor. Biz, burs imkânlarının artırılmasına elbette karşı değiliz ancak şu sorunun da yanıtlanması gerekiyor: Bu düzenleme gerçekten daha fazla öğrenciye burs mu sağlayacak yoksa zaten mevcut şartı karşılayan vakıf üniversitelerine yeni bir vergi avantajı mı sağlıyorsunuz? Çünkü maddede üniversitelerin kaç ilave tam burslu öğrenci okutacağı belirtilmemiş, kamu bütçesinin ne kadar vergi gelirinden vazgeçeceği açıklanmamış, teşvik karşılığında öğrenciye sağlanacak somut faydayı ölçen herhangi bir hedef de bulunmuyor. Kamu desteğini garanti altına alıyorsunuz fakat öğrencinin bursunu garanti altına alan bir hüküm bulunmuyor. YENİ YOL Grubu olarak Komisyonda tam da buna dikkat çektik: Tam bursun kapsamı, süresi ve kesilme şartları açıkça düzenlenmelidir. Öğrenci üniversiteye kayıt yaptırırken bursunun hazırlık sınıfında devam edip etmeyeceğini, ders tekrarı veya not ortalaması gerekçesiyle kesilip kesilemeyeceğini bilmelidir. Biz tam bursun azami öğrenim süresi boyunca devam etmesini; başarısız olunan ders, ders tekrarı veya not ortalaması gerekçesiyle kaldırılmamasını önerdik. Ayrıca, teşvikten yararlanan üniversitelerin kaç öğrenciye burs verdiğini ve kamu kaynağını nasıl kullandığını düzenli olarak YÖK'e bildirmesini istedik. Bu güvenceler teklif metnine ne yazık ki alınmadı.

Değerli milletvekilleri, bir öğrencinin bursu üniversitenin tanıtım kampanyası değildir. O burs kimi zaman bir gencin eğitimle devam edip edemeyeceğini ve geleceğini garantiye alıp alamayacağını belirleyen temel güvencesidir aslında o gencin. Vergiden vazgeçiyorsanız karşılığında öğrencinin hakkını kanuna yazmalısınız, aksi hâlde bu düzenleme burs politikası değil denetimsiz bir vergi ayrıcalığına dönüşür, gençlerin zaten bugün geldiği güvencesizlik hissini daha da körükler, yurt dışına kaçma isteğini daha da kamçılar ve sizlere olan güveni de zaten altüst eder.

18'inci maddenin, ilave burs yükümlülüğü, bursun kesintisiz devamı ve açık denetim hükümleri eklenerek yeniden düzenlenmesi gerektiğini ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, Yeni Parti, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bazı milletvekillerimiz sohbete o kadar güçlü bir şekilde devam ediyorlar, oylamaya da katılmıyorlar. Dolayısıyla buradaki varlıklarının bir önemi yok yani. (Yeni Parti ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

19'uncu madde üzerinde 1 önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3755) esas numaralı Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 19'uncu maddesinde yer alan "2809 sayılı Kanunun" ibaresinin "2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ	Bülent Kaya	Sema Silkin Ün
Muğla	İstanbul	Denizli
Mehmet Karaman	Sadullah Kısacık	İdris Şahin
Samsun	Adana	Ankara

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU BAŞKANI AYŞEN GÜRCAN (Eskişehir) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Adana Milletvekili Sayın Sadullah Kısacık.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

SADULLAH KISACIK (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, iktidar partisi milletvekillerine bir sitemimi dile getirmek istiyorum: Değerli arkadaşlar, ülke meselelerine kafa yormuyorsunuz, ülke sorunlarına kafa yormuyorsunuz; gerçek siyaset yapmıyorsunuz, kanun düzenlemelerini bürokratlara bırakıyorsunuz. Bürokratlar da kademe değişimi, özlük haklarının değişimi, yok işte, kademeler arasındaki düzenlemeler vesaire gibi ülke sorunlarını değil de genelde böyle kurum içi sorunları çözen kanun tekliflerini getiriyorlar; bakın, her kanun teklifinde hemen hemen böyle. Komisyonlarda dile getiriyoruz, orada da bürokratların getirdiğini olduğu gibi kabul edip geçiriyorsunuz. Şimdi, bugün görüştüğümüz Yükseköğretim Kanunu Teklifi'ne -Allah'ınızı severseniz- baktığınız zaman burada yükseköğretimin temel sorunlarını çözen bir tane madde var mı? Bir öğrenci affı var, geçmişteki bazı mağduriyetleri giderme yönünde. Diğer kanunlarda da olduğu gibi gerçekten bakıyorsunuz... Ya, yükseköğretim kan ağlıyor, yükseköğretim geriye gidiyor, verilerle de geriye gidiyor, piyasada da geriye gidiyor ama biz bu yükseköğretimin sorunlarına gözümüzü kapatıyoruz, kulağımızı kapatıyoruz; gelmişiz, "Emekli olan öğretim üyesi iki yıl daha mı çalışsın? Öğretim üyelerinin sözleşmelerini iki yıldan üç yıla mı getirelim? Yeni birtakım kararları üniversite teklif edip YÖK mü karar versin?" bunlarla uğraşıyoruz. Yükseköğretim bitmiş yani temel çatlamış, biz geliyoruz burada duvarları boyuyoruz, acaba şurada bir çatlak var... Arkadaşlar, temel çatlak; bakın, siyasetin temel görevi temeldeki çatlağı çözmektir ama biz geliyoruz burada duvarları boyuyoruz.

Şimdi, yükseköğretimde asıl sorun üniversitelerimiz artık nitelikli insan yetiştirememektedir; bakın, net, asıl sorun bu. Üniversiteler mezun veriyor ama meslek sahibi insan yetiştiremiyor. Diplomalar çoğalıyor ama bilgi azalıyor. Üniversite sayımız arttı ama dünya sıralamalarında geriye düşüyoruz. Mezun sayımız arttı ama işverenler "Tecrübeli eleman bulamıyoruz." diyor. Arkadaşlar, çünkü üniversiteler hayatın içinden koptu, hayattan koptu üniversiteler. Bakın, görüşmekte olduğumuz bu kanun teklifi bu saydığım sorunlardan hangi birini çözüyor, hangi birine deva olacak bir kanun maddesi var? Maalesef hiçbirinde yok.

Şimdi, yine bakıyoruz, bugün üniversiteler öyle bir noktaya geldi ki diploma var, meslek yok, ünvan var, yetkinlik yok, yeterlilik yok. Hayatında bırakın bir binayı, bir kümes bile inşa etmemiş insanlar bugün inşaat mühendisi profesörü olup ders anlatıyor. Bakın, bırakın binayı, adam daha hayatında çivi çakmamış, kümes inşa etmemiş, bugün inşaat profesörü olmuş, öğrencilere ders anlatıyor. Hayatı boyunca bir işletmede çalışmamış insanlar işletme profesör olmuş, ders veriyor. Hayatında hiç şirket kurmamış öğretim üyeleri girişimcilik dersi anlatıyor. Bunun sonucunda ne oluyor? Bilgi teoride kalıyor ama sahada karşılığı olmayan, iş bulamayan bir mezunlar ordusu oluyor. Yani şu anda gidin özel sektöre, hep bunlardan dert yakınır. Asıl öğrenciler işletmelerde, sahada pişiyor yani şantiyede pişiyor, fabrikada pişiyor, ziraat mühendisi ise tarlada pişiyor. İnanın, üniversite diplomasıyla beraber asla öğrenciler maalesef kollarına bir bilezik bile takamıyorlar. Hani deriz ya, üniversite öğretimi altın bileziktir, eğitim altın bileziktir ama şu anda maalesef öğrencilerimiz bomboş bir şekilde üniversitelerden mezun oluyor. Bugün yükseköğretim kurumlarında yapılması gereken şey, akademik kariyerde belli aralıklarla sektör tecrübesi edinmesini sağlayacak düzenlemelerdir, üniversite-sanayi iş birliğini gerçek anlamda zorunlu hâle getirecek düzenlemelerdir. Akademik yükseltmelerde yalnızca makale sayısını değil üretilen patentlerin, kurulan şirketlerin, geliştirilen teknolojilerin, çözülen toplumsal problemlerin, sanayiye sağlanan katkının esas alınmasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

SADULLAH KISACIK (Devamla) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi, üniversitelerimizin en büyük sorunlarından bir tanesi de artık üniversiteler şehrin bir tarafında, şehirden kopuk bir şekilde orada eğitim ve öğretimi sürdürüyor ama asıl olması gereken, üniversitelerin hayatın içinde olmasıdır; sanayiyle iç içe olmasıdır, üretimle birlikte olmasıdır, şehre entegre olmasıdır, sorun çözen ve katma değer üreten yapılar olmasıdır.

Arkadaşlar, son olarak şunu söyleyeyim: Şunu unutmayalım, bir ülkenin geleceği üniversitelerinde yazılır, eğer üniversiteler bilgi üretemiyorsa ülke gelecek de üretemez. Eğer bizim güçlü Türkiye idealimiz varsa güçlü Türkiye'nin yolu güçlü üniversitelerden, güçlü üniversitelerin yolu ise özgür bilimden geçer diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

20'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

21'inci madde üzerinde 2 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3755) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ	Bülent Kaya	Sema Silkin Ün
Muğla	İstanbul	Denizli
	Mustafa Kaya	
	İstanbul	

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU BAŞKANI AYŞEN GÜRCAN (Eskişehir) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Kaya. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; YÖK kanununu konuşuyoruz. Bu vesileyle gençlerin problemlerini tekrar dile getirme ihtiyacı hissediyorum. Sadullah Bey'in bıraktığı yerden ben de serzenişime devam etmek istiyorum aynı zamanda.

Önce sormamız gereken soru şu: Her genç üniversite okumalı mı? Bugün Türkiye'de 8,5 milyon lisans öğrencisi var. "Her ile üniversite" projesiyle beraber aslında sözde "Üniversiteleri milletin ayağına götürdüm." derken diğer sorunları; sosyal, psikolojik sorunlarını, sonuçlarını maalesef hesap edemediğinizi görüyoruz. Türkiye'de nüfus 86 milyon, lisans öğrencisi 8 milyon ve Türkiye 16'ncı büyük ekonomi; Fransa'da nüfus 70 milyon, öğrenci sayısı 3 milyon, Fransa 7'nci büyük ekonomi; Almanya'da nüfus 85 milyon, öğrenci sayısı 2,9 milyon, Almanya 3'üncü büyük ekonomi; İtalya'da nüfus 60 milyon, öğrenci sayısı 1,9 milyon, 8'inci büyük ekonomi; İran'da nüfus 93 milyon, öğrenci sayısı 3,5 milyon; Suudi Arabistan'da nüfus 35 milyon, öğrenci sayısı 2 milyon; Türkiye'de 8,5 milyon.

Şimdi "8,5 milyon üniversite öğrencimiz var." diyerek bunu bir başarı hikâyesine çeviriyorsunuz ama birazdan sayacağım sosyal ve psikolojik sonuçlarıyla beraber nasıl mücadele edeceğinizi bilmiyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, şu anda ev gençlerinin sayısının gittikçe arttığını görüyoruz. "6,5 milyon." diyen var, "5 milyon." diyen var, "7 milyon." diyen var, bunların içerisinde 1,3 milyon üniversite mezunu çocuğumuzun olduğunu söyleyenler var. Bu istatistikler neticesinde, üniversite mezunu hâline getirdiğiniz gençlerimizin ev gencine dönüştüğünü göremiyorsunuz. Uyuşturucu kullanımının gençler arasında yaygın olmasının sebepleri nelerdir? Şimdi, bir gence önce üniversiteye yönlendirip ondan sonra eline "işsizlik sertifikası" diye bilinen diplomayı verdikten sonra o gencin hayallerini gerçekleştirecek zemini oluşturamazsanız bu çocuğun sosyal ve psikolojik açıdan kendisini nereye yerleştireceğini bilemezsiniz. Uyuşturucu kullanımı ile mezun sayısının artışı arasındaki korelasyon nedir, bunu doğru bir şekilde takip etmeniz gerekir. Peki, Türkiye'de ara eleman sıkıntısının sebepleri nelerdir arkadaşlar? Şu anda sanayiye gidin; Antep'e, Kayseri'ye, İstanbul'a gidin, herkesin dert yandığı bir şey var, diyorlar ki: "Ara eleman bulamıyoruz." ama siz de diyorsunuz ki: "İş var, çalışan yok." Şimdi, bir taraftan "İş var, çalışan yok." diyorsunuz, diğer taraftan gençlere "İlla üniversite oku, üniversite okumazsan adam değilsin." diyorsunuz. Sonra bu arada kalan gençlere gelecekle ilgili bir çözüm bulamadığınız için bu sefer ara eleman sıkıntısı yaşayan sanayinin dertlerini çözmekten de maalesef acizsiniz arkadaşlar.

Şimdi, hani bazen karikatürler olurdu, fotoğraflar olurdu "İki resim arasındaki 7 farkı bulun." diye. Arkadaşlar, atanamayan öğretmenler ile sözleşmeli öğretmenler arasındaki 7 farkı bulun lütfen. Bir ülkede atanamayan öğretmen olur mu? Atanamayan öğretmenin olduğu yerde sözleşmeli öğretmen nasıl olur arkadaşlar? Bu ikisi arasındaki farkı nasıl izah edeceğiz? Ve üniversite sonrası hani önümüzdeki yılları "Aile Yılı" ilan ettiniz, gençler kendilerine göre "Üniversite eğitimimi tamamlayayım, iş bulayım, iş bulduktan sonra aile kurayım." diye böyle bir beklenti içerisine, bir planlama içerisine giriyorlar. Peki, üniversite sonrası iş bulamadığı için atıl kalan, ev gencine dönüşen, kendi geleceğini kurmaktan aciz olan gençlerimizin aile kuramama neticesinde karşı karşıya kaldığımız sosyal sorunların sonuçları nelerdir? Bununla ilgili bir istatistik var mı elinizde? Ayrıca nüfus artış hızıyla ilgili sürekli açıklamalar yapıyoruz; 1,41'e düştü, 1,51'e düştü, işte 2,18 nüfusun kendisini yenileme oranı vesaire. Şimdi, bu ortamda, gençleri bu noktaya getirirseniz, gençler bir çıkış bulamazsa, gençler geleceklerinden ümidini keserlerse siz aileyi de sanayiyi de gençleri de ülkenin geleceğini de koruyamaz, kurtaramazsınız arkadaşlar.

Ayrıca, her ile üniversite açma stratejisi ilk baştan, böyle, insanların, o illerde yaşayan vatandaşlarımızın hoşuna giden bir şeydi. Niye?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MUSTAFA KAYA (Devamla) - Çünkü aynı zamanda bu üniversiteler o illere ekonomik bir katkı sağlayacak. Siz aslında üniversite açmakla şunu söylediniz: Biz, sanayi, teknoloji yatırımlarını o illere götüremediğimiz için kısa vadede o bölgedeki esnafa ekonomik katkı olsun diye üniversite açıyoruz. Bunun açıklaması budur.

Son olarak da şunu ifade edeyim: Gençler aidiyet hislerini neden kaybediyor? Partili kimliklerden bağımsız söylüyorum, ister AK PARTİ'li, ister CHP'li, ister Yeni Parti'li, ister Saadet Parti'li fark etmez; hangi evladımıza mikrofon uzatsanız çocuklarımız diyorlar ki: Yaşamımızın kalan kısmını Kanada'da, Almanya'da, Avrupa'da, şurada burada geçirmek istiyoruz. Bunu sadece dijitalleşmenin yaygınlaşmasıyla açıklayamazsınız. Burada yapılan yanlışlar var. Vakit henüz erken ve mutlaka zararın

neresinden dönersen kârdır mantığıyla hareket edilmeli diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, Yeni Parti, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 282 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 21- 2809 sayılı Kanun'a aşağıdaki ek madde eklenmiştir:

"Ek Madde 10- 2809 sayılı Kanuna ekli listelerde yer alan kadrolar ihdasında ve üniversitelere tahsisinde; ilgili üniversitelerin senatolarının gerekçeli ihtiyaç raporları, nesnel liyakat kriterleri, bilimsel yayın ve araştırma performansı ile akademik kadro planlama ilkeleri esas alınır. Araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak atamalar, lisansüstü eğitim süreciyle sınırlı olmaksızın iş güvencesini sağlayan daimi statüde (33/a) gerçekleştirilir. İhdas edilen tıpta uzmanlık kadrolarında görev yapacak asistan hekimlerin çalışma süreleri, nöbet düzenlemeleri, dinlenme hakları ve mali hakları; uluslararası tıp eğitimi standartlarına (EWTR) ve insani çalışma koşullarına uygun olarak düzenlenir. Bu maddede yer alan ilkelerinin ihlali halinde kadro tahsisi işlemleri iptal edilir ve sorumlu yöneticiler hakkında idari soruşturma açılır."

Mahmut Dindar	Mehmet Rüştü Tiryaki	Mehmet Zeki İrmez
Van	Batman	Şırnak
Ali Bozan	Nejla Demir	Vezir Coşkun Parlak
Mersin	Ağrı	Hakkâri

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU BAŞKANI AYŞEN GÜRCAN (Eskişehir) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Hakkâri Milletvekili Sayın Vezir Coşkun Parlak.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

VEZİR COŞKUN PARLAK (Hakkâri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu hafta önemli bir kanun teklifini konuşuyoruz.

Bu kürsüde kanun teklifiyle ilgili çok fazla söz kuruldu; konuşma yapan hatiplerin çoğu esaslı eleştirilerde bulundular, bizler de bu yapılan eleştirilerin çoğuna katılıyoruz çünkü ülkemizde üniversitelerin ne durumda olduğunu çok iyi biliyoruz.

Üzerinde konuşmakta olduğum madde üniversitelerde yeni kadroların ihdas edilmesini öngörüyor. Bizler, yıllardır üniversitelerin akademik kapasitesinin artırılması gerektiğini söylüyoruz; bunun için defalarca Mecliste önergeler verdik, bu kürsüde konuşmalar yaptık ve raporlar hazırladık.

Üniversitelerin niteliğini yalnızca akademik personelin sayısıyla ölçemezsiniz. Önemli olan, akademisyenleri istihdam ederken uygulanan kriterlerdir; bu kriterlerin mutlaka objektif olması gerekir, akademik ilkelere ve uluslararası standartlara uygun olması gerekir. AKP iktidarının birçok konuda olduğu gibi akademi konusundaki politikalarının da parlak olmadığını biliyoruz. Bu maddeyle akademik kadrolar ihdas etmek üzerinden övünüyor olabilirsiniz. Dünyanın en iyi üniversitelerinde yüksek lisans ve doktora eğitimi alan akademisyenler devlet üniversitelerinde iş bulamıyorlar. Büyük

bir çoğunluğu da mecburiyetten özel üniversitelerde güvencesiz ve çok düşük ücretlere çalışmak zorunda kalıyor. Hepimiz iktidarınızın bu ülkedeki nitelikli akademisyenlere neler yaşattığını biliyoruz.

Değerli milletvekilleri, üniversitelerde yeni kadrolar oluşturduğunuz için sizleri takdir etmemizi beklemeyin. Akademisyenlere neler çektirdiğinizi de unutmamızı bizlerden istemeyin. On yıl önce barış bildirisine barış akademisyenleri imza attıkları için etmedik zulüm bırakmadınız, bu zulmü unutmak mümkün değildir. Derslerinde anlattıkları konular nedeniyle haklarında soruşturma açtığınız ve ceza verdiğiniz akademisyenleri yok mu sayalım? Üniversitelerdeki akademik ve idari kadroları akrabalarıyla dolduran rektörleri nasıl görmezden gelmemizi beklersiniz? Bunlar orta yerde dururken kimseyi üniversiteleri ve akademik yaşamı güçlendirdiğinize ikna edemezsiniz.

Değerli milletvekilleri, üniversitelerin durumunu günlerdir konuşuyoruz. Hakkari Üniversitesi de bu sorunları derinden yaşayan üniversitelerden biridir. Öğrencileri ayrı, akademisyenleri ayrı, idari personeli ayrı sorunlar yaşıyor. Üniversitedeki sorunlar kampüsün fiziksel sorunlarından başlıyor. Hakkâri'deki iklim şartları ve doğa olayları biliniyor. Zemin kayması olduğu bilinmesine rağmen üniversite kayma riski olan zemine inşa edildi. Kamu adına karar verici konumda olanlar riskleri hesaba katmadan rant odaklı çevrelerin çıkarlarına göre hareket ettiler.

Hakkâri Üniversitesindeki sorunlar sadece fiziksel koşullarla sınırlı değildir. Yurt kapasitesi yetersiz olduğu için öğrenciler barınma sorunu yaşıyorlar. Yurtlara yerleşemeyen öğrenciler kalacak yer bulamadığı için ve yeterli imkânları, olanakları olmadığı için eğitim hayatına devam edemiyorlar. Kampüse ulaşım konusunda da çok ciddi sorunlar yaşanıyor çünkü yeterli sayıda toplu taşıma araçları yok. Görüştüğüm bazı akademisyenler öğrencilerin sabah 10.00'daki derslere yeterli toplu taşıma araçları olmadığı için geç kaldıklarını söylüyorlar. Üniversite kampüsü içinde sosyal imkân ve olanaklar da neredeyse yok denecek kadar azdır. Üniversite eğitimini lise eğitiminden ayıran en önemli farklardan biri üniversite hayatının sadece derslerden ibaret olmamasıdır. Üniversiteler kantiniyle, öğrenci kulüpleriyle, kütüphanesiyle, laboratuvarlarıyla, topluluklarıyla ve bahar şenlikleriyle üniversitedir. Hakkâri'de öğrenciler bunlardan mahrum bir şekilde öğrencilik hayatlarını sürdürüyorlar. Öğrencisine kampüse ulaşım imkânı sağlamayan ve sosyal olanaklar sunamayan bir anlayıştan söz ediyoruz.

Hakkâri Üniversitesindeki akademisyenlere de yeterli imkânlar yaratılmış değildir. Çalışmalarını yürütebilecekleri kütüphane ve laboratuvar kapasitesi çok sınırlıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

VEZİR COŞKUN PARLAK (Devamla) - Akademisyenler, yeterli imkân ve olanakları olmadığı için dışarıda yaşamak zorunda kalıyorlar, sadece ders vermek için kente gelip ders verdikten sonra da ayrılmak zorunda kalıyorlar. Bu koşullarda sağlıklı bir üniversite eğitiminden söz etmek mümkün değildir. Üniversite kurmak sadece bina yapmaktan ibaret değildir, Hakkâri Üniversitesi de buna en iyi örnektir. Sonuç olarak, akademik kadro ihdas etmek nitelikli üniversiteler inşa etmeye yetmez.

Sözlerime son veriyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

21'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

22'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

23'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

24'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

25'inci madde üzerinde aynı mahiyette 2 önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 282 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 25'inci maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mahmut Dindar	Nejla Demir	Mehmet Rüştü Tiryaki
Van	Ağrı	Batman
Ali Bozan	Mehmet Zeki İrmez	
Mersin	Şırnak	

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Leyla Şahin Usta	Ümmügülşen Öztürk	Hüseyin Altınsoy
Ankara	İstanbul	Aksaray
Radiye Sezer Katırcıoğlu	Fuat Oktay	
Kocaeli	Ankara	

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

MİLLİ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU BAŞKANI AYŞEN GÜRCAN (Eskişehir) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Batman Milletvekili Sayın Mehmet Rüştü Tiryaki.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Çok önemli bir meseleyi konuşuyoruz. Yani bu maddeden bağımsız olarak güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasıyla ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Şimdi, bu kanun teklifi, Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu'nun 3'üncü maddesini değiştiren bir teklif. Buna göre, Adalet ve Kalkınma Partisi diyor ki: Sadece, Millî İstihbarat Teşkilatı görevlileri, Genelkurmay ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde çalışacak olanlar, Emniyet mensupları veya ülkenin güvenliğiyle ilgili birimlerde çalışanlar hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmayalım; 2021 tarihinde yürürlüğe konulan bu maddeye bir grubu daha ekleyelim. Kimleri? Üniversiteye alınacak öğretim elemanları hakkında da güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapalım, eğer güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının sonucunda atanmalarını uygun görmezsek bunlar akademisyen olmasın. İrtibat, iltisak; bir şey buluruz, almayız diyor. İlkokulu bitirmiş, ortaokulu bitirmiş, liseyi bitirmiş, üniversiteyi bitirmiş, binlerce sınava girmiş, yüksek lisans yapmış, dünyanın dört bir yanında doktora yapmış, bunların hiçbir kıymetiharbiyesi yok; bir güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasıyla ben sizi akademisyen yapmam diyor. Bu madde tam olarak bu, 7315 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesindeki değişiklik çünkü 3'üncü madde kapsamı düzenliyor yani hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılacak olanları ama daha kötüsünü ve daha dramatiğini anlatacağım: 7315 sayılı Kanun, bu ülkenin üzerinde hâlâ 15 Temmuz ruhunun hâkim olduğunu, egemen olduğunu gösteriyor çünkü o ruh hâliyle hazırlanmış bir kanundur, kalıcı OHAL rejimiyle yönetildiğimizi gösteren bir kanun. Her ülke kritik görevde olanlarla ilgili güvenlik soruşturması yapar, arşiv araştırması yapar, her ülke yapar, bizim ülkemizde de yapılmalıdır. İstihbarata alacağınız kişilerle, Türk Silahlı Kuvvetlerine alacağınız kişilerle, Emniyete alacağınız kişilerle ilgili veya ülke güvenliğiyle ilgili bilgi sahibi olacak yerlerde çalışacaklarla ilgili, daimi görevle yurt dışında çalıştıracaklarınızla ilgili güvenlik soruşturması, arşiv araştırması yaparsınız ama neden bir öğretmen hakkında yaparsınız? Fizik eğitimi almış, kimya eğitimi almış, matematik eğitimi almış, coğrafya eğitimi almış bir kişi, sadece öğretmen olarak atanmak üzere

yetiştirilmiş birisi hakkında neden bunu yaparsınız? Çünkü Adalet ve Kalkınma Partisi artık kendi yurttaşına güvenmiyor. Bütün bu eğitim silsilesi içerisinden geçse bile ben seninle ilgili bir araştırma yapacağım, uygun görmezsem seni memur yapmayacağım diyor. Ben defalarca söyledim, bir kez daha söylüyorum: Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara geldiğinde asla böyle bir teklifte bulunmazdı ama şimdi böyle tekliflerde bulunuyor yüzlerce kanunda. 7315 sayılı Kanun 1994 tarihli 4045 sayılı Kanun'u yürürlükten kaldırıyor yani bu ülkede daha önce de güvenlik soruşturmasına dair bir kanun vardı, 4045 sayılı Kanun. 4045 sayılı Kanun -hepinizin önünde telefon var, bilgisayar var, bakabilirsiniz- Güvenlik Soruşturması Kanunuydu ama çok özel bir kanundu. Güvenlik Soruşturması Kanunu'yla beraber 12 Eylül askerî darbesinin memuriyetten attıkları veya memuriyete almadıklarının haklarını geri veren bir kanundu 4045 sayılı Kanun. 141'den ihraç edilenler, 142'den ihraç edilenler, 163'ten ihraç edilenler veya Türk Ceza Kanunu'nun bu maddeleri nedeniyle kamu görevine alınmayanların haklarını geri veren bir kanundu; 1994. Otuz sene sonra Adalet ve Kalkınma Partisinin bize getirdiği kanun teklifi, işte 7315 sayılı Kanun Teklifi bu. Sizden otuz yıl önce şeriatı savunduğu için memuriyetten atılanlar veya memuriyete alınmayanlar, "komünist" diye yaftalanıp memuriyetten atılanlar veya memuriyete alınmayanların hakları geri verilmişti. Siz 7315 sayılı Kanun'la güvenlik soruşturmasının kapsamını genişlettiniz; bugün, bu akşam görüştüğümüz bu kanun maddesiyle öğretim elemanlarını da bu kapsama alalım diyorsunuz yani hangi dalda ne kadar araştırma yapmış olursa olsun, önemli değil, ben karar vereceğim diyorsunuz iktidar olarak; YÖK ben karar vereceğim diyor, bunların hiçbir önemi yok. Bakın, çok talihsiz bir kanun teklifi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Devamla) - Bitireceğim Sayın Başkan, müsaade ederseniz.

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Devamla) - 5 milletvekilinin imzası var, birazdan isimleri okunacak, Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekilleri. Kanun teklifinin en azından 25'inci maddesini geri çekiyorlar, bir teşekkürü hak ediyorlar ama kayıtlara geçti, Adalet ve Kalkınma Partisi bu teklifle güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yani vatandaşların, akademisyenlerin fişlenmesi gerektiğine dair bir öneride bulundu ve biz Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu akşam bu maddeyi görüşüyoruz. 1 milyon 100 bin öğretmen var, 100 küsur bin -sayı her neyse- 1 milyon atanamamış, atanmamış öğretmen var; bunları güvenlik soruşturmaları, arşiv araştırmaları, irtibat, iltisak diyerek zaten kontrol altında tutuyorsunuz, OHAL kanun hükmünde kararnameleriyle on binlerce öğretmeni işten attınız; yetmedi, bunların özel eğitim kurumlarında, dershanelerde çalışmasına izin vermediniz, akademisyenleri işten attınız; şimdi ben güvenlik soruşturmasıyla, arşiv araştırmalarıyla bir kez daha önünü keseceğim diyorsunuz. Bunlardan, bu tür tekliflerden vazgeçin diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki diğer önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, madde yeniden değerlendirilmek üzere teklif metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önergeler doğrultusunda madde metinden çıkarılmıştır.

Herhangi bir karışıklığa mahal vermemek için teklifin görüşmelerinde mevcut sıra sayısı ve metindeki madde numaraları üzerinden devam edilecek, kanun yazımı esnasında madde numaraları teselsül ettirilecektir.

26'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

27'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Teklifin tümünün oylanmasından önce, İç Tüzük'ün 86'ncı maddesine göre oyunun rengini belli etmek için, lehte Bayburt Milletvekili Sayın Orhan Ateş, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz kanun teklifi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Son yıllarda ülkemiz, yükseköğretimde çok önemli mesafe kat etmiştir; üniversite sayımız artmış, yükseköğretime erişim güçlenmiş, akademik üretim kapasitemiz yükselmiş ve uluslararası öğrenci sayımız dünya ölçeğinde dikkati çeken seviyelere ulaşmıştır. Artık üniversitelerimiz sadece ülkemize değil dost ve kardeş coğrafyalara da bilgi ve tecrübe ihraç edecek bir noktaya gelmiştir.

Kanun teklifimizle, devlet üniversitelerine Cumhurbaşkanı kararıyla yurt dışında yerleşke, akademik birim, program ve gerekli tesisleri kurabilme yetkisi verilmektedir. Teklifle, üniversitelerde uygulamalı eğitim, staj ve internlük gibi programların kendine özgü yapıları dikkate alınarak azami öğrenim süresi yeniden düzenlenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, yine kanun teklifiyle kapsamlı bir öğrenci affı hayata geçirilmektedir. Yükseköğretim kurumlarında hazırlık dâhil bütün sınıflarda intibak, ön lisans, lisans tamamlama, lisans, lisansüstü öğrenimi gören öğrencilerden terör, kasten öldürme, işkence, cinsel saldırı, çocuklara cinsel istismar, uyuşturucu ticareti ve intihal suçlarından mahkûm olanlar, sahte belgeyle kayıt yapanlar ile terör örgütleriyle iltisak ve irtibatı nedeniyle ilişiği kesilenler hariç, kendi isteğiyle ilişkileri kesilenler dâhil olmak üzere, yükseköğretim kurumlarına başvuruda bulunmak şartıyla 2026-2027 eğitim öğretim yılında öğrenimlerine başlayabilmeleri düzenlenmektedir.

Yine kanun teklifiyle, devlet yükseköğretim kurumlarında çalışmış, gerekli şartları taşıyan ve 67 yaşını dolduran, tıpta ve diş hekimliğinde uzman öğretim üyelerine istisnai bir istihdam imkânı sağlanmaktadır. Bu kişilerin maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde ihtiyaç duyulan bir yükseköğretim kurumuna başvurmaları hâlinde kanundaki usul ve esaslar çerçevesinde sözleşmeli öğretim üyesi olarak yeniden çalışabilmelerine imkân tanınmaktadır. Teklifle yapılan düzenlemeyle sözleşmeli öğretim üyesi istihdamının sınırları ve özlük hakları yeniden yapılandırılmaktadır. Teklifle yaş haddini doldurmasına rağmen görevine devam eden öğretim üyelerinin kadrolu dönemdeki özlük haklarının sürdürülmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda olanların fiilî çalışmalarına bağlı olarak ek ödeme, ek ders ücreti, geliştirme ödeneği ve akademik teşvik ödeneğinden yararlanabilmelerinin önü açılmaktadır. Bu kanun teklifiyle yapılan düzenlemeyle tıpta uzmanlık mevzuatına göre yan dal uzmanlığı bulunan öğretim üyeleri ve araştırma görevlileri için ek ödeme tavan oranları, Sağlık Bakanlığında görev yapan emsallerinin aldığı ödeme oranlarına uygun hâle getirilmektedir. Teklifle, tıpta uzmanlık eğitimi kontenjanlarında araştırma görevlisi kadrolarının kullanılmaya başlanması nedeniyle ortaya çıkan araştırma görevlisi kadro ihtiyacı başta olmak üzere yükseköğretim kurumlarımızın eğitim elemanı kadro ihtiyacının karşılanması amaçlanmaktadır.

Bir diğer önemli düzenleme ise üniversite-sanayi iş birliğinin güçlendirilmesidir. Teknoloji Transfer Ofislerinin yapısını güçlendirerek bilimsel bilginin ekonomik değere dönüşmesi, araştırmaların üretime katkı sağlaması ve ülkenin teknolojik alandaki rekabet gücünün artırılması hedeflenmektedir.

Bu vesileyle, üniversitelerimizin gelişmesi, gençlerimizin daha güçlü imkânlarla geleceğe hazırlanması ve Türkiye'nin bilimde söz sahibi bir ülke olması adına ortaya koyduğu güçlü irade ve vizyon dolayısıyla Cumhurbaşkanımız ve Genel Başkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a şükran

ve minnetlerimi sunuyorum. Bu teklifin hazırlanmasında emeği geçen Komisyon Başkanımıza, teklif sahibi Profesör Doktor Sadettin Hülagü hocamıza ve Komisyon üyelerimize teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu düşüncelerle, görüşmekte olduğumuz kanun teklifinin ülkemize, yükseköğretim camiamıza, akademisyenlerimize ve öğrencilerimize hayırlı olmasını diliyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aleyhte Bursa Milletvekili Sayın Kayıhan Pala.

Buyurun Sayın Pala. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Buraya gelirken değerli bir iktidar milletvekili arkadaşımız "Aleyhte olan her şeyi çıkarttık, tekrar neden itiraz ediyorsunuz?" dedi. Ben şimdi size söyleyeyim. Bakın, YÖK'le ilgili bir düzenleme yapıyorsunuz, YÖK Kanunu'yla ilgili. İlk şunu hatırlatayım: Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara gelirken YÖK'le ilgili ne söz vermişti? "Kaldıracağız." dediniz değil mi? Yirmi dört yıl geçti, bırakın kaldırmayı, YÖK'ün etkisini daha yüksek bir hâle getirdiniz, onu daha merkezî bir karar verici organ biçimine dönüştürdünüz. Basit bir örnek vereyim: Bu kanun teklifinde çok ciddi bir ayrımcılık var. Daha önce emekli olmuş tıp fakültesi ve diş hekimliği fakültesinden öğretim üyelerinin geri gelmesine olanak sağlıyorsunuz. Bir tıp fakültesi öğretim üyesi olarak bunu doğru buluyorum. Bilime ve eğitime katkısı olan, 67 yaşını geçmiş öğretim üyelerinin geri gelip bu hizmete kamu üniversitelerinde devam edebilmesi değerli. Peki, hukuk fakültesindeki bir hocamız için bu düzenlemeyi niye yapmıyorsunuz? Ya mühendislik fakültesi? Ya sosyal bilimler? Çünkü diyorsunuz ki: "YÖK uygun bulmadı." Bu kararı YÖK mü verecek yoksa iddia ettiğiniz gibi Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde milletvekilleri mi verecek? Buradan soruyorum gerçekten samimiyetle siz buna nasıl el kaldıracaksınız? Çünkü tıp ve diş hekimliği için düzenlediğiniz bu düzenlemeyi akademinin diğer alanlarında düzenlemediğinizi insanlara nasıl anlatacaksınız? Bu, kabul edilebilir bir durum değil. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

Bakın, en başta şunu söyleyeyim: Komisyonda da söylediğimiz ve söylediğimizin sonunda Komisyon üyelerinin de ikna olduğu önemli iki tane maddeyi bu kanundan çektiniz. Bu çok önemli bir gelişme. Bir tanesi yabancı uyruklu tıp fakültesi asistanlarının ek ödemelerinin kesilmesiydi, kanundan çıkardınız. Bir diğeri de 25'inci maddede, az önce çok güzel söylendiği gibi, öğretim elemanları için öznel değerlendirmelere dayanan bir güvenlik soruşturması teklifinizi geri çektiniz. Bunlar önemli ama bu teklifleri niye geri çekmek zorunda bırakıp da tekrar tekrar Meclisin gündemine getiriyorsunuz? Bunların akademiye hiçbir yararı olmaz. Akademi, üniversite, yükseköğretim bilgi üreten yerlerdir. Bilginin de eleştirel olması kaçınılmazdır. Eleştirel bilgi üretiyor diye bir öğretim elemanının, bir yardımcı doçentin, bir doçentin, bir profesörün kadroya alınmaması kabul edilebilir mi? Buradan bilim bir adım yukarı çıkabilir mi? Buradaki konuşmacılar çok sayıda örnek verdiler. Türkiye'de yükseköğrenimde çok ciddi sorunlar var. Öğrenciler iyi yetiştirilemiyor; öğretim elemanları, öğretim üyeleri ise mutsuz, gelecekleriyle ilgili ciddi kaygılar içerisindeler. Araştırma yapmanın olanakları yeterince sağlanmış değil, eğitim olanakları yeterince sağlanmış değil. 200'ün üstünde üniversite var, çok sayıda, 120'nin üstünde tıp fakültesi var. Bunlardan bir ya da birkaçının ilk 500'de, ilk binde olup olmadığı üzerinden "Bu iyidir ya da kötüdür." diye bir tartışma yürütülüyor. Değerli arkadaşlar, dünyaya bir bakın; örneğin Çin'e bakın, son otuz yılda nasıl bir gelişme gösterdiğine bakın. Türkiye maalesef, sizin iktidarınız döneminde, bırakın gelişme göstermeyi, bütün endeksleri tartışırız, koyarız ortaya, geriye gitmiştir.

Bu kanun teklifi bunlardan hiçbirine bir katkı sağlamıyor ama kanun teklifinde önemli düzenlemeler var. Örneğin bir tanesi öğrenci affı, destekliyoruz. Değişik gerekçelerle, yoksulluk, yoksunluk, dezavantajlılık, deprem; eğitim hakkından geri duranlar için yeni bir düzenlemedir, iyi bir düzenlemedir, katılıyoruz.

Ayrıca, sahtecilikle ilgili çok geç kalmış olmasına rağmen bir düzenleme yapılmasını da doğru buluyoruz. Bunun yanı sıra üniversitelere kadro verilmesi de doğru ama bakın, örneğin yan dal uzmanlarını Sağlık Bakanlığındaki eşleriyle aynı düzeye getirecek bir tavan düzenlemesi yapılırken -doğru bir düzenleme- yan dal uzmanı olmayanlar için hiçbir düzenleme yapmıyorsunuz. Temel bilimlerde olanlar, yan dal uzmanı olanlar neden bu haklardan yararlanmasınlar? Komisyonda dile getirdik. Ayrıca, iki şeyin daha altını çizeyim: Böyle yaparak temel ücretlerin önemini daha da azaltıyorsunuz, giderek artık "temel ücret" diye bir kavram kalmayacak. Defalarca dile getirdik. Burada eğer öğretim üyelerinin refahına bir katkıda bulunacaksanız temel ücretleri artırmayı düşünmelisiniz. Aksi hâlde bu, çok fazla bir işe yaramaz. Bu arada tavan diye bir düzenleme yapıyorsunuz ama üniversitelerin döner sermayesi zaten çok ciddi sıkıntıda, bakalım bu tavandan kimler bu ücretleri alabilecek? Dolayısıyla üniversite döner sermayelerini desteklemeden, üniversite hastanelerini desteklemeden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

KAYIHAN PALA (Devamla) - ...böyle bir düzenleme yapmanın hayatta karşılığı yok.

Ayrıca burada dile getirildi, hani barış akademisyenleriyle ilgili bir düzenleme; neden onları bu kanun kapsamında hemen göreve iade edecek şekilde bir düzenleme yapmıyorsunuz, niye? Anlaşılır gibi değil.

Üniversitelerin adlarını değiştiriyorsunuz, kendi üniversitemden örnek vereyim. Ben girdiğimde Bursa Üniversitesiydi, sonra Uludağ oldu, şimdi Bursa Uludağ Üniversitesi. Değerli arkadaşlar, böyle yaparak kurumsallaşmayı zedeleyen işler yapıyorsunuz, bunu da vurgulamak isterim.

Öğrenciler iyi yetiştirilmiyor, öğretim üyeleri mutsuz; emek gücü süreci de planlamanın, yetiştirmenin ve istihdamın birbirini tamamladığı bütünlüklü bir süreç olarak ele alınmıyor. Bu koşullarda bu kanunun maalesef yükseköğretim alanına katkısı çok sınırlı kalacaktır. Getirin doğru düzgün bir kanun YÖK'ü de kaldırmak üzere, burada hep birlikte kabul edelim.

Teşekkür ederim. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bu nedenle aleyhe oy kullanacağız.

BAŞKAN - Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

İç Tüzük'ün 145'inci maddesinin ikinci fıkrası "Başkanın gerekli görmesi halinde açık oylama oturumun sonuna veya haftanın belli bir gününe bırakılabilir." hükmünü içermektedir. Bu hüküm uyarınca teklifin açık oylamasını oturumun sonuna bırakıyorum.

2'nci sırada yer alan, İstanbul Milletvekili Sayın Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması Sekretaryası Arasında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansının Otuz Birinci Oturumu, Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Yirmi Birinci Oturumu, Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Sekizinci Oturumu, Bağlı Organların Oturumları ve Diğer BMİDÇS Toplantılarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlıyoruz.

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması Sekretaryası Arasında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansının Otuz Birinci Oturumu, Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Yirmi Birinci Oturumu, Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Sekizinci Oturumu, Bağlı Organların Oturumları ve Diğer BMİDÇS Toplantılarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3757) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 283)[5]

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 283 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde, YENİ YOL Partisi Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Sema Silkin Ün konuşacak.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önümüzde Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında düzenlenecek COP31 Konferansı'nın kasım ayında Antalya'da gerçekleştirilmesine ilişkin ev sahipliği anlaşmasının onaylanmasını öngören bir teklif var. Konferansta, enerji güvenliğinden sanayinin dönüşümüne, tarımdan ticarete, finansmandan teknolojiye birçok stratejik başlık masaya yatırılacak. Dolayısıyla bu kadar geniş çapta bir konferansın hazırlık aşamasında Akdeniz ülkeleriyle, Türk dünyasıyla, Avrupa ve Afrika'daki ortaklarımızla müşterek bir zemin oluşturulması gerektiğini düşünüyoruz.

Değerli milletvekilleri, doğada insan eliyle oluşturulan tahribatın tetikleyerek yol açtığı aşırı hava olayları ve tarımsal üretimde yaşanan kayıpları her geçen gün daha fazla hissediyoruz. Türkiye'nin bu konuda uluslararası platformlarda aktif rol almasını, küresel sorunların çözümünde söz sahibi olmasını elbette önemsiyoruz ancak Meclisimiz de milletimiz de yürütülecek bu çalışmanın organizasyon şirketi mahiyetinde alkışlanmasına alkış tutmayacaktır.

Komisyon görüşmelerinde COP31'in ülkemize sağlayacağı prestijden, görünürlükten ve diplomatik alandaki katkılardan söz edildiğini görüyoruz. Antalya'nın dünya gündeminin merkezine taşınacağını, ülkemizin uluslararası görünürlüğünün artırılacağı ifade ediliyor. Komisyonda milletvekilleri ise defalarca bu organizasyonun Türkiye'ye maliyetinin ne olacağını soruyorlar, verilen cevaplarda yalnızca Birleşmiş Milletler sekretaryasının harcamalarına ilişkin olan 7,7 milyon dolarlık bir rakamdan söz ediliyor ancak Türkiye'nin üstleneceği toplam yükün ne olduğuna dair bir açıklık asla getirilmiyor. Anlaşmanın yüklediği yükümlülükler açık ancak bu yükümlülüklerin bütçeye etkisi konusu tamamen kapalı.

Başka bir önemli husus, Türkiye'nin bu organizasyondan somut olarak ne elde edeceği? Komisyon görüşmelerinde iklim finansmanından, teknoloji transferinden, karbon piyasalarından ve yeni yatırım fırsatlarından söz ediliyor ancak Türkiye'nin hangi fonlardan yararlanacağı, hangi yatırımları çekeceği, hangi finansman imkânlarını elde edeceği konusunda bir veri ortaya konulmuyor. Uluslararası arenada yeşil kalkınma hedefleri anlatılıyor ancak içeride yanan ormanları, maden projeleriyle talan edilen zeytinlikleri ve zehirlenen toprağı koruyacak somut adımlar atılmıyor. Çevre Bakanlığı net sıfır emisyon hedeflerinden bahsediyor ama Enerji Bakanlığı fosil yakıt odaklı stratejileri ve maden ruhsatlandırma süreçlerinde şeffaflık eksikliğini, bir çevre stratejisi bütünlüğüne sahip olmadığını gösteriyor. Bu durum da bize iktidarın çevre duyarlılığından ziyade uluslararası bir itibarı algılarla beslemeyi öncelediğini düşündürüyor. Bu algının provası geçtiğimiz ay yapıldı. Nerede? Sadece iki gün asılıp çöpe giden panolara 181 milyon lira; yoluyla, pistiyle 12 milyar lira harcanan NATO Zirvesi'nde.

[5] *283 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.*

COP31 için de BM'ye hiçbir maliyet yüklemeden tarafımızca karşılanacak, sınırını bilmediğimiz harcamaların bir teşekkür telefonu alma arzusuna feda edilebileceği endişesi tetikleniyor elbette. Bir zirvenin başarısı, liderlerinin ne kadar iyi ağırlandığında değil o masada alınan bağlayıcı kararlarda; kararların halkın refahına, yaşam kalitesine yansımasında aranır ancak. Türkiye, Akdeniz havzasında iklim koşullarından en çok etkilenecek ülkelerden biri, evet ama çözümü süslü metinler, görkemli açılış törenleri vermiyor. Vatandaşının toprağını, suyunu ve geleceğini garanti altına alan vicdanlı bir çevre politikası istiyor. İktidar COP31 vesilesiyle bir köprü ülke ve diplomatik başarı imajı çizmeye çalışıyor hatta bu zarf mazrufun önüne geçiyor. Peki, bu zarf önceki toplantıların tecrübesini gördüğümüzde bizi ikna ediyor mu? Hayır. Âlâyıvalayla sunulan organizasyonların oluşturduğu algı bir tarafta, Gazze'de veto edilen, Suriye'de ekonomik mevzi kaybeden, Kıbrıs'ta sadece kınama yayınlayabilen bir karne gerçeği de diğer tarafta. Fotoğraflar güçlü, sonuçlarsa zayıf. COP31 de benzer bir tehlikeye, insanlara kapı aralıyor işte. Milyarlarca liralık organizasyon yükünü milletimizin omuzlarına yükleyip yeşil enerji dönüşümünün stratejik kazanımlarını ve finansal imkânlarını başkalarına kaptıracak bir ağırlama töreninden öteye geçebilecek mi, bunu hep birlikte göreceğiz.

Değerli milletvekilleri, iklime, çevreye dair bir konuşma yapınca milletimizin kimi haklı endişelerini bu kürsüden aktarmayı da bir borç biliyorum. Çiftçimizin borca, faize, yoksulluğa esir edildiği bir dönemde ne yapılıyor; bunlar yetiyor mu? Hayır. Ne ekeceğine, nasıl ekeceğine karar veriliyor. Peki, bu kimin eliyle veriliyor? Bu toprağın çocuklarının eliyle mi? Hayır. Kimi zaman ülkeyi yönettiğini sandığımız iktidarın eliyle mi? Çoğu zaman o da hayır. Anadolu'nun bereketli topraklarına kilit vurmak isteyen, başkentlerin dehlizlerindeki bir avuç emperyalistin eliyle. Mazotun litresi 80 lira, ürenin tonu 34 bin lira, DAP'ın tonu 42 bin lirayı aşmış, çiftçinin girdi masrafı bir yılda yüzde 43 artmış. Peki, masraf yüzde 43 artarken çiftçinin ürününe verilen para ne kadar artmış? Sadece yüzde 9. Masraf yüzde 43, getiri yüzde 9, arada tam 5 katlık fark var. Çiftçi bu fedakârlığı yaparken şehirdeki vatandaş ucuza yiyebiliyor mu? Çiftçinin "Kazanamıyorum." diye feryat ettiği yerde işçi de "Ben bu domatesi alamıyorum." diye feryat ediyorsa üretenin kazanmadığı, tüketenin ucuza yiyemediği bir sistem var demektir.

Peki, bu sistem kimi kalkındırıyor? Hiç ekmeden, hiç biçmeden, en büyük payı alan o eli kalkındırıyor. Peki, bu düzende fatura kime çıkıyor? Üretici masrafını kaldıramayınca ne yapıyor peki? Hayvanını satıyor, ahırlar boşalıyor, üreten çiftçi üretmekten vazgeçiyor. Vazgeçmeyen ne yapıyor? Bankaya gidiyor. Çiftçinin bankalara borcu sadece bir yılda yüzde 40 büyüdü. Çiftçi kazanmak için değil borcunu ödemek için ekiyor. İcraya düşen çiftçinin borcu bir yılda yüzde 305 arttı, 305 arkadaşlar. Traktörler haciz kamyonuna yükleniyor, tarla da icradan satılıyor. Ahırı boşalan, borcu katlanan, traktörü haczedilen çiftçiye bir de "yeşil dönüşüm" diye karbon vergisi yüklemeyeceğimizin bir garantisi var mı? Hayır. Gübre zaten bir yılda yüzde 63 zamlanmış, bir de üstüne karbon vergisi eklenirse bu tarla kime kalacak? Bu yükü küresel şirketler kaldırabilir ama 10 dönüm arsasını, arazisini, tarlasını ekerek geçinen aile kaldıramaz. Sıranın ahırlara gelmeyeceğini kim garanti edecek? İneğin emisyonunu bahane edip besiciye kota konulmayacağından nasıl emin olacağız? Masal değil bu anlattıklarım arkadaşlar, Avrupa'da bunların hepsi oldu. Hollanda'da gübreye sınır geldi, çiftçi sokağa döküldü; Almanya'da mazot desteği kesildi, traktörler yolları kapladı. Geçtiğimiz yıl tam da bu zamanlarda itirazlarımızla bir iklim yasası geçti bu Meclisten. Ben o gün de uzak, yakın tehlikelere işaret etmiştim. Süslü sözcüklerle ifade edilen yeşil dönüşümün, karbonun, emisyonun dokunacağı yerin aslında tarlamız, toprağımız ve hayvanımız olacağını söylemiştim. "Bu yasaların hayvancılıkla ne ilgisi var?" diye söylenmişti, biraz da istihza edilmiştim. Bakın, bu emisyonu fabrika bacalarından önce insan gıdasında arayan ülkeler oldu. Kimi ülkeler huzurevlerinde yaşlıların tabağındaki kırmızı ete sınır koydular. "Gençliğinizde çok et tükettiniz, atmosferdeki emisyonun artmasına sebep oldunuz, şimdi bunu telafi etme zamanı." dediler.

"Yaşlılığınızda günde 11,4 gram et yeme hakkınız var." dendi çünkü o yaşlılar iklim suçu işliyorlardı ve cezalandırılmaları gerekiyordu. Bir başka ülkede kamusal alanda et reklamı yapmak yasaklandı. Gerekçe ne? Karbon salımı. Eti sofradan kaldırınca ne olacak peki? Laboratuvarda et üretimi teşvik edilecek. Dünyanın en zenginleri buraya yatırımlar yapıyor, gerçek etin önünü kesip yapay olan kendi malını pazarlıyor; bunun adına da "iklim kavgası" denilemez, bunun adı olsa olsa bir "pazar kavgası" olabilir. Bakın, iklim anlaşmaları kapsamında ülkelere sorumluluklar yükleniyordu ama görüyoruz ki AB önceliğinde başlatılan bu karbon ayak izi takibine dair sorumluluklardan ülkeler teker teker çekilmeye başladılar. Dünya Bankası iklimi önceleyen projelere kredilerin yüzde 44'ünü ayırmıştı, şimdi oradan bir U dönüşü yaptı ve destekleri kesti. Kanada Başbakanı eski yönetimi "Bize zarar veriyor." diye eleştirerek iklim sorumluluklarından U dönüşü yaptı. Avrupa Birliği bu sorumlulukları yanlış bulup inek besiciliğine yeniden kredi yolunu açtı, "7 milyon insanın çalıştığı bir alandan emisyon vehimleriyle çekilemeyiz." demiş oldu. Bu geri çekilmeler neden oluyor peki?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) - Toparlayayım Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) - Çünkü küresel şirketlere dişlerini geçiremeyenler en zayıf halkadan, çiftçiden, hayvancılık yapandan iklim suçlusu yaratıyor. Şimdi o hatadan dönmek zorunda kaldılar. Avrupa dönüyor, Kanada dönüyor, Dünya Bankası dönüyor. Herkes çiftçisini korumak için geri adım atarken biz kimin izniyle ekmeye devam edeceğiz, kimin izniyle biçmeye devam edeceğiz? Size bu tecrübelerden ders çıkarın diyorum. Ekonomik kölelik düzeninden yol yakınken vazgeçin diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Manisa Milletvekili Sayın Şenol Sunat.

Buyurun Sayın Sunat. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Evet, Türkiye, kasımda Antalya'da dünyanın en büyük iklim organizasyonlarından birine ev sahipliği yapacak, İYİ Parti olarak destekliyoruz ama bu ev sahipliğinin ülkemiz için önemli diplomatik fırsatlardan biri olduğuna da inanıyoruz da burada bir uyarımız olsun: NATO toplantısında Ankara'yı boşaltmıştınız; inşallah, Antalya'yı da bu uzun sürede, 9 ila 20 Kasım arasında boşaltmaya kalkmayın, turizme de ket vurmayın diye uyarıyoruz sizleri. (İYİ Parti ve Yeni Parti sıralarından alkışlar)

Evet, bu organizasyonun kusursuz ve büyük bir başarıyla geçmesini canıgönülden diliyoruz. Bu nedenle, bugün burada, sekretarya bütçesini veya teknik harcama kalemlerini değil Türkiye'nin iklim vizyonunu konuşmak isterim. Zira cevabını bulmamız gereken asıl soru şu: Bu zirve bittiğinde Türkiye ne kazanacak? Daha güvenli şehirler mi, daha güçlü bir tarım politikası mı, daha dirençli bir ekonomi mi, sosyal açıdan çevre dostu bir kalkınma mı yoksa sadece birkaç hatıra fotoğrafı mı? Uluslararası zirveler ışıltılı birer vitrin olarak kalmamalı değerli milletvekilleri, iyi bir gelecek inşa etmeli. Bunun için, dünya liderlerini Antalya'da ağırlamadan önce dönüp bu Meclisin kendi ev ödevlerini de yapıp yapmadığına bakmamız gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, bu tür uluslararası anlaşmalar bu Meclis çatısına ilk defa gelmiyor. 1996'da Türkiye İstanbul'da Birleşmiş Milletler Habitat II İnsan Yerleşimleri Zirvesi'ni düzenledi. Ülkemiz için dönemin en büyük, en görkemli küresel etkinliklerinden biriydi, vitrin de çok güzeldi, harikaydı, Türkiye İstanbul Deklarasyonu'na ve Habitat II Gündemi Politika Belgesi'ne de imza attı. Taahhüt neydi? "Her vatandaşa sağlıklı, güvenli, adil ve sürdürülebilir kentler, insanca barınma hakkı sağlayacağız."

denmişti. Peki, sonra ne oldu? Türkiye imzaladığı tüm taahhütleri unuttu. Bu ihmalkârlığın bedelini sırasıyla Marmara'da, Bingöl'de, Van'da, Elâzığ'da, İzmir'de ve son olarak 6 Şubat depremlerinde ödemedik mi? Feryatlar hâlâ kulaklarımızda. Habitat Zirvesi şu dersi vermişti: Uluslararası zirveler tek başına şehirleri güvenli, ekonomileri dirençli veya toplumları hazırlıklı hâle getirmiyor; asıl farkı, zirve esnasında değil öncesinde ve sonrasında yapılan reformlar oluşturuyor.

Sayın milletvekilleri, aynı hatayı bugün, COP31 öncesinde de yapıyoruz. Tarih tekerrür etmesin diye buradan uyarıyorum: İklim zirvesine ev sahipliği yapma kararlılığını gösteriyoruz, güzel ama Meclis olarak halkın hayatını doğrudan ilgilendiren yasaları ısrarla çıkarmıyoruz. İklim Zirvesi öncesinde Meclisimiz iklim sorunlarıyla ilişkili yasama gündemini derhal tamamlamak zorundadır. Su kanunu nerede? Bütünleşik taşkın kanunu nerede? Biyolojik çeşitlilik ve doğanın korunmasıyla ilgili yasalar neden çıkmıyor? Adil geçiş mekanizması neden rafta bekletiliyor? Suda kayıp ve kaçak oranlarını azaltacak sert tedbirler için neyi bekliyoruz? Arıtma tesislerimiz yetersiz durumda, bu yatırımlar için neden kaynak ayrılmıyor? Katı atıkların ayrıştırılmasını yaygınlaştıracak adımlar neden yok? Ulaşımda yaşlı ve yüksek emisyonlu araçların yenilenmesini sağlayacak hurda araç yenileme teşvikleri neden Meclis gündemine gelmiyor? Sanayicimizin rekabet gücünü koruyacak yeşil dönüşüm mevzuatı ne zaman tamamlanacak? Gençlerimizi, dönüşen ekonominin dışında bırakmayacak yeşil yaka istihdamı ve mesleki dönüşüme ilişkin düzenlemeler hani nerede? Türkiye'yi yenilikçi teknolojilerde üretim ve AR-GE üssüne dönüştürecek yeşil teknoloji geliştirme bölgeleri konusunda neden adım atılmıyor?

Türkiye, Cumhurbaşkanının inisiyatifiyle, 2053 yılına kadar net sıfır emisyon hedefine ulaşacağını açıkladı; bunu, sanayide devleşmiş ülkelere de bakarak değerlendirmenin doğru olduğunu buradan ifade etmek isterim yani büyük ülkeler bundan kaçınırken gelişmekte olan ülkemizde öyle öne atılmanın da bu konuda zorluğundan bahsetmek isterim. Bunun yol haritası yok ama kömürden çıkış konusunda tarih planlamanız nerede? Bakınız, ben burada teknik analiz yapmıyorum, ülkemiz için politika önceliklerini değerlendiriyorum. İklim meselesi artık soyut bir çevre meselesi olmaktan çıktı; vatandaşın gıda fiyatı, hanelerin enerji faturası, çiftçinin mahsul verimi, sanayicinin rekabetçiliği, çocuklarımızın ve gençlerimizin geleceği, kadınlarımızın istihdam güvencesi; Türk milletinin ekmeği, suyu, geliri oldu. Tüm bunlar için Meclis olarak adım atmak zorundayız.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde iklim değişikliğinin negatif etkileri giderek artıyor. Orman yangınları tetikleniyor, yangın sezonu uzuyor. 2024'te kuraklıkla mücadele ettik, 2025'te 65 şehrimizi don vurdu, bu yıl ise sel ve taşkınlarla karşı karşıya kaldık. Tüm bunlar gıda güvenliğini, su güvenliğini, enerji güvenliğini, millî güvenliği tehdit ediyor. Meclis olarak, bahsettiğim temel yasaları çıkarmayarak vatandaşın cüzdanını, ülkemizin kaynaklarını korumasız bırakıyoruz. O nedenle, İYİ Parti olarak iklim krizi karşısında ülkemizin güvenliğinin, geleceğinin ve enerji bağımsızlığının mutlak surette korunması gerektiğine inanıyoruz.

Evet, iklim krizi karşısında adil dönüşüm hamlesini erteleyerek yeşil dönüşüm planlamasında hata yapıyoruz sayın milletvekilleri. Bugün, Soma'da, Tavşanlı'da, Zonguldak'ta kömür ekonomisi küçülüyor giderek. Asıl mesele, kömür kentlerinde sosyoekonomik bir dönüşümün olup olmayacağı değil planlı mı plansız mı gerçekleşeceğidir. Biz bu kentleri kaderine terk edemeyiz, kömür kentlerinin geleceğini planlamalıyız. Onların küçülmesini değil iklim değişikliğiyle mücadele ederek dönüşmesini sağlamalıyız. Zira kömür ekonomisi çözülürken bu kentlerdeki binlerce maden işçisi, o işçilerin aileleri, o ilçelerdeki esnaflar ne yapacak? Görüyorsunuz maden işçilerinin nümayişlerini ve uğradıkları haksızlıklar karşısında seslerini duyurmak için itilip kakılmalarını. Yeni mesleki beceriler, yeni yatırımlar, yeni fabrikalar nerede? Biz İYİ Parti olarak, geçen ay, bu insanlarımız mağdur olmasın diye Meclis araştırması önergesi verdik. Ne yazık ki bu önerge Cumhur İttifakı'nın oylarıyla

reddedildi. Soruyorum size: İklim Zirvesi öncesinde dünyayı buraya toplayacakken Meclis olarak en çok konuşmamız gereken konu adil dönüşüm değil midir?

Değerli milletvekilleri, zirve bittikten sonra acaba bu Meclis iklim değişikliğiyle mücadele için bahsettiğimiz yasaları çıkaracak mı? Türkiye Büyük Millet Meclisi ekim ayında açılacak, zirve ise kasım ayında; önümüzde kritik bir zamanlama var. Gelin, bu defa ezber bozalım. Türkiye'nin iklim, tarım, su, enerji ve sosyal kalkınma politikalarını bir arada yeniden şekillendirecek bir yasama gündemi olsun. Gelin, Meclis bünyesinde geçici statüde COP31 izleme komisyonu kuralım. Bu, tüm zirve sürecinde, yasalar bazında ihtiyaç duyulan reform takvimini titizlikle takip etmeye de bir yol açacaktır. COP31'i ülkemiz için sadece bir imaj ve reklam projesi olmaktan çıkaralım; onu suyun, toprağın, işçinin, sanayicinin ve halkın tüm kesimlerinin somut kazancına dönüştürecek tarihî bir yasama hamlesiyle taçlandıralım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ŞENOL SUNAT (Devamla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

"İklim Zirvesi sonunda Türkiye'de ne değişecek?" diye sorduklarında "Bu zirvenin mirası beton binalar değil kalıcı reformlar oldu." diyebilelim. COP31'in başarısını sadece ev sahipliğimizle değil Soma'da, Tavşanlı'da, Zonguldak'ta ve diğer kömür kentlerinde kaç yeni umut kapısı açıldığıyla ölçelim diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Semra Dinçer.

Buyurun Sayın Dinçer. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kasım ayında Antalya'da düzenlenecek olan ve on binlerce delegeyi ağırlayacağımız COP31 İklim Zirvesi'nin hukuki, idari ve operasyonel temelini oluşturacak metni görüşüyoruz. Bu anlaşmayla birlikte, iki hafta sürecek COP31 İklim Zirvesi'nin uluslararası standartlara uygun, güvenli, erişilebilir ve kesintisiz şekilde yürütülmesi sağlanacak. Bu çerçeveyi Genel Kuruldan geçirmek elbette ki teknik bir gerekliliktir ancak asıl mesele bu değildir; asıl mesele, bu teklif onaylandıktan sonra Türkiye'nin çevre mücadelesinde dünya karşısında söyleyecek bir sözünün olup olmadığıdır. Dünya kasım ayında gözünü Antalya'ya çevirdiğinde karşısında sadece ihtişamlı bir sahne mi bulacak yoksa iklim krizinden en ağır şekilde etkilenmesi beklenen bir ülkenin gerçek mücadele iradesini mi görecek? Ben, kürsüden üzülerek ifade ediyorum; bugünkü hâliyle Türkiye bu zirveye ne yazık ki hazır değildir. Akdeniz havzasının tam ortasında kuraklığı, orman yangınlarını, sel felaketlerini, sıcak hava dalgalarını her geçen yıl daha ağır yaşayan bir ülkeyiz. Önümüzdeki yıllarda daha da derinleşecek bir su krizinin de eşiğindeyiz ama COP31'e ev sahipliği yapacağımız bu dönemde bile AKP iktidarının doğal alanlarımızı madene, inşaata, enerji yatırımlarına fütursuzca açtığına da tanıklık etmekteyiz. Hatırlayın, bu çatı altından bir İklim Kanunu geçti; büyük bir tepkiyle karşılandı, önce geri çekildi, sonra yeniden getirildi. Bu kanunda ne kömürden çıkış vardı ne de adil geçiş düzenlemesi, içeriği emisyon ticareti ve karbon piyasası mekanizmalarıyla sınırlı kaldığı için İklim Kanunu değil bir karbon düzenleme kanunu olarak hatırlanmaktadır. İklim krizinden en ağır etkilenecek düşük gelirli yurttaşlarımız için tek bir koruma mekanizması bile bu kanunda öngörülmemiştir.

Değerli milletvekilleri, sadece 2008 ila 2023 yılları arasında verilen maden ruhsatının sayısı 380 binleri geçmiş durumdadır. Bugün, Türkiye'de tarım arazilerinin yüzde 60'ından fazlası maden ruhsatlarına verilmiştir oysa doğal alanlarımızın korunabilmesi için bu oranın yüzde 30'un üzerinde olmaması gerekmektedir. Kaz Dağları'ndan Artvin'e, Akbelen'den Biga Yarımadası'na, Karadeniz'in

yaylalarından Ege'nin zeytinliklerine kadar bu sahaların büyük bir bölümü birkaç şirket toplamaya devam etmektedir. Akbelen'de tablo değişmiyor; daha bu yılın başında, 10 Ocak 2026 tarihli Cumhurbaşkanı Kararı'yla, Milas'a bağlı 7 köyde 679 parsel için acele kamulaştırma kararı alınmıştır. Geçtiğimiz yıl, kamuoyunda "süper izin" olarak bilinen zeytincilik ve madenlerle ilgili bir kanun sivil toplumun, halkın ve vicdanlı milletvekillerinin tüm direnişlerine rağmen ne yazık ki Meclisten geçmiştir. Bu kanunla, yatırım süreçlerini hızlandırma bahanesiyle ÇED süreci işletilmeden madenciliğe kapı açılmıştır. Ayakkabıyla dahi girilmeyecek nitelikte tüm doğal güzellikler "maden sahası" adı altında resmen şirketlere teslim edilmiştir. Oysa 1978 yılında Başbakan Bülent Ecevit ve Enerji Bakanı Deniz Baykal şirketlere devredilmiş kömür havzalarını ve maden sahalarını geri alarak millîleştirmiş ve bu topraktaki madenleri sermayenin değil halkın malı yapmıştı; onları rahmetle ve minnetle anıyorum. AKP iktidarı ise elli yıl sonra tam da tersini yaparak, o gün halka kazandırılan madenleri bugün birer birer şirketlere devretmeye devam etmektedir. Yetmedi, değerli arkadaşlar, bu yasaya dayanılarak çıkarılan yönetmelikle, stratejik ve kritik madenlerde nihai karar yetkisi Cumhurbaşkanı Yardımcısı Başkanlığındaki Maden İzinleri Kuruluna devredilmiştir yani bu topraklardaki madenin geleceğine artık tek elden, saraydan karar verilmektedir. Daha bu hafta Resmî Gazete'de yayımlanan bir ilanla 115 maden sahası daha ihaleye çıkarılmıştır. Bir yandan İklim Zirvesi'ne hazırlanırken öte yandan elinizi çabuk tutup topraklarımızı madene hızla açmaya devam etmektesiniz. Ve biz canlarımızı kaybediyoruz sevgili vekiller, bizim canlarımız yok oluyor. Erzincan İliç'te Çöpler Altın Madeninde 9 madencimizi 10 milyon metreküp siyanürlü toprağın altında yitirdik. Bu olayda ÇED raporuna onay veren yetkililer önce kusurlu bulundu, sonra bu kusur hazırlanan ikinci raporda ortadan kayboluverdi. Ruhsatları kim verdi, nasıl denetlendi, bu kusur nereye gitti; bu soruların ne yazık ki henüz -hâlen- yanıtı yok. Bu bir kaza değildir arkadaşlar. Bu, yatırımı hızlandırmak uğruna ÇED süreçlerini seyrekleştiren, ruhsatlandırmayı her geçen gün kolaylaştıran hatta ortadan kaldıran bir sistemin doğrudan sonucudur.

Değerli milletvekilleri, son dönemde gösterişli uluslararası zirvelere yabancı değiliz. Çok kısa süre önce NATO Liderler Zirvesi'ne Ankara'da ev sahipliği yaptık, dünya liderlerini görkemli protokollerle ağırladık. Zirvenin ardından ABD Başkanı Donald Trump Türkiye'nin yeniden F-35 programına dâhil edilebileceğine yönelik açıklamalarda bulundu. Dış politikada yapılan yanlışların bedeli olarak milyarlarca dolarlık kayıplara uğradığımız projelere belki bu diplomatik temaslar sayesinde yeniden dâhil olabilirsiniz; savaş uçağı alabilirsiniz, silah alabilirsiniz, hatta savunma sistemleri edinebilirsiniz ancak mesele çevre olduğunda hiçbir gösterişli zirve geçmişte verdiğiniz zararları telafi edemez. COP31 ne kadar büyük, ne kadar görkemli, ne kadar şaşaalı olursa olsun Akbelen'de katlettiğiniz ormanları ne yazık ki geri getiremeyeceksiniz; Ege'de yok ettiğiniz zeytinlikleri geri getiremeyeceksiniz; Karadeniz'de HES'lerle kuruttuğunuz dereleri, yok ettiğiniz su kaynaklarını geri getiremeyeceksiniz; İliç'te siyanürlü toprağın altında bıraktığınız 9 madenci kardeşimizi geri getiremeyeceksiniz. Bunların hiçbirini COP31 kürsüsünden okunacak parlak metinlerle, gösterişli karşılama törenleriyle ya da büyük sahnelerle örtemezsiniz çünkü çevre politikası iyi hazırlanmış bir organizasyonla değil; doğayı koruyan, samimi ve tutarlı politikalarla oluşturulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, OECD ülkeleri arasında Türkiye, kömürden elektrik üretimi artan tek istisna olarak öne çıkmaktadır. OECD ülkelerinin 11'i kömürden tamamıyla çıkmış durumdadır; 19 ülke kömürden çıkış için tarih vermiş, kömür kullanımını yüzde 30 ile yüzde 95 arasında azaltmıştır. Türkiye ise bu ülkeler arasında kömür çıkış için hâlâ bir tarih belirleyemeyen 5 ülkeden biridir. Şimdi kendimiz de COP31 masasına oturacağız, dünya liderlerine bakacağız ama elimizde kendi topraklarımızdaki en temel soruya bile bağlayıcı bir yanıtımız yok. Kömürden çıkarken bu sektörde çalışan emekçilerimizi de unutmamalıyız. Zonguldak'ta, Soma'da, Amasra'da, o ocaklarda çalışan işçilerimizin emeğini yere

düşürmeden adil geçiş mekanizmalarını uygulamak tabii ki mümkündür; yeter ki bir plan, yeter ki bir bütçe ve yeter ki bir irade olsun.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak iklim mücadelesinin önemine içtenlikle inanıyoruz. COP31'in Türkiye açısından başarılı geçmesini gerçekten istiyoruz çünkü bu, sadece iktidarın değil bu ülkenin ve gelecek nesillerin meselesidir ama bu başarı kırmızı halılarla, gösterişli açılış törenleriyle ve büyük sahnelerle ölçülemez. Bu başarı, zehirlenen toprağını, kaybettiği madenciyi koruyabilen, kömürden çıkış için bağlayıcı bir takvim açıklayan, adil geçiş için bütçe ayıran, maden ruhsatlanmasında da şeffaflığı sağlayan bir Türkiye'yle ölçülecektir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Erzurum Milletvekili Sayın Kamil Aydın.

Buyurun Sayın Aydın. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA KAMİL AYDIN (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kısaca "Taraflar Konferansı" olarak adlandırdığımız COP31 İklim Zirvesi'nin tarihi, kültürü, iklimi ve doğasıyla müsemma mavi vatanımızın incisi Antalya'da düzenlenmesine ilişkin anlaşmanın onaylanmasına yönelik konuşmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, uluslararası bağlamda bir ülkenin etkin ve yetkin olmasının birçok açık ve örtülü kriter ve göstergesi bulunmaktadır. Bunlardan biri de söz konusu ülkenin farklı kurumlar, kurallar ve yapılar yoluyla küresel amaç ve hedeflere odaklı kurumsal üstyapılar içerisindeki varlığı, işlevi ve katkılarıyla bağlantılıdır. Somutlaştırmak gerekirse, Birleşmiş Milletler, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, NATO, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve bu yapıların doğal uzantıları olan parlamentolar ayağında düzenlenen organizasyonlarda üstlenilen görev, sorumluluk ve hizmetlerde katkı sağlayan ülkelerin bu katkıları aynı zamanda uluslararası saygınlıklarının önemini belirleyici açık ve net bir göstergesidir. 21'inci yüzyıl lider ülke Türkiye yüksek vizyonuna paralel olarak Türkiye Cumhuriyeti devletinin başta Türk dünyası ve İslam ülkeleri nezdinde olmak üzere, uluslararası üstyapıların birçoğuna kurumsal merkez olma veya şubeleşme yoluyla ya da onların üst düzey küresel organizasyonlarına ev sahipliği yapmak şeklinde katkı sunmak kaydıyla küresel boyutlu uluslararası yüksek bir kalibre ve yetkinlik kazandırdığına tanıklık etmekteyiz. Bunun en somut, en son ete kemiğe bürünmüş hâlini Ankara'da düzenlenen NATO zirvesinde yüksek bir tensip, tesir ve takdir eşliğinde açık ve net bir şekilde gördük. İşte, benzer bir sonuca matuf bu tarz uluslararası önemli bir etkinlik örneği de 9-20 Kasım tarihleri arasında mavi vatan Akdeniz'in incisi gözde turizm merkezi Antalya'mızda düzenlenecek COP31, diğer ismiyle Taraflar Konferansı bağlamında iklim değişikliği niteliğindeki bir toplantıda ele alınacaktır.

Sayın milletvekilleri, anlaşma ülkemiz adına Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat Kurum ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çevre Sözleşmesi Sekretaryası İcra Sekreteri Simon Stiell tarafından 9 Haziran 2026 tarihinde Bonn'da karara bağlanmış, akabinde Dışişleri Komisyonumuzda temmuz ayında enine boyuna tartışılarak bir karara bağlanmış ve bugün de Genel Kurulumuzda ele alınmaktadır. Çok yakın bir gelecekte düzenlenecek olan ve çok geniş katılımlı COP31 İklim Değişikliği Konferansı öncesinde gerçekleştirilecek hazırlık toplantıları için gerekli mekân, tesis, ekipman, altyapı ve hizmetlerin Türkiye tarafından Sekretaryaya ücretsiz olarak sağlanmasını, konferansa katılacak taraf ve gözlemci devlet temsilcileri, Birleşmiş Milletler ve ihtisas kuruluşları yetkilileri ile diğer katılımcılara gerekli ayrıcalık ve muafiyetlerin tanınmasını, bu kapsamda vize ve ülkeye giriş işlemlerinin kolaylaştırılmasını ve konferansın çevre yönetimi standartları ile sürdürülebilirlik ilkelerine uygun şekilde gerçekleştirilmesini öngören anlaşmanın onaylanmasının

uygun bulunmasının ülkemiz adına uluslararası boyutta ve bağlamda önemli kazanımlar sağladığı açık ve sarihtir. COP31'in yalnızca bir konferans değil gelecek nesillere sağlıklı ve yaşanabilir bir dünya bırakma adına bir sorumluluk olarak görüldüğü ve bu anlamda 17 Kasım 2026 tarihinde düzenlenmesi planlanan parlamenterler toplantısıyla yüce Meclisimizin de bu tarihî sürecin doğrudan paydaşı olacağı açıktır. Antalya'da yapılacak konferansa 197 ülkeden 100 binin üzerinde bir katılım beklendiği, ilk hafta liderler zirvesi olacağı ve liderler zirvesinde 100'e yakın liderin burada ağırlanmasının beklendiği, ikinci hafta üst düzey bakanların oturumlarının yapılacağı ve ülke delegasyonu olarak 25 ile 30 bin katılımcının beklendiği, teknik müzakere odalarında bütün konuları konuşan yaklaşık 5 ila 6 müzakerecinin olacağı ifade edilmektedir. Yine, ikinci haftada, diğer bütün ülke bakanlarının katılımıyla binin üzerinde bakanın katılacağı bu etkinlikte ülkemizin taahhüt ettiği herhangi bir para söz konusu olmadığı gibi, Türkiye'nin dünyanın en büyük iklim müzakerelerinin ev sahipliğini üstlendiği ve iki hafta boyunca küresel iklim gündeminin merkezi olacağı açıktır.

Sayın milletvekilleri, Türkiye'nin COP adaylık sürecinin çok önemli bir konu olduğu ve bunun sadece çevresel bir mevzu olarak değil aynı zamanda bir kalkınma meselesi olarak görülmesi gerekir çünkü bu platformun, başta finans yönetimi, teknoloji yönetimi, uluslararası finans akışlarının yönetimi olmak üzere birçok şeyi kapsayan bir platform olduğunun çok açık ve sarih bir şekilde farkındayız. Dolayısıyla ülkemizin COP31'den önemli beklentilerinin olmasının yanı sıra, iklim finansmanının en önemli müzakere konularından biri olduğu konusunda hemfikiriz. Uyum finansman konusunun ülkemizi doğrudan etkileyen hususlardan biri olduğuna ve karbon ticareti konusunun artık dünyanın yöneldiği yeni bir sektör hâlini aldığına tanıklık etmekteyiz. Öte yandan, adil geçiş konusu, ülkemizin mirası olabilecek bir meseledir ve bu adil geçişle eski teknolojilerin, eski yatırımların, eski meslek deneyimlerinin veya edinimlerinin bir kenara bırakılması gerektiği; yeni teknolojilere, yeni alanlara geçilmesi ve yeni mesleklerin ortaya koyulması gibi hususların da dikkate alındığı bir platformdur aynı zamanda. Dahası, Azaltım Çalışma Programı'nın bugünün önemli alt başlıklarından biri olduğunu ve iklim değişikliğinin günümüzde oldukça hissedilir bir seviyede bulunması ve bununla ilgili indikatörlerin, süreçlerin, yatırımların ve finans akışlarının şekillendiğini hep birlikte görüp tanıklık etmekteyiz.

Dolayısıyla "önce ülkem ve milletim" şiarını her bağlamda genel bir siyasi tutum ve davranış ilkesi olarak benimseyip eyleme dönüştüren Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına bu önemli anlaşmayı destekleyip onayladığımızı ifade eder, yüce heyetinizi saygılarımla selamlarım. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Hocam.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Bitlis Milletvekili Sayın Semra Çağlar Gökalp.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kasım 2026'da Antalya'da gerçekleştirilecek olan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Taraflar Konferansı (COP31) süreciyle ilgili uluslararası anlaşmanın onaylanmasına dair kanun teklifi üzerine partim adına söz aldım.

İnsanlık bugün bir iklim kriziyle birlikte aynı zamanda bir adalet kriziyle karşı karşıyadır çünkü iklim krizinin etkileri herkesi aynı biçimde vurmuyor. Kuraklıkla toprağını kaybeden çiftçi, sellerde yaşam alanlarını yitiren yoksullar, zorunlu göçe sürüklenen halklar, suya erişemeyen çocuklar, bakım yükü katlanan kadınlar ve ekolojik yıkım nedeniyle köyünü, bağını, bahçesini yitiren halklar bu krizin en ağır bedelini ödüyor. Oysa iklim krizine en çok neden olanlar bunlar değildir. Dünyanın en büyük

karbon salımını gerçekleştiren şirketler, fosil yakıt tekelleri, savaş ekonomisini büyüten devletler ve sınırsız büyümeyi kutsayan kapitalist üretim modeli bugün doğayı, suyu, havayı ve yaşamı geri dönülmez biçimde tahrip etmektedir. Kapitalist modernitenin 21'inci yüzyıla bıraktığı en büyük yıkım doğa ile toplum arasındaki kadim dengeyi bozması, en büyük adaletsizliği ise bu yıkımın bedelini asıl müsebbiplerine değil yoksul halklara ödetmesidir. Bu nedenle, iklim meselesi yalnızca karbon emisyonlarının azaltılması meselesi değildir; bu mesele demokrasi meselesidir, bu mesele sınıfsal adalet meselesidir, bu mesele halkların kendi yaşam alanlarını savunma meselesidir; aynı zamanda siyasal, toplumsal ve ahlaki bir adalet krizidir.

Sayın milletvekilleri, bugün görüştüğümüz uluslararası anlaşma, Türkiye'nin Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında düzenlenecek COP31'e ev sahipliği yapmasına ilişkin teknik ve hukuki çerçeveyi oluşturmaktadır. Anlaşmaya göre COP31'in Kasım 2026'da Antalya'da gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Bunun için konferans alanı, altyapı, ulaşım, güvenlik, iletişim, lojistik ve çok sayıda hizmetin Türkiye tarafından karşılanması kabul edilmektedir. Öncelikle ifade etmek isterim ki uluslararası iklim müzakerelerinin yapılmasını, ülkelerin ortak çözümler üretmesini ve iklim krizine karşı küresel dayanışmayı ilkesel olarak önemsiyoruz, dünyanın buna ihtiyacı vardır ancak bir konferansa ev sahipliği yapmak tek başına iklim politikası değildir, asıl mesele o zirvenin hangi anlayışla düzenlendiğidir. Doğayı gerçekten koruyan bir anlayış mı hâkim olacak yoksa iklim krizini yeni rant alanlarına dönüştüren eski düzen mi devam edecek? İşte, bizim itirazımız tam da buradadır. Aradığımız samimiyettir, beklediğimiz adalettir.

Bu anlaşma kamuoyunun cevap beklediği çok temel soruları yanıtsız bırakmaktadır. Konferansın Türkiye'ye toplam maliyetinin ne olacağı açıklanmamıştır. Kamu bütçesinden ne kadar harcama yapılacaktır? Bu harcamalar hangi kalemlerden karşılanacaktır? Meclisin denetimi nasıl sağlanacaktır? Bunların hiçbiri açık değildir. Buna karşılık anlaşma gereğince konferansın düzenlenmesi için gerekli mekânların, altyapının, ekipmanın ve çok sayıda hizmetin Türkiye tarafından Birleşmiş Milletler Sekreteryasına herhangi bir maliyet yüklenmeden sağlanacağı açıkça hüküm altına alınmaktadır. Üstelik bununla da sınırlı değildir, daha önce Mecliste kabul edilen düzenlemelerle COP31 kapsamında görev alacak yüklenicilere önemli vergi istisnaları tanınmıştır Yani yurttaş ağır vergiler altında yaşam mücadelesi verirken milyarlarca liralık kamu işi üstlenecek şirketlere yeni mali avantajlar sağlanmaktadır. İşte, bizim sorduğumuz soru şudur: İklim krizinin bedelini neden yine halk ödüyor? Neden kazanan yine büyük şirketler, kaybeden halk oluyor?

Değerli milletvekilleri, anlaşmada sürdürülebilirlikten söz edilmektedir, konferansın çevresel etkilerinin azaltılacağı belirtilmektedir, bağımsız değerlendirme raporlarından da bahsedilmektedir ancak bunlar tek başına yeterli değildir çünkü metinde yüklenici şirketler açısından bağlayıcı ekolojik kriterler bulunmamaktadır, şeffaf ihale güvenceleri bulunmamaktadır, harcamaların kamuoyuna açık biçimde yayınlanmasına ilişkin açık hükümler bulunmamaktadır, çevreye verilecek zararlardan doğrudan sorumluluk mekanizmaları bulunmamaktadır; başka bir ifadeyle, ekolojik söylem vardır ama ekolojik hesap verebilirlik yoktur, iklim krizi denilmektedir ama iklim krizine neden olan üretim modeli sorgulanmamaktadır. Bu nedenle biz buna gerçek anlamda iklim politikası diyemiyoruz çünkü doğayı metalaştıran sistem değişmeden, yalnızca konferans düzenleyerek iklim adaleti sağlanamaz.

Değerli halklarımız, bugün Türkiye'nin dört bir yanında insanlar yaşam alanlarını savunuyor. Bitlis Elcevaz Çanakyayla'da, Helat Purhus'ta, Muş Varto'da, Bingöl Karlıova'da, Ordu Fatsa'da, Giresun Sekü'de mera ve yaylalarını korumaya çalışan halk, Akbelen'de ormanlarını savunan köylüler, Kaz Dağları'nı altın madenciliğine karşı savunan yurttaşlar, kuzey ormanlarını savunan ekoloji örgütleri; bu insanlar şirketlerin değil yaşamın tarafındadırlar fakat ne yazık ki onların karşısına dava masrafları

çıkartılıyor, bilirkişi ücretleri çıkartılıyor, güvenlik politikaları çıkarılıyor, büyük şirketlerin önüne ise vergi muafiyetleri seriliyor. İşte, bu nedenle diyoruz ki iklim adaleti, yalnızca uluslararası salonlarda konuşularak kurulamaz; iklim adaleti, yaşam alanlarını savunan yurttaşların sesine kulak verilmeden kurulamaz. Tam da bu nedenle, COP31'e karşı geliştirilen en önemli toplumsal girişimlerden biri olan Halkların İklim Zirvesi'ni son derece kıymetli buluyoruz çünkü Halkların İklim Zirvesi, yıllardır sonuç üretmeyen, şirketlerin ve hükûmetlerin yeşil boyama politikalarına dönüşen COP süreçlerine karşı halkların sözünü kurmayı amaçlayan demokratik bir alternatiftir. Bu girişim, Ekoloji Birliği, İklim Adaleti Koalisyonu, Türkiye Çevre Platformu, Mezopotamya Ekoloji Hareketi ve çok sayıda ekoloji örgütünün ortak iradesiyle şekillenmiştir. Yatay örgütlenmeyi esas alan, kararlarını ortaklaştıran, kadınlardan gençlere, emek örgütlerinden yerel topluluklara, bilim insanlarından hak savunucularına kadar herkesin söz sahibi olduğu katılımcı bir zemindir. Ekolojik yıkımdan emek politikalarına, gıda egemenliğinden su hakkına, toplumsal cinsiyet eşitliğinden iklim adaletine kadar onlarca başlıkta halkın bilgisini ve deneyimini bir araya getirmektedir. Bu anlayış, bizim savunduğumuz demokratik toplum perspektifiyle de örtüşmektedir çünkü iklim krizinin çözümü yalnızca devletler arasında imzalanan metinlerde değildir. Çözüm, yaşam alanlarını savunan köylülerin bilgisindedir, ormanlarını koruyan kadınların direnişindedir, madene karşı toprağını savunan köylülerin iradesindedir; iş cinayetlerine, termik santrallere ve fosil yakıtlara karşı mücadele eden emek örgütlerindedir ve en önemlisi doğayla birlikte yaşamayı esas alan halkların ortak aklındadır.

Antalya'da yapılacak COP31'in yalnızca diplomatik toplantılarla sınırlı kalmaması, resmî zirvenin gölgesinde değil halkların gözü önünde gerçekleşmesi gerekir. Halkların İklim Zirvesi tam da bunun için vardır. Resmî söylemlerin denetlendiği, verilen taahhütlerin sorgulandığı, iklim adaletinin sermayenin değil halkların penceresinden yeniden tarif edildiği demokratik bir kamusal alan oluşturmaktadır. Bu nedenle, Halkların İklim Zirvesi'ni yalnızca alternatif bir etkinlik olarak değil COP31'in demokratik meşruiyetini sınayacak toplumsal bir vicdan olarak görüyoruz. İklim adaleti birkaç şirket sponsorluğunda düzenlenen salonlarda değil halkların eşit söz sahibi olduğu meclislerde büyüyecektir. Gerçek dönüşüm de ancak doğayı metalaştıran anlayışın yerine yaşamı merkeze alan demokratik, ekolojik toplum anlayışını koyabildiğimiz ölçüde mümkün olacaktır.

Değerli halklarımız, bir ağacı, bir ormanı, bir nehri, bir dağı yaşamın ayrılmaz bir parçası olarak gören, onu koruyan ve onun için direnen yüce gönüllü dostlar; biz DEM PARTİ olarak yalnızca bugünün krizlerine itiraz etmiyoruz, yeni bir yaşamı savunuyoruz. Doğanın sermayenin değil yaşamın öznesi olduğu, ekonominin kâr için değil toplum için örgütlendiği, enerji politikalarının rantı değil ekolojik dengeyi esas aldığı, yerel yönetimlerin ve halk meclislerinin karar süreçlerinin asli unsuru olduğu, kadınların, gençlerin ve tüm halkların eşit özne olarak sözünü kurduğu, doğayla uyumlu, özgür ve demokratik bir toplumu savunuyoruz. Çünkü bizim alternatifimiz kapitalist modernitenin sınırsız büyüme, sömürü ve savaş üzerine kurulu uygarlığı değildir. Bizim alternatifimiz demokratik modernitedir; yaşamı metalaştırmayan, doğayı fethedilecek bir kaynak değil ortak varoluşumuz olarak gören, iktidarı merkezîleştirmek yerine topluma dağıtan, rekabet yerine dayanışmayı, tüketim yerine paylaşmayı, talan yerine yaşamı esas alan demokratik modernitedir. Çünkü biliyoruz ki iklim krizini yaratan anlayış onu çözemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Devamla) - Doğayı metaya dönüştüren bir sistem doğayı koruyamaz. Yaşamı piyasaya teslim eden bir düzen yaşamı geleceğe taşıyamaz. Gerçek çözüm halkların iradesine dayanan ve yaşamı merkeze alan demokratik, ekolojik toplumdadır. Biz inanıyoruz

ki geleceği kurtaracak olan halkların ortak vicdanı, ortak mücadelesi ve yaşamı yeniden örgütleyen ahlaki politik toplumun gücüdür. Hep birlikte yıkımı değil yaşamı, rantı değil doğayı, savaşı değil barışı büyütelim çünkü biliyoruz ki başka bir yaşam mümkündür ve o yaşamı kuracak olanlar da halkların örgütlü iradesidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Yeni Parti Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Namık Tan.

Buyurun Sayın Tan. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

YENİ PARTİ GRUBU ADINA NAMIK TAN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kısaca "COP31" olarak adlandırdığımız, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansı'nın Otuz Birinci Oturumuna kasım ayında Antalya'da ev sahipliği yapacağız ve önümüzde de bu hususta imzalanan uluslararası anlaşma duruyor. Biz bu anlaşmaya Dışişleri Komisyonu görüşmelerinde olduğu gibi şimdi de memnuniyetle onay vereceğiz. Böyle prestijli bir uluslararası konferansın ülkemizde gerçekleşmesi bize büyük bir mutluluk verecek. Paris İklim Anlaşması ve Kyoto Protokolü'nün öngördüğü düzenlemelere ülkemizin katılımını en başından beri destekliyor, Türkiye'nin çevre koruma amaçlı girişimlerde en ön safta bulunmasını daima arzu ediyoruz fakat memnuniyetimiz yalnızca bunlarla sınırlı kalıyor. Zira, Türkiye'de gerek çevresel tablo gerek siyasi tablo maalesef övünmemize imkân verecek bir durum arz etmiyor. Nitekim, dünya genelindeki kaynaklara dair hassasiyetimiz alkışlanıyor fakat iş kendi ülkemizdeki doğal kaynakların ve çevrenin korunmasına gelince görünüm bir anda değişiyor. AKP Hükûmetinin gerek kırsal gerek kentsel kaynaklar konusunda ne kadar duyarsız olduğunu bu kürsüden yıllardır söylüyoruz: Ülkenin en değerli yeşil alanlarının ve kıyılarının imara açılarak âdeta yağmalanması, sürekli fosil yakıtlara yatırım yapılması ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmek isteyen yatırımcıların önünün kesilmesi, sorumsuzca planlanan hidroelektrik santrallerin inşaat ve işletimi sürecinde köylerde ikamet eden yüz binlerce vatandaşımıza yaşattığınız mağduriyetler, çevresel etkileri umursamadan sadece siyasi propaganda amacıyla halkın gözüne sokulan mega projeler, ölçüsüz ve sorumsuzca planlanan madencilik, özellikle altın madenciliği ve taş ocakçılığı faaliyetlerini destekleyerek sadece doğanın değil insanımızın da zehirlenmesi, su kaynaklarımıza yönelik yetersiz politikalar sonucu denizlerimizin, kıyılarımızın ve boğazlarımızın çöplüğe dönmesi, ayrıca tatlı su kaynaklarımızın hızla tükenmesi. Biz bu listeyi çok uzatabiliriz fakat çevre konusundaki sicilinizin bozukluğunu nasıl olsa herkes biliyor. Yıllardır medyada ağaçlandırma faaliyetlerinizi, hatıra ormanı kurma törenlerinizi gururla yayınlatıyor, arka planda ise diktiğiniz ağaçların belki 50 katı ağacı barındıran ormanlara kıyıyorsunuz. Önce Türk Hava Kurumunun içini boşaltmanız, ardından yangın söndürme filolarımızı yetersiz durumda bırakmanız nedeniyle yıllardır bize tarifsiz acılar yaşatan yüzlerce orman yangını yaşadık. Şu saat itibarıyla 5 ilimizde büyük çaplı yangınlar devam ediyor ve maalesef henüz bunlar kontrol altına alınamadı. Öte yandan, söz konusu imar rantı olunca gözünüz hiçbir şey görmüyor, çevre hassasiyetiniz hemen ikinci plana düşüyor. Kendi ülkemizde çevreyi layıkıyla koruyamadığımız takdirde küresel çevre sorunlarına dair gerçek bir hassasiyetimiz olduğuna dış dünyada kimseyi inandıramayız.

Değerli arkadaşlar, AKP Hükûmetinin son dönemdeki dış politikası uluslararası ilişkiler literatürüne yeni bir kavram eklememize vesile olacak gibi duruyor; buna "makyajlı diplomasi" diyebiliriz. Fiziken ve ruhen yıkımın eşiğine gelmiş bir insanı makyajlayarak insan içine çıkarmak misali; AKP Hükûmeti de sosyal, siyasal ve ekonomik açıdan ağır sorunlarla boğuşan ülkemizi dünyanın karşısına makyajlamak suretiyle kusursuz bir imajla çıkarmaya çalışıyor. Nitekim, demokratik devletler ittifakı olarak kurulan NATO'nun zirvesini Ankara'da topladınız ama şehri Ankaralılar için cehenneme çevirdiniz. Bırakın NATO'ya üye bir demokratik rejim olmayı, dünyanın uluslararası camiada asgari saygı gören hangi

ülkesinde bir etkinlik düzenlenmeden önce bazı sivil vatandaşlar o etkinliği protesto edecekleri şüphesiyle gözaltına alınır? Hangi hukuk sistemi işlenmemiş bir cürüm üzerinden insanların yasal takibata uğramasını mümkün kılabilir? Kaldı ki ortada bir suç ve kabahat de yok. NATO'nun varlığını veya bir NATO etkinliğini eleştirmek demokratik bir siyasi haktır, sizin yaptığınız ise açıkça insan hakları ihlali yani dolayısıyla Anayasa ihlalidir. Tarihte 40'a yakın NATO zirvesi düzenlendi, bunların çoğunda NATO karşıtı gösteriler yapıldı, siz bu zirvelerden hangisinde protestocuların böyle sert bir şekilde derdest edildiğine şahit oldunuz? "NATO'ya ev sahipliği yaptık." diye övünüyor ama NATO'nun kendi varlık sebebi olarak ilan ettiği demokrasiye aykırı fiiller işlemekten hiç çekinmiyoruz. Avrupa Birliğine yönelik aynı hayalci politikayı izliyorsunuz. Avrupa Birliğinin en temel varoluş amacının demokratik rejimleri korumak olduğunu göz ardı ediyor, on yıldır fiilen otoriter bir rejime çevirdiğiniz Türkiye'nin Batılı müttefiklerimiz nezdinde saygı göreceğini düşünüyorsunuz. İçinde bulunduğumuz dönemde Avrupa'nın Türkiye'ye yönelik jeopolitik bağımlılığının oluşmaya başladığı doğrudur fakat siz bu dönemsel durum üzerinden Avrupa Birliğinin Türkiye'de yaşanan otoriterliğe müsamaha göstereceğine kanaat getiriyorsanız gerçeklerin epey uzağındasınız demektir. Eğer Avrupa Birliği sizin düşündüğünüz gibi aymaz bir tavır alacak olsaydı kendi varlık sebebini inkâr etmiş olur ve o zaman ortada bir medeniyet projesi kalmazdı. Bu açıdan Türkiye'de uyguladığınız baskıların uluslararası camia tarafından umursanmadığını size kim diyorsa yalan söylüyordur. Biz yüzyıllardır dışarıya dönük bir ülke ve toplum olageldik, üstelik biz Osmanlı döneminden beri gücümüzü ve itibarımızı bu dışa dönüklüğümüz sayesinde elde ettik. Bu topraklar üzerindeki bin yıllık varlığımız süresince kendimizi dış dünyaya kapattığımız tek bir dönem dahi gösteremezsiniz. (Yeni Parti sıralarından alkışlar) Siz bu tarihî gerçekleri inkâr ederek ve Türkiye'yi Kuzey Kore veya Belarus kalıplarına sokmak suretiyle dış dünyadan izole etmeye kalkarsanız bu ülkeyi yönetilemez hâle getirirsiniz. (Yeni Parti sıralarından alkışlar) Bugün, Türkiye'de sükseli uluslararası zirveler düzenlediğinizde dünyada sizin yaptıklarınızdan ötürü zarar görmüş olan imajımızı, ülkemizin itibarına verdiğiniz zararları makyajla saklayabileceğinizi zannediyorsanız yanılıyorsunuz. Oysa yüzünüzü yıkamanız gereken bir an elbette gelecektir ve makyajınız aktığında diplomasiniz de iflas eder. Nitekim, biraz önce değindiğim üzere NATO Zirvesi akabinde Türkiye'nin net bir kazanımını henüz göremedik. Zirve öncesinde ABD Başkanı Trump'ı etkileyebilmek adına büyük çaba sarf ettiniz ve Trump'ın şahsından gelen övgülere bakılırsa bunu başardınız. Fakat farkında olmadığınız durum, Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye ilişkilerinin düzeltilmesi için Erdoğan ve Trump arasındaki muhabbetin yeterli olmadığıdır. Trump kasım ayında ara seçimlerde başarısızlığa uğradığı takdirde, size yarım ağızla verdiği sözleri kendi istese de tutamayacaktır. Böyle bir durumda ne CAATSA yaptırımları kalkar ne F-35 Projesi'ne dönüşümüz mümkün olur. Amerika Birleşik Devletleri'yle iki liderin arkadaşlığı ötesinde kurumlar arasında çok boyutlu yürütmemiz gereken ilişkileri kuramadığınız müddetçe tek başına Trump'ın desteği size yetmez ve biz Washington'dan hakkımız olanı alamayız. Daha da kötüsü, tüm yumurtalarını tek bir sepete toplamış olan Sayın Erdoğan'ın, Trump'ın kaprisleri ve emrivakilerinden ötürü her geçen gün daha büyük zorluklar yaşaması kaçınılmaz hâle gelir; bizden söylemesi.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Nilhan Ayan.

Buyurun Sayın Ayan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA NİLHAN AYAN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

9-20 Kasım 2026 tarihleri arasında Antalya'da gerçekleşecek COP31; Türkiye'nin uluslararası alanda ulaştığı güvenin, diplomatik kapasitesinin ve iklim politikalarındaki kararlılığının önemli bir göstergesi. Ülkemiz tarihinde ilk kez COP'a ev sahipliği yapacak ve dönem başkanlığını yürütecek.

COP31 Dönem Başkanı olan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat Kurum'u tebrik ediyorum.

Türkiye, 196 ülkenin ortak kararıyla COP31'e ev sahipliği yapacak, bu tarihî bir diplomasi başarısı. Elbette hiçbir başarı tesadüfen elde edilemez. Türkiye'nin bugün bu tarihî göreve layık görülmesinin temelinde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde hayata geçirilen güçlü reformlar ve kararlı uygulamalar bulunmakta, tıpkı NATO Zirvesi'nde tüm dünyanın şahit olduğu gibi. Ülkemizin bu başarısı güçlü diplomatik girişimlerin, kararlı müzakerelerin ve Türkiye'nin uluslararası alanda artan etkinliğinin doğal bir sonucu; aynı zamanda, son yıllarda çevre, şehircilik ve iklim alanında hayata geçirilen reformların, sıfır atık hareketinin ve yeşil dönüşüm vizyonumuzun dünya ölçeğinde oluşturduğu güvenin de önemli bir yansıması.

Maalesef muhalefet şerhine bakınca üzüldüm. Zira bu çapta büyük uluslararası zirvelerin standartları bellidir. Bu kurallar istisnasız her ev sahibi ülkede uygulanır, uygulama kapasitesi olmayan ülkelerse sadece katılımcı olabilirler.

Değerli milletvekilleri, konuşmama "COP31 nedir?"le başlamak istiyorum aslında. Açılımı "Conference of the Parties" yani Taraflar Konferansı olan COP31, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne taraf ülkelerin iklim değişikliğiyle mücadelede ortak kararlar aldığı en üst düzey küresel platformdur. Burada enerji güvenliğinden iklim finansmanına, teknoloji transferinden, karbon piyasalarına, sürdürülebilir şehirciliğe, tarımdan su güvenliğine kadar insanlığın ortak geleceğini ilgilendiren pek çok kritik konu ele alınmaktadır. Bu yönüyle COP, yalnızca çevre meselelerinin görüşüldüğü bir konferans olmaktan çok, ortak geleceğimize yön veren en önemli uluslararası karar mekanizmalarından biridir. Türkiye ise bu süreçte sadece alınan kararları takip eden bir ülke değil çözüm üreten, uzlaşı sağlayan ve gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler arasında köprü kuran bir dönem başkanlığı yürütecek. Peki, neden Türkiye? Siz görmüyorsunuz ama dünya görüyor. Türkiye ağaçlandırmada Avrupa 1'incisi. 2002-2026 döneminde orman varlığımızı yüzde 12,5 artırdık. Sıfır atık devrimiyle 90 milyon ton atık geri kazanılmış, 365 milyar lira ekonomik kazanç sağlanmış, 613 milyon ağacın kesilmesi önlenmiştir. Bunlar hiç de azımsanacak sayılar değildir. Millet bahçeleri 83 milyon metrekare büyüklüğüne ulaşmıştır. Türkiye, yenilenebilir enerji kapasitesinde Avrupa'da ilk 5 ülke arasına girmiştir. Artık kalkınırken koruyan bir Türkiye var.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye COP31'i bir uygulama COP'u anlayışıyla gerçekleştirmeyi hedeflemekte. Artık dünyanın yeni vaatlerden çok somut uygulamalara, erişilebilir iklim finansmanına, uygulanabilir projelere ve ölçülebilir sonuçlara ihtiyacı var. Türkiye de bu anlayışla diyalogu, uzlaşıyı ve ortak eylemi esas alan bir yaklaşım ortaya koyuyor. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde ilan edilen 2053 net sıfır emisyon hedefi bir hayal değil Türkiye Yüzyılı'nın yeşil diriliş manifestosudur. COP'a ev sahipliği yapmak yalnızca büyük bir organizasyonu düzenlemek anlamına gelmez, ülkeler arasında güven tesis etmek, uzlaşıyı güçlendirmek ve geleceğe yön verecek sürece liderlik etmektir. Bugün Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde küresel bir çevre hareketine dönüşen sıfır atık hareketi yenilenebilir enerji yatırımları, enerji verimliliği çalışmaları, döngüsel ekonomi uygulamaları, iklim dirençli şehirler, yeşil sanayi politikaları, millet bahçeleri ve çevre dostu sosyal konut projeleriyle oluşturduğumuz güçlü altyapı ülkemizin COP31'e hazır olduğunun en önemli göstergeleridir. COP31 süreci bu birikimin uluslararası platforma taşınmasında ülkemizin yeşil dönüşüm vizyonunun dünyaya anlatılmasına ve uluslararası finans kuruluşlarıyla yeni iş birliklerinin geliştirilmesine önemli katkılar sağlayacaktır; aynı zamanda, ülkemizin uluslararası görünürlüğünü güçlendirecek, sürdürülebilir yatırımların artmasına ve yeşil finans alanında yeni fırsatların oluşmasına da katkı sunacaktır. Türkiye COP31 Dönem Başkanlığı boyunca adil, kapsayıcı ve çözüm odaklı yaklaşımıyla küresel iklim diplomasisine yön vermeye, iklim adaletini, uluslararası iş birliğini ve ortak sorumluluk anlayışını güçlendirmeye devam edecek.

İnanıyorum ki Antalya'dan tüm dünyaya çevrenin korunması ile kalkınmanın birlikte mümkün olduğu, ekonomik büyüme ile sürdürülebilirliğin birbirini tamamladığı ve ortak geleceğimiz için uluslararası iş birliğinin vazgeçilmez olduğu güçlü bir mesaj olarak verilecektir. Daha bağımsız ve daha temiz bir geleceği inşa etmek için var gücümüzle çalışıyoruz çünkü bizler millet olarak suyu aziz bilen, ağacı sadaka kabul eden, toprağı bereketin kaynağı gören bir anlayışın mirasçılarıyız. Çevre konusundaki duruşumuz kendi kültürel kodlarımızdan geliyor. Bizler bir lokma ekmek bile yere düşse onu alıp öpüp alnınıza koyar; bir canlıya, bir kuşa, bir karıncaya sunarız. İsrafsa bizim medeniyetimizde sadece maddi bir kayıp değil manevi bir kusurdur. Bütün bunların doğrultusunda unutmayalım ki çevreyi korumak mavi vatanı, yeşil vatanı, gök vatanı korumaktır.

Bu vesileyle, ülkemize bu tarihî görevin kazandırılmasına liderlik eden Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, sıfır atık hareketiyle Türkiye'nin çevre ve iklim vizyonunu küresel, güçlü bir marka hâline getiren, çevre diplomasimize önemli katkılar sunan Sıfır Atık Vakfı Onursal Başkanımız Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'ye şükranlarımı sunuyorum.

Bu duygularla, COP31 Dönem Başkanlığımızın ülkemiz, milletimiz ve tüm insanlık için hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ, KYOTO PROTOKOLÜ VE PARİS ANLAŞMASI SEKRETARYASI ARASINDA BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ TARAFLAR KONFERANSININ OTUZ BİRİNCİ OTURUMU, KYOTO PROTOKOLÜ TARAFLAR TOPLANTISI OLARAK DÜZENLENEN TARAFLAR KONFERANSININ YİRMİ BİRİNCİ OTURUMU, PARİS ANLAŞMASI TARAFLAR TOPLANTISI OLARAK DÜZENLENEN TARAFLAR KONFERANSININ SEKİZİNCİ OTURUMU, BAĞLI ORGANLARIN OTURUMLARI VE DİĞER BMİDÇS TOPLANTILARINA DAİR ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 9 Haziran 2026 tarihinde Bonn'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması Sekretaryası Arasında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansının Otuz Birinci Oturumu, Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Yirmi Birinci Oturumu, Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Sekizinci Oturumu, Bağlı Organların Oturumları ve Diğer BMİDÇS Toplantılarına Dair Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN - 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN - 2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN - 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın ve bugün yapılacak diğer açık oylamanın elektronik sistemle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içerisinde sisteme giremeyen milletvekillerinin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen milletvekillerinin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum. Bu açıklama bugün yapılacak diğer açık oylama için de geçerli olacaktır.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Başkan, sözleşme mi önce? Yasa mı, sözleşme mi?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bu, yasa mı, sözleşme mi?

BAŞKAN - Anlaşmayı oyluyoruz.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Açık oylamanın sonucunu okutuyorum:

"Kullanılan oy sayısı : 308
Kabul : 280
Ret : 5
Çekimse : 23[6]

Kâtip Üye — Nermin Yıldırım Kara — Hatay
Kâtip Üye — İbrahim Yurdunuseven — Afyonkarahisar"

BAŞKAN - Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Şimdi İç Tüzük'ün 145'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca oturumun sonuna bıraktığımız 282 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin açık oylamasına başlıyoruz.

Oylama için iki dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Açık oylamanın sonucunu okutuyorum:

282 sıra sayılı Kanun Teklifi açık oylama sonucu:

"Kullanılan oy sayısı : 312
Kabul : 247
Ret : 56
Çekimser : 9[7]

Kâtip Üye — Nermin Yıldırım Kara — Hatay
Kâtip Üye — İbrahim Yurdunuseven — Afyonkarahisar"

BAŞKAN - Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

---

[6] *Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.*

[7] *Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.*

V.- ÖNERİLER (Devam)

B) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun daha önce haftalık çalışma günlerinin dışında çalışmasına karar verilen 31/7/2026 Cuma günü toplanmamasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

No:91 30/7/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 30/7/2026 Perşembe günü (bugün) yaptığı toplantıda Genel Kurulun daha önce haftalık çalışma günlerinin dışında çalışmasına karar verilen 31/7/2026 Cuma günü toplanmaması önerisinin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Numan Kurtulmuş
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Leyla Şahin Usta Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu Başkan Vekilii	Gökhan Günaydın Yeni Parti Grubu Başkan Vekili	Gülüstan Kılıç Koçyiğit Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu Başkan Vekili
Erkan Akçay Milliyetçi Hareket Partisi Grubu Başkan Vekili	Rahmi Aşkın Türeli Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Başkan Vekili	Uğur Poyraz İYİ Parti Grubu Başkan Vekili
	Selçuk Özdağ YENİ YOL Partisi Grubu Başkan Vekili	

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

3.- İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut ve Antalya Milletvekili Mustafa Köse ile 98 Milletvekilinin Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3771) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 286)

BAŞKAN - 3'üncü sırada yer alan 286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlayacağız.

Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir iş bulunmadığından, alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 4 Ağustos 2026 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.13

IX.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 283) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması Sekretaryası Arasında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansının Otuz Birinci Oturumu, Kyoto Protokolü Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Yirmi Birinci Oturumu, Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı Olarak Düzenlenen Taraflar Konferansının Sekizinci Oturumu, Bağlı Organların Oturumları ve Diğer BMİDÇS Toplantılarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

2.- (S. Sayısı: 282) Yükseköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

Sıra Sayısı : 283
Oylama Saati : 23:04
Üye Sayısı : 600
Kabul Edenler : 280
Reddedenler : 5
Çekimserler : 22
Boş : 0
Geçersiz Oylar : 0
Mükerrer Oylar : 1
Toplam : 308
Açık Üyelikler : 8
Kanunlaşmıştır

Sıra Sayısı : 282
Oylama Saati : 23:08
Üye Sayısı : 600
Kabul Edenler : 247
Reddedenler : 56
Çekimserler : 9
Boş : 0
Geçersiz Oylar : 0
Mükerrer Oylar : 1
Toplam : 313
Açık Üyelikler : 8
Kanunlaşmıştır

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
Adana	Aytek	Faruk	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Barut	Ayhan	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
Adana	Bilici	Bilal	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Bulut	Burhanettin	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Çelik	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Doğru	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Ersoy	Ayşe Sibel	MHP	Kabul	Kabul
Adana	Hatımoğulları Oruç	Tulay	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Karamık	Sunay	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Kısacık	Sadullah	YENİ YOL	Çekimser	Ret
Adana	Sümer	Orhan	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
Adana	Şevkin	Müzeyyen	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Türkeş Taş	Ayyüce	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Kabul	Kabul
Adana	Zenbilci	Ahmet	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı
Adıyaman	Alkayış	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Kurt	Resul	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Özhan	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Şan	İshak	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Arslan	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Olgun	Hakan Şeref	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Özkaya	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Taytak	Mehmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Yurdunuseven	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ağrı	Bozdağ	Heval	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ağrı	Demir	Nejla	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Ağrı	Kilerci	Ruken	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ağrı	Sakik	Sırrı	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Aksaray	Altınsoy	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aksaray	Aydoğdu	Cengiz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aksaray	Kaşlı	Ramazan	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı
Aksaray	Yaldır	Turan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
Amasya	Çilez	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Amasya	İpek	Haluk	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Amasya	Karagöz	Reşat	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Akdoğan	Umut	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Alparslan	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Arslan	Yüksel	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Aydemir	Zehranur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Aydın	Koray	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Baykoç	Ahmet Fethan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Beker	Adnan	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bilgin	Vedat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bingöl	Tekin	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Çam	Lütfiye Selva	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Çelebi	Kurtcan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Demir	Deniz	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Dinçer	Semra	CHP	Kabul	Ret
Ankara	Doğan	Mesut	YENİ YOL	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Durmaz	Sadir	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Emir	Murat	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Erdoğan	Asuman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Ergin	Sadullah	YENİ YOL	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Fakıbaba	Ahmet Eşref	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Gökçek	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	İleri	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Karakaya	Mevlüt	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Konuralp	Okan	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Oktay	Fuat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Sarıeroğlu	Jülide	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Şahin	İdris	YENİ YOL	Çekimser	Ret
Ankara	Şahin Usta	Leyla	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Taşcıer	Gamze	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Timisi Ersever	Aliye	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
Ankara	Türkeş	Yıldırım Tuğrul	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Yamalı	Mustafa Nedim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Yaman	Aylin	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
Ankara	Yegin	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı
Ankara	Yıldırım	Yaşar	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Yıldız	Zeynep	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Zorlu	Kürşad	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Arı	Cavit	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
Antalya	Başkan	Abdurrahman	MHP	Kabul	Kabul
Antalya	Coşar	Aliye	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
Antalya	Çavuşoğlu	Mevlüt	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Antalya	Çelik	Kemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
Antalya	Çorabatır	Sururi	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Durgun	Hilmi	MHP	Kabul	Kabul
Antalya	Erdem	Mustafa	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Kaya	Aykut	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Kılıç	Şerafettin	YENİ YOL	Ret	Ret
Antalya	Köse	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Oluç	Hakkı Saruhan	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Poyraz	Uğur	İYİ PARTİ	Kabul	Çekimser
Antalya	Taş	İbrahim Ethem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Uslu	Atay	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Vural Çokal	Tuba	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Yazıcı Özbudun	Serap	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ardahan	İncesu	Özgür Erdem	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ardahan	Koç	Kaan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Artvin	Bayraktutan	Uğur	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Artvin	Çelik	Faruk	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Bülbül	Süleyman	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Karakaş	Ömer	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Karakoz	Evrim	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Özmen	Ömer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Sarıbaş	Seda	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Savaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Tezcan	Bülent	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Yıldız	Hüseyin	CHP	Kabul	Ret
Balıkesir	Aytekin	Ensar	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Canbey	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Balıkesir	Çömez	Turhan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Dalgın	Burak	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Ok	İsmail	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Öztaylan	Ali Taylan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Balıkesir	Sarı	Serkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Uygur	Belgin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Yüksel	Ekrem Gökay	MHP	Kabul	Kabul
Bartın	Aldatmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bartın	Bankoğlu	Aysu	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Bayındır	Keskin	DBP	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Nasıroğlu	Ferhat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Oduncu Kutevi	Zeynep	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Ramanlı	Serkan	HÜDA PAR	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Tiryaki	Mehmet Rüştü	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bayburt	Ateş	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bilecik	Eldemir	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bilecik	Tüzün	Yaşar	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bingöl	Berdibek	Feyzi	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
Bingöl	Hülakü	Ömer Faruk	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bingöl	Korkutata	Zeki	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bitlis	Bedirhanoğlu	Turan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bitlis	Çağlar Gökalp	Semra	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Bitlis	Olan	Hüseyin	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bolu	Akgül	İsmail	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı
Bolu	Ateş	Türker	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Bolu	Coşkunyürek	Yüksel	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Burdur	Akbulut	İzzet	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
Burdur	Korkmaz	Adem	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Burdur	Oğuz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Ala	Efkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Altaca Kayışoğlu	Nurhayat	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Atmaca	Mehmet	YENİ YOL	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Aydın	Muhammet Müfit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Büyükataman	İsmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Gözükara Durmaz	Emel	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Kılıç	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Mesten	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Özen	Refik	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Öztürk	Hasan	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Pala	Kayıhan	YENİ PARTİ	Katılmadı	Ret
Bursa	Salman	Ayhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Sarıbal	Orhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Toktaş	Hasan	İYİ PARTİ	Kabul	Çekimser
Bursa	Torun	Cemalettin Kani	YENİ YOL	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Türkoğlu	Yüksel Selçuk	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Varank	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Yavuz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Yavuz Gözgeç	Emine	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Zırhlıoğlu	Fevzi	MHP	Kabul	Kabul
Çanakkale	Ceylan	Özgür	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Çanakkale	Gider	Ayhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çanakkale	Güneşhan	İsmet	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Çanakkale	Uz	Rıdvan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Çankırı	Akbaşoğlu	Muhammet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çankırı	Yılık	Pelin	MHP	Kabul	Kabul
Çorum	Ahlatcı	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çorum	Kaya	Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çorum	Kayrıcı	Vahit	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Çorum	Tahtasız	Mehmet	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Arpacı	Şeref	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Biçer Karaca	Gülizar	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Ök	Nilgün	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
Denizli	Özkan	Cahit	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul[2]/Mük.[1]
Denizli	Öztürk	Yasin	İYİ PARTİ	Kabul	Çekimser
Denizli	Silkin Ün	Sema	YENİ YOL	Ret	Ret
Denizli	Tin	Şahin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Akça Cupolo	Ceylan	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Diyarbakır	Çandar	Osman Cengiz	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Çelenk Özen	Sevilay	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Diyarbakır	Ensarioğlu	Mehmet Galip	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Eren	Serhat	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Diyarbakır	Kamaç	Mehmet	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Kaya	Adalet	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Kepolu Ataman	Suna	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Öztürk	Berdan	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Tanrıkulu	Mustafa Sezgin	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Türkoğlu	Halide	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Yaz	Mehmet Sait	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Düzce	Keşir	Ayşe	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Düzce	Özcan	Talih	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Düzce	Öztürk	Ercan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Edirne	Akalın	Mehmet	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Edirne	Aksal	Fatma	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Edirne	Ün	Ediz	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Edirne	Yazgan	Ahmet Baran	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Elazığ	Açıkkapı	Ejder	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Elazığ	Erol	Gürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Elazığ	Işıkver	Semih	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Elazığ	Keleş	Erol	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Elazığ	Nazırlı	Mahmut Rıdvan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzincan	Karaman	Süleyman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzincan	Sarıgül	Mustafa	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Altınok	Selami	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzurum	Aydın	Kamil	MHP	Kabul	Kabul
Erzurum	Danış Beştaş	Meral	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Fırat	Abdurrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzurum	Öncü	Fatma	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzurum	Öz	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Eskişehir	Arslan	İbrahim	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Çakırözer	Utku	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Dönmez	Fatih	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Eskişehir	Gürcan	Ayşen	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Eskişehir	Hatipoğlu	İdris Nebi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Eskişehir	Süllü	Jale Nur	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Atay	Sermet	MHP	Kabul	Kabul
Gaziantep	Bakbak	Derya	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
Gaziantep	Bozatlı	Mesut	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Bozgeyik	Bünyamin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Çelikaslan	İrfan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Demir	Şahzade	HÜDA PAR	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Gül	Abdulhamit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Gürban	Mehmet Mustafa	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Karaca Demir	Sevda	EMEP	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Kaya	Ertuğrul	YENİ YOL	Kabul	Kabul
Gaziantep	Meriç	Melih	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Özkeçeci	Mehmet Eyup	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Öztürkmen	Hasan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Şahin	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Giresun	Elmas	Nazım	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Giresun	Işık Gezmiş	Elvan	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Giresun	Konal	Ertuğrul Gazi	MHP	Kabul	Kabul
Giresun	Temür	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gümüşhane	Köse	Celalettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gümüşhane	Küçük	Musa	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Hakkari	Bartin	Öznur	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Hakkari	Düşünmez	Onur	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Hakkari	Parlak	Vezir Coşkun	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Hatay	Çalışkan	Necmettin	YENİ YOL	Ret	Ret
Hatay	Çirkin	Adnan Şefik	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Güzelmansur	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Karahan	Kemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Kaşıkçı	Lütfi	MHP	Kabul	Kabul
Hatay	Mullaoğlu	Servet	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Özel	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Yayman	Hüseyin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Yeşildal	Adem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Yıldırım Kara	Nermin	CHP	Kabul	Ret
Iğdır	Alagöz	Cantürk	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Iğdır	Hun	Yılmaz	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Isparta	Gökgöz	Mehmet Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Isparta	Halıcı	Hikmet Yalım	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Isparta	Sönmez	Hasan Basri	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı
Isparta	Zabun	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Açıkel	Fethi	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Adan	Celal	MHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Akburak	Burak	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Akkuş İlgezdi	Gamze	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Aksakal	Mehmet Önder	DSP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Aksu	İsmail Faruk	MHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Alan	Nurettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
İstanbul	Altay	Engin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ayan	Nilhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Ayaydın	Derya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Aydın	Birol	YENİ YOL	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ayrım	Şamil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Baş	Erkan	TİP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Bayhan	İskender	EMEP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Bayram	Serkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Bekin	Doğan	YENİDEN REFAH	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Berberoğlu	Kadri Enis	CHP	Kabul	Ret
İstanbul	Beyaz	Ersin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Cevizoğlu	Mustafa Hulki	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Çelik	Yahya	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çelik Kanat	Sena Nur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Çiçek	Cengiz	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Dalkılıç	Halis	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Demir	Doğan	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Demir	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Durgut	Müşerref Pervin Tuba	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Eker	Behiye	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Ekinci	Azmi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Elçi	Türkan	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Emre	Yunus	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Emre	Zeynel	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Enginyurt	Cemal	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ensarioğlu	Mehmet Selim	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Erbakan	Muhammed Ali Fatih	YENİDEN REFAH	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Erdem	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Esen	Elif	YENİ YOL	Katılmadı	Çekimser
İstanbul	Fırat	Celal	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Gökçek	Ali	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Gören	Seda	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Günaydın	Gökhan	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
İstanbul	Hacıoğulları	Yücel Arzen	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Işık Ercan	Tuğba	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	İlhan	Rabia	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	İzsiz	Seyithan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kadak	Rümeysa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kadıgil	Saliha Sera	TİP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kandemir	Erkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Karabat	Özgür	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Karal	Hasan	YENİ YOL	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Karayel	İsmail Emrah	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Karslı	Şengül	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
İstanbul	Kavuncu	Mehmet Satuk Buğra	İYİ PARTİ	Kabul	Çekimser
İstanbul	Kaya	Mustafa	YENİ YOL	Katılmadı	Ret
İstanbul	Kaya	Bülent	YENİ YOL	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kesici	İlhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kılıçgün Uçar	Çiğdem	DBP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kılınç	Yüksel Mansur	CHP	Kabul	Ret
İstanbul	Konal Süslü	Yıldız	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Konukcu Kok	Keziban	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
İstanbul	Kurtulmuş	Numan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Otlu	Çiçek	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Özçağdaş	Suat	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
İstanbul	Özdemir	Nimet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Özer	Turan Taşkın	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Öztürk	Ümmügülşen	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Paçacı	Mustafa Cihan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Paker	Büşra	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Pamukçu	Suat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Rızvanoğlu Emir	Evrim	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Saki	Özgül	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Salıcı	Oğuz Kaan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Sırakaya	Zafer	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Sıvacıoğlu	Sevan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Soylu	Süleyman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Şahin	İsa Mesih	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Şenocak	Bayram	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Şentürk	Hulusi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Şık	Ahmet	TİP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Tan	Namık	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
İstanbul	Temurci	Selim	BAĞIMSIZ	Kabul	Ret
İstanbul	Toprak	Erdoğan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Turan	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Üçüncü	Oğuz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Yalçın	Edip Semih	MHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yanıkömeroğlu	Ayşe Sibel	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yapıcıoğlu	Zekeriya	HÜDA PAR	Kabul	Kabul
İstanbul	Yeneroğlu	Mustafa	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yerebakan	Halit	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yıldırım	Adem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Yıldız	Feti	MHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yılmaz	Medeni	YENİ YOL	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yönter	İzzet Ulvi	MHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yücel	Ahmet Ersagun	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Yüksel	Cüneyt	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Zengin	Özlem	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
İstanbul	Zeybek	Gökan	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Akın	İbrahim	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Altıntaş	Haydar	DP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Arslan	Ednan	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bakan	Murat	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bilici	Mustafa	YENİ YOL	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bölünmez Çankırı	Ceyda	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Bursalı Aksoy	Şebnem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Çelebi	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Çubuk	Burcugül	DEM PARTİ	Ret	Ret
İzmir	Dervişoğlu	Dursun Müsavat	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Erdan Kılıç	Sevda	CHP	Kabul	Ret
İzmir	Gökçen	Gökçe	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	İnan	Eyyüp Kadir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kasapoğlu	Mehmet Muharrem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Kaya	Mahmut Atilla	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Kâya Ösen	Seda	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kırkpınar	Hüsmen	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kırkpınar	Yaşar	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Nalbantoğlu	Rıfat Turuntay	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Osmanağaoğlu	Tamer	MHP	Kabul	Kabul
İzmir	Özalan	Fehmi Alpay	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Özkan	Ahmet Tuncay	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Özlale	Ümit	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Polat	Mahir	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Taşkın	Yüksel	YENİ PARTİ	Çekimser	Ret
İzmir	Türeli	Rahmi Aşkın	CHP	Kabul	Ret
İzmir	Uzun	Mehmet Salih	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
İzmir	Yücel	Deniz	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kahramanmaraş	Debgici	Ömer Oruç Bilal	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Karakoç	Zuhal	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Kahramanmaraş	Karatutlu	İrfan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Kirişci	Vahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Köksal	Tuba	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Kurt	Mevlüt	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kahramanmaraş	Öztunç	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kahramanmaraş	Şahin	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karabük	Akay	Cevdet	CHP	Kabul	Ret
Karabük	Keskinkılıç	Durmuş Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karabük	Şahin	Cem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karaman	Eser	Selman Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karaman	Sağlam	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karaman	Ünver	İsmail Atakan	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kars	Alp	İnan Akgün	CHP	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
Kars	Çalkın	Adem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kars	Kılıç Koçyiğit	Gülüstan	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Kastamonu	Ekmekci	Fatma Serap	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kastamonu	Uluay	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Akar	Hulusi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Arıkan	Mahmut	SAADET PARTİSİ	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Ataş	Dursun	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Böhürler	Ayşe	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Cıngı	Murat Cahid	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Çopuroğlu	Şaban	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Ersoy	Mustafa Baki	MHP	Kabul	Kabul
Kayseri	Genç	Aşkın	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Özdemir	İsmail	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Özsoy	Sayım Bayar	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırıkkale	Kaplan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırıkkale	Öztürk	Halil	MHP	Kabul	Kabul
Kırklareli	Gündoğdu	Vecdi	CHP	Kabul	Ret
Kırklareli	Özkan	Fahri	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kırklareli	Sarıçam	Ahmet Gökhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırşehir	Erkan	Necmettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırşehir	İlhan	Metin	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kilis	Dal	Ahmet Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kilis	Demir	Mustafa	BAĞIMSIZ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Aşıla	Mehmet	YENİDEN REFAH	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Çakır	Sami	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Çiler	Nail	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Gergerlioğlu	Ömer Faruk	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Hülagü	Sadettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Kanko	Mühip	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Katırcıoğlu	Radiye Sezer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Sancaklı	Saffet	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Tipioğlu	Veysal	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Türkkan	Lütfü	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Yaman	Cemil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Yıldızlı	Harun Özgür	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Yılmaz	Mehmet Akif	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Ağralı	Abdullah	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Akyürek	Tahir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Altunyaldız	Ziya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Baykan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Bektaş	Barış	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Ekici	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Erdem	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Göka	Meryem	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Karaman	Ünal	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Koçak	Konur Alp	MHP	Kabul	Kabul
Konya	Özboyacı	Selman	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Özer	Mustafa Hakan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Selvi	Latif	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Yüksel	Ali	YENİDEN REFAH	Katılmadı	Katılmadı
Kütahya	Bayırcı	İsmail Çağlar	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kütahya	Biçer	Adil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kütahya	Demir	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kütahya	Erbaş	Ahmet	MHP	Kabul	Kabul
Kütahya	Kasap	Ali Fazıl	CHP	Kabul	Ret
Malatya	Ağbaba	Veli	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Babacan	Abdurrahman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Malatya	Fendoğlu	Mehmet Celal	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Koca	İhsan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Malatya	Ölmeztoprak	İnanç Siraç Kara	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Tüfenkci	Bülent	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Kabul	Kabul
Manisa	Akkal	Tamer	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Arınç	Ahmet Mücahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Bakırlıoğlu	Ahmet Vehbi	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Başevirgen	Bekir	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Baybatur	Murat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Kavaf	Selma Aliye	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Özel	Özgür	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Sunat	Şenol	İYİ PARTİ	Kabul	Çekimser
Manisa	Yenişehirlioğlu	Bahadır Nahit	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Adak	Muhammed	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Aslan	George	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Aydeniz	Salihe	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Güneş Altın	Beritan	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Kılıç	Faruk	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mardin	Tanhan	Kamuran	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Mersin	Başarır	Ali Mahir	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Bozan	Ali	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Çakır	Hasan Ufuk	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Dinç	Faruk	HÜDA PAR	Kabul	Kabul
Mersin	Dinçer	Talat	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Ekmen	Mehmet Emin	YENİ YOL	Çekimser	Ret
Mersin	Kıratlı	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mersin	Kış	Gülcan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Koca Doğan	Perihan	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Kocamaz	Burhanettin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
Mersin	Nebati	Nureddin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mersin	Söylemez	Havva Sibel	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mersin	Uysal	Levent	MHP	Kabul	Kabul
Muğla	Ergun	Metin	İYİ PARTİ	Kabul	Çekimser
Muğla	Mete	Kadem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Muğla	Otgöz	Yakup	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Muğla	Öneş Derici	Süreyya	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Özcan	Gizem	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Özdağ	Selçuk	YENİ YOL	Çekimser	Ret
Muğla	Uzun	Cumhur	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Muş	Boz Çakı	Sümeyye	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Muş	Şimşek	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Muş	Temelli	Sezai	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Nevşehir	Çalışkan	Emre	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Nevşehir	Kılıç	Filiz	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Nevşehir	Özgün	Süleyman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Niğde	Gürer	Ömer Fethi	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Niğde	İnce	Cumali	MHP	Kabul	Kabul
Niğde	Uzkurt	Cevahir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ordu	Adıgüzel	Mustafa	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Hamarat	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ordu	Kaynak	İbrahim Ufuk	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ordu	Özer	Mahmut	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Şanlıtürk	Naci	MHP	Kabul	Kabul
Ordu	Torun	Seyit	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Osmaniye	Gülsoy	Seydi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Osmaniye	Kaya	Asu	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Osmaniye	Yanık	Derya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Rize	Avcı	Muhammed	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Rize	Mertoğlu	Harun	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Rize	Ocaklı	Tahsin	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Bayraktar	Lütfi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Bülbül	Muhammed Levent	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Dikbayır	Ümit	BAĞİMSIZ	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Erdoğan	Çiğdem	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	İnci	Ali	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Kaya	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	Kocacık	Ertuğrul	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	Taşkent	Ayça	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
Samsun	Aksu	Ersan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Çan	Murat	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Karaaslan	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Karaman	Mehmet	YENİ YOL	Ret	Ret

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
Samsun	Kırcalı	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Muş	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Topsakal	İlyas	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Usta	Erhan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Yılmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Siirt	Bakırhan	Tuncer	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Siirt	Erdoğan Sarıtaş	Sabahat	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Siirt	Gül	Mervan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Sinop	Karadeniz	Barış	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Sinop	Maviş	Nazım	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sivas	Aksu	Hakan	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Sivas	Güler	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sivas	Karasu	Ulaş	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Sivas	Özyürek	Ahmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Sivas	Toy	Rukiye	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Başak	Hikmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Bozdağ	Bekir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Cevheri	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul[2]/Mük.[1]	Kabul
Şanlıurfa	Dusak	Abdürrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Eyyüpoğlu	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Kunt Ayan	Dilan	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Şanlıurfa	Öcalan	Ömer	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Önen	Abdulkadir Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Özyavuz	İbrahim	MHP	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Pınarbaşı	Mehmet Faruk	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Sancar	Mithat	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Şenyaşar	Ferit	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Tanal	Mahmut	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
Şanlıurfa	Yazmacı	Cevahir Asuman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şırnak	Doğan	Ayşegül	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Şırnak	İrmez	Mehmet Zeki	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Şırnak	Tatar	Arslan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şırnak	Uysal Aslan	Nevroz	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Tekirdağ	Avşar	Cem	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Aygun	İlhami Özcan	CHP	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Diktaş	Gökhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Koncagül	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Özcan	Mestan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Kabul	Ret
Tekirdağ	Taşcı	Selcan	İYİ PARTİ	Kabul	Çekimser
Tekirdağ	Yontar	Nurten	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Aldemir	Cüneyt	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tokat	Arslan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tokat	Beyazıt	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 283	S. S. 282
Tokat	Bulut	Yücel	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Durmaz	Kadim	CHP	Kabul	Ret
Trabzon	Aydın	Yavuz	İYİ PARTİ	Kabul	Çekimser
Trabzon	Büyükaydın	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Karaismailoğlu	Adil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Koç	Vehbi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Suiçmez	Sibel	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Trabzon	Şen	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tunceli	Kordu	Ayten	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Uşak	Güneş	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Uşak	Karaoba	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Uşak	Tuğrul	Fahrettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Van	Buldan	Pervin	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Van	Çiftyürek	Sinan	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Van	Dindar	Mahmut	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Van	Kaçmaz Sayyiğit	Gülcan	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Van	Kayatürk	Burhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Van	Türkmenoğlu	Kayhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Van	Uçar	Zülküf	DEM PARTİ	Çekimser	Ret
Van	Varli	Gülderen	DEM PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Yalova	Akyol	Meliha	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Yalova	Becan	Tahsin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Yalova	Büyükgümüş	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Yozgat	Akgül	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Yozgat	Kayalar	Lütfullah	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Yozgat	Sedef	İbrahim Ethem	MHP	Kabul	Kabul
Yozgat	Şahan	Süleyman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Zonguldak	Avcı	Muammer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Zonguldak	Bozkurt	Saffet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Zonguldak	Çolakoğlu	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Zonguldak	Ertuğrul	Eylem Ertuğ	YENİ PARTİ	Kabul	Ret
Zonguldak	Yavuzyılmaz	Deniz	YENİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı

X.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, bir üniversitenin mezuniyet töreninde yaşandığı iddia edilen bir olaya ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/46426)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 03.07.2026

Av. Mahmut Tanal
CHP Şanlıurfa Milletvekili

Kamuoyuna yansıyan görüntü ve iddialara göre, Boğaziçi Üniversitesi Felsefe Bölümü mezuniyet töreninde bir öğrenci, diploma teslimi sırasında fotoğraf çektirmek istemediğini beyan etmiş; bunun üzerine diplomasının verilmediği ve fiziksel müdahaleye maruz kaldığı ileri sürülmüştür.

İddialar doğruysa, bu olay yalnızca bir mezuniyet töreninde yaşanan tartışma değil; hukuk devleti, üniversite özerkliği ve öğrenci hakları bakımından son derece ağır sonuçlar doğuran bir hak ihlalidir.

Diploma, öğrencinin yıllarca verdiği emeğin ve başarıyla tamamladığı eğitimin hukuki sonucudur. Diploma hiçbir akademisyenin, idarecinin veya tören görevlisinin takdirine bağlı bir ödül ya da lütuf değildir. Hiç kimse; öğrencinin fotoğraf çektirmek istememesini, el sıkışmamasını, selam vermemesini veya kişisel tercihlerini gerekçe göstererek diploma hakkını engelleyemez.

Anayasa'nın 2'nci maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesi, 10'uncu maddesindeki eşitlik ilkesi, 17'nci maddesindeki kişi dokunulmazlığı ve manevi varlığın korunması hakkı, 42'nci maddesindeki eğitim hakkı ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ifade özgürlüğü ve kişi özgürlüğüne ilişkin hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; öğrencilerin tören sırasında belirli bir davranış kalıbına zorlanması veya aksi halde diploma tesliminin engellenmesi hukuken kabul edilemez.

Üniversiteler bilim üretme, özgür düşünceyi geliştirme ve temel hakları koruma yükümlülüğü bulunan kurumlardır. Hiçbir akademisyen veya yönetici, akademik unvanını öğrenciler üzerinde baskı kurmanın ya da kişisel otoritesini dayatmanın aracı haline getiremez.

Bu olayın münferit olup olmadığı, benzer keyfi uygulamaların başka üniversitelerde yaşanıp yaşanmadığı ve öğrenci haklarının korunması amacıyla hangi tedbirlerin alındığının açıklığa kavuşturulması kamu yararı açısından zorunludur.

Bu bağlamda:

1. Boğaziçi Üniversitesi'nde mezuniyet töreninde bir öğrencinin fotoğraf çektirmek istemediği gerekçesiyle diploma tesliminin engellendiği ve fiziksel müdahaleye maruz kaldığı iddiaları doğru mudur?

2. Olay hakkında Yükseköğretim Kurulu tarafından resen inceleme veya disiplin soruşturması başlatılmış mıdır?

3. Diploma teslimi sırasında öğrencilerin fotoğraf çektirmesini, el sıkışmasını veya belirli bir tören protokolüne uymasını zorunlu kılan herhangi bir kanun, yönetmelik veya YÖK düzenlemesi bulunmakta mıdır?

4. Bir öğrencinin kişisel tercihi nedeniyle diploma tesliminin geciktirilmesi veya engellenmesi hukuken mümkün müdür?

5. Mezuniyet törenlerinde görev yapan akademik personelin öğrencilerin temel hak ve özgürlüklerine uygun davranmasını sağlamak amacıyla etik kurallar veya bağlayıcı talimatlar bulunmakta mıdır?

6. Son beş yılda üniversitelerde mezuniyet törenlerinde yaşanan benzer hak ihlalleri nedeniyle kaç idari soruşturma açılmış, bunların sonuçları ne olmuştur?

7. Öğrencilerin mezuniyet törenlerinde herhangi bir baskıya, ayrımcılığa veya keyfi uygulamaya maruz kalmasını önlemek amacıyla tüm üniversiteleri kapsayan ortak bir usul ve hak güvencesi düzenlemesi yapılması planlanmakta mıdır?

8. Öğrencilerin eğitim hakkının ayrılmaz parçası olan diploma teslim sürecinin hiçbir kişi veya makamın keyfi tasarrufuna bırakılmaması için yeni bir yasal veya idari düzenleme yapılacak mıdır?

T.C.
CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI

GÜNLÜDÜR

Sayı : E-48360949-610-397601
Konu : Soru Önergeleri-399

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 21.07.2026 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1896017 sayılı yazınız.

Anayasanın 98 inci maddesi uyarınca Başkanlığınızca tarafıma gönderilen yazılı soru önergelerinden, Cumhurbaşkanlığı Merkez Teşkilatı ile Cumhurbaşkanlığına Bağlı Kurum ve Kuruluşların görev alanına giren konulara ilişkin önergeler cevaplandırılmaktadır.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca bakanlıkların görev ve yetki alanına giren önergeler bakanlıklar tarafından cevaplandırılmaktadır.

Bu itibarla, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Mahmut TANAL tarafından verilen 7/46426 esas numaralı yazılı soru önergesinde bahsi geçen hususlar Milli Eğitim Bakanlığının görev ve yetki alanına girmektedir.

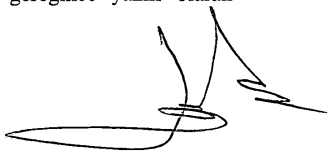
Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Cumhurbaşkanı Yardımcısı

2.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in, TÜİK tarafından açıklanan enflasyon verilerine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/46427)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN
Diyarbakır Milletvekili

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan tüketici enflasyonu verileri; milyonlarca kamu görevlisinin, emeklinin, işçinin, sosyal desteklerden yararlanan yurttaşın gelirini, kira artış oranlarını, kıdem tazminatı tavanını ve ekonomi politikalarının şekillenmesine esas teşkil eden çok sayıda ekonomik ve sosyal düzenlemeyi doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle resmî enflasyon verilerinin bilimsel yöntemlere uygun, şeffaf, denetlenebilir ve toplumun güven duyacağı biçimde üretilmesi; sosyal devlet ilkesinin, demokratik yönetim anlayışının ve ekonomik karar alma süreçlerine duyulan güvenin temel gereklerinden biridir.

TÜİK tarafından açıklanan verilere göre 2026 yılının ilk altı ayında tüketici fiyat endeksi; Ocak ayında yüzde 4,84, Şubat ayında yüzde 2,96, Mart ayında yüzde 1,94, Nisan ayında yüzde 4,18, Mayıs ayında yüzde 1,71 ve Haziran ayında yüzde 0,99 artmış, altı aylık kümülatif enflasyon yüzde 17,76 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu veriler doğrultusunda SSK ve Bağ-Kur emeklilerinin aylık artış oranları belirlenmiş; memur ve memur emeklilerinin maaş artışları ise enflasyon farkı ile toplu sözleşme hükümleri çerçevesinde hesaplanmıştır. Açıklanan enflasyon verileri bu yönüyle milyonlarca yurttaşın gelir düzeyini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle TÜİK tarafından açıklanan her enflasyon verisi yalnızca ekonomik bir gösterge niteliği taşımamakta; milyonlarca yurttaşın alım gücünü, yaşam koşullarını ve refah düzeyini doğrudan belirleyen temel göstergelerden biri hâline gelmektedir.

Buna karşın aynı dönemde bağımsız akademisyenlerin oluşturduğu Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) ile TÜİK tarafından açıklanan veriler arasında düzenli ve belirgin farklılıklar oluşmaktadır. Örneğin 2026 yılının Mayıs ayında TÜİK aylık enflasyonu yüzde 1,71 olarak açıklarken ENAG aynı ay için yüzde 2,16 oranını açıklamış; Haziran ayında ise TÜİK aylık enflasyonu yüzde 0,99, ENAG ise yüzde 3,05 olarak hesaplamıştır. Haziran ayı itibarıyla yıllık enflasyon TÜİK'e göre yüzde 35,05, ENAG'a göre ise yüzde 68,68 olarak açıklanmıştır. Bunun yanında DİSK Araştırma Merkezi (DİSK-AR), KESK Araştırma Merkezi (KESK-AR), Birleşik Kamu-İş Konfederasyonu KAMU-AR ve TÜRK-İŞ tarafından yayımlanan düzenli araştırmalarda da temel tüketim harcamaları, gıda fiyatları, açlık ve yoksulluk sınırı, mutfak enflasyonu ile ücretlerde yaşanan reel kaybın, yurttaşların günlük yaşamda karşı karşıya kaldığı hayat pahalılığının resmî enflasyon verilerinin üzerinde seyrettiğine işaret edilmektedir.

Öte yandan TÜİK'in son yıllarda ürün bazlı fiyat verilerini kamuoyuyla paylaşmayı bırakması ve veri üretim süreçlerine ilişkin ayrıntılı bilgilerin sınırlı olması, resmî istatistiklere duyulan güveni zedeleyen başlıca nedenlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Resmî istatistiklere duyulan güvenin zayıflaması yalnızca ekonomik göstergelere ilişkin teknik bir tartışma değildir. Aynı zamanda milyonlarca yurttaşın alım gücünü, yaşam koşullarını ve ekonomik geleceğini doğrudan etkileyen ücret ve gelir politikalarına duyulan güveni de zedelemektedir.

Bu bağlamda;

1- Son beş yıl içerisinde TÜİK'in tüketici fiyat endeksini hesaplama yönteminde hangi değişiklikler yapılmıştır? Bu değişikliklerin gerekçeleri nelerdir?
2- TÜİK tarafından açıklanan enflasyon oranları ile bağımsız akademik çalışmalar ve sendikal araştırma merkezlerinin açıkladığı enflasyon ve yaşam maliyeti verileri arasında ortaya çıkan belirgin farklılıklar Cumhurbaşkanlığı tarafından nasıl değerlendirilmektedir?
3- TÜİK'in ürün bazlı fiyat verilerini kamuoyuyla paylaşmama gerekçesi nedir? Bu verilerin yeniden yayımlanmasına yönelik herhangi bir çalışma yürütülmekte midir?
4- TÜİK tarafından enflasyon hesaplamasında kullanılan madde sepeti, ağırlık katsayıları ve örnekleme yöntemine ilişkin daha ayrıntılı verilerin kamuoyuyla paylaşılması planlanmakta mıdır?
5- Son beş yıl içerisinde TÜİK'in açıkladığı enflasyon verilerine ilişkin açılan dava sayısı kaçtır? Bu davaların kaçı sonuçlanmıştır? Sonuçlanan davalar doğrultusunda herhangi bir idari veya yöntemsel değişiklik yapılmış mıdır?
6- TÜİK verilerine yönelik kamuoyunda oluşan güven sorununu gidermeye yönelik Cumhurbaşkanlığı tarafından yürütülen herhangi bir çalışma bulunmakta mıdır?
7- TÜİK'in veri üretim süreçlerinin üniversiteler, bağımsız istatistik uzmanları ve ilgili meslek örgütlerinin katkı sunabileceği daha şeffaf ve katılımcı bir yapıya kavuşturulmasına yönelik herhangi bir çalışma yapılması planlanmakta mıdır?
8- Memur, emekli ve ücretlilerin gelirlerini doğrudan etkileyen enflasyon hesaplamalarının uluslararası resmî istatistik ilkeleri doğrultusunda bağımsız biçimde denetlenmesine yönelik herhangi bir yasal veya idari düzenleme hazırlığı bulunmakta mıdır?
9- Son beş yıl içerisinde tüketici fiyat endeksinin hesaplanmasında kullanılan ürün sepeti, madde ağırlıkları ve örnekleme yapısında hangi değişiklikler yapılmıştır? Bu değişiklikler hangi bilimsel ve istatistiksel gerekçelerle gerçekleştirilmiştir? Yapılan değişikliklerin enflasyon hesaplamaları üzerindeki etkisine ilişkin herhangi bir etki analizi hazırlanmış mıdır?

T.C.
CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI

GÜNLÜDÜR

Sayı : E-48360949-610-397604
Konu : Soru Önergeleri-399

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 21.07.2026 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1896017 sayılı yazınız.

Anayasanın 98 inci maddesi uyarınca Başkanlığınızca tarafıma gönderilen yazılı soru önergelerinden, Cumhurbaşkanlığı Merkez Teşkilatı ile Cumhurbaşkanlığına Bağlı Kurum ve Kuruluşların görev alanına giren konulara ilişkin önergeler cevaplandırılmaktadır.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca bakanlıkların görev ve yetki alanına giren önergeler bakanlıklar tarafından cevaplandırılmaktadır.

Bu itibarla, Diyarbakır Milletvekili Sayın Serhat EREN tarafından verilen 7/46427 esas numaralı yazılı soru önergesinde bahsi geçen hususlar Hazine ve Maliye Bakanlığının görev ve yetki alanına girmektedir.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Cumhurbaşkanı Yardımcısı